

Exorcisté a psychiatři

GABRIELLE AMORTH

 ORIENTACE

© Centra Editoriale Dehoniano, Bologna, 2000
Czech edition © Karmelitánské nakladatelství, s.r.o
Kostelní Vydří, 2006

Edizione in lingua ceca effettuata con
l'intermediazione *dell'Agenzia Letteraňa Eulama.*

České vydání této knihy zprostředkovala
agentura *Agenzia Letteraňa Eulama.*

ISBN 80-7192-981-6

Obsah

Amorthova kniha a český čtenář	9
Úvod	13
Exorcismy v katolické církvi	17
Předběžná poznámka	20
Sedm historických období	22
Některé závěry	40
Exorciste opravdu věří, že ďábel existuje?	43
Exorcismy ve Francii	44
Okultismus	51
Co je okultismus?	52
Obrana před okultismem	55
Sekty	62
Nová religiozita	68
Satanismus	69
Magie	74
Proč se provozuje magie	74
Podvodná magie	81
Spiritismus	89
Co je spiritismus?	89
Je možný přímý kontakt se zesnulými?	94
Abychom neupadli v klam	100

Exorcista v dialogu s psychiatry.	106
Obrátit se na exorcistu, nebo na psychiatra?	108
Podezřelé příznaky.	114
Otázky psychiatrů a odpovědi otce Amortha	121
Kdy j e třeba vyhledat exorcistu?.....	141
Exorcista jako poslední útočiště.	141
Postup, který je třeba zachovat	144
Svatí a démoni	149
„V mém jménu budete vyhánět zlé duchy“.	149
Otec Pio, velký duchovní zápasník	152
Modlitba za osvobození v <i>Hnutí obnovy v Duchu svatém</i>.	157
Jak jsme začínali.	161
Další vývoj.	166
Dvě důležitá ponaučení.	170
Schéma modlitby za osvobození.	175
Překvapení exorcistu - duše zesnulých.	179
Problematika přítomnosti duší zesnulých.	180
Odpovědi j ednotlivých exorcistu.....	182
Pomůcky exorcisty.	206
Pomoc, nebo omezení?	208
Modlíci se osoby a charismatici.	210
Mínění některých lékařů	211
Tajemství exorcismu.	225

Příloha - Římský	rituál	229
Normy, kterých je třeba se držet,		
když je z někoho vyháněn zlý duch.		233
Ritus, který je třeba užívat,		
když se z někoho vymítá zlý duch.		240
Předběžné modlitby.		240
Tři velké exorcismy.		247

Amorthova kniha a český čtenář

Chtěl bych zde nejprve velmi stručně českému čtenáři předstříit nejpodnětější body, s nimiž se v knize Gabriela Amortha setká. Velmi mne zaujala autorem konstatovaná skutečnost, že tam, kde se v minulých staletích správným způsobem vnímaly a prováděly exorcismy, prakticky nedocházelo k nechvalně známým procesům s čarodějnicemi. Dlužno podotknout, že kupňkladu španělská inkvizice v šestnáctém a sedmnáctém století proti čarodějnickým procesům důrazně zakročila, a proto jich ve Španělsku bylo velmi málo. Dalším cenným bodem je důkladné objasnění klíčové otázky, tedy toho, jak se prakticky rozlišuje soužení působené zlým duchem apřirozená psychická choroba. Otec Amorth v dané souvislosti hovoří o velmi obezřetném hodnocení podezřelých okolností a o takzvaném „diagnostickém exorcismu“. Jestliže sepři tomto úkonu neprojevují žádné podezřelé reakce ze strany postiženého, spadá podle autora knihy jeho chorobaplně do kompetence psychiatra, psychologa, lékaře.

Mým hlavním úkolem je ale upozornit na určitá úskalí, jimž by měl český čtenář věnovat pozornost. Každý Čech, který žil delší dobu v Itálii, jistě potvrdí, že Italové jsou lidé vesměs velmi přátelští, otevření, zpravidla nedochvilní a poměrně hodně důvěřiví, což se bohužel projevuje i značným sklonem k pověřivosti. Racionální a křtická středoevropská mentalita se v tomto bodu výrazně odlišuje od mentality italské a středomořské. Když se běžnému Čechovi nebo Moravanovi přihodí něco neblahého, nebude zřejmě hned myslet na to, že ho někdo uhranul nebo že mu někdo

podstrčil nějaký očarovaný předmět. Jsme prostě mnohem kritičtější, méně důvěřiví, ale také méně pověřiví.

Jestliže Italům hrozí, že budou poněkud přehánět, nám zase hrozí, že otázky spojené s působením zlého ducha, okultismem, magií a spiritismem budeme bagatelizovat a podceňovat. Vydání této podnětné knihy v českém překladu je tedy na jedné straně žádoucí, protože o daných záležitostech je třeba hovořit, na druhé straně by ale bylo chybou, kdybychom do našeho prostředí přenášeli cizí a ne vždy vyváženou italskou mentalitu, která bývá ochotna za vším vidět posedlost nebo působení zlého ducha. Pozornému čtenáři jistě neunikne, že otec Amorth se na řadě míst své knihy snaží tuto tendenci značně mírnit.

V jedné věci s ním ale přece jen nemohu úplně souhlasit. Ve své knize totiž zastává stanovisko, že posedlost není podmíněna kulturním prostředím postiženého člověka. Je přitom velmi dobře známo, že každý nemocný svou chorobu nějak interpretuje, což platí především o obtížích psychického rázu. Toto hodnocení a tato interpretace ovšem výrazně závisí na prostředí, vlivech a kultuře, v níž dotyčný žije. A v tom tkívá nemalý problém: nehovořit o těchto smutných a temných záležitostech nebo je vyloženě přehlížet určitě není správné; když se o nich ale začne hovořit víc, než je zdrávo, okamžitě se najdou lidé, kteří se budou považovat za posedlé, uhranuté, poškozené nějakými magickými praktikami a tak dále.

I kvůli odlehčení si dovolím na tomto místě připomenout jednu vynikající humoristickou knihu, v českém prostředí velice dobře známou. Jedná se o dílo Tři muži ve člunu. Hned na jejím počátku Jerome Klapka Jerome vypravuje, jak se hlavní hrdinové zabývali svými chorobami. Použili k tomu lékařský lexikon, který důkladně přečetli. Na závěr svého snažení dospěli k onomu typickému kon-

statování: totiž že kromě horečky omladnic trpí všemi možnými ostatními chorobami. Cosi podobného může hrozit i českému zájemci o knihu otce Amortha. Není to pochopitelně jeho chyba – podobně jako autoři lékařského lexikonu neměli ani stín viny na absurdním závěru, k němuž dospěli hlavní hrdinové výše uvedené humoristické knihy. Ti, kdo se věnují této problematice v našich zemích, mi jistě potvrdí, že uveřejnění textů s podobnou tematikou mělo za následek, že po několika týdnech se několikanásobně zvýšil počet lidí, kteří se domnívali, že jsou posedlí či soužení zlým duchem nebo že o někom posedlém či souženém alespoň vědí. Je třeba přiznat, že pokud se v některých případech skutečně jedná o působení zlého ducha, interpretace, kterou svým soužením postižený dává, zde rozhodující roli nehraje.

V našem prostředí je zvykem důvěřovat odborníkům, a proto vyhledáváme lékaře, psychiatry, psychology, jejichž prvním úkolem je stanovit diagnózu. Určitě je to lepší postup než ten, který zvolili „tři muži ve člunu“. Proto se velice přimlouvám za to, aby se s touto knihou seznámili především ti, kdo pracují v pastoraci. Měli by po ní sáhnout také lékaři a psychiatři – jak napovídá už titul knihy. Amorthovo dílo ale nemohu s čistým svědomím doporučit těm, kdo jsou náchylní k úzkostlivosti, kdo vědí o své ne zcela vyrovnané psychice a tak podobně. Nabízený svazek by totiž v podobných případech čtenáři spíše uškodil než pomohl. Podobně jako normální člověk netráví svůj přirozený život neustálým přemýšlením o možných chorobách, nákazách a nemocech, ale snaží se dělat něco užitečného a vnímat pozitivní aspekty své existence, tak ani normální křesťan nesmí svůj život redukovat na démonologii.

Je ovšem zároveň pravdou, že před chorobami se chráníme hygienou a prevencí. Něco podobného by mělo platit

i v oblasti, jíž je věnována tato kniha. Doufejme, že čeští čtenáři budou mít z následujících stran jen užitek. Závísí to jak na nich samotných, tak na schopnosti těch, kdo pracují v pastoraci, zaujmout k dané problematice fundovaný a zdravě vyvážený postoj.

*prof. Ctirad V. Pospíšil, ThD., OFM
člen-korespondent Mezinárodní
papežské mariánské akademie*

Úvod

„Čekám na tvou další knihu. Kdy se pustíš do psaní?“ Slyším tato slova od různých exorcistu i dalších kněží a laiků tak aspoň dva roky. Ze všech stran slyším, že mé předchozí dvě knihy byly skutečně užitečné a že otevřely mnoha lidem oči. Něco podobného mi lidé říkají také o pravidelných relacích, které mám každý měsíc na *Radio-Maria*. Nejsem si jist, zda se nejedná pouze o slova povzbuzení, nicméně vím zcela jistě, že jsem rozhodně nečekal, že mé dvě předchozí knihy (*Exorcista vypráví; Další vyprávění jednoho exorcisty*) se tak rychle dočkají dalších a dalších vydání a že se budou překládat do tolika jazyků, dokonce i do arabštiny.

Tak tedy zase sedím u svého staříckého psacího stolu, je mi přes sedmdesát let a na mých bedrech spočívá velké množství různých úkolů. K sepsání této knihy jsem se pokusil využít zbylé chvilky času, což se zpočátku zdálo být téměř nemožné. Zdálo se mi totiž, že páchám křivdu na mnoha trpících lidech, kteří tlučou na moje dveře a z nichž jen nepatrnou část mohu přijmout, když uzmu trochu času konání exorcismů. Nahlédnu-li na tuto svou podružnou a nepředvídanou činnost, spočívající v psaní knih, článků, v absolvování televizních besed a rozhovorů pro tisk, shledávám, že to všechno sehrálo nemalou roli a upozornilo na utrpení mnoha postižených, kteří hledají někoho, kdo by jim naslouchal a pomohl. V církvi se něco dává do pohybu, byť se to děje jen pozvolna.

V této mé třetí knize se odráží to, co jsem dělal v posledních letech. Nejedná se tu však o knihu, kterou už delší dobu chci napsat: byl by to svazek obsahující popis celé

řady případů a událostí s příslušným komentářem. V tomto svazku jsem se ale rozhodl sledovat postup, který se mi zdá být nejužitečnější pro kněze a laiky. V těchto letech (příši koncem roku 1995) jsem uspořádal tři národní setkání exorcistů a zúčastnil se dvou mezinárodních setkání exorcistů. Zcela nečekaně jsem si vysloužil „kaprálské prýmký“, tedy byl jsem zvolen za prezidenta „Mezinárodní asociace exorcistů“. Především jsem se ale obohatil stejně jako všichni, kdo se zmíněných setkání zúčastnili, o sdílené zkušenosti a o poznatky obsažené ve vynikajících přednáškách předních odborníků. Tato kniha pochopitelně vděčí za mnohé zmíněným skutečnostem, kupříkladu je v ní obsaženo doslovné svědectví čtrnácti velmi renomovaných exorcistů.

Mé knihy mají praktický ráz, snažím se o to, aby v textu bylo co nejméně citací, neuvádím bibliografii, jak je to obvyklé v teoretických dílech. Nemohu si ale dovolit necitovat alespoň v tomto úvodu díla mých kolegů, kteří jsou lepšími exorcisty než já. Je zřejmé, že lidé mají o tematiku věnovanou ďáblu značný zájem, a proto je děl o zlém duchu velmi mnoho, v poslední době se objevila také řada knih o andělech, zatímco o exorcismech toho k dispozici moc není.

V první řadě je mi velmi milá kniha od otce Mattea La Gruy, *Lapreghiera di liberazione (Modlitba osvobození)*, Palermo 1985, stejně jako jeho druhé dílo: *Lapreghiera di guarigione (Modlitba uzdravení)*. Cituj i také další knihy z pera exorcistů, nejedná se tedy o plod studia, nýbrž o výsledek dlouholeté zkušenosti. Jedná se o díla: Raul Salvucci, *Indicazioni pastorali di un esorcista*, Ancora 1992 (česky: *Zkušenosti exorcisty*, Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství 1999); Pellegrino Ernetti, *La catechesi di Santana (Satanova katecheze)*, Segno 1992; Giovanni Battista

Proja, *Uomini, diavoli, esorcismi (Lidé, démoni a exorcismy - pravda o světě temnot*, Praha 2004J; důležitá je práce významného teologa Reného Laurentina, *II demonio, mito o realtà? (Démon, mýtus nebo skutečnost?)*, Massimo-Segno 1995.

Je nesporné, že zmínku by si zasloužila i další díla. Ten, kdo se chce ponořit do hlubšího studia, si takové knihy jistě snadno opatří sám. I v tomto svazku jsem se pokusil podnítit lidi ke studiu a bádání v oblasti exorcismů, poukázat na důležité skutečnosti, o nichž ještě nebylo pojednáno. Bude pro mne velkým potěšením, jestliže někdo uvedené informace přijme a bude se díky tomu dále věnovat studiu.

Celé dílo nás exorcistů se plně začleňuje do pastoračního úsilí církve. V souladu s tím, co indikoval Svätý otec Jan Pavel II., se snažíme o znovuobjevení něčeho, co bylo po dlouhou dobu poněkud opomíjeno. Když jsem psal tento svazek, rozhodně jsem si přál, aby mé dílo představovalo příspěvek k přípravě Velkého jubilea roku 2000. Při tomto svém snažení jsem vycházel z obsahu apoštolského listu Jana Pavla II. *Tertio millennio adveniente*. Veškeré snažení exorcisty je zaměřeno k prohloubení nové evangelizace, na niž se budeme často odvolávat jako na nejpalčivější a nejnutnější záležitost naší doby.

Proč? Protože člověk se vzdálil od Boha a skrývá se jako „Adam mezi stromovým pozemským ráje. Člověk se nechal obloudit Božím nepřítelem, Satan ho podvedl, když jej přesvědčil, že on sám je bohem" (Jan Pavel II., *Tertio millennio adveniente*, cl. 7). Tato tvrzení mají velmi mnoho důsledků, o nichž pohovoříme v příslušném oddílu této knihy.

Vedle Velkého jubilea roku 2000 je pro mne druhým a stále živým orientačním bodem fatimské proroctví: „Nakonec mé Neposkvrněné srdce zvítězí.“

Ve fatimských zjeveních vidím velké varování a také Boží záměr s naším věkem. Různá mariánská zjevení, která se v posledních letech objevují ve stále větším počtu v různých částech světa, vyvolávají dojem, že Matka Boží je naplněna vážnými obavami o své děti. Každý, kdo hledí na naši dobu bez předsudků, musí vidět to, jak se lidé vzdalují od Boha, jak ztrácejí smysl pro skutečné hodnoty, jak se všude rozmáhá nemravnost. Bůh ale člověka neopouští, nýbrž ho hledá „pohnut láskou svého otcovského srdce“, jak to vyjadřuje papež Jan Pavel II. Neposkvrněná Panna Maria, která působí vždy plně v souladu s Boží vůlí, je mateřským nástrojem tohoto Božího hledání člověka, je znamením naděje a pokoje v tomto světě plném strachu a násilí.

„Mé Neposkvrněné srdce zvítězí.“ Mariinu srdci svěřuji také toto své skromné dílko s prosbou o to, aby mé snaze požehnala a aby ho - pokud je to možné - použila pro dobro duší.

Don Gabriele Amorth

Exorcismy v katolické církvi

Když mám popsat dějiny exorcismů v katolické církvi od dob Ježíše Krista po dnešek, pociťuji určité obtíže. Jedná se totiž o dějiny, které ještě nebyly napsány, což je opravdu závažný nedostatek. Navzdory tomu je nezbytné pokusit se o přehledný výklad těchto dějin, protože jediné tak si budeme moci jasněji uvědomit to, jaká je současná situace, v níž se nacházíme my katolíci. Využiji studií, které již existují, především pak vynikající přednášky svého spolu-bratra dona Franka Pieriniho, docenta patrologie a církevních dějin, kterou tento znalec přednesl na celonárodním setkání italských exorcistu v září roku 1993. Ihned podotýkám, že můj zájem je pastorační a praktický, a proto opomím jím celý rozsáhlý citační aparát, který by bylo třeba uvést v teoretické a vědecké studii. Zároveň také prosím o shovívavost, jestliže se na následujících stranách objeví některá opomenutí nebo určité nepřesnosti. Ti, kdo konečně vypracují historii této problematiky, ať jednou opraví a doplní to, oč jsem se pokusil.

Proč je podle mého názoru tato expozice tak důležitá, že ji kladu na počátek své knihy? Mým zájmem není přít se o jednotlivosti, můj hlavní záměr je osvětlit aktivitu exorcisty, být věrný úkolu, který nám dal Kristus, a být užitečný duším. Pro dosažení tohoto cíle jsem se nerozpakoval říci to, co se mi zdálo být nezbytné, prostřednictvím sdělovacích prostředků: v knihách, člancích, rozhovorech v televizi, rozhlasu a časopisech. Řada mých přátel biskupů mi sdělila, že pokud v Itálii v posledních letech bylo ustanoveno více než 150 exorcistu, a to i v diecézích,

kteří je nikdy neměly, pak k tomu výrazně přispělo i mé snažení na poli sdělovacích prostředků. Podle mého soudu jsme ale stále velmi vzdáleni tomu, co náš Pán chce od své církve.

Jsou tato má slova přehnaná? Po tři staletí se v katolické církvi exorcismy téměř nekonají; na akademické půdě (semináře, papežské univerzity) se v posledních desetiletích 0 démonovi téměř nehovoří a studenti se nedozví skoro nic ani o exorcismech. Máme dnes kněžstvo a biskupy, kteří jsou v dané oblasti naprosto nepřipravení. Tu a tam se však najde nějaká výjimka. Evangelium však hovoří naprosto jasně. Zcela zřetelnou vypovídací hodnotu má i počínání apoštolů. Stejným způsobem vypovídá také praxe církve až do doby před třemi staletími. Tomu, kdo se upřímně věnuje zmíněné službě, je zcela jasné, že věřící si jí stále více žádají. Důvod, proč lidé tuto službu stále naléhavěji požadují, uvidíme v okamžiku, až budeme hovořit o dvanácti milionech Italů, kteří dnes chodí za různými mágy, kartáři a jim podobnými „podnikateli“. Já si nyní kladu otázku: jak dnes na tyto výzvy odpovídají mužové církve?

Na tomto místě si dovolím připomenout jednu televizní relaci, jíž jsem se také účastnil. Vše se odehrávalo na RAI2 (jedna ze tří celostátních italských veřejnoprávních televizních stanic) večer 18. prosince 1994 a pořad moderoval Alessandro Cecchi Paone. Před tváří mnoha milionů televizních diváků jsem byl velmi mile překvapen skutečností, že kromě mne mohli vypovídat o svých zkušenostech také další exorcisté. Bylo připraveno spojení s Palermem, kde se před mikrofonem a televizními kamerami objevil otec Matteo La Grua, nejznámější sicilský exorcista a jedna z opor boje proti silám temnot ze strany italské církve. Kromě toho bylo připraveno spojení, tentokrát s Trevi-

sem, kde byl připraven exorcista z Pordenone, monsignore Ferruccio Sutto. Nemusím snad ani podotýkat, že oba zmínění jsou mými drahými přáteli.

Velmi na mne zapůsobilo především spojení s Trevisem. Kameramani zabrali zezadu jednu paní, která byla po sérii exorcismů vysvobozena z moci zlého ducha. Zmíněná osoba hovořila o svých trýznivých zkušenostech i o pocitu štěstí, když je nyní konečně osvobozena. Co mne zaujalo nejvíce, byla závěrečná slova manžela dotyčné ženy, který řekl: „Ztratili jsme celkem deset let, než jsme našli biskupa, který by nám uvěřil a který by jmenoval exorcistu, jenž by vysvobodil mou manželku z moci zlého ducha!“ Deset let strašného utrpení; deset let, kdy před těmito věřícími lidmi stále někdo zavíral dveře; deset let, kdy museli nejednou vyslechnout slova: „Jste blázni“. V průběhu těchto deseti let zároveň paní podstupovala příslušné léčebné procedury, za něž dotyčná rodina zcela neužitečně utratila všechno, co měla.

Věřte mi, že nepřeháním: právě uvedený případ je jakoby zrcadlem situace v současné italské církvi, pokud se jedná o boj se zlým duchem. Jan Pavel II. vyzval v době přípravy na Velké jubileum roku 2000 také k tomu, aby se konalo hluboké zpytování svědomí týkající se omylů a chyb, k nimž v církvi došlo. Toto zpytování svědomí se mělo odehrávat především v letech 1994-1996. Přijmout pravdu, která nebývá příjemná, vyžaduje velkou odvahu. Zaměřil jsem se také na to, abych poznal situaci v jiných zemích i na dalších kontinentech, protože neustále dostávám pozvánky k setkání nejen ze všech zemí Evropy, ale také z jiných světadílů. Poznal jsem, že jinde je situace ještě horší než v Itálii. Na mezinárodních setkáních exorcistu se mi při rozhovorech s exorcisty z jiných zemí dostalo potvrzení tohoto smutného konstatování. Domní-

vám se proto, že jedině stručný přehled toho, co se v oblasti exorcismů odehrávalo během dvou tisíc let dějin církve, nám může pomoci porozumět stojatým vodám, v nichž se nyní nacházíme a z nichž se s námahou snažíme vybědnout.

Předběžná poznámka

V první řadě si přeji přesně vymezit limity své schematické expozice: jde nám o exorcismy v katolické církvi od dob Ježíše Krista po dnešek. Opakuji, že se jedná o historii, která ještě nebyla napsána. Není mi opravdu jasné, jak pan Triacca, který je opravdovým odborníkem s mnoha zásluhami, mohl napsat v sedmém svazku svého díla *Anamnesis*: „Dějiny exorcismů a jeho různých pojetí již byly napsány.“ To rozhodně není pravda. V posledních letech vedle nezájmu ze strany církevních kruhů můžeme pozorovat vzrůstající zájem o toto téma ze strany laiků. Upozorňuji na čtyři svazky profesora J. B. Russela o démonovi, které vyšly v nakladatelstvích Mondadori a Laterza. Můžeme zmínit také dílo německého badatele A. Franze věnované církevním požehnáním ve středověku. Tento autor vyhrazuje asi sto stran svého díla také textům exorcismů. To všechno je ale nedostatečné.

Když hovořím o mezích svého výkladu, pak tím chci upozornit na řadu aspektů zmíněného tématu, o nichž na tomto místě nepojednávám. Především musím upozornit na to, že nebudu hovořit o předkřesťanském starověku. Je zřejmé, že démoni a exorcismy byli vždy. S těmito náboženskými jevy se setkáváme u všech národů a ve všech náboženstvích, a to i v dobách před existencí hebrejského

národa, před Egypťany a Asyřany. Ve všech dobách lidé intuitivně věděli o existenci zlých duchů a snažili se před nimi chránit prostředky, které odpovídaly jejich mentalitě a dobové kultuře. Z řečeného vyplývá, že určitá forma exorcismů provází člověka celými jeho dějinami. Vedle toho také upozorňuji, že nebudu hovořit o tom, jak je to s exorcistní praxí v současných mimokřesťanských náboženstvích.

Nebudu také hovořit o jiných křesťanských církvích, které nejsou sjednoceny s Římem. Tato vymezení jsou pro mne holou nutností a přiznávám, že je to pro mne bolestivé. Znalost sesterských církví je nesmírně důležitá pro ekumenický dialog, jak je to silně zdůrazněno v encyklice *Ut unum sint* ze dne 25. května 1995. Tato znalost je důležitá také proto, že se od ostatních můžeme mnohému naučit, nejde tedy jen o poznávání těch ostatních, nýbrž rovněž často i o naše obohacení. V textu zmíněné encykliky se v článku č. 14 dozvídáme, že v jiných komunitách (tedy v křesťanských církvích oddělených od katolické církve) jsou někdy určité aspekty křesťanského tajemství zřetelnější a patrnější. Jako příklad můžeme uvést skutečnost, že v některých mimokatolických církvích lid mnohem horlivěji četl a čte Boží slovo. Così podobného platí pro některé křesťanské církve i v oblasti exorcismů. Například ve východní církvi nikdy nebyla přijata institucionalizace exorcismů, protože exorcismus byl nahlížen jako osobní charisma, a proto platí, že když někdo hledá exorcistu, rozhodně k tomu nepotřebuje deset let zbytečného hledání... Někteří moji přátelé kněží, kteří se dobře vyznají v situaci v Rumunsku a Moldávii, mi sdělili, že se tam ve všech pravoslavných klášteřích konají exorcismy. Stačí, když o to někdo požádá. Jedná se o běžnou pastorační praxi, která existovala v minulých staletích také

v katolické církvi. V koptské církvi pouze v Egyptě existuje celkem patnáct center (jedná se o kláštery a svatyně), kde se naprosto běžně udělují exorcismy. Historická studie o dějinách exorcismů by musela věnovat pozornost i reformovaným církvím, zejména pak anglikánům, pentekostalistům, baptistům... Ve srovnání s těmito církvemi jsme my katolíci ve věci exorcismů velmi pozadu, ačkoli před třemi staletími tomu tak nebylo. Kristus dal své církvi moc vyhánět démony. Je to moc, ale také povinnost, kterou máme konat jako výraz naší věrnosti Pánu a jako službu potřebným bratřím.

Celý stručný historický přehled rozdělují do sedmi period: život Ježíše Krista a apoštolů; první tři staletí; od třetího do šestého století; od šestého do dvanáctého století; od dvanáctého do patnáctého století; šestnácté a sedmácté století; od osmnáctého století do dnešní doby.

Sedm historických období

1. *Doba Ježíše Krista a apoštolů* - Evangelium zcela nezaštěně hovoří o Kristově boji proti démonovi. Ježíšovo veřejné působení začíná popisem jeho pokušení na poušti, kde Ježíš se Satanem bojuje a okamžitě ho přemáhá. Posléze se dozvídáme o tom, jak Ježíš mnohokrát přemáhá zlého ducha svým mimořádným působením, jímž vysvobozuje z moci knížete temnot posedlé osoby. Musíme podtrhnout dva důležité aspekty Ježíšova počínání: jedná se v první řadě o důležitost tohoto zápasu a o originalitu Ježíšova zápolení.

Kristovu moc nad zlými duchy důrazně podtrhují evangelisté, z jejichž vyprávění je zřejmé, že ji musejí

uznat i sami démoni. Proč je tomu tak? Odpověď nacházíme v 1. Janově listu, kde můžeme číst: *Boží Syn přišel proto, aby d'áblově činnosti udělal konec* (1 Jan 3,8). Ježíš sám přišel proto, aby vyvrátil království zlého ducha a nastolil království Boží (srov. Lk 11,20). Boží Syn přišel proto, aby nás vysvobodil z moci zlého ducha, jak řekne svatý Petr před Kornéliem (srov. Sk 10,38). Ďábel, tedy kníže tohoto světa, jak ho nazýval sám Ježíš (srov. Jan 14,30), nebo bůh tohoto světa, jak ho nazýval svatý Pavel (srov. 2 Kor 4,4), byl opravdu mocný a považoval se za nepřemožitelného vladaře tohoto světa. Ježíš je ale silnější a odzbrojuje ho a bere mu to, co zlý duch uzmul Bohu. Tento přímý střet, toto Ježíšovo naprosté vítězství má rozhodující význam pro naše pochopení vykupitelského díla vtěleného Božího Syna.

Hovořil jsem rovněž o originalitě tohoto zápolení, která jasně vysvětluje z určitých Ježíšových rozhodnutí a jeho přesných ponaučení ohledně zlého ducha. Náš Pán jasně prokázal, že nebyl vázán názory, které panovaly v jeho době. Již tehdy existovaly silné pochybnosti o existenci zlého ducha. Farizeové byli o existenci ďábla přesvědčeni, zatímco saduceové ji popírali. Ježíš jasně ukázal na to, jak Satan působí proti Bohu. Stačí připomenout, jak Ježíš vysvětluje podobnost o dobrém osení a koukolu nebo podobnost o rozsévání. Náš Mistr osvobozoval posedlé z moci zlého ducha a jasně přitom rozlišoval mezi exorcismy a uzdraveními z chorob. Někteří moderní biblisté a teologové zaměňovali a směšovali oba zmíněné aspekty, a proto je považují za zmatkáře a zrádce evangelia. Ježíš dále předal tuto mimořádnou moc nejprve apoštolům, posléze učedníkům a nakonec všem těm, kdo v něj uvěří. Můžeme tudíž konstatovat, že Ježíš tuto moc předává postupně stále širšímu okruhu učedníků a věřících. Součas-

ná omezená mentalita nedokáže uvedenou skutečnost přijmout, a proto se pokouší ji popírat.

Apoštolově kráčeli dál v Mistrových stopách a vyháněli zlé duchy jak za Kristova života, tak po jeho vzkříšení a nanebevstoupení. Je třeba podotknout, že apoštolově kladli na zápas se zlým duchem velký důraz. Apoštol Petr nás nabádá: *Bud'te střízliví a bděte, protože váš protivník d'ábel jako řvoucí lev obchází a hledá, koho by mohl zhltnout. Postavte se proti němu, silní vírou* (1 Petr 5,8-9). Jakub říká: *Proti d'áblu se vzepřete, a uteče od vás* (Jak 4,7). Svatý Jan nám připomíná: *Víme, že žádný, kdo se narodil z Boha, nežije ve hříchu, neboť Boží Syn ho chrání a zlý duch na něho nevloží ruku. Víme, že jsme z Boha, ale celý svět má v moci zlý duch* (1 Jan 5,18-19). Apoštol Pavel důrazně připomíná: *Vedeme přece zápas ne proti nějaké obyčejné lidské moci, ale proti knížatům a mocnostem, proti těm, kdo mají svou ňši tmy v tomto světě, proti zlým duchům v ovzduší* [Et 6,12).

Bible hovoří o zlém duchu více než tisíckrát. Někdo spočítal, že v Novém zákoně je o zlém duchu celkem 568 zmínek. Kdo nepřijímá existenci zlého ducha, nerozumí Kristovu dílu, podvádí věřící a „opouští rámeček biblické a církevní nauky“ (Pavel VI., projev z listopadu roku 1972). Všichni apoštolově udělovali exorcismy. Dnes vystává velmi ožehavá otázka: věří biskupové, současní nástupci apoštolů, opravdu tomu všemu?

2. *Doba prvních tří staletí* - Moc osvobozovat od zlého ducha v Kristově jménu uplatňovali nebo alespoň směli uplatňovat všichni pokřtění. Uvedenou skutečnost konstatuje Justin mučedník i Irenej. Chtěl bych nyní zdůraznit tři aspekty, které považuji v daném období za velmi důležité.

Exorcismy měly nezanedbatelnou apologetickou funkci, moc pokřtěných přitahovala k církvi pohany, kteří byli v otroctví zlého ducha. Obraceli se na křesťany, aby je od této trýzně osvobodili. Justin o tom píše: „Kristus se narodil z Otcovy vůle ke spáse věřících a ke zkáze zlých duchů. Můžete se o tom přesvědčit na základě toho, co vidíte svým vlastním očima. V celém světě i ve vašem městě Římě se nachází velké množství posedlých, které rozliční exorcisté, kouzelníci a mágové nebyli schopni uzdravit. Naproti tomu mnoho z nás křesťanů vystoupilo proti těmto zlým duchům ve jménu Ježíše Krista ukřižovaného za Poncia Piláta, a tak jsme dotyčné lidi uzdravili, když jsme vyhnali zlé duchy, jimiž byli zmínění lidé posedlí“ (*Druhá apologetika*, 5-6).

Tertulián potvrzuje účinnost, s níž křesťané osvobozují od zlých duchů jak jiné křesťany, tak pohany. Tento věhlasný autor klade důraz na účinnost exorcismů nejen vzhledem k jednotlivým osobám, ale také vzhledem ke společenskému životu, který byl hluboce poznamenán modloslužbou a působením zlého ducha. Tuto skutečnost brali ve svých proslovech velmi vážně papežové Pavel VI. a Jan Pavel II. Budu nyní citovat jeden ze tří proslovů Pavla VI. věnovaných problematice zlého ducha ze dne 23. února 1977: „Není tedy divu, že naše společnost poklesla ze své úrovně autentického lidství, když krok za krokem nabývá vrchu mravní pseudodospělosti, lhostejnosti, nevnímavosti vůči rozlišování dobra a zla. Písmo svaté nás přece důrazně napomíná, když nás zpravuje o tom, že se tento svět (míněno v negativním slova smyslu) nachází v moci zlého ducha.“ Tyto myšlenky nám poslouží ještě jednou, totiž v okamžiku, kdy budeme hovořit o třetím charakteristickém rysu prvních tří staletí.

Rovněž Cyprián jasně hovoří o moci exorcismů: „Přijď a pohlédni svými vlastníma očima na zlé duchy, přijď, abys je spatřil v okamžiku, kdy podléhají našim exorcismům a našim duchovním zbraním a trýzni, kterou jim působí naše slova, když opouštějí těla, která byla v jejich moci" (*Proti Demetřovi*, kap. 15J. Položil jsem poněkud větší důraz právě na tento apologetický význam exorcismů, které svou účinností přitahovaly i pohany k moci křesťanů nad světem temnot, protože dnes je podle mého mínění všechno úplně naopak: křesťané nacházející se v obtížné situaci nenacházejí v církvi žádné porozumění a není jim poskytována odpovídající pomoc, pročež se obracejí na mágy a na jiná náboženství nebo na sekty.

Velmi vzácná jsou slova jednoho exorcismů, o němž nás zpravují nejstarší církevní otcové. Zdá se totiž, že tu exorcismus přispěl k formulaci vyznání víry. Například svatý Justin nám ve svém díle *Dialog s Tryfónem* představuje text exorcismů následujícím způsobem: „Kterýkoliv zlý duch, když je mu to nařizeno ve jménu Božího Syna - zplozeného před jakýmkoli stvořením, jenž se narodil z Panny, stal se člověkem vystaveným utrpení, byl ukřižován, vstal z mrtvých a vystoupil na nebesa - tedy každý zlý duch, pravím, jemuž je něco nařizováno prostřednictvím tohoto jména, je přemožen a musí se klidit." Irenej z Lyonu je poněkud stručněji: „Vzýváním jména Ježíše Krista, jenž byl ukřižován za Poncia Piláta, je Satan vyháněn z lidí." Poněkud obsírněji hovoří Origenes ve svém díle *Proti Kelsovi*: „Síla exorcismů spočívá ve jménu Ježíše Krista, které je pronášeno. Spolu s ním jsou hlášány skutečnosti a události jeho života." Origenes tak ve srovnání se svými předchůdci přináší něco nového. Říká nám, že ve jménu Ježíše Krista můžeme vyhánět zlé duchy nejen z lidských osob, ale také z věcí, míst a zvířat. Na tuto věc

kladli exorcisté vždy velký důraz, bohužel ale musíme konstatovat, že právě uvedená záležitost nenalezla ozvěnu v církevních dokumentech, avšak v *Katechismu katolické církve*, v článku 1673, se s danou skutečností opět setkáváme.

Dále si dovoluji poznamenat, že praxe provádění exorcismů se od prvních dob dále rozvíjela dvěma směry: nejprve se jednalo o přímé osvobozování těch, kdo byli posedlí; druhým směrem rozvoje bylo udělování exorcismu při křtu, čemuž se přikládala velká důležitost, neboť tak bylo dáváno jasně najevo, že katechumen byl vysvobozen z moci zlého ducha a otvíral se Kristově vládě. Jasně svědectví o tomto pojetí přechodu z moci zlého ducha pod vládu Kristovu máme v křestních slibech. Jedná se o velmi účinný prostředek boje proti moci zlého ducha, a proto je vhodné tyto sliby často opakovat. Bohužel musíme konstatovat, že poslední liturgická reforma především v případě křtu malých dětí velmi zredukovala křestní exorcismus. Pavel VI. veřejně vyjádřil svou nespokojenost s danou skutečností, což je patrné v jeho proslovu ze dne 15. listopadu 1972. Na tento základní rozměr křtu se zapomínalo, přestože v prvních staletích se na exorcismy kladl velký důraz.

První křesťané byli pevně přesvědčeni, že pohanství je dílem zlého ducha. Často slyšíme, že otcové hovoří o „semenech Slova“. Tímto způsobem se vyjadřoval například Justin, Klement Alexandrijský, Origenes ... Musíme si ale uvědomit, že v této souvislosti je řeč vždy o řecké filozofii, a nikoli o pohanských náboženstvích. Podle mínění uvedených křesťanských myslitelů se „semena Slova“ nacházela v dílech velkých pohanských filozofů, jako byli například Sokrates, Platón, Aristoteles, kteří směřovali k monoteismu. Tato „semena Slova“ však neexistují v pohanských náboženstvích, v nichž církevní otcové viděli protiklad

pravého náboženství, tedy přímé dílo zlého ducha. Z tohoto důvodu bylo nutno aplikovat exorcismus na každou osobu, která přijímala křest, na záležitosti společenského života, aby se tak uskutečňoval přechod od pohanství ke křesťanství, z oblasti panství zlého ducha do oblasti Kristovy vlády. Jestli je dnes třeba konat totéž, to ať si domyslí každý, kdo má otevřené oči a vnímá, jak to vypadá s naší společností a s naším světem.

3. Od třetího do šestého století - V tomto období došlo k velkému rozmachu církve, což se projevilo i v oblasti exorcismů. Velké historické události jako Konstantinovo a Theodosiovo vítězství by mohly působit dojmem, jako kdyby křesťanství definitivně zvítězilo nad pohanstvím. Církevní otcové však vnímali velké invaze barbarů jako pokus o návrat pohanství, a proto bylo třeba pokračovat v exorcistní praxi s nemenším důrazem, nežli tomu bylo v předešlých staletích. Nemůžeme nezmínit velkou postavu, jakou byl svatý Martin z Tours, který nejen předešel svatého Benedikta, když položil základ západního mnišství, ale také se vyznamenal jako velký apoštol pracující na obrácení nových národů a jako velký exorcista.

Velmi silně poznamenal rozmach exorcismů vznik mnišství. První mniši jako Antonín, Pachomios, Hilarion neodcházeli na poušť proto, aby prchli před světem, nýbrž proto, aby zde boj ováli se zlým duchem, jenž podle dlouhé tradice rád přebývá právě na osamělých místech a v poušti. Boj se zlým duchem za osvobození lidstva od Satanových útoků byl jedním z hlavních úkolů mnišského života. Jakmile skončila epocha mučedníků, stali se mniši těmi, kdo za křesťanství bojovali takříkajíc v prvním sledu. Uvedená skutečnost je velmi jasně vyjádřena ve všech dílech, která hovoří o myšlení a působení prvních mni-

chů. Vzpomeňme jen na *Život svatého Antonína*, který sepsal svatý Atanáš, na *Collationes* Jana Kassiána, na *Žebřík do ráje* od Jana Klimaka. Jak již bylo řečeno dříve, všichni křesťané sice mohli vyhánět zlého ducha, nicméně do popředí se dostávali stále více ti, kdo se plně zasvěcovali pokání a modlitbě v souladu s učením evangelia, tedy mniši. Strohý a kající život mnichů se pak projevoval velkou účinností jejich zápolení se zlými duchy.

Kolem roku 300 v období posledního velkého oficiálního pronásledování křesťanů se setkáváme nejen s heroismem křesťanů, ale také s jejich zápolením se zlými duchy. V Římě se mezi posledními mučedníky objevují svatí Marcellinus a Petr, jenž byl exorcista. První exorcista mučedník, pochopitelně kromě apoštolů, z doby církve prvních staletí, jehož jméno známe. Zdá se, jako kdyby se jednalo o typickou postavu exorcisty mučedníka, který nyní ustupuje ze scény, aby na ni mohl vstoupit exorcista mnich. Nesmíme zapomínat na skutečnost, že i tehdy existovali falešní exorcisté, kteří podváděli lid a před nimiž bylo třeba všechny chránit. Z uvedeného důvodu se v západní církvi začínají objevovat první kanonické dispozice regulující oblast udělování exorcismů. Římská synoda v době papeže Silvestra výslovně zmiňuje exorcisty mezi nižšími svěceními. Římské právo má tendenci všechno regulovat a normovat, což se projevilo pochopitelně také v církevním životě a právu. Tak se stalo, že exorcisté byli zařazeni do stupňů svátosti kněžství jako jedno z nižších svěcení. Jakožto nižší svěcení byl exorcistát zrušen v roce 1550 v anglikánské církvi, v katolické církvi k tomuto zrušení nižšího svěcení došlo po 2. vatikánském koncilu.

Východní církve odmítla tuto službu institucionalizovat a vždy na ni nahlížela jako na osobní charisma, a proto zde může exorcismus vykonávat každá osoba, především

pak ti, kdo se cele oddali této formě apoštolátu. Tato mentalita přetrvává ve východních církvích dodnes, exorcismus je tedy i dnes považován za osobní charisma. Připomínají, že na Západě se stále více rozvíjely texty exorcismů, především pak exorcismy udělované při křtu. V této věci stačí připomenout exorcismy složené svatým Cyrilem Jeruzalémským. Tato fáze vývoje se uzavírá rokem 416, kdy papež Inocenc I. stanovil, že exorcismy smí udělovat pouze ten, kdo k tomu obdržel pověření od svého biskupa. Na Východě pokračovala praxe charismatické svobody, a proto neznáme žádné zvláštní právní ustanovení, které by praxi udělování exorcismů nějak regulovalo.

Přál bych si dodat, že právě zmíněná právní regulace udělování exorcismů rozhodně nemínila omezovat působnost Ducha svatého, který uděluje své dary tomu, komu sám uzná za vhodné, což platí i o charismatu vyhánění zlých duchů. Dějiny církve jsou plné svatých (myslím na svatého Pavla z Kříže, svatou Kateřinu Sienskou, svatou Gemmu Galgani, svatého Jana Boská, na otce Pia), kteří druhé vysvobozovali z moci zlých duchů, aniž by byli pověřenými exorcisty. Rovněž se tím neměla podvazovat moc, kterou Kristus dal všem, kdo v něho uvěřili, když se jedná o vyhánění zlých duchů v jeho jménu. Jedinou věc, kterou od nynějška musíme důsledně aplikovat, je jasné terminologické rozlišování. Když budeme hovořit o exorcismech, budeme tím mínit svátostinu, která je v kompetenci biskupů a kněží, jimž biskupové dali příslušné pověření. Když budeme hovořit o modlitbě za osvobození, budeme tím mínit všechny ostatní modlitby a úkony, které jsou dílem jednotlivců a skupin věřících. Cílem exorcismů i modliteb za osvobození je vždy to, aby došlo k vysvobození z moci zlého ducha.

4. *Od šestého do dvanáctého století* - Jedná se o velmi dlouhé období, v němž se praxe udělování exorcismů jak na Západě, tak na Východě dále rozvíjela. V církvi existovalo velké množství exorcistů, a proto začala existovat - jak to nazývám já - skutečná škola exorcismů, která se bohužel kvůli opomíjení této praxe z života církve zcela vytratila. Konkrétně to vypadalo tak, že staří exorcisté vykonávali své dílo za doprovodu mladých adeptů výkonu této služby, a tak se předávaly zkušenosti. Mladí pak byli ihned připraveni nastoupit na místo svých učitelů, protože měli již nemálo praktických zkušeností s udělováním exorcismů. Dnes dochází k tomu, že kněz, který je pověřen udělováním exorcismů, dostává jedinou instrukci: je hosen do vody, a má se učit plavat zcela sám.

V tomto období se setkáváme s velkou tvořivostí při utváření exorcistních textů, s nimiž se setkáváme v nejrůznějších geografických oblastech. Mezi oficiálními formulami nacházíme také první oficiální text ustanovení nebo svěcení exorcisty, jedná se o text ve *Statutech staré církve* ze šestého století. Zmínku zasluhují formulace exorcismů od Alcuina (t 804), které pak našly místo v *Římském galikánském misálu* a posléze také v *Římském rituálu* z roku 1614. Jak vidno, tyto formule dostaly přednost před řadou jiných a dodnes jsou užívány jako oficiální texty pro provádění exorcismů. Je třeba připomenout, že v daném období se objevilo velké nebezpečí, jímž byla obnova manichejského dualismu. Již v roce 560 byla tato hrozba jasně rozpoznána a objevují se o tom zmínky v textech synody z Bragy. Tato nebezpečná hereze působila v podhoubí společnosti, až se ve dvanáctém století projevila s plnou zhoubnou silou v podobě hnutí katarů a albigenských. Tato skutečnost pak vysvětluje určitý typ exorcismů a především pronásledování heretiků, k němuž bohužel došlo v násle-

dujících staletích. Až do konce dvanáctého století teologové jasně odmítali jako nepravé mínění, že existují čarodějnice, a odmítali jako nesprávné pronásledování posedlých osob.

Na závěr se zmíníme o tom, že v této době se objevují první zobrazení Satana a také exorcistu. Toto období se vyznačovalo velkou vyvážeností v oblasti exorcismů. Praxe udělování exorcismů tvořila nedílnou součást pastorační aktivity církve, což dnes bohužel říci nemůžeme.

5. *Od dvanáctého do patnáctého století* - Toto období musíme hodnotit jako velmi smutnou záležitost pro celou církev. V této době totiž nadcházely ještě obtížnější a smutnější doby pro Kristovu církev. Právě uvedené konstatování však rozhodně neplatí pro oblast kultury, protože jde o dobu velkého rozvoje teologického myšlení, jak o tom vydávají svědectví teologické summy, nádherné katedrály, velcí a osvícení papežové. Nesmíme zapomínat, že to byla doba boje proti albigenským, doba rozmachu velkých heretických hnutí, která byla zaměřena silně antiklerikálně a anticírkevně. Evropa se zmítala v ustavičných válkách. Na obzoru se objevovaly ještě mnohem horší věci. Až do dvanáctého století se o jistých ženách hovořilo jako o *bonae feminae* (dobré ženy), jednalo se o osoby poněkud zvláštní a v určitých případech trochu vyšinuté. Změněná mentalita v nich začínala poznenáhlu vidět čarodějnice.

Právě tyto osoby, které bylo třeba podrobit exorcismů a příslušné péči, začaly být pronásledovány a upalovány na hranicích. Na tomto místě je třeba připomenout, že svatá Jana z Arku byla označena z politických důvodů za čarodějnici. Aniž by se někdo pokusil pronést nad ní exorcismus, byla odsouzena a upalena na hranici. Stojíme

před rozvratem vyvážené pastorační aktivity církve, což se projevilo tím, že i mužové na význačných místech v církvi se nechávali strhnout dobovou nezdravou mentalitou. Objevují se proto církevní nařízení, která měla dalekosáhlé a velmi nešťastné důsledky. Autoři těchto textů se možná domnívali, že se jim podaří zvládnout situaci, když budou nezdravé jevy poněkud regulovat. V roce 1252 papež Inocenc IV. vydává rozhodnutí, jímž dovoluje podrobovat heretiky mučení. V roce 1326 papež Jan XXII. ustanovuje poprvé inkvizici, která měla vyhledávat čarodějnice.

Je to začátek šílenství, které bylo přizívováno přírodními katastrofami. V letech 1340 a 1450 postihly Evropu strašlivé morové rány. Epidemie notně zredukovala evropskou populaci, což mělo nedozírné následky: mravní rozklad společnosti, ustavičné války všeho druhu, rozpad jednoty západní církve. Z toho všeho pak vzešla mentalita, která ve všem viděla dílo zlého ducha. Reakcí ale nebyla modlitba, exorcismus, modlitba za osvobození, odpovídající péče o postižené, nýbrž snaha zničit vše, co bylo považováno za nečisté a posedlé ďáblem. Mělo by být jasné, že žádnou skutečnost nesmíme hodnotit odtrženě od dobového kontextu a od tehdy vládnoucí mentality. Jenomže porozumět těmto souvislostem neznamená, že bychom dané praktiky měli schvalovat. Musíme se snažit pochopit důvody, proč k těmto smutným záležitostem došlo. Jestliže hodnotíme události minulých věků jen na základě současné mentality, pak to znamená, že jsme ničemmu neporozuměli.

6. *Od šestnáctého do sedmnáctého století* - Jedná se o dobu skutečného šílenství, protože exorcismy ustoupily do pozadí a na první místo nastoupilo kruté pronásledo-

vání. Historie je učitelkou života, i když velmi často se tvrdí, že je to učitelka, jíž se nikdy dostatečně nenaslouchá. Při popisu tohoto nejtemnějšího období musím být velmi jasný, neboť se domnívám, že se zde nachází mnohé, co nám může sloužit jako varovné ponaučení. Stojíme před jednoznačným mechanismem: tam, kde se nekonají exorcismy, se přechází k pronásledování, zatímco tam, kde se exorcismy udělují, k podobným tragickým záležitostem nedochází, ačkoli se obojí odehrává ve stejné době, ve stejné mentalitě a ačkoli se těmito dvěma způsoby čelí týmž problémům. Tam, kde zlý duch není vyháněn prostřednictvím exorcismů, dochází k démonizaci osob, které pak bývají zabíjeny.

Předtím, než budu pokračovat v dějinném přehledu, domnívám se, že je mou povinností velmi důrazně poznamenat, že jev, o němž jsem nyní hovořil, mne naplňuje velkými obavami o současnou společnost a církve. Když vnímám ustavičné tendence především ze strany lidí církve minimalizovat význam existence zlého ducha a jeho působení, s čímž je spjata také tendence odsouvat do pozadí aktivitu exorcistů nebo tuto praxi dokonce z života církve vytěšňovat, pak z toho podle mého skromného soudu nemá žádnou škodu zlý duch, nýbrž především člověk. Existuje celá řada způsobů, jak démonizovat člověka: stačí vzpomenout na Dachau, gulagy v Rusku, různé zrůdné genocidy a etnické čistky. V době, kdy píše tuto knihu, mám na mysli bývalou Jugoslávii, kde se odehrávaly strašné věci. Vraťme se ale k našemu historickému přehledu. V šestnáctém a sedmnáctém století byla pociťována nezbytnost obnovy rituálu, podle něhož se udělují exorcismy, nikdo se k tomuto dílu ale neměl. Bylo to podobné jako dnes: jediná věc, která je zatím opomíjena a není po 2. vatikánském koncilu, který skončil před několika de-

setiletími, ještě zreformována, se týká právě praxe udělování exorcismu. Jestliže se objevila nějaká snaha, pak by bylo lépe, aby to vše bylo zrušeno a aby se začalo pracovat úplně od začátku. Nuže tedy, jestliže v období, které nás nyní zajímá, mužové církve nedokázali zaujmout jasná stanoviska, iniciativu převzal císař, tedy Karel V., který dne 9. července 1548 vydal v Auguste rozhodnutí, podle něhož mělo dojít k reformě rituálů. Zlo se ale již rozrostlo do olbřímích rozměrů a hony na čarodějnice dosáhly svého vrcholu v letech 1560 až 1630.

Díky Bohu docházelo také k výjimkám. Dobře dokumentovaný je případ sestry Jany Fery (1559-1620), která byla příslušnicí Černých sester z Mons ve Francii. Tato sestra po několika let uzavírala spolky s ďáblem, byla to opravdu skutečná čarodějnice, kterou by podle dobového obyčeje bylo třeba odevzdat inkvizičnímu soudu, jenž by ji odsoudil k smrti na hranici, jak to vyžadovaly dobové normy. Tato žena však ke svému velkému štěstí potkala velmi vzdělaného preláta, monsignora Ludvíka de Berlaymont, arcibiskupa z Cambrai. Tento muž církve rozhodl, aby sestra nebyla souzena a zavržena, nýbrž aby se nad ní konaly exorcismy. Bylo třeba více než jednoho roku, aby sestra dosáhla vysvobození z moci zlého ducha, a pak vedla velmi příkladný život řeholní sestry. Bohužel, celá řada jiných biskupů, kteří byli také vzdělaní, nesmyslela podobně jako zmíněný francouzský arcibiskup. Musím uvést jméno Karla Boromejského, jenž se v dané záležitosti nechal přemoci dobovou mentalitou. Je jasné, že Karel zůstává velkým světcem a příkladným biskupem, jeho svatost ale nemůže ospravedlnovat omyly a chyby, jichž se jako slabý člověk dopustil. Hrůzné hony na čarodějnice se rozšířily také v zemích, kde vládl protestantismus, což dnes připouštějí dokonce i protestantští historici. V těchto zemích navíc

v sedmnáctém století zuřily strašlivé náboženské války. Musím ale znovu podtrhnout, že tam, kde se udělovaly exorcismy, nehořely hranice s čarodějnicemi, nebo alespoň platí, že těch hranic bylo velmi málo. V papežském Římě je z té doby doložen pouze jediný případ upálení čarodějnice, v katolickém Irsku není znám ani jeden případ upálení čarodějnice. Rovněž ve Španělsku došlo jen k několika případům pronásledování čarodějnic, a to byla tato země pověstná Torquemadovou inkvizicí. Je nutno zmínit sebekritiku ze strany katolíků, kterou zahájil jezuita Friedrich Spee, jenž v roce 1631 publikoval knihu *Cautio cñminalis*, v níž velmi ostře kritizoval mučení a hony na čarodějnice. To byl počátek uklidnění a obrácení, které se pak rozprostřelo i nad protestantskými kraji. Velmi málo v dané věci vykonal Tridentský koncil, který se omezil pouze na to, že vypracoval nauku o svátosti kněžství a nahlížel exorcistát jako jedno z nižších svěcení.

7. *Od osmnáctého stoletípo dnešek* - Nerozumnost a absurdita honů na čarodějnice ustala nenadále. Nedošlo však k tomu, co by mělo být logickým důsledkem konce této tragické peripetie v dějinách křesťanstva. Na místo pronásledování nenastoupila praxe udělování exorcismů. Tam, kde se pokračovalo s udělováním exorcismů, nedocházelo k pronásledování. Z řečeného vyplývá, že bylo třeba obnovit praxi udělování exorcismů. Reakce na děsivé výstřelky minulosti spočívala v naprosto iracionálním odklonění zájmu od záležitostí spjatých s působením zlého ducha. Tento nezáměr motivovaný ještě celou řadou dalších historických činitelů přetrvává v podstatě až dodnes. Došlo k tomu, že se přemrštěně démonizovalo všechno, a pak došlo k úpadku nauky o zlém duchu a jeho působení. Z ďábla se stal pouhý symbol, strašidýlko,

kteří bylo vnímáno jako určité znázornění ideje zla. Nebyl však vnímán jako osobní bytost, která působí v hlubinách. V dokumentech 2. vatikánského koncilu nacházíme jedno velmi důležité místo, které nás upozorňuje na skutečnost existence a působení zlého ducha v lidských dějinách: „Celé dějiny lidstva totiž prostupuje usilovný boj proti mocnostem temnot. Ten boj se zrodil na samém počátku světa a potrvá, jak řekl Pán, až do posledního dne“ (*Gaudium et spes*, čl. 37).

K tomuto prudkému přechodu k mentalitě nezájmu, jenž trvá dobře tři staletí, rozhodně také přispěla laická kultura, která měla a má velký vliv na církevní prostředí a především na univerzity, což pak působilo na biskupy i na kněze. To vše se pak nevyhnutelně projevilo v religiozitě lidu, u něhož došlo k rozkladu víry. Je známo, že jakmile se rozpadne zdravá víra, nastupují ihned na její místo pověry, jak se to dnes projevuje nebyvalým rozmachem okultismu všeho druhu. Poslední zmíněné skutečnosti budeme věnovat větší pozornost v jedné z následujících kapitol.

Laickou kulturu začala ovládat racionalistická mentalita nevěřících, kteří chtěli vše demytologizovat. K tomu se připojil ironický a hanlivý postoj osvícenců i vědců devatenáctého století, kteří dospěli k tomu, že popírali křesťanství jako celek i každé nadpřirozené zjevení. Ve dvacátém století se k historickému materialismu připojil komunistický ateismus, jehož tlaku byly ve školách a v různých institucích vystaveny miliony věřících lidí. K tomu je třeba připojit praktický materialismus a konzumismus západního světa. To vše se pochopitelně odrazilo také v církevním prostředí. Jak jsme již poznamenali, na papežských univerzitách a v seminářích se o ďáblu prostě po dlouhá desetiletí vůbec nehovoří a o exorcis-

mech se studenti nedozvědí zhola nic. Ještě dnes jsou v módě určití biblisté a teologové, kteří výslovně popírají existenci zlého ducha, nebo alespoň minimalizují význam jeho působení. Tito lidé popírají důležitost praxe udělování exorcismů v rámci pastoračního úsilí církve. Neuznávají exorcismy prováděné samotným Ježíšem a označují je pouze za „kulturní výrazové prostředky vhodné pro tehdejší mentalitu“. Tvrdí, že věří pouze psychiatrii a psychoanalýze, o nichž toho pochopitelně vědí víc než dost.

Na druhé straně platí, že vždy existovali velcí exorcisté a že někteří z nich byli opravdu věhlasnými osobnostmi. Nezapomínejme, že vždy byla v platnosti církevní ustanovení ohledně jmenování exorcistů ze strany biskupů a ohledně rituálu, jehož je třeba se při tomto počínání držet. Nesmíme toho ale čekat mnoho od biskupů, kteří mají monopol na jmenování exorcistů, kteří však bez své vlastní viny a z historických důvodů nikdy žádný exorcismus neviděli na vlastní oči, a proto považují danou záležitost za něco opravdu jen okrajového. To je také důvod, proč výše zmínění manželé vyplývali deset let na to, aby našli nějakého exorcistu ustanoveného biskupem, který by jim pomohl dosáhnout kýženého vysvobození z moci zlého ducha.

Zmínil jsem se také o svatých, kteří sice nebyli jmenováni jako exorcisté, a přesto dokázali vyhánět zlé duchy. Takové postavy byly vždy přítomny v dějinách církve. Musím na tomto místě připomenout úžasnou postavu Pia VII., který je znám jako papež - Napoleonův vězeň. Byl to však také velký exorcista. Také jako papež pokračoval ve svém díle udílení exorcismů, a to i na svém putování do Francie a zpět. Tento papež často rád opakoval následující větu: „Výchozím bodem pastoračního úsilí je

exorcismus." Vzpomeňme jen na to, jak je zřeknutí se ďábla zcela jasně vyjádřeno v křestních slibech. Jenom ten, kdo se odřekne zlého ducha, může plně přilnout k Bohu. Stačí, abychom pozorně četli první kapitulu Markova evangelia, a jasně tam vidíme, že Ježíšovo veřejné působení vycházelo právě odsud. Kolik mužů církve ale dnes ještě věří těmto tvrzením?

Když v roce 1614 došlo k uveřejnění *Římského rituálu*, nezbývalo nic jiného než zvolit nejvhodnější texty z velké škály různých formulí, které tehdy byly k dispozici a které se v církvi užívaly. Volba padla na formule, jejichž autorem byl Alcuin a s jejichž užíváním měla církev dvanáct staletí trvající pozitivní zkušenost. Naši pozornosti by nemělo uniknout také 21 úvodních ustanovení, podle nichž se má exorcista řídit při výkonu své služby. Ačkoli se různí papežové pokoušeli zmíněné předpisy reformovat, nutno poznamenat, že se ve skutečnosti pokročilo jen velmi málo kupředu. Lidé dnes vnímají exorcistu tak trochu jako podivnou bytost, jako někoho, kdo je zčásti mágem a zčásti bláznem. Z uctivosti, kterou exorcistovi projevují jeho bratři v kněžské službě, prosvítá, že exorcistu vnímají jako málo vzdělaného důvěřivce, jehož práce nemá valný význam. Na tomto základě pak můžeme pochopit, jak je možné, že nám dnešní doba dala film *Exorcista*, dílo věhlasného režiséra Williama Blattyho z roku 1971. Obě postavy exorcistu, které tento film líčí, nejsou pouze plně rozporů, ale nemají zhora nic společného s tím, kým ve skutečnosti exorcista je.

Některé závěry

Poté co jsme se snažili nastínit letným způsobem dva tisíce let dějin exorcismů v katolické církvi, domnívám se, že je nanejvýš vhodné vyvodit z toho všeho určité praktické závěry.

1. Existence zlých duchů, kteří byli stvořeni Bohem jako dobří, ale upadli do zvrácenosti kvůli zneužití své vlastní svobody; jejich zhoubná moc, kterou používají proti lidem až do té míry, že se zmocňují určité vlády nad osobami i věcmi; Kristova moc nad světem temnot i to, že těm, kdo v něho věří, předal moc, aby v jeho jménu vyháněli zlé duchy: to všechno jsou pevné body evangelijní a církevní nauky. Kdo tyto skutečnosti nepřijímá, opouští prostor křesťanské víry.

2. Boj se zlými duchy musí vést všichni, jedná se totiž o jeden ze základních rozměrů křesťanova duchovního života, jak nás tomu zcela jasně učí monastická tradice. Víme, že normální působení zlého ducha spočívá v pokušení, a proto všichni musíme pokušením vzdorovat a potýkat se s nimi. Jedná se o pokušení těla, což je nej původnější poranění lidské bytosti, o pokušení ze strany světa a o pokušení ze strany zlého ducha. Bible je v této věci zcela jasná a zřetelně nás vybízí k tomu, abychom vedli boj proti zlu a proti duchům temnot. Tento boj je zmiňován také v posledních dvou prosbách modlitby Otčenáš. Exorcistu je třeba nahlížet jako kněze, který je pověřen tím, aby nám pomáhal v okamžiku, kdy máme co do činění s mimořádným působením zlého ducha. Je nesporné, že exorcistovo dílo musí znovu nabýt oné tvořivosti, kterou se vyznačovalo v minulosti. V souladu s ži-

vou tradicí východní církve by měl exorcista vyhledávat duchovní pomoc ze strany těch charismatiků, které Duch svatý vybavuje potřebnými dary pro tuto službu. Měl by také prosit Ducha svatého, aby i jeho vybavil potřebnými dary, aby mohl co nejúčinněji vykonávat svou službu.

3. Dnes vidíme po téměř třech staletích spánku jakési pomalé ohrožování vědomí důležitosti této služby v církvi. Obnova praxe udělování exorcismů má jako hnací motor to, že řada věřících to od kněží požaduje. Kněží ale nejsou připraveni na tyto požadavky náležitě odpovědět. Když odhlédneme od zhoubného působení okultismu, pak je třeba podotknout, že podle mého názoru jsou to právě laici, kteří výrazně přispívají ke zmíněnému obrození. Je to velmi zajímavý jev, protože v minulosti to byla právě laická kultura, která výrazně přispěla k diskreditaci duchovních skutečností. Nezapomínejme, že v minulých staletích a desetiletích došlo k velkému rozvoji věd, a proto se věřilo, že věda nakonec dokáže vyřešit všechny problémy. V dané dobové mentalitě se zcela jasně vynořovala otázka, zda je možné uvést v soulad víru a nové vědecké objevy.

Dnes se zmíněná situace výrazně změnila. Vědecký svět a především ti nejpřednější vědci si uvědomili jednak škody, které věda může způsobovat (stačí pomyslet na atomovou pumu, na znečištění životního prostředí ...), jednak své vlastní meze. Vědecký svět si stále jasněji uvědomuje, že existuje velmi mnoho věcí, která věda nezná, a že existují zákonitosti a síly, které se vymykají jeho kontrole. Pro mne osobně bylo velkým zadostiučiněním, když se mne v průběhu jedné televizní besedy moderátor Minoli otázel, zda by bylo možné, abych spolupracoval s psychiatry nebo s dalšími specialisty. Odpověděl jsem

bez váhání, že ano. Ihned potom se ujal slova dnes již bohužel zesnulý profesor Emilio Servadio, který mi dal za pravdu a navíc řekl: „Já si s určitými případy opravdu nevím rady, a tak je posílám k exorcistovi.“ Tohle pro mne bylo opravdu velmi cenné prohlášení a musím přiznat, že jsem se setkal s případy, které za mnou poslali sami psychiatři. Tato skutečnost je velmi výmluvná především proto, že určití mužové církve ve skutečnosti nevěří v posedlost a nemají důvěru ani v exorcismy, a proto všechny, kdo k nim s podobnými obtížemi přijdou, posílají přímo na psychiatrii...

4. Jsme opravdu ještě velmi daleko od toho, co je naším cílem, totiž aby byl exorcismus pokládán za integrální součást normálního pastoračního nasazení církve a aby se této službě věnoval dostatečný počet vzdělaných a dobře připravených osob. Svým bratřím v kněžské službě bych rád sdělil, že se jedná především o službu posilování a útěchy postižených osob, o službu přivádění lidí k Bohu a k jeho církvi. Někteří se domnívají, že exorciste demónizují všechno a že jejich přítomnost je právě proto škodlivá. Právý opak je pravdou: exorcista uklidňuje, zbavuje lidi jejich falešných obav, ze všech sil pracuje na obnově smíru mezi jednotlivými osobami a na upokojení lidského svědomí. Vždyť jsme měli možnost jasně konstatovat, že právě v nejtemnější době dějin platilo pravidlo: kde se konaly exorcismy, tam se lidské osoby nedémonizovaly, tam se neodsuzovalo a nehořely hranice. Čím větší počet exorcistů, tím větší vklad do pokladnice pokoje a míru. Exorcista dává lidem rady a snaží se je přivádět k pokoji prostřednictvím slova víry a rozhodně přítom nepoužívá nějaké magické triky, k nimž se lidé utíkají proto, že jim v jejich obtížích nenaslouchají kněží.

Exorciste opravdu věří, že ďábel existuje?

Nadpis této kapitoly se někomu asi bude zdát hodně provokativní. Ten, kdo působí ve zmíněné oblasti na mezinárodní úrovni, si je ale dobře vědom skutečnosti, že zmíněná otázka rozhodně má smysl. Napsal jsem, že dostávám pozvání k setkáním z celé Evropy. Měl jsem celou řadu příležitostí hovořit na mnoha evropských televizích. Má první kniha *Exorcista vypráví* se v Itálii dočkala třináctého vydání a do roku 1996 byla přeložena do osmi jazyků.

To vše jsem uvedl na začátku, abych o to mohl opřít následující tvrzení, totiž že v katolické církvi jsou exorcismy mimo Itálii prováděny ještě hůře a liknavěji než u nás.

Nyní si dovolím představit situaci ve Francii a využiji jednoho svého článku, který jsem před časem publikoval v měsíčníku *Vita Pastoralis*, jedná se o číslo ze srpna a září roku 1993. Podotýkám, že Francie je země, z níž dostávám největší počet žádostí o pomoc. Byl jsem ujištěn, že tamní situace se o mnoho zlepšila od okamžiku, kdy francouzská biskupská konference pověřila jednoho nového biskupa, aby řídil výroční setkání francouzských exorcistů. Chci věřit, že tomu tak opravdu je. Na základě dalších údajů, které uvedu, ať si každý sám udělá svůj vlastní názor. Tři staletí spánku a opomíjení byla opravdu velmi dlouhou dobou. To, co jsem napsal, není míněno jako kritika francouzského kléru, protože by to rozhodně nebylo spravedlivé. Chci jenom upozornit na typickou situaci, v níž se dnes nachází v zásadě celá katolická církev.

Exorcismy ve Francii

Již od prvních let mé služby exorcisty jsem se podíval nad velkým množstvím Francouzů, kteří přicházeli do Itálie, aby zde hledali pomoc nějakého exorcisty. Měl jsem také možnost osobně poznat dva velmi schopné francouzské exorcisty, s nimiž jsem si vyměňoval zkušenosti a se kterými jsem dodnes v kontaktu. Právě od těchto dvou spolubratři i od dalších přátel z drahé Francie jsem načerpal následující nesmírně důležité informace, protože níže popsaný stav se příliš nemění.

Zdá se, že Francie je jedinou zemí na světě, kde se exorcisté každoročně scházejí, aby se zúčastnili informačního a školicího setkání organizovaného samotnou Francouzskou biskupskou konferencí. Zmíněná setkání se konají již od roku 1977. To je opravdu velmi pěkné, jenomže zlatem není všechno, co se na první pohled třeptí.

Na počátku byla zmíněná setkání velmi plodná a užitečná. Přestože zde docházelo k polemickým střetům mezi zastánci různých mínění, účastníci se vraceli domů spokojeni a obohaceni. Sekretář Asociace francouzských exorcistu otec Chenesseau stejně jako otec Gesland, který působí jako exorcista v Paříži, horlivě udělovali příslušnou svátostinu a snažili se vlévat důvěru také novým adeptům této služby.

Od roku 1984 se všechno radikálně změnilo. V Paříži otce Geslanda nahradil ve službě exorcisty otec Gauthier, který však nikdy neměl s touto službou nic společného, a proto všechny, kdo se na něj obraceli se svými obtížemi, okamžitě odesílal za psychiatry. Sekretářem zmíněné asociace se stal otec Isidor Froc, exorcista z Rennes, známý svou službou na psychiatrické klinice. Nový sekretář získal

rozhodující vliv na celé sdružení i na formaci nových exorcistů. Kromě toho, že zmíněný otec nikdy neuděloval exorcismy, je třeba si klást vážné otázky také ohledně toho, podle jaké biblické exegeze se orientuje, protože zastává názory otce Emila Morina, jenž v roce 1984 publikoval knihu, v níž zastává názor, že v Ježíšově době se nerozlišovala přirozená nemoc, hřích a posedlost zlým duchem. Podle tohoto autora se tudíž Ježíš přizpůsobil mentalitě svého okolí, a proto evangelia popisují události Ježíšova života na základě dobové kulturní vnímavosti tehdejších lidí. Zdá se být nadbytečné konstatovat, že pokud jsou tato kritéria aplikována v extrémní podobě, dochází k popření historicity evangelí, protože jejich výpovědi se v zásadě redukuje na „kulturní výrazové prostředky dané epochy dějin“.

Otec Froc se začal důsledně věnovat formaci nových exorcistů, které poučoval v tom smyslu, že exorcismy nemají udělovat. Důsledky tohoto působení jsou velmi smutné. Například v Bretani už lidé nenaleznou žádného kněze, který by uděloval exorcismy. Jedinou výjimkou je otec Jan, cisterciácký mnich z Timadeuc, který se na základě své velké erudice dokáže otci Frocovi postavit. Když jsem se dozvěděl o otci Janovi, jenž přijímá každý den šest osob, zjistil jsem, že zájemci o setkání s ním musí čekat až tři měsíce na to, aby se na ně dostala řada. Těch, kdo v dnešní Francii skutečně udělují exorcismy, je velmi málo. Více než sedmdesát biskupy pověřených exorcistů se řídí pokyny otce Froca, který se těší plné důvěře francouzského episkopátu, a proto je to vždy on, kdo je pověřen, aby o dané záležitosti hovořil v televizi a rozhlase. Při těchto příležitostech tento sekretář Asociace francouzských exorcistů otevřeně přiznává, že nikdy žádný exorcismus nikomu neudělil.

Také já jsem poměrně často hovořil v televizi nejen v Itálii, Francii, ale i jinde po světě. Při těchto veřejných vystoupeních ale zcela otevřeně zastávám docela jiné názory než otec Froc, protože jsem vykonal více než tři tisíce skutečných exorcismů. Při tom všem se docela prostým způsobem řídím Písmem svatým a ustanoveními katolické církve.

Hovoříme-li o situaci ve Francii, pak to ale ještě zdaleka není všechno. Na výročních setkáních francouzských exorcistu vystupují především psychiatři a psychologové. Jakýkoli problém se okamžitě přenese na přirozenou rovinu psychiatrie, psychologie a sociologie. Nikde ani stopy po nějaké zprávě o úspěšném exorcismu nebo po výuce, jak postupovat při udělování této svátostiny.

Já jsem se ve své praxi setkal s osobami, které za mnou poslali psychiatři. Jedná se tedy o přesný opak toho, co dělají otec Froc a jeho následovníci, protože oni v zásadě dělají jen jedno: posílají lidi za psychiatry. Není tedy divu, že na výročních setkáních francouzských exorcistu udávají tón a stanovují základní pravidla právě psychiatři a psychologové. U nás v Itálii tomu tak rozhodně není. Dne 26. dubna 1993 jsem byl vyslán, abych hovořil před asi čtyřiceti psychiatry a psychology. Název tématu, které mi bylo předloženo ke zpracování, znělo: „Jak se rozlišují případy posedlosti od psychických nemocí.“ Po mé přednášce se odehrála velmi podnětná diskuse. Dosvědčuji zcela otevřeně, že se zmínění specialisté, z nichž mnozí nebyli věřící, o danou problematiku velmi živě zajímali, přičemž mi naslouchali mnohem pozorněji a uctivěji, než tomu bývá při setkání kněží. Zmíněnou konferenci začlením jako jednu z následujících kapitol do této knihy.

Vraťme se ale k situaci ve Francii. Někdo by se mohl domnívat, že přeháním, když pomyslně biji na poplach.

Nuže tedy podotýkám, že otec Isidor Froc vydal knihu, která v Itálii vyšla pod titulem: *Esorcisti, chi sono e cosa fanno* (*Kým je exorcista a co dělá*). Ve skutečnosti ale tato kniha nemá s exorcismy zhora nic společného. Dílko je věrným zrcadlem názorové orientace autora, který stojí v čele francouzských exorcistů a jemuž se podařilo získat důvěru francouzského episkopátu, jenž otce Froca požádal, aby dotyčnou knihu sepsal.

Omezím se na holá fakta:

- V příslušném svazku se nikde nepopisuje exorcismus a o exorcismech se v zásadě nehovoří. Nemají se konat, a proto je neúčinné ztratit o nich byť jen jediné slůvko.

- Co je tedy úkolem exorcisty? Otec Froc o tom říká: „Přijímat potřebné a pozorně jim naslouchat“ (s. 186); „přijímat a naslouchat“ (s. 135); „přijímat druhé, soucítit s nimi, duchovně je vést, aplikovat modlitbu za osvobození“ (s. 142); „vyzývat k modlitbě a k víře v Někoho“ (s. 159); „úkolem exorcisty je [...] vychovávat k víře a k modlitbě“ (s. 170); „exorcisté se věnují tomu, že přijímají potřebné, soucítí s nimi, poskytují jim rady... právě proto dnes ještě existují exorcisté“ (s. 185). Ani na jednom místě se neříká, že pokud exorcista rozpozná příznaky posedlosti, má přistoupit k udělení svátostiny jménem exorcismus. Vždyť v zásadě jde podle otce Froca jen o psychické nemoci.

- Naproti tomu v dotyčné knize nechybějí výroky, které dokonce diskreditují exorcismy vykonané samotným Ježíšem. Takové výroky zcela podvracejí základy evangelijní nauky o našem zápolení s mocnostmi temnot. Exorcismy popisované v evangeliích jsou nahlíženy jako „výraz dobové kulturní vnímavosti“ (s. 62 a 132). Nejednalo se o skutečná osvobození z moci zlého ducha, nýbrž o vyprávění poznamenaná mentalitou Ježíšových současníků

(srov. s. 133). Ježíš působil podle zvyklostí a kultury své doby (srov. s. 135). Mohl bych ještě velmi dlouho pokračovat podobnými citacemi a shrnutími myšlenek, které jsou podlé mého mínění v rozporu s Bibli a tradicí, jak lze doložit poukazem na vatikánský dokument ze dne 26. června 1975 - *Fede cristiana e demonologia (Křesťanská víra a démonologie)*, v němž se klade velký důraz na případy osvobození z moci zlého ducha, které v době svého veřejného působení vykonal Ježíš Kristus. Kontrast mezi naukou zmíněného dokumentu a knihou otce Froca je zcela zřejmý.

Otec Froc cituje přednášku otce Reného Marlého, kterého sám pozval, aby promluvil na setkání francouzských exorcistu v roce 1992. Když si pročítáme dotyčná místa, nezbyvá nám než kroutit hlavou, protože podle otce Reného ďábel není osobou, nýbrž pouhou maskou (s. 120). Pokud je Satan nahlížen jako personifikace zla v kosmu, pak tomu prý nemáme věnovat velkou pozornost (srov. s. 121). V Bibli démon představuje síly zla, které člověka uvádějí v pokušení (srov. s. 122). Otec Froc pak sám dodává, že na otázku, zda Satan opravdu existuje, není možno dát vždy zcela přesnou odpověď (srov. s. 132). Všechna tato tvrzení došla jasného odsouzení ve věhlasném proslovu papeže Pavla VI. o zlém duchu ze dne 15. listopadu 1972, v němž se jasně říká, že ten, kdo podobné názory zastává, „opouští rámec biblické a církevní nauky“.

Dospíváme tedy k závěru. Bohužel platí, že názory otce Froca se stále šíří. Ve své knize se pokouší zcela znehodnotit *Římský rituál*, který je doposud v platnosti, a činí tak prostřednictvím tvrzení: „exorcismus je magické gesto“ (s. 142 a 159); „tři základní známky, které podle Římského rituálu ukazují na posedlost, dnes ztratily svou vypovidací hodnotu“ (s. 64); „spiritismus je nebezpečný jen na

psychologické a duchovní rovině" (s. 76); „magie je kulturní fenomén" (s. 77). Takže podle otce Froca se mýlí Bible a mýlí se také *Katechismus katolické církve*. V těchto kritických poznámkách bych mohl pokračovat ještě velmi dlouho. Naproti tomu otec Froc vynáší *Nový rituál*, jako kdyby se jednalo o něco již definitivního. Ve skutečnosti je všechno docela jinak, protože *Nový rituál* odráží názory těch, kdo ho sestavili. Není jistě náhodou, že zmíněné texty pocházejí z Francie. Tento dokument je prozatím polo veřejný a biskupové se k němu mají kriticky vyjadřovat, a proto texty obsažené v *Novém rituálu* mohou projít celou řadou dodatečných změn.

Na konci kritizovaného spisku se pak nachází něco pro „milovníky exorcismů". Jedná se o skutečné „vrcholné dílo" teologické ekvilibristiky. Otec Froc uznává, že Ježíš vykonal dva exorcismy. Ono „miluješ mne?", kterým se třikrát obrací Kristus na Petra, není, jak jsme se mi ubozí nevzdělavci domnívali, trojí vyznání lásky nahrazující trojí Petrovo zapření, nýbrž podle otce Froca skutečný a nefalšovaný exorcismus (srov. s. 138). Ještě prazvláštnější je hodnocení Jidášova polibku, který jsme my nevzdělavci vnímali jako dovršení jeho zrady; nyní jsme ponaučení, že se jednalo o exorcismus, jenž se zřejmě Ježíšovi nevydařil (srov. s. 140). Na tomto místě skutečně vyvstává otázka, zda otec Froc opravdu ví, co je exorcismus. Tento autor však projevuje pouze jednu starost: chce být dostatečně moderní, a proto výslovně tvrdí, že působení exorcisty ve dvacátém století spočívá výhradně v naslouchání a přijímání těch, kdo za ním přijdou (srov. s. 86). Nic víc.

Tyhle stránky píší s hořkostí v srdci, ale zároveň také s přesvědčením, že tím konám velmi důležitou službu. Exorcismus je velmi zřetelně zakotven v Písmu svatém a v celé tradici církve i v církevním zákonodárství. Nicmé-

ně i v Itálii existují exorcisté, kteří nekonají nic jiného, než že přijímají příchozí a naslouchají jim. Je to jistě lepší než nic, jenomže to není dostačující naplňování zmíněné služby. Je to jistě lepší, než počínání těch, kdo osoby posílají přímo ke zlému duchu. Jenomže Boží lid od nás exorcistu očekává něco docela jiného!

Okultismus

Domnívám se, že okultismus je skutečné Satanovo náboženství, tedy to, co se ze všeho nejvíce staví proti pravému Bohu a proti pravému náboženství; co se také nevyhnutelně ze všeho nejvíce staví proti člověku a jeho intelektuálním a duchovním aspiracím. Vždyť člověk zcela přirozeně hledá rozumové vysvětlení toho, co je předmětem jeho poznání.

Máme-li si uvědomit váhu těchto tvrzení, pak musíme vyjít ze základů naší víry, která se zakládá na Božím zjevení. Jasným výchozím bodem je následující text ze Starého zákona: *Slyš, Izraeli, Hospodin, náš Bůh, je jediný Bůh. Miluj Pána, svého Boha, z celého srdce, z celé duše a ze všech sil* (Dt 6,4-5). Tento výrok představuje základ Desatera: *Já jsem Hospodin, tvůj Bůh;... Nebudeš mít jiného boha mimo mne* (Ex 20,2-3). To je důrazný začátek, který předchází velkému rozmachu zjevení, k němuž došlo prostřednictvím vtělení Božího Syna, jediného Spasitele a jediného Učitele.

„Vezměte lidem Boha, a svět se naplní modlami.“ Nejedná se pouze o konstatování jednoho současného spisovatele, protože v tomto výroku se odráží zkušenost celých dějin Božího lidu. Svatý farář arský vyjadřoval tutéž myšlenku poněkud jinými slovy: „Vezměte faráře z nějaké farnosti a neuběhne ani deset let a budou se tam uctívat šelmy.“ Velmi rád беру do ruky knihu knih, tedy Bibli, v níž se nacházejí všechna ponaučení Boha adresovaná člověku. Celý Starý zákon je dokladem věrnosti Boha svému lidu v dějinách a nevěrnosti Izraele. Pokaždé, když se Izrael obrací zády ke svému Bohu, zákonitě propadá mod-

loslužbě. Existuje zcela zřetelná nepřímá úměra mezi úpadkem pravé víry a rozmachem pověry a modloslužby. Právě tak se otevírá cesta k okultismu a ke všem jeho rozličným podobám. Jaký div, že náš svět, který se tak značně vzdálil od Boha a pravého náboženství, zabředl až po krk do modloslužby, pověry a okultismu.

Co je okultismus?

Opravdu není snadné podat jednoznačnou definici toho, co je okultismus. Někdo má tendenci vymezovat jeho hranice úžeji, jiný zase širěji. Já osobně upřednostňuji druhou alternativu. Také terminologie není jednoznačně ustálená, a proto se setkáváme s výrazy, jichž můžeme užívat pro označování užšího nebo širšího okruhu skutečností. V zásadě můžeme tvrdit, že okultismus představuje přesvědčení o existenci bytostí nebo sil, které nejsou zachytitelné běžnými prostředky lidského poznání. Prostřednictvím těchto bytostí či sil je ale možné dospět k nadvládě nad lidmi a věcmi. K dosažení tohoto cíle je třeba vykonávat určité zvláštní praktiky, které si člověk osvojuje bádáním, určitou iniciací a cvičením. Ten, kdo se zabývá okultismem, má za to, že nabývá poznání a moci, které ostatní lidé nemají a které se nacházejí za hranicemi fyzikálních zákonů a pravidel racionálního myšlení. Jedná se o čtení myšlenek, materializování představ, poznání budoucnosti, dobroprojevné a zlovolné působení podle vlastního přání na ostatní, vládu nad přírodními silami, přímý kontakt s duchy (nikdy se však jasně neříká, s jakými duchy!), kontakty se zesnulými, dnes se dokonce hovoří o přímých kontaktech s mimozemšťany. Jistě by

bylo možno vypočítat další extravagance, ale to nám prozatím stačí.

Na první pohled je zřejmý odpad od pravého náboženství a odklon od užívání rozumu. Odpad od náboženství proto, že ve skutečnosti se jedná o bytosti, síly a mocnosti, které odmítají podléhat Bohu, což platí také o kontaktu s nimi a o jejich využívání ze strany člověka. Odmítání náboženství je spjato rovněž s tím, že se jedná o bytosti nebo mocnosti, které se nacházejí zcela mimo jakékoli racionální bádání nebo mimo jakoukoli rozumovou kontrolu. Z uvedeného důvodu se tyto záležitosti naprosto vymykají skutečnému vědeckému zkoumání. Již na tomto místě je jasně patrná vazba s magií, věštním, astrologií, spiritismem, satanismem, což jsou určité prvky projevující se i mezi svobodnými zednáři. Podle mého názoru není úplně výstižné hovořit o vazbě, protože okultismus je spíše jakoby kmen, z něhož vyrůstají tyto důsledky, které můžeme přirovnat k větvím a ovoci jediného stromu. Kdo z těchto záležitostí dělá jakési náboženství, vstupuje na pole sekty, přičemž posledně použitý termín míníme v tom nejhorším slova smyslu.

Je možné, že by tato obskurní konstrukce přetrvávala v dějinách, aniž by měla nějaký opěrný bod a základ? To si uvědomuje poměrně mnoho lidí, avšak celá řada pokusů o vysvětlení daných skutečností vyznívá neuspokojivě. Dnes je moderní odvolávat se na antické, orientální, indické nebo tibetské praktiky nebo na židovskou kabbalu. Jiní se zase zaštiťují kdovíjakými prastarými praktikami dávných národů a kultur, které měly upadnout v zapomenutí. Když chce člověk vstoupit do tohoto temného světa, většinou musí procházet určitým iniciačním obdobím. To je esoterismus a zasvěcování osob do toho, co stojí za prastarými tradicemi, mýty, symboly. Když do

toho člověk pronikne, měl by se stát pánem dávných tajemství. Ti, kdo se věnují esoterismu, tvrdí, že odhalili tajemství určitých plodin, kamenů, krystalů a tak podobně.

Rovněž okultisté se chtějí dobrat tajemné moci a nabýt poznání starých tajemství, a to dokonce za cenu podřízení se nějakým vyšším bytostem. Jedná se v první řadě o lidi, kteří se v tom již delší dobu vyznají, ale také o blíže neidentifikované bytosti. Někdy se takoví adeпти okultismu nechávají vést duchy, o nichž zpočátku ani nevědí, co jsou zač. Dnes je velkou módou navštěvovat různé mágy, kartáře, věštce, kteří tvrdí, že je vede nějaký duch. Co to vlastně je? Ti lidé to nevědí, i když vyslovují určité jméno. Co by to bylo za okultismus, kdyby všechno bylo zcela jasné? Já se omezím pouze na to, že doporučím svěfovat se vedení anděla strážného a především usilovat o poslušnost vůči podnětům Ducha svatého.

Na závěr můžeme říci, že esoterismus je učení o něčem tajemném a skrytém; okultismus je odhalování tajemných bytostí a sil; je to usilování o osvojení si nezbytných praktik, které člověku pomáhají nabýt co největších schopností a co nejrozsáhlejší moci. Oba zmíněné termíny se vzájemně proplétají natolik, že někdy se v příslušných textech hovoří o esoterickém okultismu. Definice a slovní označení mohou být kdovíjak vágní, lidé však dnes mají o plody těchto aktivit stále větší zájem. V této kapitole se budu zabývat problematikou sekt, novými náboženstvími a satanismem. Následující dvě kapitoly si vyhrazuji na to, abych v nich pohovořil o magii a spiritismu, protože obě skutečnosti vykazují značný rozvoj. Doplňuji, že masově sdělovací prostředky poskytují ve věci okultismu lidem tu nejhorší možnou službu, protože zmíněné záležitosti předkládají jako senzace, čímž přitahují zájem

publika. To se pochopitelně projevuje přílivem peněz za prodej tiskovin a z připojené reklamy. Lidé, kteří ztratili pravé náboženství, jsou velmi náchylní podlehnout kdejaké senzaci a kdejakému nesmyslu.

Nejprve se ale musíme zmínit o tom, jak je možné chránit se před okultismem, abychom uprostřed pokolení špatného a zvráceného mohli zářit jako hvězdy ve vesmíru (srov. Flp 2,15).

Obrana před okultismem

Je velmi snadné ji popsat, ale není už tak snadné ji ve svém životě uskutečňovat. Tuto obranu můžeme shrnout do tří klíčových bodů: nová evangelizace, informace, naslouchání osobám.

1. *Nová evangelizace* - Svatý otec Jan Pavel II. kladl na novou evangelizaci velký důraz. Jestliže se okultismus rodí z popření Boha a odmítnutí jeho zjevení, což vede k ztročení člověka a jeho podřízení různým bytostem prostřednictvím víceznačných ritů, pak protikladem okultismu je vědomý návrat člověka k Bohu. Jedině tímto způsobem se hroubí modloslužba a pověra, což je pravý základ okultismu.

Vícekrát jsem měl příležitost prohlásit, že Italové jsou národ pokřtěných pohanů. Italové žijí opravdu pohanským způsobem a o pravém náboženství toho nevědí více než pohané. Stačí se podívat na rozvrácené rodiny, na nepočetnost, která proniká všemi oblastmi našeho života, na triumf rozvodu, na velké množství potratů, na tragicky nízkou porodnost, na opuštěné kostely. Domnívám se, že naši situaci lze poměrně snadno přirovnat k tomu, co se

odehrávalo v Římském impériu v dobách jeho úpadku, což popisuje nesmlouvavými slovy apoštol Pavel ve svém listě adresovaném Římanům. Tento neutěšený stav společnosti a jejích členů velmi výstižně a pro každého srozumitelně líčí slavný román *Quo vadis*. Tento úpadek zcela jistě nenabyl vrchu v době Římské republiky. Proč jenom v poválečných desetiletích došlo k tak tragickému úpadku vědomí o pravých hodnotách a k masovému odklonu lidí od pravé víry?

Příčin neutěšené situace je jistě celá řada, avšak některé z nich se dají poměrně snadno identifikovat. Filozof Augusto Del Noce napsal, že dějiny moderního světa jsou historií rozmachu ateismu. To je bohužel smutná pravda a je to také v dějinách lidstva absolutní novinka, protože se jedná o ateismus vštěpovaný masám lidí, které ho také vyznávají. Nikdy předtím k něčemu podobnému v lidských dějinách nedošlo. Možná docházelo k tomu, že lidem byl předkládán kult falešných bohů, jak o tom hovoří Dante; jindy se jednalo o kult císaře nebo o nějaký kult odpovídající kulturní a dobové mentalitě lidu. Ovšem jediné marxistický komunismus, který našel plodnou půdu také na Západě, jehož myšlení je narušeno racionalismem, sekularismem a v poslední době bezuzdným konzumismem a náboženskou lhostejností, za pomoci metod moderní vědy rozpoutal masovou ateizační kampaň širokých lidových vrstev.

Panna Maria to vše jasně předpověděla ve Fatimě, když dne 13. července 1917 sdělila dětem cenná poselství, jejichž součástí byla také pověstná tři tajemství. Tyto předpovědi se odehrály ještě před uskutečněním bolševické revoluce v Rusku, k níž došlo na konci října téhož roku. „Rusko bude po světě rozsévat své bludy a bude podněcovat války a pronásledování církve.“ V Moskvě až do roku

1990 existoval na univerzitě Vyšší institut ateismu, kde se plánovaly ateizační akce komunistů. Vyučovalo se tam rafinovaným metodám, jak zničit víru tradičně zbožného národa. Bylo lhostejné, o jakou víru se jednalo, protože cílem bylo nastolení světové vlády ateismu. V různých městech Ruska existovala muzea ateismu, která byla umísťována do znesvěcených kostelů. Byla to jediná muzea, do nichž mohl vstoupit každý bez zaplacení vstupného. Skutečnost, že propaganda ateismu byla účinná po celém světě, není obtížné prokazovat. To platí obzvláštěm způsobem o Itálii, kde navzdory pádu komunistických diktatur ve střední a východní Evropě ze zcela nepochopitelných příčin dodnes existuje nejpočetnější komunistická strana v celém západním světě. Od ateismu se zcela zákonitě přechází, jak jsme již výše poznamenali, k pověrám, modloslužbě, esoterickému okultismu, z čehož pak pramení mnoho druhů magie, věštění, orientálních kultů, následně se objevuje satanismus, sekty... Buď Bůh, anebo ďábel. Rozhodně není náhoda, že se objevila řada studií o těsném propojení marxismu a démonologie. Není nepravděpodobné, že různé velké postavy dějin komunismu jako Marx, Engels, Lenin, Stalin byly lidmi zasvěcenými satanismu...

Víme, že příčin všeobecného úpadku je celá řada. Jan Pavel II. ve svém listu, jehož cílem byla příprava na Velké jubileum roku 2000, shrnuje dané záležitosti do čtyř základních bodů:

a) Prvním důvodem je náboženská lhostejnost. Lidem už vůbec nezáleží na náboženství, které se stává pouhým folklorním nátěrem, jenž nemá žádný hlubší význam pro lidský život. V daném kontextu se zdá být vhodné připomenout tři typické výroky, které tak často zaznívají z úst

řady lidí: „Jsem zbožný svým vlastním způsobem.“ Přeloženo to znamená, že člověk si z náboženství vybírá jen to, co mu právě vyhovuje a co ho zajímá nebo baví. „Věřím, ale nejsem praktikující katolík.“ Přeloženo to znamená, že daný člověk si dělá, co se mu zlíbí, a vůbec nedbá na to, co po něm chce Hospodin a co se nachází v Božích příkázáních. „Věřím v Ježíše Krista, ale nevěřím kněžím.“ Přeloženo to znamená, že dotyčná osoba si věří podle svého a přijímá opět jen to, co jí vyhovuje. Vůbec přitom nedbá na Ježíšova slova: *Kdo poslouchá vás, poslouchá mne, kdo pohrdá vámi, pohrdá mnou* (Lk 10,16).

b) Druhým důvodem je podle Jana Pavla II. pobloudivost v oblasti etiky. Někdy se zdá, jako by již neexistoval žádný mravní zákon ani mravní hodnoty. Kolegium kardinálů, které se poprvé v dějinách církve shromáždilo ne proto, aby zvolilo nového papeže, nýbrž proto, aby připravilo program Velkého jubilea roku 2000, se vyslovilo dokonce v tom smyslu, že jsme dnes svědky jakési „etické noci“. Jedná se o kompletní zatemnění v oblasti mravního jednání.

c) Třetím důvodem jsou bludná teologická mínění. Biblisté a teologové sepsali velké množství knih, které hluboce rozrušily biskupy, kněze a věřící lid. Uvedu jeden příklad. Pokaždé, když se setkávám s osobami, které pravidelně přicházely ke svaté zpovědi, ale pak v tomto svém úsilí o posvěcení ustaly, slyším, že se v jejich životě objevil nějaký kněz, jenž jim poradil, aby se zpovídaly pouze tehdy, když jsou si jisté, že se dopustily smrtelného hříchu. Nechce se mi ani zmiňovat o tom, s čím se setkávám při naplňování své služby exorcisty. Setkal jsem se s teology a biblisty, s kněžími a biskupy, kteří nepřijímají učení Pís-

ma a církve o působení zlého ducha ve světě, odmítají udělování exorcismů, tvrdí, že tohle všechno je návrat do středověku, popírají dokonce to, že v evangeliu se hovoří o skutečných exorcismech. Nedbalost kněžstva v této záležitosti mi opravdu nahání hrůzu. To všechno se pak projevuje v tom, co hlásají, a v řadě případů bohužel také v jejich osobním životě.

d) Jako čtvrtý důvod úpadku konečně Jan Pavel II. uvádí krizi poslušnosti vůči církevnímu magisteriu. Na tomto místě se mi zdá vhodné připomenout známé Danteho verše: „Máte Starý a Nový zákon - máte pastýře, jenž vám stojí v čele - to stačí k tomu, abyste dosáhli spásy.“ Je zřetelné, že když se nenaslouchá církevnímu učitelskému úřadu a když se nauka církve nepřijímá s uctívou zbožností, přijímá se jako neomylné nějaké jiné „magisterium“, tedy magisterium časopisů, televize, určitých špičkových teologů, kteří se snaží být za každou cenu originální a moderní, naslouchá se neomylným ponaučením takzvaných „proroků“, lidé chodí za různými guru, hledají jiná náboženství, která nemají s křesťanstvím nic společného.

2. *Informace* - Jako druhý prostředek obrany proti okultismu uvádím dbalost o správné a pravdivé informace. Není možné vyučovat někoho tomu, co sami dobře neznáme. Jestliže se v seminářích dnes již téměř nehovoří o ďáblu ani o exorcismech, pak je celkem snadné si domyslet, co se semináriste v takovém prostředí dozvědí o okultismu, o současných podobách spiritistických sedánek, o různých východních kultech, o tom všem, co je dnes tak moderní a rozšířené a co člověka velmi vážně ohrožuje. Mnoho lidí mi přiznává, že se vypravili za různými mágy, aby u nich hledali vysvobození z různých

trablů a trápení, když se předtím o celé záležitosti radili se svým farářem. Víím o řadě spiritistických sedánek pořádaných studenty a jejich učitel náboženství je předtím vůbec nevaroval, i když se ho na to výslovně dotazovali. Jaký div, když se dnes objevují knihy, v nichž se hovoří o dotazování se zesnulých. Některé knihy tohoto druhu jsou dokonce vybaveny doporučující předmluvou nějakého známého kněze. Kdo ještě káže o tom, že křesťanovi je přísně zakázáno navštěvovat mágy? Kdo lidi upozorňuje na nebezpečí, které vyplývá z neopatrného sledování prezentace magie v dnešní televizi?

3. *Naslouchání osobám* - To je třetí velmi důležitý prostředek, jehož pomocí se můžeme úspěšně chránit před vlivem okultismu. Lidé mají problémy, pochybnosti, soužení. Potřebují, aby je někdo vyslechl a aby jim poradil. Nesmí to být ale jen předstírané nebo povrchní naslouchání bez soucitu. Monsignore Gemma ve svém pastýřském listu ze dne 29. června 1992, v němž ustanovuje modlitební skupiny, jejichž úkolem je právě modlitba za osvobození, výslovně říká: „Mám za jisté, že velmi, velmi trpělivé naslouchání všem věřícím patří ke kněžské službě. Věřící mají předkládat své problémy kněžím a jejich promyšlenému posouzení. Nikdy, opravdu nikdy ale nesmí dojít k tomu, aby kněz nějakou zkoušenou duši, která je třeba nevědomky pod vlivem zlého ducha, vyslechl pouze povrchně a bagatelizoval její problémy a trápení. Nikdy nesmí dojít k tomu, aby ji kněz odmítnul. Vždyť tato služba patří k jeho poslání. Ježíš se tak nikdy nezachoval.“ Pastýř pak pokračuje slovy, jimž by kněží měli věnovat velkou pozornost: „Nevědí kněží, že právě jejich nedbalost a nezájem vede často k tomu, že prostí a nepříliš vzdělaní lidé se odebírají za mágy a okultisty nebo za

lidmi, kteří provozují podobné nedobré věci? Zmíněné záležitosti jsou prvotním nástrojem působení zlého ducha, jehož pomocí pak dosahuje svých vítězství. Nikdy nepřesťávejte věřící před těmito věcmi a lidmi varovat!"

Dotýkáme se klíčového bodu naší obrany proti všem podobám okultismu. Nabídka je masivní a reklama na podniky v oblasti okultismu na nás útočí ze stránek nejpopulárnějších časopisů i z televize. Podle střízlivých odhadů je dnes v Itálii dvanáct milionů lidí, kteří navštěvují tyto podvodníky nebo mají co do činění se satanisty. Kromě toho lidem nabízejí naslouchání také různé náboženské skupiny, sekty, podivné organizace různého druhu. Bez váhání říkám: jestli prohrajeme bitvu o naslouchání lidem, pak prohrajeme boj o novou evangelizaci. Tady neexistují alternativy.

Tak to jsou tři hlavní prostředky naší obrany proti okultismu: nová evangelizace, informace a naslouchání lidem. Pokud se jedná o první právě připomenutý prostředek, chci dodat, že je nejzákladnější, neboť víra se rodí a sílí z naslouchání Božímu slovu. Máme řadu vynikajících dokumentů, které hovoří o nové evangelizaci a které je třeba na počátku třetího tisíciletí důsledně uvádět do života. Je urgentní předkládat lidem Ježíše Krista a jeho dílo, nezamlčovat nic a konat to způsobem odpovídajícím naší době. Právě o to jde v dokumentech 2. vatikánského koncilu, a proto se k nim musíme stále vracet, abychom z nich načerpali inspiraci a sílu. Uvědomme si, že i národy, které mají za sebou dlouhá staletí křesťanské tradice, pozbyly svou náboženskou kulturu. Lidé jsou dnes z náboženského hlediska do valné míry skutečnými analfabety, vždyť většinou ani neznají Desatero, nechodí do kostela na mši svatou, nechodí ke zpovědi. O toto probuzení

a ponaučení jde v *Katechismu katolické církve*. Máme tedy k dispozici vynikající prostředky, je ale třeba se jich chopit a uvádět je do života.

Braňme se před okultismem. Francouzský odborník na okultismus M. Lallemand neváhá tvrdit, že dnes existuje víc vyznavačů okultismu než ctitelů živého Boha. Je to velmi závažné odhalení, které by nás mělo vést k hlubokému zamyšlení. Jedná se o přímý důsledek odklonu lidí od pravého Boha. Jakmile dojde k úpadku v oblasti víry, nastupuje pověra, magie a modloslužba. Člověk nevěřící v Boha stvořitele a spasitele nevyhnutelně propadá otročení různým druhům model. Jakou cenu má pro pokřtěné to, že nosí jméno křesťana a že jsou podle statistik ve společnosti většinou, když nedbají na Boží zákony a zabývají se okultistickými praktikami?

Sekty

Začnu právě tímto tématem, ačkoli se nejedná o tu nejnebezpečnější záležitost a ani ze statistického hlediska o nejvýznamnější skutečnost. Tento jev je ale zřejmě nejviditelnější, a proto se o něj církevní autority prozatím zajímaly poněkud více, jak o tom svědčí oficiální dokumenty. Termín „sekta“ není právě lichotivý a jsou jím označována nejen hnutí, která mají okultistické kořeny. Z uvedeného důvodu se objevila tendence hledat nějaké jemnější terminologické rozlišení mezi jednotlivými skupinami. Hovoří se tedy o nových náboženských hnutích a o magických skupinách. Na dalších stránkách budu čerpat z několika dokumentů. Jedná se o *Akta z mimořádné konzistoře*, která se konala v dubnu roku 1991, dále o celosvětový průzkum, na jehož základě vznikl v roce 1986

závěrečný dokument čtyř vatikánských dikasterií pod koordinací Státního sekretariátu, dalším důležitým textem je studie monsignora Casaleho, arcibiskupa z Foggia, kterou v roce 1993 podnikl jakožto prezident CESNUR (*Centro studi delle nuove religioni - Centrum pro studium nových náboženství* - se sídlem v Turíně), toto dílo bylo uveřejněno v roce 1995 v nakladatelství Piemme pod titulem: *Nuova religiosità e nuova evangelizzazione (Nová religiozita a nová evangelizace)*, konečně se jedná o oficiální dokument Italské biskupské konference z roku 1993: *L'impegno pastorale della Chiesa di fronte ai nuovi movimenti religiosi o sette (Pastorační nasazení církve tváří v tvář novým náboženským hnutím a sektám)*.

Konzistoř z roku 1991 upozorňuje na skutečnost, že u nových náboženských hnutí můžeme rozlišit celkem čtyři stupně odklonu od křesťanské víry: 1) Odmítání církve (Kristus ano, církev ne); 2) odmítání Krista (Bůh ano, Kristus ne); 3) odmítání Boha (náboženství ano, Bůh ne); 4) když nezbyvá nic transcendentálního, dospívá se v posledním důsledku k tomu, že bohem je sám člověk - jediná bytost, která má váhu, jsi ty sám, a proto nezávisíš na nikom jiném, na žádném zákoně, na žádné autoritě. Konzistoř nakonec tvrdí: „Skutečnost, že tato náboženská hnutí jsou rozdrolena do téměř 10 000 různých skupin a skupinek, je rovněž dílem ďábla, i když si to lidé neuvědomují.“ Nezapomínejme, že slovo „diabolus“ znamená „ten, který rozděljuje“.

Daný problém je opravdu velmi závažný a má celou řadu viditelných důsledků. Například v Latinské Americe dochází k tomu, že šest až osm tisíc lidí denně opouští katolickou církev a připojuje se k různým sektám. Je jasné, že církevní autority jsou zmíněnou skutečností silně znepokojeny. Itálie je země, která má vzhledem k celko-

vému počtu obyvatel procentuálně nejvíce Svědků Jehovových na světě. Toto hnutí se zrodilo na základě nauky a určitých proroctví, která nemohou obstát před kritickým soudem zdravého rozumu. Hnutí se však rozšířilo kvůli nevzdělanosti italského obyvatelstva v oblasti náboženství a zejména v oblasti Písma svatého a díky neodbytnosti a vytrvalosti jejich náboženské propagandy; velkou roli zde sehrál silně eschatologický ráz jejich působení, i když jimi vícekrát ohlašovaný konec světa nikdy nenastal. Připomínáme, že první konec světa byl ohlášán na rok 1874, kdy se toto hnutí zrodilo, posléze měl nastat konec světa v roce 1914. Jelikož k tomu nedošlo, dalším datem konce světa měl být rok 1925, posléze rok 1975 a nakonec rok 1986. Navzdory tomu, že tato proroctví se ukázala být naprosto lichá, hnutí se mohutně šíří po celém světě. Proč je tomu tak?

Lidé žijí ve strachu a obavách, protože existují ve světě, který skutečně nahání hrůzu a není schopen člověku nic zaručit, všude je patrná nejistota. Lidé mají problémy nejrozličnějšího druhu, a proto hledají někoho, kdo by jim dal snadno uchopitelnou odpověď. Kněží nemají čas na to, aby lidem naslouchali a se soucitem nesli spolu s nimi jejich bolesti, a proto mnozí odcházejí za mágy, kartáři, léčiteli, věštcí, astrology. Někdo se obrací k východním náboženstvím nebo se přímo pustí na cestu okultismu. V pozadí stojí právě zmíněné životní problémy a otevřené palčivé otázky, pak se objeví někdo, kdo naslouchá a kdo předstírá, že zná řešení. Následuje pozvání do sekty. Jestliže křesťan hledá svou spásu mimo církve v nějaké sektě, pak to znamená, že se zříká Ježíše Krista jako jediného Spasitele a že hledá pravdu bez jediného Učitele. Někdy se jedná o to, že člověk chce poznat svou budoucnost, na-

hlédnout za práh smrti, zajistit si určitou formu nesmrtnosti, a tak se vydává na křivolaké a zrádné cesty okultismu.

Základním jmenovatelem výše zmíněného dokumentu čtyř vatikánských dikasterií je respekt, s nímž se pohlíží na sekty, které jsou představeny jako „pastorační výzva“ nebo jako příležitost k tomu, abychom konali zpytování svědomí a vnímali, jaké druhy pomoci člověku sekty nabízejí, zatímco my toho nejsme schopni. Základní otázkou je, co vlastně lidé v sektách hledají a co jim sekty nabízejí, když to nenalezli v církvi. Celosvětový výzkum jasně ukázal, že to jsou následující aspekty: láska, společenství, sdílení, přátelství, soucit, pomoc, jistota, ochrana. Okamžitě vyvstává otázka: tradiční farnosti nejsou s to tohle poskytovat? Jestliže ano, pak si musíme položit další otázku: proč tedy lidé přecházejí k sektám?

Uvedený dokument bere v potaz také další důležité skutečnosti, totiž evangelijní orientaci a pomoc osobám. Na určitých místech se autoři zmiňují rovněž o ďábelské posedlosti a kladou velký důraz na uzdravení. Lidé touží totiž po tom, aby došli i tělesného uzdravení. Evangelium v této věci hovoří zcela jasně: Lidé přicházeli, *aby ho uslyšeliabyliuzdravenize svýchnemocí* (Lk6,18). Naše orientace je dnes v negativním slova smyslu příliš „spiritualistická“. Člověk je duše, ale také tělo, a proto je služba uzdravování a osvobozování jasně patrná v Ježíšových slovech i v jeho skutcích. Pán předal tyto moci apoštolům a posléze také učedníkům a nakonec je udělil všem, kdo v něho věří: *Ty, kdo uvěří, budou provázet tato znamení: ve jménu mém budou vyhánět zlé duchy, budou mluvit novými jazyky, budou brát hady do ruky, a když vypijí něco smrtelně jedovatého, neuškodí jim to; na nemocné budou vkládat ruce, a uzdraví se* (Mk 16,17-18).

Je zřejmé, že uvedená slova nejsou v rozporu s ostatními evangelijními ponaučeními ohledně hodnoty utrpení a nezbytnosti brát na sebe svůj vlastní kříž, když chceme následovat našeho Mistra. Víra vnímá hodnotu bolesti, dokonce si dovolím tvrdit, že víra představuje jedinou skutečnou odpověď na největší problém člověka, jímž je přítomnost utrpení v tomto světě. Svatý Pavel o bolesti a utrpení tvrdí, že je to pro něj prostředek, kterým doplňuje utrpení Kristovo (srov. Kol 1,24). Jedná se tedy o příspěvek, jímž je povinován každý dílu spásy. Tyhle skutečnosti nám ale nesmějí zakrývat oči a nesmějí nám bránit ve vnímání vrozené touhy člověka po uzdravení, po viditelném projevu Kristovy moci nad zlem; nesmíme rovněž opomíjet nepřetržitou řadu zázraků, k nimž došlo v dějinách církve. Vzpomeňme například na beatifikační proces, při němž se vždy vyžaduje zázrak, kterým by se z nebe potvrdila správnost chystaného prohlášení někoho za blahoslaveného, případně svatého. Musí se pochopitelně jednat o jednoznačně prokázaný zázrak.

Nemělo by nás tudíž překvapovat, když zmíněný vatikánský dokument zdůrazňuje: „Obzvláštní pozornost je třeba věnovat také službě uzdravování... Naše pastorační působení nesmí mít pouze jeden rozměr, nesmí se věnovat výhradně duchovním záležitostem, ale také tělesné, psychické, sociální, kulturní, ekonomické a politické stránce lidské existence v tomto světě!“

V dané souvislosti a nezávisle na zázračných uzdraveních je třeba připomenout obrovský přínos věřících v oblasti péče o nemocné a budování a udržování nemocnic.

Na různých partikulárních synodách byla prohlášena jasná volba: církev musí stát na straně chudých a těch, kdo stojí na okraji společnosti. My jsme církví chudých. Podobné prohlášení se nachází také v dokumentu Italské

biskupské konference *La Chiesa italiana e le prospettive del Paese (Italská církev a perspektivy naší země)* ze dne 23. října 1981. Je patrné, že toto prohlášení mělo pozitivní odezvu a že se objevily různé chvályhodné iniciativy. Při výkonu své služby exorcisty mám ale bohužel také dojem, že se v řadě případů jedná o prázdnou rétoriku, protože se setkávám s lidmi, kteří nejsou pochopeni svými nejbližšími příbuznými, lékaři, dokonce ani kněžími, a proto nevědí, na koho by se vlastně ještě mohli obrátit. Opravdu bych si přál, aby se ve všech kostelích často recitovala modlitba prvních křesťanů: *Dej, Pane, svým služebníkům, aby hlásali tvoje slovo s veškerou odvahou, a ty přitom zasahuj svou mocí, aby se skrze jméno tvého služebníka Ježíše dala uzdravení a znamení a divy* (Sk 4,29-30).

Dotyčný vatikánský dokument se zabývá také dalším tématem, které by si zasloužilo širší pojednání, totiž charismaty a prorockou úlohou křesťanů. Až donedávna se prohlášovalo, že existuje církev učící, tedy papež a biskupové, kteří se nemají čemu učit, a církev slyšící, což byli všichni ostatní, kteří zase nemají do ničeho mluvit a musí se stále jen učit. V církvi apoštolských dob tomu však bylo docela jinak, jak je to patrné z učení apoštola Pavla o charismatech. Tento velký svatopisec klade v hierarchii charismat pastýře až na čtvrté místo, pokud je neklade ještě níže, neboť jim nepatří výhradní a jediné slovo, nýbrž mají charisma posledního slova. Podobně také obraz církve podle učení 2. vatikánského koncilu vykazuje velkou úctu k charismatům, jak to vyplývá z *Lumen gentium* čl. 3 a z *Apostolicam actuositatem* čl. 12. Není pochyb o tom, že také větší váha přiznávaná ženám v řadě nových náboženských hnutí výrazně přispěla k jejich velkému rozvoji.

Nová religiozita

Dnes je tato záležitost velkou módou. Tento výraz byl zvolen pro označení těch křesťanů, kteří se považují za nositele náboženského pokroku, ačkoli zastávají taková teologická mínění, která nejsou v souladu se skutečným křesťanstvím. Jedním z nejrozšířenějších příkladů tohoto stavu, který se týká zhruba jedné čtvrtiny Italů, je přesvědčení o reinkarnaci, což je naprosto v rozporu s vírou ve vzkříšení, a proto tedy také s křesťanskou vírou jako takovou. Dalším příkladem je navštěvování spiritistických sedánek, chození za mágy, kartáři a podobnými „podnikateli“. Za určitou formu pověry považují také iracionální vyhledávání domnělých soukromých zjevení a samozvaných charismatiků. Všechny podoby pověry bývají provázeny naprostou neznalostí Písma svatého, křesťanské nauky a učení církve. Lidé už nevěří v jediného Boha, v jediného Spasitele a Učitele. Směšuje se všechno, protože podle mínění mnoha lidí jsou všechna náboženství stejně dobrá, a proto je možno z nich vybírat to, co se člověku líbí a zrovna hodí.

Vezmeme-li si na mušku mravní jednání, pak takoví lidé zastávají mínění, že rozvod je oprávněný, omlouvají nebo ospravedlňují potraty, schvalují předmanželský pohlavní život. Ještě závažnější je, když se navštěvují osoby nebo skupiny, které se otevřeně stavějí proti křesťanství. Jedná se o různé skupiny, které se věnují pěstování východních náboženských zvyklostí, osoby jako Sai Baba, jehož já osobně považuji za prvorozeného Satanova zplodence. Zdá se nadbytečné připomínat, že jedině nová evangelizace, neboli opravdové prohloubení křesťanské víry, může čelit zmíněným nabídkám nové religiozity.

Satanismus

Jedná se zřejmě o vrcholný bod lidské zvrácenosti a odvrácení se člověka od Boha, jenž je naším Stvořitelem. Takoví lidé odmítají přijmout, že pocházíme od Něho a že se k Němu musíme všichni vrátit.

První tvrzení možná někoho překvapí nebo zaskočí: satanismus skutečně existuje v celé své zrůdnosti a hrůznosti. Nesmíme podlehnout tvrzením masových sdělovacích prostředků, které všechno převádějí na senzace, a proto satanismus někdy prezentují jako něco strašidelného nebo dramatického, jindy je zase všechno převáděno na rovinu směšnosti. Novinářům a reportérům jde o jediné: ukázat lidem něco strhujícího, vzrušujícího, něco, co vzbudí zájem a zdvihne náklady, nebo dokáže „ukrojit“ větší kus z „koláče“ sledovanosti. Satan existuje a existuje také satanismus. To všechno ale přemohl Ježíš Kristus, jenž přišel právě proto, aby zničil Satanova díla. Jestliže je satanismus smutnou skutečností, pak se tomu musíme postavit tváří v tvář. Satanismus se objevuje ve dvou základních podobách.

1. Neosobní satanismus - Pro mnoho myšlenkových proudů, v posledních letech se jedná zejména o New Age, Satan není konkrétní osobou, nýbrž jen symbolem toho, že se člověk staví proti Bohu, proti mravním zákonitostem, proti jakékoli autoritě, že člověk nepřijímá žádné limity a nemíní se nechat ničím a nikým omezovat, člověk se chce prostě chovat jako neomezený pán a dělat jen to, co se mu zlíbí. Tuto mentalitu můžeme vyjádřit následovně: „Já jsem bůh, já jsem absolutno, já jsem naprosto svobodný a nezávisím na žádném zákoně, nejsem ničím poután ani vázán.“ Právě takovým způsobem se často ve svých podprahových poselstvích vyjadřuje satanistická rocková

hudba. O tom, že v rockové hudbě je namnoze přítomen satanismus, není nejmenších pochyb. Satan není přítomen nikde víc nežli tam, kde je popírána jeho existence. Důsledkem tohoto působení není nic jiného než naprostá zkáza. Je třeba si uvědomit, že opravdovým posledním cílem okultismu je právě to, aby člověk žil mimo jakýkoli zákon, bez zábran, bez sebekontroly, aby se člověk považoval za absolutního pána, který nemusí brát ohled na přírodní přirozené zákonitosti, na kosmické síly, na prostor a čas.

2. Satan vnímaný jako ten, kdo se staví přímo proti Bohu - to je druhá podoba satanismu, která je bohužel ještě rozšířenější než ta první. Takový satanismus existoval vždy. Stačí připomenout Šivův kult v Indii, který není v zásadě ničím jiným než satanismem. Satan se představuje jako někdo, kdo je silnější než sám Bůh a kdo je schopen člověku poskytnout to, po čem touží, tedy štěstí, spokojenost, blahobyt, úspěch. Přitom nabízí člověku zakázané ovoce, tedy to, co je Božím zákonem zapovězeno. Satan vyžaduje, aby se mu lidé klaněli jako bohu, aby měl své kněze, aby se konaly příslušné obřady, aby se mu přinášely oběti. Snad každý alespoň někdy ve svém životě slyšel něco o černých mších, o znesvěcování svatostánek, o profanaci hřbitovů. V Itálii se zřejmě vyskytují jen zřídkakdy krvavé formy satanistického kultu s obětmi, znásilňováním a lidskými oběťmi. Je však třeba si uvědomit, že se ztrácí velmi mnoho mladých dívek a děvčátek, u nichž se dá předpokládat, že jsou ještě pannami, což je předpoklad k provádění výše zmíněných hnusných obřadů. Mnohem častěji se satanisté spokojují se zabíjením zvířat. V Itálii rozlišujeme celkem čtyři typické satanistické sekty, k čemuž je nutno připočítat celkem 600 satanistických skupin, které obvykle nemají mnoho členů. Tyto skupinky

jsou velmi proměnlivé, rychle se ustavují, proměňují a rozkládají.

Co satanismus nabízí dnešnímu člověku? Proč má tak velký úspěch mezi mládeží i mezi těmi staršími, neúspěšnými, zklamanými? Satanismus nabízí především plné ukojení tří tužeb, tedy touhy po moci, bohatství a požitku. Právě v tomto smyslu byl velmi rafinovaným způsobem pokoušen také sám Ježíš Kristus. Nyní uvedu jeden případ, který čerpám z měsíčníku *Rinnovamento* z dubna roku 1993:

„Jeden mladík mi vypravoval o vztahu mezi satanismem a okultismem. Zeptal jsem se ho, co obsahuje černý sáček, který nosil zavěšený na krku. Mladík vytáhl lahvičku se žlutou tekutinou a sdělil, že když potká nějakou dívku, která se mu líbí, pomaže si dlaně zmíněnou tekutinou, pronese modlitbu adresovanou zlému duchu a nakonec položí svou ruku na dotyčnou dívku. Jakmile se jí dotkne, dívka mu nedokáže odolat a je jeho" (s. 35).

Já osobně moc nevěřím tomu, že by tyhle čáry a kouzla nějak fungovaly. Je však naprosto jisté, že to nemůže fungovat, když dotyčná dívka žije v milosti posvěcující, modlí se a je sjednocena s Bohem. Mým cílem rozhodně není, aby se dívky vyděsily a bály se od nynějška podávat ruku chlapcům ... Na celém tomto příkladu mne zajímá především mentalita onoho mladíka, jeho ochota vydat se napospas zlému duchu a vzývat ho jen kvůli troše tělesného zalíbení. Je opravdu nemalou hloupostí zaprodat vlastní duši zlému duchu jen kvůli troše prchavého požitku.

Jak se bránit před satanismem a jak před ním chránit především mladé, kteří se cítí být nepochopeni, opuštěni a kteří hledají marně odpovědi na své palčivé problémy? Znovu zopakuji tři prostředky, o nichž hovořím od počátku: nová evangelizace, starat se o kvalitní informace,

umět naslouchat druhým. Hledím na příklad Jana Pavla II., jenž vstupoval do přímého dialogu se zástupy mladých lidí a dokázal nadchnout mládež tím, že jí předkládal náročné Kristovy požadavky, heroické výzvy evangelia. To vše dělal s vroucí láskou, a proto byla jeho slova věrohodná. Jan Pavel II. nezastíral pravdu a neředit víno evangelia vodou. Nejsme to my, kdo získává mladé pro víru, nýbrž je to Kristus, kdo je volá a přesvědčuje. Naším úkolem je zpřítomňovat ho: *Jděte tedy, získajte za učedníky všechny národy... Hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa!* (Mt 28,19-20).

V těchto slovech je velká naděje, jistota. Bible nám na žádném místě neříká, že bychom měli mít ze zlého ducha strach. Je totiž hloupost bát se toho, kdo je již poražen, přemožen Kristem. Bible nám jasně říká, že se máme bát hříchu, bát se toho, kdo může zahubit naši duši. Následující slova apoštola Jana jsou opravdu velmi silná: *Víme, že žádný, kdo se narodil z Boha, nežije ve hříchu, neboť Boží Syn hochrání zlý duch na něho neuloží ruku* (1 Jan 5,18). Jestliže jsme obmyti Kristovou krví, naplnění Duchem svatým, chráněni Neposkvrněnou Pannou Marií, pak se opravdu nemusíme ničeho bát, na nás je pouze to, abychom zůstali věrní Pánovu slovu.

Je velmi důležité připomenout, že satanismus se v současné době značně rozvíjí po celém světě, což bohužel platí především o mládeži, na niž má velký vliv určitý druh hudby. Totéž platí o dětech, na něž uplatňuje svůj vliv zlý duch prostřednictvím záležitostí, které se na první pohled jeví jako něco zcela nevinného. Jedná se o kreslené filmy, různé počítačové hry, figurky na hraní. Je načase, aby kněží, vychovatelé a rodiče konečně otevřeli oči. Ačkoli bylo ve Spojených státech amerických odhaleno velké množství kriminálních skutků zapříčiněných satanis-

mem, je satanismus stále uznáván jako náboženství a jsou mu přiznávána tomu odpovídající práva. To je skutečně absurdní. Je tomu tak, jako kdybychom tvrdili, že v demokracii mají právo existovat jakákoli sdružení a jakékoli společnosti, tedy i takové spolky, které hlásají a připravují diktaturu, což je smrt demokracie. Tomu, kdo si přeje prohloubit své znalosti o současném satanismu, doporučuji, aby si pustil videokazetu s názvem: *L'adorazione del diavolo (Klanění se d'áblu)* z nakladatelství Dehoniane Roma. Vydavatel upozorňuje, že na kazetě jsou zachyceny velmi znepokojivé věci, aby tak varoval citlivější diváky před šokem. Je třeba přiznat, že skutečnost je ještě daleko horší než to, co ukazuje zmíněná videokazeta.

Exorciste, kteří se sešli v roce 1994 v Římě, dostali velmi znepokojivé informace od psychiatrů a exorcistu ze Spojených států amerických. Jednalo se o prokazování kultu zlému duchu prostřednictvím mučení malých dětí. Přirozeně se také hovořilo o tom, jak si má počínat exorcista, když vysvobozuje osoby z působení zlého ducha nebo z posedlosti.

Magie

Magie je jedním z primárních plodů okultismu. Patří k nejrozšířenějším zlům a má zřejmě největší vliv na lidové masy. Hovořím o lidových masách proto, že se s magií setkáváme v každé době a provozují ji všechny známé národy. O magii se hovoří velmi obtížně, neboť se jedná o velmi širokou a obsáhlou záležitost. O tomto jevu by nebylo snadné napsat celé knihovny. Upozorňuji, že nechci opakovat to, co jsem o magii napsal již ve své první knize *Exorcista vypráví*, i když určité základní věci nelze opětne nezdůraznit.

Proč se provozuje magie

Čím to je, že magie dnes představuje ekonomicky velmi prosperující „podnikatelské“ odvětví? Zdá se, že jsou to především tři důvody, o nichž budeme hovořit poněkud dále. Magie je totiž základní formou pověřivosti. Musím neúnavně opakovat, že tam, kde dochází k úpadku pravé víry, nastupuje rozmach pověry a pochopitelně také magických praktik. Magie je tedy zakořeněna všude a nezávisí to vůbec na kulturním a technickém rozvoji společnosti a jednotlivců. Objevuje se u všech národů. Ti, kdo hledají pomoc u mágů, nebývají jen hloupé či nevzdělané osoby. Ve skutečnosti jsou v této klientele zastoupeni představitelé všech společenských vrstev: specialisté, velcí podnikatelé, politici, sportovní hvězdy, zklamaní milenci, ubožáci a chudáci... Neschází nikdo, dokonce zde najdeme i některé kněze.

Proč se s magií setkáváme ve všech dějinných epochách a ve všech kulturách? Co vede lidi k tomu, aby se svěřovali do „péče“ mágů? Jedno je jisté: existuje-li živá víra, pak se člověk ve všech životních situacích obrací s důvěrou na Boha. Jakmile ale víra schází nebo je pouze chabá, objevují se často pověry. Co ale vede vzdělané a inteligentní osoby k tomu, že mají důvěru k lidem, kteří tvrdí, že mají nadpřirozenou moc nad přírodou, událostmi, osobami, a to prostřednictvím pronášení určitých formulí, konání specifických ritů, za pomoci amuletů?

Základní důvody tohoto jednání můžeme shrnout do tří slov: strach, zvědavost, požadovaná moc. To jsou trvale platné důvody, které zřejmě nikdy nepominou.

1. *Strach* - Existuje zlo, ve světě jsou nemoci tělesné i psychické, na něž lékařská věda zatím nenalezla léky, existuje smůla, lidé se bojí neúspěchu. Člověk může znenadání ztratit všechno a ze šťastného života se najednou může stát tragédie, může ztratit zdraví, přijít o veškerý majetek, přijít o lásku. Neštěstí se mohou řetězit, mohou se objevit nepřekonatelné problémy. Kde hledat lék na tyto situace? Ve své profesi se velmi často setkávám s lidmi, kterým se buď zhroutil celý život, nebo se jim od určitého okamžiku vysloveně lepší smůla na paty a nic se jim nedaří. Když někdo zakouší, že se mu v životě všechno bortí, tedy v oblasti práce, rodiny, zdraví; když vidí, že všechny pokusy zvrátit situaci jsou marné, pak se cítí jakoby donucen k tomu, aby se uchýlil k takzvaným alternativním prostředkům. To je elegantní výraz, kterým se označuje nesmyslnost a hloupost. Mezi zmíněné alternativní prostředky se počítá také magie nebo vyhledávání osob, které prý vědí, kde hledat příčiny neštěstí, tedy nějaké uhranutí nebo kletbu. Takoví lidé velmi často slyší následující „dia-

gnózu": „Vyslovili nad tebou kletbu" - „Podstrčili ti začarováný předmět." Mág pak dokáže vysvětlit naprosto všechno a příslibí, že obstará magickou protiobranu nebo nápravu.

Řekl jsem, že mágy navštěvují dokonce i velmi vzdělaní lidé. Nedivme se, protože když je člověk sražen velkým neštěstím nebo stížen žalem, nachází se v takovém psychickém stavu, který jako by vyřazoval z činnosti jeho rozumové uvažování. Tak došlo například k tomu, že inženýr elektrotechnik zaplatil dva tisíce euro za amulet, který musel nosit stále při sobě. Když jsem amuletový pytlík před jeho očima otevřel a vysypal na stůl to, co bylo uvnitř, řekl jsem dotyčnému: „Nepřipadáte si jako hlupák, že jste podobnému nesmyslu uvěřil?" Další byl bláznivě zamilován a jeho drahá si našla někoho jiného. Chtěl, aby se k němu vrátila, a na ceně mu nezáleželo. Když mu potom nějaký mág řekl, že musí třikrát obtancovat stůl a lízat vlastním jazykem podlahu, ihned tomu nesmyslu uvěřil a provedl to.

2. Zvědavost - Na počátku může být téměř nevinná zvědavost, kterou charakterizuje výrok: „Chci vědět, co mi na to řekne," ale také snaha odhalit prostřednictvím magie něco tajemného. Právě na to ve své nabídce pěstitelé okultismu také sázejí, protože příchozí nejčastěji žádá od mága, aby mu vyjevil něco z jeho budoucnosti: Co se mnou bude? Jak to budu mít se zaměstnáním? Naleznu vhodného partnera? Jindy lidé žádají něco, co se týká jejich přítomnosti, hledají příčinu neštěstí, jež právě prožívají. Je prostě nutno najít někoho, kdo to vše zavinil. Člověk nesenáší pochybnosti, chce mít jasno. Lidé se ptají třeba následovně: „Podvádí mě manželka? A s kým to dělá?" „Mám se pustit do tohohle, nebo nějakého jiného konkursu pro

získání zaměstnání?" „Mám brát určitý lék?" Masové sdělovací prostředky, které lidem předkládají představení, v nichž vystupují mágové a astrologové, přivádějí lidi na myšlenku, aby to zkusili. Kdyby tato představení neexistovala, zřejmě by to mnohé ani nenapadlo.

3. *Požadovaná moc* - Tímto výrazem míním to, že si lidé žádají materiální zisk, úspěch, chtějí vyniknout, a to vše za jakoukoli cenu. Jde tedy také o vítězství nad soupeři, jimiž mohou být konkurenti v oblasti podnikání, na cestě ke kariéře, na sportovním poli. Moci a úspěchu chtivý člověk chce dominovat za každou cenu a neštít se ani toho, že by přitom měl druhé poškodit nebo jim nějak ublížit. To je pole pro takzvanou černou magii. Velmi často lidé podstupují tyto věci, protože chtějí nabýt sil a moci, které nejsou s to nabýt pomocí přirozených prostředků. Jedná se o inteligenci, studijní výsledky, lásku určité osoby, sportovní výsledky. Pak se člověk uchyluje ke kdovíjakým okultistickým prostředkům, které by mu měly zajistit úspěch.

Lidé se tedy obracejí na mágy z uvedených tří důvodů. Někdo se o magii zajímá proto, že se sám chce mágem stát a získat nadpřirozené schopnosti. V obou případech se jedná o chtěný vstup na pole okultních sil, které nejsou dobře identifikovatelné. Používají se různé formule, tajné rity, druhým se podsouvají očarované předměty, dávají se jim sníst nebo vypít nějaké začarované pokrmy a nápoje. Lidé se tak chtějí dobrat nějakého skrytého poznání, získat převahu nad druhými, ovládat přírodní síly, uchránit se před domnělým zhoubným vlivem někoho jiného, i když jsou to všechno vesměs hlouposti a nesmysly.

To všechno je pověra a modloslužba, protože člověk při takovémto počínání zcela jednoznačně opouští Hospodina

a jeho zákony. Zdá se mu totiž, že křesťanská víra není s to uspokojit jeho touhy a přání. Lidé tedy hledají nějaké jiné prostředky, aby uspokojili bažení svého srdce. V celých dějinách spásy je patrné, že modloslužba a pověra představovaly stále vážné pokušení Božího lidu. Hebrejové se nacházeli obklopeni pohanskými národy, které měly výše uvedenou mentalitu. Pro pohany platilo, že každý národ měl své bohy ochránce a že každé místo mělo svého boha. Z toho pak vzházelo trvalé pokušení vyvoleného národa. Otázka zněla, zda je třeba věřit v Hospodina, který se zjevil Abrahámovi, Izákovi, Jakubovi a Mojžíšovi a který vyvedl svůj lid z egyptského područí, anebo přilnout k bohům okolních národů nebo k místním bohům. Kdo si zasluhuje více důvěry? Kdo chce lidu opravdu pomáhat a chránit ho? Tak se v dějinách spásy střídaly projevy věrnosti Hospodinu s odpadnutím a nevěrou, odchody a návraty. Jako by se o věřícího přetahovaly dvě síly a jako by se člověk nedokázal jednou provždy pevně rozhodnout.

Tak je tomu také s dnešními křesťany. Tak tomu bude i s křesťany budoucích věků. Křesťan je zachráněn prostřednictvím křtu z otroctví pod Satanovou mocí, vztahují se na něho Boží zaslíbení. Křesťan velmi dobře ví, kam má podle Božího určení směřovat jeho život. Zároveň je ale křesťan ustavičně pokoušen k tomu, aby přilnul ke světskému smýšlení a aby ztratil pod nohama cestu k plnosti spásy. Také používání magických prostředků je znamením odpadu od živého Boha, na něhož se člověk neobrací v modlitbě, když se nachází v obtížích. Je to jasný projev nedůvěry v Hospodina. Člověk si volí cesty, které se na první pohled jeví jako snazší a příjemnější, jenomže ve skutečnosti jsou to cesty křivolaké a velmi nebezpečné.

Připojuji s obzvláštním důrazem, že když chceme pochopit velký rozmach mágů v dnešní době, musíme obrá-

tit pozornost na působení masových sdělovacích prostředků, především pak televize, v níž se objevují reklamy na činnost osob provozujících magii i určitá představení, v nichž mágové přímo vystupují. Ve skutečnosti se jedná o podvádění těch, kdo se na takové věci dívají. Ministerstvo zdravotnictví se bohužel vůbec nezabývá těmito záležitostmi, ačkoli tito podvodníci slibují uzdravení ze všech nemocí kromě rakoviny, tedy „od trombózy až po artrózu, od cukrovky až po ischias“, jak mívá ve zvyku říkat profesor Silvio Garattini, ředitel Ústavu Maria Negriho, jenž na veřejnosti velmi odvážně odhaluje všechny podvody mágů. O tyto věci se nestará ani veřejná správa, která naproti tomu po dlouhé měsíce zkoumá, když nějaká soška Panny Marie prolévá slzy. Není takové počínání vlastně nesmyslné a směšné? Nikdo z kompetentních míst se nestará o osoby, které prohlašují, že dělají kouzla, kterými zapříčiňují smrt jiných osob. Bohužel také platí, že o tyto záležitosti se nestarají ani kněží, kteří jsou v této oblasti většinou naprostými nevzdělanci. Budu citovat z pastoračního dokumentu episkopátu v Kampánii, který byl publikován dne 2. dubna 1995: „Uhranutí, čarování proti jiným osobám a magické způsobování zla jiným jsou úkony vyplývající z nevzdělanosti a ze slabosti víry.“ To rozhodně není celá pravda, protože se zde jedná o cosi mnohem zásadnějšího.

Bible se staví zcela jednoznačně a rozhodně proti magii, protože mezi vírou a magií není žádná střední cesta. Dozvídáme se, že nejen Izraelité, ale také jiné národy v době Starého zákona mágy pronásledovali a na jejich počínání se dívali jako na trestný čin, který zasluhoval smrt. To ukazuje na skutečnost, že v povědomí lidí bylo vždy rozšířeno mínění, že počínání mágů v sobě obsahuje něco zhoubného a negativního, ďábelského, a proto bylo třeba

tyto záležitosti vymycovat. Na tomto místě pochopitelně hovořím o tom nejhnusnějším druhu magie, který Bible odsuzuje dobře na třiceti místech. Již v *Deuteronomiu* stojí následující slova: *Ať se u tebe nenajde kouzelník ani hadač ani čaroděj ani zaklínač ani ten, kdo se dotazuje duchů zemřelých, ani jasnovidce ani ten, kdo mrtvé žádá o radu. Každého, kdo činí tyto věci, má Hospodin za ohavného. Právě pro tyto ohavnosti je Hospodin, tvůj Bůh, před tebou vyháněn.* (Dt 18,10-12). Kniha *Leviticus* říká: *nebudete se obírat hadačstvím ani věštěním* (Lv 19,26). V knize *Exodus* zase stojí: *Čarodějníci nenecháš naživu* (Ex 22,17). Kniha *Leviticus* pak upřesňuje: *Muž nebo žena zprostředkující styk se zemřelými nebo věšdeckými duchy musejí být vydáni na smrt. Budou ukamenováni; jejich krev bude na nich.* (Lv 20,27). Vidíme, že se používaly velmi radikální metody, jak se bránit před magií.

Katechismus katolické církve o dané věci hovoří v článku 2117 : „Všechny praktiky magie a čarodějnictví, kterými člověk zamýšlí podrobit si skryté mocnosti, aby mu sloužily, a tak dosáhnout nadpřirozené moci nad bližním, byť by to směřovalo i k jeho uzdravení, závažně odporují ctnosti zbožnosti. Takové praktiky jsou ještě více odsouzeníhodné, jsou-li spojeny s úmyslem škodit druhým nebo když se dovolávají zásahu zlých duchů. Také nošení talismanů je hodno pokárání. Věštění nebo magie se často užívá ve spiritismu. Proto církev věřící před ním varuje. Uchýlování se k takzvaným přírodním léčebným metodám nesmí vést ani ke vzývání zlých mocností, ani ke zneužívání důvěřivosti druhých.“

Je tedy vidět, že církev jasně zavrhuje nošení amuletů, které lidem mágové dávají. V článku 2116 se výslovně tvrdí: „Je třeba odmítat všechny způsoby věštění: vzývání satana nebo zlých duchů, vyvolávání mrtvých nebo jiné

praktiky, o nichž se neprávem soudí, že odhalují budoucnost. Uchylovat se o radu k horoskopům, k astrologii, k hádání z ruky, k výkladu předtuch a věšteg, k jevům jasnovidectví, ptát se médií, v tom všem se skrývá vůle mít vládu nad časem, nad dějinami a konečně nad lidmi a zároveň touha naklonit si zlé mocnosti. Je to v příkrém rozporu se ctí a úctou spojenou s láskyplnou bázni, jakou dlužíme pouze Bohu."

Neexistuje pouze jedna forma magie. Až doposud jsme hovořili o skutečné a opravdové magii, která se dělí na vysokou a nízkou magii nebo na magii bílou a černou, která je obzvláště nebezpečná, neboť se snaží komunikovat přímo se zlými duchy a působit tak zlo jiným osobám, nebo je dokonce vystavit ďábelské posedlosti. Právě proti této magii Bible velmi ostře vystupuje.

Existuje ale také takzvaná venkovská magie nebo terapeutická magie. Jedná se většinou o nějakého stařečka nebo stařenku, kteří znají působení určitých léčivých rostlin, modlí se přitom k Bohu a nenechávají si za svou pomoc ničím zaplatit. V takových případech není čeho se bát a neměli bychom se nechat oklamat tím, že o dotyčných osobách lidé někdy hovoří jako o mázích.

Existuje také podvodná magie, která se objevuje na televizních obrazovkách a na stránkách populárních časopisů. Tato magie je dnes velmi rozšířeným jevem, a proto si заслужuje, abychom o ní pohovořili poněkud podrobněji.

Podvodná magie

Odborník Armando Pavese chtěl demaskovat podvodnou magii, a proto napsal výbornou knihu s titulem: *Come difendersi dai maghi*, Piemme 1994 (*Jak se chránit před má-*

gy). Já sám tuto knihu často používám. Zdá se mi, že Pavese velmi dobře demaskuje triky podvodných mágů. Něco podobného udělal francouzský autor Gérard Maya ve svém díle: *Imbwglionidellapampsicologia (Podvodparapsychologie)*. Ten, kdo se zabývá těmito jevy, ví velmi dobře, jak je důležité, aby se nenechal snadno oklamat. Když jsem jednou vystupoval v německé televizi, zeptali se mne, jak se dívám na skutečnost, že mágů je dnes tak velké množství. V daném okamžiku mě napadla následující odpověď: „Protože se nechávají poučit tím, co je v Bibli.“ Pak jsem dodal následující vysvětlení: „Bible tvrdí, že počet hlupáků je v zásadě nekonečný. Mágové to vědí a sázejí na to.“

Nyní se budeme zabývat některými z mágů, abychom si udělali lepší představu o jejich světě. V roce 1979 pánové Davanzo a Bortolotto zahájili konání veřejných kongresů provozovatelů magie a chtěli založit svou odborovou organizaci. V roce 1980 stačilo 30 000 lir na to, aby člověk obdržel diplom jako mág. Alchymista, astrolog, kartář, okultista, spiritista. V roce 1982 představil v parlamentu křesťanskodemokratický poslanec Contu návrh, aby byla zřízena profesionální organizace těch, kdo pracují v oblasti okultismu. Naštěstí převládl zdravý rozum ostatních poslanců, kteří odmítli o daném návrhu rokovat. V této oblasti je právě zdravý rozum tím nejdůležitějším nástrojem, jehož pomocí jsme s to poměrně snadno demaskovat triky podvodníků a šarlatánů. Například jeden známý mág dělá to, že zapálí tři svíčky, pak spálí trochu kadidla. Mezi svíčky postaví sklenici vody, kterou požehná prostřednictvím své tajemné formule, pak ji dá dotyčné osobě vypít. Je jasné, že se jedná o podvod a nesmysl. Jenomže mágové vydělávají miliony eur.

Podívejme se nyní na jednoho z nejznámějších mágů, který vystupuje poměrně často v italské televizi, tedy na

Marka Belelliho, jenž se nechává nazývat „božský Otelma“. V roce 1987 si najal loď Enrico Costa, aby uspořádal první křížovou výpravu magie a okultismu. Pořádal na ní kurzy astrologie a věštění, čtení budoucnosti z dlaní, věštění za pomoci karet, výuku hypnózy, ověřování dosažené moci. Následně byl odsouzen za to, že obral jednoho mladého člověka trpícího depresemi o dvacet milionů lir. Při této příležitosti byl ochoten odpovědět na určité otázky na detektoru lži doktora Gagliardiho. Připustil, že asi 92 procent všech mágů jsou obyčejní podvodníci; že za jeden magický výkon si nechával platit půl milionu lir; že jeho magnetická síla je pouze plodem sugesce.

Podívejme se nyní na dalšího mága, Bruna Bassiho, jenž se přezdívá mág Bassin. Je nesporné, že se jedná o vynikajícího podnikatele. Prodává korespondenční kurzy magie a věštění za pomoci karet, po zaplacení dává účastníkům diplomy. V roce 1980 publikoval katalog předmětů pro provozování magie, satanismu a spiritismu. Na prodej je: krev draka, černé kadidlo, nápoje lásky, figurky z vosku, které mají sloužit k černé magii zapříčiňující onemocnění určitých osob, nebo dokonce jejich smrt, pětiúhelníky, jejichž pomocí má mág poroučet duchům.

Přepisují z jednoho poutače, kde se nacházela následující reklama: „Tiziana, velká znalkyně okultismu, astrologie, exorcistiky, démonologie je schopna navrátit do tvé náruče milovanou osobu ve velmi krátké době, pomáhá také v případě lásky mezi lidmi stejného pohlaví, navždy zničí všechna uhranutí a negativní kouzla týkající se osob i míst, likviduje konkurenty a soupeře. Obdaří tě bohatstvím a úspěchem. Je zapsána v italském a evropském profesionálním seznamu.“ Není však řečeno, o jaký profesionální seznam se jedná, možná že to bude nějaký komiksový sešit...

Je třeba připomenout také další významnou postavu světa italského okultismu, která nese jméno Giuseppe Moreno. Pod jeho velkou fotografií stojí: „Mág požehnaný Svatým otcem.“ Velmi rafinovaný podfuk, protože požehnaní od Svatého otce lze získat třeba při poslouchání rozhlasového přenosu nebo při sledování příslušného televizního kanálu každé neděle kolem poledne. Nápis pod fotografií však chce dát lidem na srozuměnou, že tento mág dostal nějaké zvláštní požehnaní od Svatého otce, který nepožehnal jen jeho osobě, ale také tomu, co dělá. O koho se tedy jedná? Kartář, který dále nabízí všechny možné rity, exorcismy, kouzla, nápoje lásky, bílou magii, černou magii. Hovoří o tom, že nabyl nadpřirozené síly, neboť uzavřel vlastní krví smlouvu s určitým duchem, jenž by ho měl vést. To by snad mohlo stačit.

V roce 1993 byl v Turíně otevřen první salon astrologie, esoterismu, věštění atd. Celý podnik se jmenuje „Magica“. Je zde 71 pultů, z nichž 26 patří těm, kdo působí na poli magie (čtení z ruky, astrologické konzultace ...), dalších 27 patří těm, kdo prodávají magické předměty. Kdo za tím vším stojí? Jakási Rosanna, která se prohlašuje za učitelku katolické univerzity Uni-Tre z Milána. Opět podvod, protože nikdo neví, o jakou milánskou univerzitu by se mělo jednat. Všichni však znají Katolickou univerzitu v Miláně, a proto při malé nepozornosti nabývají dojmů, jako kdyby se jednalo o docentku právě z této akreditované instituce. Dále je to jistá Carima di Valenza, která o sobě rozhlašuje, že je převtělením královny Kleopatry. Celé to organizuje paní Laura Casu, podle níž různá náboženství platí jen natolik, nakolik jich má člověk zapotřebí. Náboženství ale brzy skončí, protože na obzoru se objevuje nadčlověk. Ona sama nepotřebuje žádné učitele, neboť dostává poselství od vnitřní bytosti, která se nazývá Gabriel.

Na celé záležitosti je zajímavé především to, že provozatelé takových podniků nejsou hlupáci, a proto si plně uvědomují, že všechno to, co proklamují a druhým nabízejí, je snůška nesmyslů a podvodů. Mág Gennaro Brianzi, prezident evropského sdružení mágů, neváhá otevřeně tvrdit, že 98 procent z nich jsou podvodníci. Pro ilustraci uvádíme, že pokud by se mělo platit až po splnění žádaného účinku, pak je statisticky prokázáno, že pozitivní výsledky působení mágů by byly asi padesátiprocentní, přičemž to, k čemu dojde, se odehraje zcela přirozeně a bez nějakého zřejmého působení magických sil. Mág, který si nechává platit až po naplnění toho, o čem klient žádá, ví velmi dobře, že polovina jeho klientů mu nebude muset nic zaplatit. Ovšem druhá polovina klientů se vrátí, aby mu zaplatila a poděkovala mu za naprosté nic, které s takovou „námahou“ vykonal.

Další Paveseho zásluhou je, že demytizoval počet mágů působících v Itálii podobně, jako Massimo Introvigne doložil skutečné počty satanistů v naší zemi. Tento autor si dal práci a prošel všechny publikace „Zlatých stránek“ v Itálii a napočítal, že těch, kdo touto cestou dávají o sobě vědět, je asi 1300. Připusťme, že existuje řada skromnějších mágů, kteří takto nepostupují, nebo že působí skrytěji. Nemůžeme ale předpokládat kdovíjaké počty, aniž bychom pro to měli patřičné podklady.

Dovolím si zmínit ještě jeden případ podvodné magie, který je velmi nepřijemný. Armando Pavese o této věci ve své knize hovoří velmi jasně v kapitole s titulem „Il consumismo del miracolo mariano“ (Konzumismus mariánského zázraku). Bohužel platí, že lidé dokáží smíchat všechno možné, což platí i o posvátne a magii. Podvodní mágové to dělají jedině proto, aby na tom vydělali, a prosťáčci jim na to skočí. Lidé, kteří byli napáleni, pak nevědí,

komu mají vlastně věřit. Velmi často mi byla kladena otázka týkající se malých plastických růženců. Někteří lidé v těchto plastických růžencích spatřovali znamení zlovolné magie, která má lidem uškodit. To se však rozhodně nezakládá na pravdě. Jedná se o laciné malé růžence, které se lisují ve velkých sériích, a proto se někdy stane, že určitá vyobrazení nejsou dostatečně jasná, například nejsou zřetelné kraje křížku, a proto není na první pohled jasné, co to vlastně znamená. Takových pomůcek k modlitbě růžence se ale rozhodně nikdo nemusí obávat.

Opravdu zlé je, když podvodný mág využívá svých schopností mít na lidi vliv a své podnikatelské zdatnosti tím způsobem, že směšuje magii a posvátno. Jako příklad lze uvést jistého Bandinelliho, jenž prý dělá zázraky ve jménu Panny Marie z Medžugorje. Ve svých reklamních textech hovoří o tom, že dokáže zařídit okamžitá uzdravení v případě 23 typů onemocnění. Je patrné, že jeho podnikání opravdu vynáší, protože si může dovolit velmi drahé a velké reklamy. Tento mág má k dispozici celkem 18 telefonních čísel a 12 přechodných působišť po celé Evropě. Mám dojem, že je movitější než kde který premiér. Jeho uzdravovatelská metoda je velmi prostá, tento „divotvůrce“ se podívá na sošku Panny Marie, rozpřáhne ruce, třepe prsty, a tímto způsobem pak dotyčnou osobu uzdraví. Tento člověk ale také tvrdí, že osoba se uzdraví i tehdy, když on sám má ruce v kapsách. Zajímavé na celé věci je, že lidé tomuhle nesmyslu masově věří, protože Bandinelli prý přijímá 300 lidí týdně. Skromný honorář 50 euro mu tedy zaručuje příjem 15 000 euro týdně!

Armando Pavese nám představuje také paní Marellu Merani, která vystupuje každé pondělí v piemontské televizi. Při svém vystoupení ukazuje obrázek Pána Ježíše, z něhož mají vycházet uzdravující paprsky. Prý stačí dívat

se na obrazovku a zázrak funguje prostřednictvím masového sdělovacího prostředku. Pak následuje to, co je pravým smyslem vysílání. Marella prodává jakousi svčenu vodu. Pak vystaví obrázek Panny Marie, prostřednice všech milostí, a zase prodává specifický prostředek na mytí vlasů, který podporuje jejich „zázračný“ růst. Při jednom vysílání jí někdo zatelefonoval, že Ježíšův obrázek ho okamžitě uzdravil ze silné rýmy. Dáma ihned reagovala: „Tak vidíte, že uzdravující fluidum tu skutečně je.“ Skutečnost, že tato dáma prodává nějaké přípravky na vlasy nebo že někoho domněle uzdravila z rýmy, nemá valný význam. Problém je v tom, že Merani vystupuje jako kouzelnice a používá přitom prvky, které náleží do oblasti křesťanské víry. Tato podnikatelka přiznává, že svou aktivitu začala používáním automatického psaní, a proto se považuje za nositelku specifického charismatu. Tvrdí dokonce, že za ní stojí nějaký duch, jenž ji vede a jenž vkládá slova do jejích úst. Na otázku, zda si uvědomuje, že vlastně provozuje magii, odpověděla svým rozhořčeným „ne“. Jedná se ale o typickou kouzelnici - podvodnici, která směšuje magii s posvátnem, a to všechno dělá jen proto, aby se dostala ke snadnému zisku.

Známa je postava paní Ebe Giorgioni která je přezdívána Mamma Ebe. V sedmdesátých letech tato dáma financovala klášter, kde žilo 38 sester a 17 seminaristů. Založila totiž zbožnou nadaci s titulem: Milosrdný Ježíš. Jedná se o velmi sugestivní název, typický pro podobné podniky. Městečko S. Baronto, kde klášter stál, se velmi rychle zaplnilo hotýlky a hospůdkami, jako kdyby se jednalo o nějaké poutní místo. Mamma Ebe měla pověst uzdravovatelky, stigmatičky, světice... Jenomže tato „světice“ měla tři soukromé jachty, mnoho bytů, kožichy, drahé šperky. Velmi prostými slovy lze říci, že tato podnika-

telka dokázala velmi dobře proměnit Trojjediného Boha v hromadu penízků. Do celé aféry byli dokonce namočení také dva kněží, což vyšlo najevo v roce 1994, kdy byla tato „svěťice“ odsouzena na deset let do vězení za podvody. Řada jejích ctitelů ji však ještě dnes považuje za charismatickou osobu. Jak vidno, tu a tam státní úřady zasáhnou a nějaký ten případ podvodné magie se před soud dostane. Přáli bychom si ale, aby takových případů bylo mnohem víc, především tehdy, když se dotyčný mág v reklamách vyjadřuje v tom smyslu, že nabízí černou magii, že magickými prostředky dokáže způsobit něčí smrt. Měli bychom si ale jasně uvědomovat, že se jedná o zjevný podvod, který nemůže způsobit to, co proklamuje.

Uzavíráme tedy tuto kapitolu věnovanou právě magii, podvodné magii, konzumismu mariánského zázraku. To, co by nás mělo zřejmě velmi znepokojovat, je skutečnost, že miliony a miliony Italů se ke zmíněným praktikám stále uchylují. Lidé hledají záchranu a poznání pravdy bez Boha, neberou vážně jediného skutečného Učitele a Spasitele. Z uvedené skutečnosti jasně vysvítá, jak urgentní je nová evangelizace, tedy vzdělávání lidí v náboženské oblasti a jejich vedení k upřímnému hledání pravdy. Na tomto místě se zdá být vhodné připomenout slova apoštola Pavla, v nichž se skrývá jeho osobní odkaz adresovaný příteli Timotejovi: *Zapnsahám tě před Bohem a před Kňstem Ježíšem, který bude soudit živé i mrtvé, zapnsahám tě pn jeho slavném příchodu a království: Hlásej slovo! Přicházej s ním, ať je to vhod či nevhod, usvědčuj, zakazuj, povzbuzuj s všestrannou trpělivostí a znalostí nauky. Přijde totiž doba, kdy lidé nesnesou zdravé učení, nýbrž si podle vlastních choutek nahromadí učitele, kteří šimrají jejich uši; odvrátí sluch od pravdy a obrátí se k bájím (2 Tim 4,1-4).*

Spiritismus

Dalším odvětvím okultismu je spiritismus. Hovořit o spiritismu znamená věnovat se velmi obtížnému tématu. Toto zlo je dnes velmi rozšířené především mezi mládeží. Příčinou šíření spiritismu je opět nedostatek křesťanské víry nebo její úpadek. Lidé tímto způsobem hledají pravdu pomocí nesprávných prostředků a dostávají se na křivolaké cesty, které je odvádějí od jediného pravého Učitele. Spiritismus má mnoho odstínů a může vést k celé řadě důsledků. Ačkoli bude naše expozice z praktických důvodů poněkud zjednodušená, nemůžeme se vyhnout celé řadě podtémat a také vybočením z přímé linie našeho výkladu, neboť si to vyžaduje náš praktický zájem.

Co je spiritismus?

Jedná se o vyvolávání duší zesnulých nebo nějakých jiných duchů za účelem kladení otázek, na něž tito duchové různým způsobem odpovídají. Jejich zpřítomňování je téměř vždy neviditelné a smysly nepostřehnutelné. Vždy jde ale o to, že se jim kladou nějaké otázky a očekávají se od nich odpovědi. Je celkem jasné, oč jde, když se vyvolávají duše zesnulých. Poněkud méně jasné je, když se spiritisté pokoušejí vyvolávat blíže neidentifikované duchy. My křesťané víme o existenci čirých duchů, které Hospodin stvořil jako dobré. Víme rovněž, že část z nich se proti Bohu vzbouřila, a tak se z nich stali démoni. O ničem jiném nevíme. Spiritisté ale říkají, že jsou také vůdčí

duchové, jakési blíže neidentifikované duchovní entity - uvádějí rovněž jména zavánějící fantastickou literaturou. Zdá se, že se velmi často jedná o lidské výmysly, které nemají zhora nic společného se skutečností.

Již na tomto místě musíme konstatovat, že spiritismus existuje tak dlouho, jako lidstvo samo. V zásadě u všech národů se setkáváme s touhou hovořit se zesnulými. K dosažení zmíněného cíle se používají zprostředkující osoby, jejichž charakteristiky odpovídají kulturním a sociálním charakteristikám národa, doby a místa. Zároveň si dovoluji poukázat na určitý pozitivní aspekt zmíněného jevu, který svědčí o tom, že lidstvu je jaksí vrozeno přesvědčení o nesmrtelnosti lidské duše. Toto přesvědčení je mnohem starší než objevy velkých filozofů a myslitelů, kteří nesmrtelnost duše racionálně zdůvodňovali. Lidstvo tedy v dané věci není příliš vzdáleno světlu nadpřirozeného zjevení, které o nesmrtelnosti lidské duše vypovídá.

Odkud pochází tato touha hovořit se zesnulými? Jaké hlavní motivace mají lidé, kteří to vše podnikají? Mám za to, že odpověď na právě uvedené otázky můžeme shrnout do následujících bodů:

1. Prvním motivem je zvědavost a touha poznat něco tajemného. Lidé jsou zvědaví, jestli se pokus o vyvolání ducha povede. Zajímají se, zda se budou moci něco přiučit. Zajímá je, jaká odpověď se objeví. Další zvědavost spočívá v otázce, jestli vůbec nějaký posmrtný život existuje, jak to tam vypadá, jak se tam duším vede.

2. Další pohnutkou může být láska k zesulé osobě, od níž se člověk nechce odloučit, a proto hledá nějaký způsob, jak s ní být v kontaktu. Chce s ní hovořit, vědět, jak se má, pociťovat její blízkost.

3. Někteří lidé mají silnou touhu poznat budoucí události a předpokládají, že zesulí budoucnost znají. Jiní za-

se chtějí slyšet radu, když nevědí, jak si počínat a jak postupovat dále ve svém životě.

4. Připojuji ještě jeden motiv takového jednání, který se týká především vyvolávání duchů. Jedná se o touhu cítit jejich ochranu nebo mít podíl na jejich nadpřirozených schopnostech nebo tyto duchy nějak využívat pro vlastní zájmy.

Zdá se mi, že každý, kdo má velký dar znalosti pravd obsažených v Božím zjevení, jasně chápe, proč celá Bible, Starý i Nový zákon, i církevní autority ostře zakazují jakoukoli formu spiritismu. Ten, kdo zná učení víry, hledá a nachází odpovědi na své problémy a na otázky, které ho tíží, právě v Božím slově. Bůh sám totiž doopravdy promluvil k lidem, a proto hledání pravdy v záhrobí bez ohledu na Hospodina a jeho slovo a především na první přikázání Desatera, spoléhání se na magické prostředky a na pochybná média, to všechno je pověra a velký blud, jenž je v rozporu s pravdou víry. Kdo vlastně odpovídá na otázky přítomných při pořádání spiritistických sedánek? Do hry mohou vstupovat podvody, sugesce, paranormální jevy, ale také ďábelská mámení. Bible z uvedeného důvodu stanovuje velmi tvrdé tresty za provozování spiritismu. Stačí připomenout velmi tvrdá slova z knihy *Deuteronomium: Každého, kdo činí tyto věci, má Hospodin v ohavnosti* (Dt 18,12). Církevní odsouzení takového počínání je pochopitelně stejně ostré: „Není dovoleno účastnit se spiritistických sedánek ať s médii, nebo bez něho, ať s použitím hypnózy, nebo bez jejího využívání, a to i v případech, že by tyto sedánky na první pohled vyhlížely zbožně a počestně. To platí v případě, že se kladou nebo nekladou otázky duším či duchům. Není dovoleno se účastnit takových akcí i jen jako pasivní pozorovatelé." (*S. Officium* - prohlášení ze dne 24. dubna 1917, dnes se

toto vatikánské dikasterium nazývá *Kongregace pro nauku víry*).

Toto prohlášení je velmi jasné a vhodné právě pro naši dobu. Když nositelé magisteria hovoří o sedátkách s médii nebo bez něho, pak jako by anticipovali to, co se děje v současnosti, kdy se spiritistické sedánky odehrávají především za pomoci posouvání sklenky, prostřednictvím magnetofonu, televizoru, telefonu, počítače a především za pomoci automatického psaní. Prohlášení dále upozorňuje na možnost, že takové setkání by mohlo na první pohled vypadat jako počestná a zbožná akce, čímž opět předjímá to, co se dnes odehrává v určitých směrech spiritismu. Jedná se například o *Movimento della Speranza (Hnutí naděje)*, o němž budeme hovořit poněkud podrobněji, až na to přijde čas.

Nyní je třeba připomenout to pozitivní, co nám zjevení říká o zesnulých. Podle učení víry víme, že duše zesnulých ihned po smrti odcházejí buď do ráje, nebo do očistce, anebo do zavržení. Toto učení vícekrát potvrdily také ekumenické koncily, především Lyonský a Florentský koncil. Mohli bychom doplnit některá další upřesnění, ale myšlení vyjádřené v Bibli je jasné a má celou řadu praktických důsledků. V první řadě si musíme uvědomit, že máme k dispozici pouze tento jeden pozemský život, který je obdobím zkoušky. To platí pro všechny a není proti tomu žádné odvolání. V evangeliu nacházíme výroky, které jsou zcela jednoznačné. Z uvedeného důvodu je nutno říci, že historky o reinkarnaci, v níž věří velká východní náboženství a dnes také zhruba asi jedna čtvrtina Italů, jsou z hlediska křesťanské víry zhora nepřijatelné. Přesvědčení o převtělování duší je v jasném protikladu s vírou ve vzkříšení těla, která je jednou ze základních pravd naší víry. Pro nekřesťany lze najít nějaké motivy ospravedlnění

pro toto jejich mylné osobní přesvědčení. Možná, že je to jejich forma povědomí ohledně nesmrtnosti lidské duše. V případě člověka, který dostal dar víry a přijal Boží zjevení obsažené v Bibli a který vyznává vzkříšení těla v křesťanství, k němuž dojde díky zásluhám Ježíše Krista, o žádném ospravedlnění nemůže být ani řeč. V případě pokřtěného člověka, který přijímá takové názory, je nutno hovořit o pověře a vážném bludu.

Víra nám také říká určité věci o působení duší zesnulých. V dané souvislosti připomínáme velké dogma o společenství svatých. Víra nás dále učí, že duše zesnulých, které se nacházejí v ráji, mohou přijímat naše modlitby a přimlouvav se za nás u Boha. Duše, které jsou v očistci, zase mohou přijímat naše modlitby a na oplátku nám mohou vyprošovat milosti. To všechno se neodehrává bezprostředně, nýbrž výhradně prostřednictvím Božího působení. Z uvedeného důvodu můžeme mít za to, že duše našich drahých zesnulých mohou vidět a vnímat to, jak si počínáme my tady na zemi. V dané souvislosti si dovoluji upozornit na jeden zajímavý detail obsažený v podobenství o boháči a Lazarovi. Ačkoli boháč vidí Lazara v Abrahámově lůně, které je symbolem Boha, nikdy se neobrací přímo na Lazara, nýbrž výhradně na Abraháma: *Řekni Lazarovi...* Je tomu tak proto, že mezi námi a zesnulými existuje nepřekonatelná vzdálenost, oni totiž žijí v naprosto jiném prostoru. Jestliže existuje nějaká komunikace mezi nimi a námi, pak jedině tak, že to zprostředkuje Hospodin.

Někomu by mohlo připadat, že jsme toho řekli příliš málo o aktivitě duší zesnulých lidí. Je třeba přiznat, že exorcisté se poměrně často setkávají s problémy, které se týkají právě této oblasti, a proto se danému tématu budeme podrobněji věnovat v jedné z příštích kapitol. Mám za

to, že až teologové začnou mít v lásce opět teologii víc než sociologii, budeme moci ještě notně obohatit naše vědomosti týkající se právě tohoto okruhu otázek, neboť Bible toho o daných záležitostech výslovně i v náznacích říká poměrně dost. Pochopitelně platí, že se musíme stále držet Božího zjevení. Ten, kdo kráčí po křivolakých cestách spiritismu, se vzdaluje od Boha i od pravdy. Někdo by mohl pokrčit nosem a říci, že jsme toho řekli velmi málo a že tedy zjevení jako zdroj našich vědomostí o životě duší po odchodu z tohoto světa nedostačuje. Připomínáme tedy, že se nacházíme v oblasti nadpřirozena, kde lidská přirozená věda jako prostředek poznání nedostačuje, a proto není možno dělat nějaké pokusy. Ty jsou namístě, když se jedná o věci tohoto světa, a já pevně věřím, že až do konce světa budou mít lidé stále co objevovat. Je však zároveň jisté, že nadpřirozené skutečnosti nebudou nikdy moci být předmětem zkoumání experimentální vědy. To se týká nesmrtnosti lidské duše, existence démonů, existence ráje - očištcy - pekla, existence Boží. V těchto věcech nám může dát jistotu jedině zjevení přijaté ve víře, která je nadpřirozeným Božím darem, a nikoli plodem lidského namáhání nebo bádání.

Je možný přímý kontakt
se zesnulými?

Mezi pozemským a posmrtným životem je zcela zásadní odlišnost. Řekli jsme, že duše zemřelých jdou ihned po smrti buď do ráje, nebo do očištcy, anebo do pekla. Boží zjevení nám v této věci dává nejzásadnější údaje, tedy to, co je třeba vědět k tomu, abychom mohli dojít spásy. Víra spočívá v přijetí těchto údajů, ale také v tom, že se spoko-

jíme s tím, co nám bylo zjeveno. Víra není bez pokory, a proto nás Boží slovo napomíná: *Co je pro tebe příliš nesnadné, nevyhledávej, a co je nad tvé síly, nezkoumej* (Sir 3,21). Odlišnost mezi tímto naším životem a životem duší po smrti je tak obrovská, že ten, kdo měl příležitost něco z toho zakusit, musí konstatovat, že lidský jazyk není s to vyjádřit, co tam člověk spatřil a slyšel (srov. 2 Kor 12,4).

Teologové se kupříkladu ptají, zda ráj je stav, nebo způsob existence, nebo místo. Je ale zřejmé, že dva rozměry našeho pozemského života, tedy prostor a čas, mají po smrti zcela jiný význam než tady na zemi. Je však třeba si uvědomit, že lidé i andělé mají a vždy budou mít nějaké limity, neomezený je jedině Bůh. Připomínám dále, že podmínky, v nichž se nacházejí zesnulí i démoni, jsou pouze provizorní, protože na konci světa dojde k zásadní změně. Člověk se skládá z těla a duše. Tato původní harmonická jednota byla narušena hříchem. Bůh řekl Adamovi a Evě, že pokud budou jíst ovoce ze zapovězeného stromu, zemřou. Kristus nám svým vítězstvím nad smrtí, které se projevilo jeho vzkříšením, otevřel cestu také k našemu vzkříšení. Plnosti spásy i tělesně dosáhla jedině Panna Maria, všichni ostatní dojdou vzkříšení těla až na konci světa. Z toho můžeme vyvodit, že kupříkladu blaženost svatého Františka v ráji je doposud z určitého hlediska stále ještě nekompletní, protože musí čekat na konec světa, kdy dojde k tomu, že vedle oslavení jeho duše dojde také k oslavení jeho těla. Také pro demony je současná situace určitým provizoriem, ačkoli jejich určení je již nezvratné. Oni se totiž definitivně rozhodli proti Bohu, a proto je také jejich zavržení neodvolatelné. Démoni sami řkají, že jsou uvězněni v Tartaru a čekají zde na definitivní odsouzení, avšak až do posledního dne mají moc zlovolně působit a projevovat svou nenávist vůči Bohu a lidem.

Jak vidno, když hovoříme o záhrobí, nezbyvá nám nic jiného než breptat. Víme toho tak málo, že sám svatý Tomáš Akvinský nás nabádá, abychom věnovali pozornost soukromým zjevením, jichž se dostalo svatým. Tuto určitou předmluvu jsem musel udělat, i když se v ní nevyhnutelně objevuje celá řada nezodpovězených otázek a výzev, protože jedině na tomto základě můžeme správně ocenit to, čemu nás učí Boží zjevení, i pravidla chování, která z toho vyplývají. Nesmíme se přitom příliš podívat věcem, jimž moc nerozumíme. Musíme mít především velkou důvěru v Boha. Jedině na tomto základě se pak může hovořit o vyvolávání duší zesnulých. Nejčastěji se spiritisté pokoušejí hovořit s dušemi zesnulých, vyvolávání duchů je méně časté. Všechno, co řekneme dál, platí pro oba právě zmíněné případy.

Již jsme řekli, že spiritismus se dnes nebývá širší. Jestliže v devatenáctém století se této činnosti věnovali výhradně dospělí lidé a hledalo se médium, které by tlumočilo poselství duší nebo duchů, dnes převládají jiné formy komunikace se zesnulými, o nichž jsme již měli možnost se zmínit výše. Monsignore Casala, arcibiskup z Foggia a prezident CESNUR (*Centro studi delle nuove religioni - Centrum pro studium nových náboženství*), provedl ve své diecézi důkladné šetření. Výsledné údaje jsou velmi znepokojující: 36 procent žáků na vyšším stupni základní školy přiznává, že se alespoň někdy zúčastnilo spiritistických akcí; 17 procent z nich je přesvědčeno, že se skutečně dostali do kontaktu s dušemi zesnulých nebo s duchy. Na základě údajů z ostatních částí Itálie, které mám k dispozici, si dovoluji tvrdit, že je to tam podobné jako ve zmíněné diecézi. Připomínám, že za pomoci nových technických prostředků a praktik, jako jsou magnetofon, telefon, počítač, televizní přijímač, automatické psaní, je možno

provazovat spiritismus individuálně a člověk se nemusí stát členem nějaké skupiny.

Na tomto místě si dovolím ještě jedno odbočení. Jeden ze zdrojů současného rozšíření spiritismu nemá se samotným spiritismem nic společného. Po uveřejnění knihy R. A. Moodyho *Život po životě* vyšla celá řada knih s podobnou tematikou. V těchto spisech se popisují svědectví lidí, kteří se dostali do komatu, do stavu klinické smrti a kteří se pak zase vrátili do normálního života. Všechna tato vyprávění jsou vzájemně velmi podobná a v zásadě jsou optimistická. Osoby vypravují o tom, že se ocitly v nějakém světle, kolem sebe cítily lásku a pochopení, a proto se jim moc nechtělo vracet se zpět. Je jasné, že tyto osoby ještě nebyly mrtvé. Opravdu není snadné stanovit okamžik skutečné smrti. Tyto případy je třeba studovat prostředky, které skýtá moderní věda. Opakuji, že tyto údaje sice probudily silný zájem o poznání záhrobí, ale se spiritismem jako takovým nemají nic společného.

Co máme říci osobám, které se věnují spiritismu? Co máme říci rodičům, kteří jsou zlomeni kvůli smrti svého potomka a kteří se uchýlili k praktikám přijímání poselství, jež jim prý jejich dítě posílá prostřednictvím magnetofonu nebo automatického psaní? V takovém okamžiku je třeba jasně se rozhodnout, zda člověk chce zůstat v realitě, anebo se vypravit do oblasti pohádek. Je pochopitelné, že křesťanská víra nám podává pomocnou ruku. Jestliže ale někdo chce falešnou útěchu od nějakého podvodníka, pak se mu nabízí celá řada na první pohled lákavých, ve skutečnosti však křivolakých cest.

Jelikož se domnívám, že čtenář této knihy hledá pravdu, zastavím se poněkud déle u tří základních bodů, které chci hlouběji objasnit: 1) *Každého, kdo činí tyto věci [dotazuje se zemřelých], má Hospodin za ohavného* (Dt 18,12); 2)

Hospodin může dovolit, aby se nějaký zesnulý zjevil nebo o sobě dal vědět; 3) Jestliže poselství jsou dobrá, nelze z toho ještě vyvozovat, že jejich původ je také dobrý.

1) *Každého, kdo činí tyto věci [dotazuje se zemřelých], má Hospodin za ohavného* (Dt 18,12). Místo toho, abych čtenáře zavaloval množstvím biblických citací, soustředím se na toto tvrdé odsouzení. Doufám totiž, že tímto způsobem se zmíněná biblická výpověď hluboce vtiskne do paměti čtenáře. Jestliže chceme opravdu porozumět zmíněnému výroku, musíme opravdu věřit v Boha, tedy věřit, že Hospodin je dobrotivý Otec, jenž chce naše dobro; věřit, že všechny zákazy, jež nám Hospodin ukládá, slouží k našemu dobru, což platí pochopitelně i o zákazech obsažených v Desateru.

Bůh miluje všechny tvory živé i zesnulé. Pokud by dialog živých se zesnulými byl pro nás užitečný, Hospodin by byl první, kdo by ho podporoval. Pokud to tak tvrdě zapovídá, pak jediné proto, že to pro nás není dobré. Tento dialog by nás odváděl od Boha, vzdaloval od pravdy, škodil by naší víře. Pro člověka, který věří Božímu zjevení, stačí vědět, že Hospodin si to prostě nepřeje, a proto se takovým věcem sám vyhýbá. Ten, kdo nezná Boží zjevení, neprojevuje neposlušnost vůči Bohu, když se vydává na cesty spiritismu. To ho ale nechrání před škodlivými důsledky zmíněného počínání.

2. Hospodin může dovolit, aby se nějaký zesnulý zjevil nebo o sobě dal vědět někomu živému, aby k němu promlouval, aby s ním měl přímý kontakt. O takových záležitostech se v Bibli hovoří. Jedná se však o mimořádné případy, a proto jich není příliš mnoho. Na tomto místě ale musíme upozornit na jednu zásadní skutečnost, která zmíněné případy odlišuje od spiritismu, a to že k tomu dochází vždy výhradně proto, že sám Hospodin to chce.

Nejedná se tudíž o důsledek čistě lidského jednání. Je to obdobné jako při zjeveních svatých či Panny Marie. Ku příkladu Bernadetta neudělala nic pro to, aby se jí zjevila Panna Maria v jeskyni v Massabielle. Tři děti z Fatimy neudělaly nic, čím by zapříčinily zjevení Panny Marie v Cova da Iria. K tomu všemu došlo výhradně z Boží iniciativy a za podmíněk, které určil sám Hospodin.

Jaké prostředky může Hospodin použít, aby nám umožnil přímý kontakt s nějakým zesnulým? Může použít jakýchkoli prostředků, protože je absolutně svobodný. Může použít nějakého zjevení, jak se to stalo v životě svatého Jana Boská. Mohou to být hlasy, jak se to stalo svaté Janě z Arku. Může se jednat o sny, jak se o tom relativně často dozvídáme z Bible nebo ze životů svatých. Může používat také nějaké médium? Ano, Bůh může všechno. Jediný takový případ, o němž se dozvídáme z Bible, se odehrál v životě krále Saula, který použil médium, aby vyvolal ducha zesnulého Samuela. Jednalo se o zcela mimořádnou událost, která se odehrála s Božím svolením. To dokládá křik média, které se ocitlo ve zcela nové a naprosto nečekané situaci. Následovalo napomenutí Samuela a jeho tvrdé proroctví, protože Saulovi sdělil, že on i jeho potomstvo zahynou. Věřím, že to stačí k tomu, aby nás přešla chuť vyvolávat nějakého zesnulého.

3. Jestliže poselství jsou dobrá, nelze z toho ještě vyvozovat, že jejich původ je také dobrý. Nejsme totiž schopni stanovit, zda tyto výpovědi pocházejí z dobrého, nebo zlého zdroje. Vícekrát jsem upozorňoval na to, že Mojžíš vybavený Boží mocí vykonal před faraónem tytéž divy, jako vykonal dvorní mágové za pomoci zlého ducha. Dále musím podtrhnout, jak pěkně umí ďábel hovořit. Když se setkal s Kristem v průběhu jeho veřejného působení, často vykřikoval, že Ježíš je Boží Syn. Svatému Pavlovi se při

jeho působení ve Filipách přihodilo to, že za ním chodila nějaká posedlá žena a volala: *Tito lidé jsou služebníci nejvyššího Boha a zvěstují vám, jak dojít spásy!* (Sk 16,17) Řekněte mi nyní, zda to všechno nebyla pravda, jenomže to pocházelo od zlého ducha, který má své vlastní temné záměry, a proto ho Ježíš i Pavel přinutili k mlčení.

Abychom neupadli v klam

To jsou tedy tři základní kritéria, nad nimiž by měl každý uvažovat a podle nichž by se pak měl v životě řídit. Často slyším: „Ale to poselství je tak útěchyplné, dobré a potěšující. Co na tom, zda pochází od dobrého, nebo zlého ducha?“ Veřejnost v Itálii dobře zná knihu o dívce, která zemřela ve dvaadvaceti letech. V knize jsou obsažena poselství plná útěchy, která dívka měla předat své matce. V předmluvě spisku hovoří pět katolických kněží, kteří konstatují, že se jedná o „slova z nebe“. Dále mohu připomenout jednu matku, která mi často telefonovala do *Radio-Maria*: „Zemřel mi devatenáctiletý syn. Utěšuje mne a dává mi sílu žít dál to, že jsem se naučila komunikovat se svým synem prostřednictvím magnetofonu.“

Na tomto místě musím ještě jednou opakovat slova svatého apoštola Pavla: *Zapřísahám tě před Bohem a před Kristem Ježíšem, který bude soudit živé i mrtvé, zapřísahám tě při jeho slavném příchodu a království: Hlásej slovo! Přicházej s ním, ať je to vhod či nevhod, usvědčuj, zakazuj, povzbuzuj s všestrannou trpělivostí a znalostí nauky. Přijde totiž doba, kdy lidé nesnesou zdravé učení, nýbrž si podle vlastních choutek nahromadí učitele, kteří šimrají jejich uši; odvrátí sluch od pravdy a obrátí se k bá-*

jím (2 Tim 4,1-4). To všechno jen pěkně šimrá v uších, jsou to totiž báje a sebeklamy.

Obdivuji ty rodiče, kteří se v podobných případech dokáží obracet na víru a hledat tam pravou útěchu. Víra nás totiž učí, že život se neztrácí, nýbrž pouze proměňuje (srov. 1. preface pro mše svaté za zesnulé). Věřící rodiče vědí, že své dítě opět spatří a setkají se s ním, modlí se za svého zesnulého potomka a doporučují ho přímluvě církve, hovoří k němu, aniž by očekávali, že v tomto životě dostanou nějakou odpověď. Takoví rodiče totiž vědí, že Bůh může způsobit to, že jejich slova se dostanou až k jejich dítěti.

„Prostřednictvím automatického psaní mne mé zesnulé dítě potěšuje podle toho, jak to potřebuji, a pomáhá mi, abych se ustavičně modlila.“ Je třeba přiznat, že automatické psaní bývá v naprosté většině případů výplodem aktivity podvědomí. Na tomto základě pak dotyčný člověk věří, že dostává přímá poselství od zesnulého, Panny Marie, Ježíše Krista. Je však třeba říci zcela jasně, že takový člověk hovoří pouze sám se sebou. Psychologové dobře vědí, že člověk si ve svém nitru může utvořit nové osobnosti. Automatické psaní používají také ti, kdo věří v převtělování: „Díky tomu jsem dokázala poznat své předchozí životy,“ tvrdila jedna dáma. Automatické psaní je také prostředek, který hojně používají falešní proroci a různí věštcí, kteří pak tvrdí, že lidem zprostředkují přímá poselství od zesnulých, Panny Marie, Ježíše Krista, vůdčího ducha. Jsou to podvodníci nebo lidé, kteří podlehli rafinovanému sebeklamu.

Dne 30. března 1898 byl *Svatému oficiu* (tento vatikánský úřad se dnes nazývá *Kongregace pro nauku víry*) předložen následující případ: „Tizio nejprve odmítne jakoukoli konverzaci se zlým duchem (tedy otevřeně prohlásí,

že nechce komunikovat s žádným zlým duchem), ale pak popisuje, jak obvykle vyvolává duše zesnulých. Postupuje následovně: odebere se do samoty, pak se pomodlí k veliteli nebeské milice, aby od něho dostal svolení komunikovat s duší nějaké konkrétní osoby. Pak chvíli čeká. V ruce drží tužku. Náhle pocítí, že na jeho ruku začíná působit nějaká tajemná síla. Na tomto základě má Tizio jistotu, že dotyčný duch je přítomen. Pak vyjádří to, co chce vědět. Jeho ruka pak píše odpovědi. Tyto odpovědi jsou zcela v souladu s učením katolické církve, pokud se jedná o záležitosti věčného života. Následně se Tizio dotazuje na stav, v němž se dotyčná duše nachází, a na pomoc, kterou ze strany věřících potřebuje. Je dovoleno takové věci provozovat?" Odpověď byla jednoznačná: „Ne! To, co bylo popsáno, není dovoleno.“

Pokud se jedná o *Hnutí naděje*, nemíním o něm podrobněji hovořit, protože to, co jsme doposud řekli, mi připadá více než dostačující, aby každému bylo jasné, že takové věci nejsou v souladu s křesťanskou vírou. Tohle hnutí se ale bohužel značně šíří nejen po Itálii, ale také v jiných zemích. Plevel bohužel roste snadno a rychle. Kdo by o celé záležitosti chtěl vědět něco více, ať si přečte příslušnou kapitolu z knihy Armanda Paveseho, *Come difendersi dai maghi (Jak se chránit před mágy, Piemme 1994J*. Expozice tohoto autora je jasná a zcela dostačující. Pavese také přináší reakce příslušných církevních autorit, které jsou vůči zmíněnému hnutí zcela jasně zamítavé.

Mou povinností je varovat před psychickými poruchami, k nimž může v důsledku účasti na spiritistických sešdancích dojít. Někdy může člověka, který se takových podniků účastní, dokonce postihnout ďábelská posedlost. Vícekrát se mi přihodilo, že za mnou přišli rodiče, kteří přiváděli své děti, někdy velmi mladé, které po absolvování

jednoho nebo více spiritistických sedánek provozovaných také jen jako hra nedokázaly studovat, spát, jíst, zdály se jim strašlivé sny nebo měly nějaké podobné obtíže. Tyto záležitosti mohly pocházet také z působení zlého ducha, o čemž svědčí výsledky provedených exorcismů.

Jedna paní mi sdělila, že se prostřednictvím magnetofonu dostala do kontaktu s nějakým blíže neidentifikovaným duchem, jehož ona sama považovala za dobrého, protože jí sděloval pěkné věci a učil ji tomu, aby se modlila. Po nějakém roce, když byla tato paní silně vázána na zmíněného ducha, začala od něj dostávat ohavná poselství a měl ji k tomu, aby vyslovovala kletby. Paní pochopila, že musí tento kontakt ihned přerušit, což také s těžkým srdcem udělala. Jenomže zhoubný vliv zlého ducha tu paní poznamenal, takže má vážné problémy, které přetrvávají i nyní. Neustále slyší hlasy, které ji ruší při práci a nedovolují jí klidně spát. Patří k několika případům, které zkoumám ve spolupráci s psychologem. Někdy to dá skutečně dost práce, když chceme přesně stanovit příčiny podobných obtíží. Je rovněž třeba přiznat, že ne vždy se podaří příčiny jasně odhalit a dotyčné osobě pomoci buď prostřednictvím lékařské vědy, nebo prostřednictvím modliteb exorcistů.

Je opravdu třeba, aby se lidé dozvěděli, co je může postihnout, když se vydají po křivolakých cestách magie nebo spiritismu. Když slyším, jak mi lidé říkají: „Přijal jsem poselství, která byla tak krásná ... Utvrdilo mne to ve víře ... Díky těmto poselstvím jsem vybědl z pochybností a beznaděje vzpomínám na podobenství o boháči a Lazarovi, především na ono ponaučení, jímž se celé vyprávění uzavírá. Boháč v pekle dostal strach o své příbuzné, a proto se obrátil s prosbou na Abraháma, aby za nimi poslal zesnulého Lazara. Ti příbuzní totiž žili stejně ne-

zřízeně jako onen boháč, který byl nyní daleko od Boha. Abrahám na to reagoval následovně: *Mají Mojžíše a proroky, ať je poslechnou!* Lazar se ohradil: *Ne, otče Abraháme! Ale když k nim přijde někdo z mrtvých, pak se obrátí.* Abrahám boháčovi odpověděl: *Jestliže neposlouchají Mojžíše a proroky, nedají se přesvědčit, ani kdyby vstal někdo z mrtvých!* (srov. Lk 16,27-31). Kdo neprojevuje poslušnost vůči Božímu slovu a vůči učení církve, ten ať nečeká, že nalezne pravdu prostřednictvím provozování nějaké formy spiritismu.

Jestliže se spiritismus tak mocně rozšířil, pak je to zřejmě také kvůli tomu, že lidé nevědí nic o tom, oč se ve skutečnosti jedná, a o rizicích, která jsou s takovýmto počínáním spojena. Je jasné, že prázdnota, která zůstala po slabé nebo chybějící víře, se zaplňuje pověrou. Léky na tuto nemoc jsou totožné jako v případech okultismu obecně. Domnívám se, že není ztráta času znovu si je připomenout.

1. Je třeba náboženského vzdělání, tedy nové evangelizace, obeznamovat lidi s Božím zákonem. Jestliže se člověk nechá vláčet životem svými choutkami, pak nevyhnutelně upadne do bludu, za což pak velmi tvrdě platí již v průběhu svého pozemského putování. Jestliže ale člověk věrně zachovává Boží přikázání, je chráněn před zlem, alespoň před tím zlem, které si způsobujeme my sami.

2. Dále je třeba dát lidem specifické informace týkající se těchto věcí. To je povinností kněží, vychovatelů, rodičů. Mnozí se dopouštějí těchto věcí také proto, že je před tím nikdo dostatečně nevaroval. Někteří lidé se účastní spiritistických sedánek a nevědí o tom, že tím přestupují Boží

zákon a že upadají do vážných nebezpečí. Kdo chce druhé chránit, musí sám dobře vědět, oč se skutečně jedná.

3. Dalším prostředkem, který může být velmi nápomocen při vymycování tohoto zla, je ochota opravdu naslouchat tomu, co lidé říkají, a věnovat se jejich problémům i tomu, jak se je oni sami snaží řešit. Láska je královnou křesťanských ctností. V první řadě to musí být láska k pravdě a touha přivádět ostatní na cestu pravdy. To je zřejmě dnes ta nejpotřebnější forma křesťanské lásky.

Exorcista v dialogu s psychiatry

Jak odlišit posedlost nebo působení zlého ducha od psychických problémů? Jak určit, zda konkrétní pacient potřebuje exorcistu, nebo psychiatra? Jedná se o základní problémy, které vyvolávají nejistotu a vzbuzují nedůvěru. Není pochyb o tom, že psychiatrie, psychologie a psychoanalýza vykazují v posledních desetiletích velký rozvoj, což vede k tomu, že se značná část kléru, která nevěří v existenci zlého ducha, domnívá, že by všechny případy posedlosti bylo třeba řešit výhradně za pomoci výše zmíněných věd. Je však třeba důrazně podotknout, že se psychiatři relativně často setkávají s případy, které se zcela vymykají jejich vědomostem a které se jim zdají být neřešitelné. Tu a tam se stane, že některý psychiatr si to přizná a obrátí se na exorcistu, s jehož přispěním se pak případ podaří dovést ke zdárnému konci.

Zmíněná obtíž je trvalým problémem, stejně jako jsou trvale přítomné pochybnosti ohledně exorcismů. Pro exorcistu potíží spočívá v tom, že pro něj někdy není snadné stanovit přesnou diagnózu, aby věděl, jak má postupovat. Z uvedeného důvodu jsem velmi rád přijal pozvání pana doktora Alessandra Tamina, psychiatra, který se nejednou zúčastnil jako pozorovatel mých exorcismů, abych pronesl přednášku před shromážděním italských psychiatrů a posléze s nimi diskutoval. Pro mne bylo velmi důležité setkat se s opravdu kvalifikovaným auditoriem na univerzitní úrovni. Záleželo mi na tom, aby má přednáška přítomně skutečně zaujala. Hlavně mne ale zajímaly reakce přítom-

ných a jejich otázky i námítky, protože to vše mohlo stimulovat mé další bádání.

K přednášce došlo na půdě psychiatrické kliniky Římské univerzity, která se nachází v Tor Vergata. Setkání organizovala *Societa Italiana di Psichiatria Transculturale (Italská společnost pro transkulturní psychiatrii)*. Téma přednášky a následné diskuse vzbudilo velkou pozornost, a proto se tohoto podniku zúčastnilo více než čtyřicet odborníků, mezi nimiž byli: profesor Antonino Iaria, ředitel psychiatrické nemocnice *Santa Maria della Pietà* v Římě; profesor Sergio Mellina, primář psychiatrické kliniky *Centrolgiene Mentale (Centrum mentální hygieny)* na USL ROMA 5; doktorka Maria Hena Marozza; doktor Alfonso Troisi a doktor Ilarco Zanasi, badatelé z katedry psychiatrie na Římské univerzitě v Tor Vergata; profesor Luigi Aversa, psychiatr a prezident *Centra Italiano di Psicologia Analitica - CIPA (Italské centrum pro analytickou psychologii)*. Nezakrývám, že jsem pociťoval také určité obavy kvůli své pochopitelně omezené schopnosti porozumět otázkám formulovaným v odborné terminologii, a proto jsem požádal, zda by mi mohl asistovat doktor Stefano Ferracuti, asistent na oddělení vědecké psychiatrie a psychologického lékařství na univerzitě *La Sapienza*, který se vícekrát zúčastnil mnou prováděných exorcismů.

Připomínám, že na den 12. dubna 1995 jsem byl pozván, abych měl tutéž přednášku s následnou diskusí na *USL ROMA*. Podnik byl pořádán ve spolupráci s *Corso di Prevenzione primaria nei Dipartimenti di Salute Mentale (Kurz primární prevence na Oddělení mentálního zdraví)*. Také v tomto případě jsem se setkal s početným a pozorným posluchačstvem. V této kapitole tedy předkládám výsledky, které vyplývají z obou zmíněných přednášek a diskusí s předními odborníky v oboru psychiatrie.

Čtenáři bych se chtěl omluvit za tento poněkud zdlouhavý a zřejmě také nezáživný úvod, jenomže právě sdělené údaje pomáhají pochopit, o jak vážnou věc se jedná, i to, na jaké úrovni jsme se daným problémem zabývali. Čtenář si také může udělat obrázek o průběhu mého vystoupení, protože na dalších stránkách nejprve reprodukuji svou přednášku, a posléze připomenu následnou odbornou debatu.

Obrátit se na exorcistu, nebo na psychiatra?

Otázka je položena poněkud provokativním způsobem, jako kdybychom mohli klást exorcistu a psychiatra na stejnou rovinu. Ve skutečnosti ale platí, že zmíněné služby je třeba klást na docela odlišné roviny, protože jedni i druzí používají naprosto jiné metody. Dodávám, že v případě nemoci a zejména pak psychických poruch představuje vyhledání lékařské pomoci něco docela běžného, první věc, kterou je třeba udělat. Vyhledání exorcisty je něco výjimečného, k čemuž se přistupuje výhradně v okamžiku, kdy se projevují zcela neobvyklé příznaky. Velmi mne mrzí, že lidé se tak málo obracejí na psychiatry, anebo k nim přicházejí pozdě. Je tomu tak kvůli neopodstatněnému strachu pacientů z psychiatrie, kteří se bojí, že budou považováni za blázny. Další příčinou tohoto stavu jsou neznalosti ze strany všeobecných lékařů, kteří opomíjejí poslat nemocného včas za specialistou.

Jelikož psychiatři a exorcisté působí ve zcela odlišných sférách a používají odlišné metody, začal jsem svou expozici třemi předpoklady, na nichž se zakládá exorcistovo jednání: 1. Démon opravdu existuje. 2. Zlý duch může sku-

tečně posednout určitou osobu a způsobovat jí nemalé obtíže, které sice na první pohled mohou vyhlížet jako normální nemoci, není však možné je odstranit prostřednictvím běžné lékařské péče. 3. Ten, kdo věří v Ježíše Krista, má moc vyhnat zlého ducha prostřednictvím vzývání Pánova jména. Pak jsem třetí uvedený předpoklad doložil místy z Písma svatého a poukázal na zkušenosti ze své dlouholeté praxe.

Psychiatr používá metody, které mu nabízí jeho vlastní vědecká formace. Exorcista se snaží pomoci osobám pomocí modlitby a příkazem zlému duchu, aby dotyčnou osobu opustil.

Jestliže stojíme před tak odlišnými východiskem a metodami, je zcela oprávněné položit si otázku, zda psychiatři a exorcisté mohou skutečně spolupracovat. Skutečnost, že jsme se shromáždili, abychom společně vedli dialog, ukazuje, že alespoň hypoteticky je zmíněná kooperace možná. Připomínám, že nejsme první, kdo se o tento dialog pokoušejí, protože církev vždy varovala exorcisty, aby nesměšovali potíže způsobované zlým duchem s psychickými chorobami a aby věnovali pozornost vědeckému pokroku právě na poli psychiatrie a psychologie a aby v opodstatněných případech volali na pomoc právě tyto odborníky. Z uvedeného důvodu platí, že spolupráce mezi psychiatry a exorcisty již v mnoha případech fakticky existuje.

Připomínám, že existují případy - a já jsem se s nimi ve své dlouholeté praxi také setkal -, že psychiatři někdy posílají osoby s jejich soužením za exorcisty. Jednou z nejpěknějších osobních zkušeností pro mne byla má účast na mezioborové televizní debatě dne 2. března 1993. Znovu tuto událost připomenu, i když jsem o ní již hovořil. Moderátor programu, pan Minoli, se mne otázel, jestli

psychiatři a exorcisté pracují na dvou zcela paralelních rovinách, které se nikdy neseťkávají. Odpověděl jsem, že tomu tak rozhodně není. Jeden i druhý pracují pro dobro lidí a jejich působení se často vzájemně doplňuje. Ihned se přihlásil o slovo profesor Emilio Servadio, psycholog a parapsycholog mezinárodního významu. Nejenže mi dal plně za pravdu, ale navíc ještě dodal: „Když se ocitnu před některými případy, já sám je posílám za exorcistou.“ Jedná se o velmi důležité svědectví odborníka, který není věřící. Hodnota tohoto vyjádření vyvstane v pravém světle, když si uvědomíme, že někteří mužové církve dnes všechny postižené šmahem posílají za psychiatry.

Je zajímavé, že v *Manuále Statistko e Diagnostico dei disturbi mentali (Statistický a diagnostický manuál mentálních poruch)*, který vyšel v roce 1994, se poprvé objevila tato diagnóza: „Posedlost připisovaná vlivu nějakého ducha.“ Skutečnost, že takovýto důležitý dokument světového významu obsahuje zmíněné tvrzení, je skutečně novinka, která by ještě před několika lety byla zcela nemyšlitelná.

Pak jsem před odborným publikem pohovořil pouze o těch případech, které jsou z hlediska rozlišení kompetencí exorcisty a psychiatra nejobtížnější, protože existují vážné pochybnosti, zda je osoba psychicky nemocná, nebo opravdu zakouší neblahý vliv působení zlého ducha. Existuje však řada případů, kdy tato pochybnost neexistuje. O takových případech jsem nehovořil.

Musím podtrhnout, že vzájemná spolupráce mezi exorcistou a psychiatrem nestojí na předpokladu, že psychiatr je věřící. Není dokonce nutné ani to, aby dotýčný psychiatr věřil v existenci zlého ducha a v to, že tento činitel má k dispozici celou řadu mimořádných prostředků. Dostačující je, aby tento odborník byl ochoten přiznat si

upřímně meze své vědecké kompetence podobně jako profesor Servadio. Podstatné je, aby psychiatr nežil v domněnách, že ví všechno a že je s to sám všechno rozřešit. Setkal jsem se s případy, kdy psychiatr nebyl schopen stanovit, oč se v daném případě jedná, a přece tuto záležitost nějak zařadil, a tak sám sebe uvedl do klamného dojmu, jako by byl problém v zásadě vyřešen. Ve skutečnosti vyřešen nebyl.

Další poznámka se týkala toho, že k prohlášení nějakého druhu psychických obtíží za působení zlého ducha rozhodně nestačí, aby existovaly obtíže při stanovení diagnózy ze strany psychiatrů, nebo dokonce nemožnost určení druhu nemoci. K takovému závěru je totiž nutné, aby se objevovaly specifické příznaky posedlosti. Podotýkám, že oba druhy postižení, tedy posedlost a psychická nemoc, se mohou vyskytovat zároveň. Takové případy jsou pak velmi obtížně řešitelné. Jakmile se objeví zmíněný souběh, je nutné, aby exorcista a psychiatr spolupracovali.

Když se nějaká osoba objeví před exorcistou, obvykle se jí exorcista nejprve otáže, co na to říkají lékaři. Relativně často se setkáváme s tím, že se osoby nejprve obrátily na lékaře. Když jim lékaři nedokázali pomoci, vyhledaly nějaké mágy, různé léčitele a podobné „zachránce“. Exorcista bývá poslední, komu je případ předkládán. Exorcista ale přistupuje ke svému dílu jedině tehdy, když existují dostatečně zřejmé příznaky působení zlého ducha. O těchto příznacích budu hovořit níže a právě o nich by se mělo diskutovat. Jestliže exorcista dospěl s jistotou k poznání, že takové příznaky existují, přistoupí nejprve ke krátkému exorcismu, který má především diagnostický význam, protože nás ujistí, zda stojíme před posedlostí, nebo nikoli. Obecně platí, že určité poruchy, i když se mohou na první pohled jevit jako něco nevysvětlitelného, ve

skutečnosti mohou mít docela přirozené příčiny. Zastávám mínění, že právě z diagnostických důvodů by se těchto předběžných exorcismů mělo používat spíše více nežli méně. Když jsem postupoval tímto způsobem, nikdy jsem toho nelitoval. Prostě a jednoduše mi stačí, když je vážné podezření, že se jedná o zlo působené démonem. Ve většině případů mi stačil jeden exorcismus, abych mohl s jistotou vyloučit přítomnost zlého ducha.

I při působení exorcisty platí, že velkou roli v jeho díle hraje praktická zkušenost. Ten, kdo má větší zkušenost, snáze pozná příznaky působení zlého ducha, rozpozná, které příznaky jsou podstatné, a kterým není třeba věnovat příliš mnoho pozornosti. Exorcista ale musí pamatovat na to, že zlý duch, když je opravdu přítomen, dělá všechno pro to, aby nebyl jako takový rozpoznán. Je tomu podobně jako u lékařů, kteří hovoří o takzvaném „klinickém oku“, tedy o intuici získané dlouhou lékařskou praxí. Především o psychiatrech platí, že bývají schopni velmi rychle odhadnout, oč se ve skutečnosti jedná. Je ale nezbytné, aby první intuice byla ověřena klinickými diagnostickými prostředky. U exorcistů, kteří pracují na poli modlitby a Boží milosti, platí také to, že bývají někdy vybaveni zvláštními dary, které nazýváme charismata. Já jsem měl opravdu velké štěstí, že jsem se mohl formovat šest let pod vedením velmi zkušeného exorcisty, otce Candida Aman-tiniho, který byl členem řádu Pasionistů a vykonával svou službu v Římě u kláštera a kostela Scala Santa (Svaté schody) poblíž Lateránu. Byl jsem omráčen rychlostí, s níž dokázal diagnostikovat jednotlivé případy, které měl před sebou. Bývalo jich každé dopoledne šedesát i osmdesát. Ještě více mne udivovalo, když na základě prosté fotografie dokázal říci: „Ne, není tam žádné působení zlého ducha!“ nebo: „Tahle osoba má opravdu zapotřebí, aby

nad ní byl vykonán exorcismus!" Je ale nutno podotknout, že k výkonu služby exorcisty člověk nemusí být vybaven žádnými mimořádnými dary.

Ještě předtím, než se rozhovořím o zmíněných příznacích působení zlého ducha, bych rád připomenul postavu, která je pro mne velmi významná, protože jsem na tohoto člověka duchovně silně vázán a protože se snažím pokračovat v jeho díle. Jedná se o otce Francesca Palaua, španělského karmelitána. Nyní připomenu to, o čem jsme obšírně hovořili v první kapitole. Až do doby, která skončila zhruba před třemi sty lety, měla většina katolických diecézí dostatek exorcistů. Pak nastala reakce na „hon na čarodějnice“, která byla zapříčiněna racionalismem, osvícenstvím, ateistickým materialismem, a exorciste se prakticky vytratili. Otec Francesco Palau, jenž byl blahověčen Janem Pavlem II. dne 24. dubna 1988, si tuto situaci jasně uvědomoval, a proto se snažil uvedený nedostatek odstranit. V jednom domě křesťanského charitativního díla přijímal psychicky postižené lidi. Nade všemi bez rozdílu pronášel exorcismy, ačkoli měl mimořádný dar, na jehož základě dokázal velmi rychle identifikovat pravou příčinu daných psychických obtíží. Posedlí lidé se velmi rychle uzdravovali a vraceli se k normálnímu způsobu života. Psychicky nemocní zůstávali bohužel nemocní a věnovali se jim lékaři.

Jistě, jedná se o případy, které nemají vědecké vysvětlení. Ten, kdo uzdravuje od posedlosti, je sám Pán, který vyslýchá přímluvné modlitby. Rozhodně to není dílo lidských schopností a lidského umění. Typický je příklad svaté Kateřiny Sienské. Když exorciste nedokázali uzdravit nějakého posedlého, posílali ho za světicí, ta se pomodlila a zlý duch zmizel. Celý tento poněkud delší úvod je pro psychiatrii velmi užitečný, protože na základě této ex-

pozice si mohou čtenáři udělat obrázek o tom, jak pracuje a smýšlí exorcista. Dnes je tento úvod důležitý i pro mnoho mužů církve.

Nyní se dostávám k podezřelým příznakům, na nichž se zakládá mé rozhodnutí, zda přistoupit k exorcismu, či nikoli. Opakuji, že v následujícím přehledu zohledňuji pouze ty případy, v nichž existuje pochybnost, zda stojíme před posedlostí, nebo před případem, který je plně v kompetenci psychiatra. Neberu nyní zřetel na případy, v nichž tato pochybnost neexistuje. Podtrhuji, že zlý duch může působit posedlost, což je nejtěžší forma jeho škodlivého vlivu, která nabývá celé řady podob, a různá duchovní soužení, která bývají obtížně identifikovatelná a jejichž vyléčení trvá déle.

Podezřelé příznaky

1. První věc, na niž se ptám, je mínění lékařů. Pak se dívám na lékařské záznamy. V diagnózách se totiž může objevovat určitá nejistota: „Je možné se domnívat, že „P a c i e n t vykazuje atypické příznaky.“ Je třeba se mít na pozoru před míněním postižených nebo příbuzných, protože bývají ihned hotovi k výrokům o tom, že lékaři nerozumějí ničemu a že nejsou schopni stanovit diagnózu. Dále je třeba pamatovat na to, že se psychiatrii řídí různými školami, čemuž pak také odpovídají odlišnosti ve způsobu jejich vyjadřování. Často se stávalo, že k posouzení vzájemně neslučitelnosti jednotlivých diagnóz jsem potřeboval pomoc nějakého psychiatra. Některé obecně formulované diagnózy jako: vyčerpání, depresivní stav... mohou někdy skrývat nepochopení skutečné příčiny stavu, který pacienta souží.

Věnuji velkou pozornost tomu, jaký účinek měly předepsané léky. Jakmile se setkávám s tím, že léky byly zcela neúčinné, nebo dokonce měly zhoršující efekt, tedy příkladně že uklidňující prostředek dotyčného přiváděl do ještě vzrušenějšího stavu, je to určitý podezřelý příznak. Ovšem i tohle může vyplývat ze zcela přirozených příčin, a proto tento příznak sám o sobě ještě nic neznamena, pokud není spojen s dalšími symptomy. Vzpomínám si na případ jednoho mladíka, jemuž byla předepsána spací kúra. Dotyčný ale na klinice po osm dní vůbec nespál, a to vše navzdory stále větším dávkám uspávacích prostředků. Buď ležel na posteli s očima dokořán, nebo se potuloval bezcílně po chodbách. Když vyšel z kliniky, obrátil se na faráře, který mu udělil jedno jediné požehnání, což stačilo k tomu, aby usnul jako špalek.

2. Nejvýmluvnějším příznakem je odpor k posvátným záležitostem, což se může projevat celou řadou forem, a proto je třeba mít se na pozoru, abychom danou skutečnost hodnotili správně. Vyložím tuto averzi vůči posvátnu podle stupně závažnosti. Nejedná se ale o jakési stupně, které by se postupně objevovaly v případech posedlosti, protože různé podoby této averze se mohou u dotyčných osob projevit zcela nenadále.

a) Odpor k modlitbě u osob, které se dříve hodně modlily. Je možné, že se zpočátku jedná o obyčejné zívání a usínání. Jindy dochází k tomu, že jakmile se začne s modlením, někdo prostě musí neustále kašlat, říhat, je mu na zvracení. Může dojít také k tomu, že dotyčný člověk prostě není s to soustředit se na jakoukoli modlitbu nebo liturgickou celebraci. Může dojít také k tomu, že člověk se nemůže modlit, protože není s to vypravit ze sebe slova modlitby, jako je třeba „Zdrávas Maria“. Dochází

také k tomu, že člověk, který chce přijmout tělo Páně, najednou není schopen otevřít ústa. Jindy dochází k tomu, že člověk není schopen vstoupit do kostela. Pomysleme jen na zděšení, které taková záležitost působí ve společenství věřících a především u samotných postižených.

b) Vnímavost na svčenu vodu. To se projevuje v případech, kdy dotyčný svčenu vodu pije a ihned ji vyplivne nebo když vyplivuje jídlo, do něhož je svčená voda přimíšena. Vnímavost a odpor vůči všemu, co bylo požehnáno (obrázky, relikvie, růžence ...). Je jasné, že dotyčné osobě se svčená voda nebo požehnané věci dávají, aniž by o tom byla předem zpravena. K neschopnosti vstoupit do kostela nebo z něho vyjít se mohou připojovat další příznaky, takže osoba může při kontaktu s relikviemi nebo při vstupu do mariánských svatyní zakoušet takové obtíže, že ztrácí vědomí.

c) Prudké a násilné reakce, takže osoba se stává agresivní, ačkoli její vlastní povaha je docela jiná, a proto nahlas kleje, ničí předměty, vrhá se na přítomné osoby ... k tomu všemu může docházet třeba jen proto, že v místnosti je někdo, kdo se modlí, a to třeba jen vnitřně. Někdy se setkáváme s tím, že osoba, když se vrátí do relativně normálního stavu, si z toho všeho zhola nic nepamatuje.

d) Hlavní příznak: násilnická reakce dotyčné osoby v případě, když se někdo modlí za ni nebo když jí někdo uděluje požehnání. Takový člověk se celý zkroutí a svíjí se na zemi, kleje, projevuje se násilnický a vrhá se na přítomné, mění hlas, pronáší věci, na něž by nikdo v souvislosti s dotyčnou osobou ani nepomyslel. Monsignore Andrea Gemma, biskup z Isernia-Venafro, ve svém pastýřském listu ze dne 29. června 1992, v němž dává instrukce, jak si mají počínat modlitební skupiny při provádění modlitby za osvobození z moci zlého ducha, které musí být vždy

vedeny nějakým knězem, jasně říká: „Jedině v případě, že se vyčerpají všechny tyto prostředky, které skýtá modlitba za osvobození, je možno přistoupit ke skutečnému a pravému exorcismu.“ Platí totiž, že právě opakované negativní reakce na modlitby za osvobození jsou rozhodujícím příznakem, na jehož základě můžeme jasně rozhodnout, že je nutno přistoupit ke skutečnému exorcismu. Obvykle platí, že pokud nejsou reakce na zmíněné modlitby za osvobození, nebyly by také žádné reakce na prováděný exorcismus.

3. Ptám se, jestli se v životě dotyčného člověka objevují nějaké obzvláštní poruchy: jestli osoba slyší hlasy a jestli je slyší pouze ona sama; jestli má pocit, že na ni někdo pohlíží, a to i v případě, že je v místnosti zcela sama; jestli necítí, jako kdyby se jí někdo dotýkal; jestli svýma očima nevidí osoby, které ve skutečnosti nejsou přítomny; jestli v některých okamžicích nedochází ke zncitlivění některých údů jejího těla... Na tomto místě by jistě měli mnoho co říci lékaři, kteří toho vědí poměrně hodně o autosugesci a zdvojení osobnosti. K tomu je ale třeba dodat, že velmi důležité je, v jakých souvislostech k těmto jevům dochází.

Uděloval jsem exorcismus jedné paní, která v okamžiku, kdy se chystala jít na lůžko, pociťovala, jako kdyby jí nohama procházel elektrický proud. Mrskala na lůžku nohama i dlouhé hodiny, trvalo to obvykle celou noc. Lékaři s tím nesvedli nic, předepsané léky neměly žádný účinek. Manžel podle rady exorcisty začal dělat znamení kříže a používal svěcenou vodu, kterou nohy své ženy kropil, jakmile jimi zcela nepřírozně mrskala. Když to udělal, nohy se přestaly hýbat. Po několika dnech se pomocí svěcené vody podařilo tuto obtíž zcela odstranit.

Mám zkušenost s jedním zajímavým případem: v době, kdy jsem nad jedním člověkem pronášel exorcismy, dotyčný docela ztratil cit v nohách. Je třeba podotknout, že před započítím exorcismů nohama hýbal jako pomínutý. Když ho manželka píchala hřebíkem nebo špendlíkem do nohy, ten muž necítil zloha nic. Jakmile ale žena smočila prst ve svěcené vodě a dotkla se jeho nohy, muž to vnímal, jako kdyby mu někdo do nohy vrážel hřeb.

4. Dotazuji se, zda v domě dochází k nevysvětlitelným jevům. Je totiž možné, že zlý duch působí právě v místě. Častějším jevem však je, že pokud je postižena určitá osoba, projevuje se to také v domě nebo bytě. Jakmile je uzdravena postižená osoba, dochází také k tomu, že v bytě nebo domě přestávají podivné a rušivé jevy. Může se jednat o skřípání, rány, kročeje, nevysvětlitelné zvuky, které slyší více přítomných osob. Může docházet k podivnému zvření prachu, přítomnosti velkého množství hmyzu, jehož původ nelze snadno vysvětlit. Stává se, že se otvírají a zavírají dveře nebo okna, přemísťují se předměty nebo dokonce mizí. Objevují se odporné zápachy, obvykle se jedná o puch spáleniny, lejna, síry, hnijícího masa, ale také o vůni kadidla. Někdo by mohl namítnout, že parapsychologie o daných skutečnostech ví a že se jimi rovněž zabývá. Já na to znovu namítám, že záleží na okolnostech, za nichž k daným jevům dochází.

5. Vícekrát jsem poukázal na důležitost okolností, za nichž k podezřelým jevům dochází. Právě proto nikdy nepomímám položit otázku ohledně něčeho podivného a zvláštního, nějaké prvotní okolnosti, po níž začalo k těmto jevům docházet. Může se stát, že dotyčný uvede nějakou zcela bezvýznamnou záležitost, kterou nespráv-

ně identifikuje jako počátek svých obtíží. Může se ale jednat také o nějakou velmi závažnou skutečnost, na niž dotyčná osoba vůbec nebrala zřetel. Uvedme příklad: Jestliže se příslušné jevy začaly objevovat poté, co se osoba zúčastnila nějakých spiritistických sedánek; vypravila se za mágy, kartáři; prakticovala něco z magie či okultismu; zúčastnila se satanistických rituů, pak to má určitou vypořádací hodnotu. V pozadí může stát také nějaký velký spor spojený s vyhrožováním pomstou. Tyto skutečnosti je třeba znát a pokusit se o jejich správné hodnocení.

Uvedl jsem pouze nejobvyklejší otázky, které se postiženým osobám kladou. Často ale není třeba ptát se na to všechno. Jakmile mám dostatek důvodů k podezření na působení zlého ducha - může mi stačit také jeden významný podezřelý příznak -, pak přistupuji k udělení exorcismu. Jedině tímto způsobem docházíme k jistotě o tom, zda je, nebo není přítomno působení zlého ducha. Účinek exorcismu se hodnotí: podle chování příslušné osoby v průběhu jeho udělování; dále z účinků, k nimž dochází v následujících dnech po pronesení exorcismu; podle jevů, které se objevují při udělování řady následujících exorcismu. To ale platí jen o případě, kdy se jasně ukáže, že je třeba postupovat právě tímto způsobem. Exorcismus může trvat několik minut, ale také mnoho hodin. Existují pevná pravidla, jak postupovat. Každý exorcista nabývá v průběhu své služby osobních zkušeností a osvojuje si také určitá metodologická specifika. Je jasné, že musíme dbát na reakce ze strany dotyčné osoby. K tomu se ale mohou přidružovat zcela kontingentní příčiny, jako je množství lidí, kteří čekají na přijetí; únava postižené osoby nebo samotného exorcisty ... Obecně platí, že jakmile exorcista pozoruje, že nedošlo k žádné reakci ze strany postižené osoby a že se neprojeví ani žádné následné

reakce po provedení exorcismu, pak to znamená, že nemůžeme hovořit o působení zlého ducha.

Na tomto místě nemohu popsat všechno, k čemu může v průběhu udělování exorcismu dojít, protože neexistují dva zcela totožné případy. Když je nějaká osoba postižena působením zlého ducha, pak se to někdy projevuje okamžitě prostřednictvím násilnických reakcí, jindy jsou tyto projevy nenápadné a stupňují se při provádění řady exorcismu. Člověk má dojem, jako kdyby zlo muselo uzrát, dospět ke svému plnému projevu, aby se nakonec stáhlo a vytratilo. V ojedinělých případech může stačit jeden jediný exorcismus. Většinou je nutno provádět celou sérii exorcismu, která může také trvat několik let. Velmi mnoho závisí na spolupráci, jakou exorcistovi nabízí postižená osoba, jak pomáhají exorcistovi příbuzní postiženého člověka. Je pochopitelné, že se jedná o pomoc duchovní povahy, tedy o život v milosti Boží, o vytrvalé modlitby, o přijímání svátostí, o úsilí o nabytí hlubších vědomostí v náboženské oblasti.

Uzavírám tím, že odpovím na dvě základní otázky, které se objevují relativně často:

1. Dospěje exorcista vždy k jistotě, zda se jedná o působení zlého ducha, anebo k této jistotě v některých případech nedospěje? Obecně platí, že v naprosté většině případů se k této jistotě dostaneme. V několika málo případech zůstane pochybnost, jestli je to posedlost, anebo psychická porucha. Je ale naprosto jisté, že exorcismy jsou modlitby, a proto mi není známo, že by někdy někomu způsobily nějakou škodu. Totéž ale nemohu říci o léčebných postupech ordinovaných medicínou. V řadě případů za mnou přišli lidé, kteří podstoupili léčebné kúry a jejichž obtíže přetrvávaly, nebo se jim dokonce přitížilo.

2. Dospěje se vždy k osvobození či uzdravení postiženého člověka? Téměř vždy, i když to někdy trvá déle. I v případech, kdy se nedospěje ke kompletnímu vysvobození, se vždy pracujeme k tomu, že situace postižené osoby se znatelně zlepší. Často se tvrdí, že jedině díky exorcismům určitá osoba dokázala pokračovat dál na své životní cestě. Můj učitel, otec Candido, mi neúnavně opakoval, když jsem byl poněkud nesvůj, protože uzdravení dlouho nepřicházelo, abych nezapomínal, že prostřednictvím exorcismů zachraňujeme velké množství životů.

Otázky psychiatrů a odpovědi otce Amortha

Otázka: Chtěl bych se zeptat, jestli se podle vás objevují předsmrtné rysy u osob, které vy jste diagnostikoval jako posedlé zlým duchem. Byly vámi diagnostikované osoby nějak více zranitelné nebo citlivé na tento druh působení? Posedlost postihuje člověka podle určitých zákonitostí, anebo k ní dochází zcela nahodile? Ptám se také, jestli se tyto jevy posedlosti vyskytují rovněž u osob nevěřících a u lidí, kteří se výslovně prohlašují za ateisty a agnostiky. Nakonec ještě jedna zvědavá otázka: slyšel jsem, že posedlost někdy bývá provázena mluvením v neznámých jazycích nebo levitacemi. Byl jste něčeho podobného svědkem v průběhu své praxe?

Odpověď: Je to celá řada zajímavých otázek. Začnu tou poslední. Ano, setkal jsem se s tím, že postižené osoby v průběhu provádění exorcismů hovořily jinými nebo nějakými podivnými jazyky. Setkal jsem se také s případy levitace a s projevy herkulovské síly. Tyto jevy však samy

O sobě nestačí k tomu, abychom mohli s jistotou tvrdit, že se jedná o ďábelskou posedlost. Je třeba, aby to vše bylo provázeno dalšími významnými okolnostmi. Jedině na tomto komplexním základě můžeme identifikovat působení zlého ducha. Exorcista se v průběhu své praxe setká s celou řadou podivných jevů. Jedná se o takové věci, že pokud by je sám neviděl, nikdy by tomu sám nevěřil. Například osoby, které v průběhu exorcismů vyplivují hřeby, sklo, chumáče vlasů a další různé věci. Setkává se také s tím, že v polštářích nebo matracích se nacházejí kusy kovových špon, podivně zauzlované provazy, jakési propletence, figurky prehistorických živočichů z materiálu, jenž se podobá plastické hmotě ... Nejzávažnější případ, který nyní řeším, je osoba, které zlý duch vyhrožoval, že způsobil, že vyzvrací rozhlasový přijímač. Dotyčný člověk již vyzvracel dobře dva kilogramy elektrotechnického materiálu. Upozorňuji na skutečnost, že předměty, které osoba zvrací, se materializují v okamžiku, kdy vycházejí z úst. Osobně jsem viděl to, jak mi jeden mládenec plival do dlaně hřebíky. Až do poslední chvíle jsem viděl, že vyplivuje pouze sliny. Jedině tak se dá vysvětlit, že postižená osoba po takových produkcích nemá nikdy žádné zdravotní potíže spojené s tím, co vychází z jejích úst, a to i v případě, že se jedná o velké kusy skla s ostrými hranami. Jedná se o paranormální jevy? Opět je třeba věnovat pozornost okolnostem. Určité předměty, které se nacházejí v polštářích, jsou jasnými znameními magických postupů nebo zhoubného působení zlého ducha.

Nyní si dovolím odpovědět na první otázku. Každý člověk může být postižen ďábelskou posedlostí, platí to rozhodně také o ateistech a agnosticích, o křesťanech, kteří svou víru nepraktikují. Právě tito lidé nejsou před zhoubnými vlivy zlého ducha nijak chráněni. Exorcista může

vymítat zlého ducha z kterékoli lidské osoby. O pomoc mne žádali muslimové, buddhisté, osoby, které byly bez jakéhokoli náboženského vyznání. Přirozeně platí, že když žádám nezbytnou spolupráci, počínám si v souladu s potřebami osob, které jsou přede mnou. Každému doporučuji, aby věrně zachovával to, co mu ukládá jeho náboženské vyznání, a aby jednal podle jemu známých mravních zásad.

Neexistují žádné předběžné příznaky ani zvláštní dispozice jako slabší nervový systém nebo nějaké genetické předpoklady k tomu, aby člověk upadl do posedlosti. Existuje však určitá pravděpodobnost, že toto postižení postihne člověka, jenž se zúčastnil spiritistických sedánek nebo rituů satanistů. Důležité je také vědět, že posedlost zlým duchem není nic nakažlivého, a proto neexistuje nebezpečí, že by se přenesla na rodinné příslušníky nebo na místa, kam postižený chodí. Takový člověk se může oženit nebo vdát a mít děti, protože se to na ně nepřenáší. Můžeme říci, že zlý duch nám v zásadě nemůže udělat nic, pokud mu sami nějakým způsobem neotevřeme dveře svého nitra. Uvedu jeden příklad: přišla za mnou jedna dívka, která čistě ze zvědavosti participovala na černé mši. Nedokázala studovat a soustředit se, měla nenadálé a prudké záchvaty násilnictví, což se jí předtím nikdy nestávalo. V tomto případě tedy existovala jasná příčina, a dívka si za své obtíže mohla sama. Pokud se jedná o zavinění, existuje určitá výjimka na poli zlých přání a podstrčených předmětů, které mají člověku ubližovat. Jelikož se jedná o velmi rozsáhlou a spletitou problematiku, nechci o tom nyní podrobněji hovořit. Netýká se to rovněž našeho hlavního tématu. Řekněte mi, prosím, jestli jsem odpověděl na všechny vaše dotazy.

Tazatel: Ano, jsem spokojen.

(Tak obvykle reagovali všichni tazatelé, a proto po dalších odpovědích nebudu zmíněné reakce opakovat. Přál bych si jenom upozornit na skutečnost, že u těchto odborníků v oboru psychiatrie jsem se setkal s mnohem větším zájmem i s hlubší důvěrou, než s jakou se obvykle setkávám u skupin katolických kněží.)

Otázka: V některých věcech s otcem Amorthem plně souhlasím. Nemohu však souhlasit s tím, že by bylo možno klást vedle sebe církev a léčebnu pro duševně choré tak, jako kdyby církev byla pro posedlé a léčebna pro psychicky nemocné. Jsem ale přesvědčen, že jedni i druzí působíme ve prospěch člověka. Já jsem jako lékař přesvědčený pozitivista. Ale věřím v člověka, a proto v určitém slova smyslu působíme společně, vy jako exorcista, a my zase svým vlastním způsobem. Psychiatři byli vícekrát obviněni z toho, že nedokáží dobře rozlišovat mezi halucinací, paranormálními skutečnostmi a stavem extáze. Děláme dobře, že společně vedeme diskusi, protože nikdo není schopen vědět všechno. Mám na mysli slavnou frázi z Hamleta: „Mezi nebem a zemí je toho mnohem víc než v knihách filozofů.“ Z uvedeného důvodu musí být vědec především velmi pokorný.

Musím otcí Amorťhovi přiznat, že je opravdu opatrný. Já mám jednu pacientku, která byla u něho, neboť se domnívala, že je posedlá. Když jsem procházel celým jejím případem, divil jsem se, proč jí otec Amorťh neudělil exorcismus, ale poslal ji za nějakým psychiatrem. Pak jsem začal chápat. Existují totiž dvě cesty, jimiž je možno se vydat. Vaším úkolem je vyhánět zlé duchy, mým úkolem je dát osobnost zase dohromady. Tahle paní, která není žádná psychotická ani neurotická, potřebovala projít vašimi rukama proto, aby se dostala až ke mně. Chápu rov-

něž, že víra tu hraje rozhodující roli. My všichni můžeme konstatovat, že s věřícími osobami se nám jedná velmi dobře a poměrně snadno. Mezi nejtěžší případy, které se vyskytly v mé praxi, patří kněží v depresích. Chtěl bych uzavřít, že existuje celá řada styčných bodů nejen mezi psychiatrem a exorcistou, ale také mezi psychiatrem a tradičním uzdravovatelem.

Odpověď: Děkuji vám. Opravdu potřebujeme spolupracovat. Kdyby se to podařilo prohloubit, odhalili bychom skutečně nový svět a pomohlo by to především nemocným. Podařily by se nám takové věci, o nichž se dnes domníváme, že jsou v zásadě nemožné. Jednou otec Candido prováděl exorcismus nad jednou univerzitní studentkou, která vykazovala jasné známky ďábelské posedlosti i psychické nevyrovnanosti. Otec Candido požádal o pomoc jistého psychiatra, který měl k dispozici velký psací stůl, takže dívka, která seděla na jedné straně, byla od něho dostatečně vzdálena. Hovořil s nemocnou a nakonec jí řekl: „Slečno, berte tyto léky," a začal psát recept, který měl po ruce. V tom okamžiku došlo k velmi podivné věci. Aniž by se dívka zvedla ze židle, najednou natáhla ruku přes celý stůl. Pan psychiatr později řekl, že ruka mohla mít v daném okamžiku dobře dva metry délky. Ruka vytrhla doktorovi recept z ruky, zmačkala ho, zahodila do koše a dívka temným hlasem pronesla: „Tyhle léky jsou mi k ničemu." Otec Candido se smál, když mi pak vyprávěl o tom, jak byl psychiatr vyděšený. Už nikdy nechtěl ani slyšet nic nejen o dotyčné dívce, ale také o žádném dalším pacientovi, který byl v péči nějakého exorcisty.

Takovým věcem se exorcista vůbec nediví, protože se s nimi setkává každý den. Je ale správné, aby o těchto zá-

ležitostech věděl i psychiatr, aby mohl správně postupovat v té oblasti, která je vyhrazena jeho kompetenci.

Otázka: Především děkuji otci Amorthovi za to, co nám tu řekl. Moje otázka má striktně technický charakter. Přál bych si vědět, jaká úloha přísluší v daných případech psychiatrovi. Přál bych si vědět, jakou odpovědnost za své jednání má dotyčný jedinec, jaké zájmy sleduje zlý duch. Chtěl bych znát příčiny, které mohou vést k tomu, že se někdo stane obětí ďábelské posedlosti.

Odpověď: Jedná se celkem o tři velmi zajímavé otázky a opravdu mne mrzí, že musím odpovědět jen souhrnně, protože máme málo času. Začnu poslední otázkou, která vrhá světlo také na první dotaz. Existují čtyři důvody, proč nějaká osoba upadá do ďábelské posedlosti nebo má vážné poruchy způsobované zlým duchem. Na prvních dvou příčinách osoba nenesé žádnou odpovědnost, zatímco za zbylé dvě příčiny osoba odpovědnost nese.

1. Může se jednat o Boží dopuštění tak, jako když Hospodin dopustí, že člověk onemocní. Cílem je, aby člověk dostal příležitost ke svému duchovnímu očištění nebo aby si získal další zásluhy. Mohl bych zde uvést dlouhý seznam svatých, kteří byli v nějaké fázi svého života posedlí. Například Gemma Galgani, blahoslavená Anděla z Foligna, blažený don Calabrio ... Může se jednat také o škody působené zlým duchem jako rány, pády atd. Famózní příklady těchto jevů nacházíme v životě svatého faráře arského nebo otce Pia z Pietrelciny.

2. Příčinou může být také nějaké zlé přání nebo nějaký magický úkon, který proti člověku někdo vykoná. Pak ten, kdo je obětí působení zlého ducha, nemá na celé záležitosti žádnou vinu. Touto věcí může být dokonce postiženo

i dítě, které se ještě nenarodilo. Jedná se o to, že někdo chce druhému působit zlo prostřednictvím zlého ducha. Lidé, kteří se takto chtějí mstít nebo druhým prostě škodit, to dělají mnoha způsoby: snaží se čarovat, podsouvají zlořečenou věc, posílají na někoho prokletí, snaží se druhého uhranout, zamýšlené zlo provádějí na figurkách ... Vstupujeme na široké pole magie a čarodějnictví, což by nás velmi snadno odvedlo stranou od našeho hlavního tématu. Omezím se na konstatování, že Bůh stvořil člověka jako svobodného tvora, a proto člověk může také konat velké zlo a nesmírně škodit těm ostatním. Stejně jako někdo neváhá zaplatit nájemnému vrahovi za odstranění nějaké osoby, tak také někdo dá peníze osobě spojené se zlým duchem, aby uvrhla do zla a problémů nějakou třetí nenáviděnou osobu.

3. Třetí příčinou může být návštěva nebezpečných míst. Ten, kdo se obrací na mágy, kartáře, kdo se zúčastňuje spiritistických sedánek, kdo pěstuje okultismus, čtení budoucnosti z ruky, kdo si zahrává s automatickým psaním, což je dnes velmi v módě, vystavuje se nebezpečí vlivu zlého ducha, i když většinou z toho vyvázne bez následků. V takových případech je zcela jasné, že postižené osoby nesou odpovědnost za stav, do něhož se dostaly. Někdy dokonce dochází k velmi závažným věcem. Je známo, že některé osoby dobrovolně uzavírají smlouvu se Satanem.

4. Také čtvrtá z možných příčin implikuje plnou odpovědnost postižené osoby za stav, do něhož se dostala. Je totiž možno upadnout do posedlosti kvůli opakovaným těžkým proviněním. Domnívám se, že právě tohle byl Jidášův případ, o němž nás zpravuje evangelium. O něm se říká, že do něho vstoupil Satan. Měl jsem případy mladých lidí, kteří propadli drogám nebo kteří měli na svědomí

vícero těžkých sexuálních deliktů. Jednalo se o vážná a dlouhodobá provinění, která z nich učinila ďáblový otroky. Zjistil jsem, že mám velké obtíže s osvobozením žen, v jejichž případě se vedle jiných příčin posedlosti objevovala také skutečnost, že se ve svém životě dopustily potratu.

Nyní se pokusím odpovědět na vaši druhou otázku, tedy jaký je zájem zlého ducha. Nemá žádný zájem, protože působí čistě ze zalíbení ve zlu. Existuje opravdu ďábelská zvrácenost, která chce zlo pro ně samotné, a to dokonce i ke své vlastní škodě. Jednou jsem měl možnost říci následující slova určitému zlému duchu: „Ty platíš tím, že narůstá tvé věčné utrpení, když této osobě působíš zlo. Měl bys tedy chtít, abys toho co nejdříve zanechal.“ Dostal jsem následující odpověď: „Kašlu na své věčné tresty. Mně stačí, že působím utrpení tomuto člověku, kterého chci zničit.“ Pro nás je pochopitelné, i když to odsuzujeme, že nějaký zločinec někoho zabije proto, aby ho obral o peníze. Nikdy ale nejsme schopni pochopit zvrácenost zlého ducha, který chce jen zlo pro zlo, jen škodit člověku ze zalíbení v konání zla. Jeho jediným motivem snad může být to, že dělá nepříjemnosti Bohu, když kříží jeho záměr, jímž je štěstí člověka a jeho dobro. Zlý duch to dělá, ačkoli si tím sám působí škodu.

Otázka: Ve svém dlouhém životě jsem se vždy vyhýbal bádání z čiré zvědavosti, ale vždy jsem se snažil držet krok s nejnovějším poznáním. Dnes jsem tu proto, že mne sem pozval můj drahý přítel, doktor Tamino. Dozvěděl jsem se řadu nových věcí a udělal jsem si mnoho poznámek. V mé hlavě se ale vyrojila celá řada otázek. Položím vám teď jenom některé z nich. V první řadě je zcela jasné, že psychiatr si musí být vědom velkých mezí své vlastní vědy.

Vzpomínám si na to, jak jeden velký francouzský vědec hovořil o přednostech nevědění, protože ten, kdo se má za vševěda, už se prostě nemůže nic nového naučit. Přál bych si dozvědět se něco více o posedlosti i o škodlivém působení zlého ducha. Dále mi není jasné, jak je to se spoluprací posedlého, který se chce uzdravit. Co si pod tím mám konkrétně představit? I já jsem se setkal s případy posedlosti a přál bych si slyšet mínění svých kolegů, protože mezi formami posedlosti, s nimiž jsem se setkal, a tím, co jsem tu slyšel, je jen málo společného.

Odpověď: Děkuji za vaše otázky a hned na začátku musím s lítostí konstatovat, že nedostatek času, který máme k dispozici, mi nedovoluje, abych na vážné otázky, které kladete, odpověděl vyčerpávajícím způsobem. To, co jsem říkal, tedy nebude v souladu s vaší vlastní zkušeností. Rozhodně by bylo zajímavé, kdybychom mohli vaši i moji zkušenost podrobněji konfrontovat. Omezím se tedy na zásadní konstatování: v případech v oboru přirozenosti se objevuje určitá zákonitost a případy se opakují, proto můžeme formulovat pravidla, kritéria, což přirozeně platí i pro oblast lékařské vědy. Na základě shromážděné zkušenosti se pak utváří určitá vědní disciplína. V oblasti působení zlého ducha tomu tak není. Tady se nesetkáme se dvěma shodnými případy. Dokonce platí, že jednotliví exorcisté mají vzájemně tak odlišné zkušenosti, že mají potíže, aby jeden druhému rozuměli.

Nyní pár slov o posedlosti, která představuje nejzávažnější formu působení zlého ducha. Démon je čirý duch. Ve skutečnosti se určitá démonická síla chopí osoby, hovoří a jedná prostřednictvím tělesných orgánů dotyčné osoby, přičemž se ale projevují schopnosti a vědění, které má k dispozici sám zlý duch. Z uvedeného důvodu může

vyjevovat skryté věci, může hovořit různými jazyky, dokonce i jazyky, které my neznáme. Může projevovat nepředstavitelnou sílu, která je lidsky zcela nevysvětlitelná. Jeden můj přítel před mnoha lety prováděl v Římě exorcismus nad jednou dívkou, bylo to v kostele. V určitém okamžiku tato dívka začala stoupat a stoupat, až se její hlava dotýkala stropu zmíněného kostela. Představte si, jak zděšení byli přítomní. Všichni se obávali, že děvče znenadání spadne a že se roztrhne o podlahu. Exorcista však dal gestem znamení, aby se uklidnili, a pak klidně pokračoval v provádění exorcismů tak, jako kdyby se nic nedělo. Na konci jeho modliteb mladá dívka pomalu klesla zase na podlahu a posadila se zase na své místo. Ta dívka vůbec nevěděla, že se s ní něco podobného stalo. Tyto jevy nemají žádné přirozené vysvětlení, zvláště když vezmeme v potaz okolnosti, za nichž k nim dochází.

Poněkud obtížnější je odhalovat souvislosti kolem zla, které chce někdo působit druhému prostřednictvím zlého ducha. To nám říká již Bible v knize *Exodus*, když nám popisuje, že stejné mocné skutky, které Mojžíš před faraónem konal na základě Boží moci, dělali také mágové prostřednictvím démonické moci. Jednalo se o proměnění vody v krev, hole v hada, o zcela nebyvalou invazi žab ... Zlý duch má moc zapříčínovat také nemoci. Ježíš uzdravil hluché, kteří byli postiženi takovýmto působením zlého ducha. Jednou uzdravil hluchoněmého, když z něho vyhnal zlého ducha. V tomto případě bylo zlo, které navenek vypadalo jako přirozená choroba, zapříčiněno působením zlého ducha. Otec Candido svými exorcismy uzdravil celou řadu nemocí, jednalo se dokonce o rakovinné nádory na mozku. Mně se několikrát podařilo, že zmizely cysty na vaječnících, které měly být za pár dní odoperovány. Pochopitelně se jedná o poruchy, které se objevují na oso-

bách, které mají i další příznaky působení zlého ducha. Evangelium nám dává jedno jasné kritérium: podle plodů se rozpozná strom. Také lékaři často zkoušejí určitý lék. Když vidí, že tento postup přináší zamýšlené výsledky, pak v tom pokračují. Jakmile ale věci nejdou kupředu kýženým směrem, s danou léčbou končí a hledají nějaký jiný postup. Také já uděluji exorcismy poměrně často a posléze se řídím tím, jaký účinek vidím.

Nyní pár slov o spolupráci, kterou vyžadujeme ze strany člověka postiženého posedlostí. Tady se nacházíme na poli, na němž působí výhradně modlitba, která vyprošuje Boží zásah. Z uvedeného důvodu postižené žádáme, aby se srovnali s požadavky Božího zákona. Velmi často je východím bodem skutečného osvobození opravdu upřímná svatá zpověď. Žádáme je, aby zintenzívnili svou modlitbu, aby častěji přistupovali ke svátostem, aby prohlubovali své náboženské vzdělání. Tyto zásadní prostředky, jimiž člověk dostává od Boha milost, velmi často samy dostačují k tomu, aby člověk dospěl k osvobození.

Otázka: Existují různé stupně posedlosti, tedy posedlosti těžší a lehčí? Může zlý duch člověku propůjčit nějakou moc, jíž by pak dotyčný působil dobro?

Odpověď: Opravdu existuje velmi široká škála typů posedlosti zlým duchem. Odlišují se od sebe intenzitou i rozličnými projevy. Existuje tedy různý stupeň intenzity posedlosti. Jednou za mnou přišla asi patnáctiletá dívka, která se ze zvědavosti pár dní předtím zúčastnila satanistických obřadů. Když se vrátila domů, byla plná vzteku, vrhala se na své příbuzné, škrábala je. Příbuzní se ji snažili v jejím počínání zastavit a dívka jim plivala do obličejů. Stačil krátký exorcismus a dívka byla za několik minut

kompletně osvobozena. V jiných případech se proplétá více příčin najednou, které se za dlouhá léta života nahromadily. Když se pak osoba objeví před exorcistou, je třeba uzdravit mnoho duchovních poranění, a proto exorcismy musíme opakovat i po několik měsíců, ba dokonce po několik let. Teprve potom se dosahuje kompletního osvobození a uzdravení.

Existují rovněž velké odlišnosti ve způsobech, jak se posedlost navenek projevuje. Uvedu nyní příklady dvou možných krajností. Někdo se stává nepřičetným, projevuje nadlidskou sílu, řve a snaží se uplatňovat svou převahu nad přítomnými. Měl jsem ale také dva případy, kdy se posedlost projevovala absolutní nehybností, tichem, naprostým nedostatkem reakcí na jakékoli vnější podněty, pročež rozřešení případu vyžadovalo velké znalosti a zkušenosti, aby se mi podařilo odhalit souběh příčin, které k tomuto stavu vedly. Na první pohled to totiž vůbec nevyhlíželo jako posedlost zlým duchem. Mezi těmito dvěma krajnostmi je pak velmi pestrá škála různých projevů posedlosti. Vždy však platí, že dotyčná osoba zakouší nevypověditelné utrpení. Je však velká odlišnost mezi těmi, kdo jsou schopni vykonávat svou práci v celé její šíři a naplňovat svou funkci v rodině, někdy dochází k tomu, že navenek není nikdo schopen rozpoznat, že dotyčná osoba má velké strádání, a mezi těmi, kdo nejsou schopni dělat naprosto nic. Někteří dokonce potřebují, aby byl někdo stále s nimi, neboť tito lidé se ustavičně cítí být v ohrožení života.

Nyní přejdeme k další otázce. Ano, ďábel může člověku dát určité moci a schopnosti, které dotyčný smí používat ve svůj prospěch. Tohle dělá například s mágy a čaroději. Jedná se o moc věštit nebo způsobovat někomu obtíže. Ďábel dokáže člověku obstarat materiální bohat-

ství, úspěch, kariéru, může také uspokojovat některé jeho tužby po požitcích. Jednoznačně ale platí, že zlý duch nesvede dělat dobro, a proto tyto výhody vždy spojuje s velkými trýzněmi. Z uvedeného důvodu platí, že ti, kdo dělají obchody se zlým duchem, nakonec zpláčí nad výdělkem. Tihle lidé prožívají peklo již na této zemi. Jestliže se neobrátní, čeká je peklo také po skončení tohoto pozemského putování.

Otázka: Dejme tomu, že nějaká posedlá osoba trpí určitými tělesnými neduhy, a proto si vyžádá chirurgický zákrok. K čemu pak dojde? Může dojít ke sporu mezi exorcistou a lékařem, který by pak vedl k nějaké škodě ze strany pacienta? Myslím na případ, kdy by nějaký exorcista dospěl k závěru, že se jedná o utrpení způsobované zlým duchem, které je třeba odstranit výhradně prostřednictvím exorcismů, zatímco lékař by se domníval, že se jedná o obyčejnou chorobu, kterou je třeba léčit výhradně prostřednictvím toho, co skýtá dnešní lékařská věda?

Odpověď: Překvapení není možno nikdy vyloučit. Ve skutečnosti ale platí, že spory mezi exorcisty a lékaři jsou v zásadě vyloučeny. Tak alespoň vypovídá moje osobní zkušenost a zkušenost exorcistů, které znám.

Pokud se jedná o zmíněná překvapení: setkal jsem se s případy, kdy chirurg při operaci nenalezl to, co vykazovaly předešlé analýzy, vyšetření ultrazvukem a tak dále. V jiných případech se dotyčné skutečnosti opravdu vyskytovaly (jedná se například o cysty), ale došlo k tomu, že ihned po operaci se objevily znovu. Jedná se ale o případy, které se vyskytují jen málokdy.

Nikdy jsem se nesetkal s tím, že by se mezi lékaři a exorcisty objevily spory, především proto, že jedni a druhí pů-

sobí na zcela odlišných rovinách. Nikdy jsem si například nedovolil říci lékaři, co si o daném případě myslím, nebo nějak ovlivňovat jeho rozhodování. Poměrně často jsem se setkal s případy, kdy jsem měl vážné podezření, že se jedná o působení zlého ducha, a proto jsem doufal, že díky exorcismu bude možno předejít chirurgickým zákrokům. Skutečně pak došlo k tomu, že při opakovaných vyšetřeních se najednou objevily výrazné změny k lepšímu a chirurgové se nakonec rozhodli, že operace není nutná. Mohu také říci, že mnohokrát jsem nepřímo spolupracoval s lékaři, aniž bychom se vzájemně setkali, a lékaři o mém působení neměli ani tušení. Lékaři prostě nevěděli nic o tom, že nad jejich pacientem někdo prováděl exorcismy. Domnívám se, že i tohle je určitý významný styčný bod nebo určitá spolupráce. Jedná se o vzájemnou úctu a uznání, a proto každý z nás pracuje na svém vlastním poli a pacient má prospěch z práce jednoho i druhého.

Otázka: Osobně jsem zvědavý na jednu věc. Přál bych si vědět, na základě jakých kritérií jste se rozhodl k tomuto typu aktivity. Zajímalo by mne, jestli jste někdy utrpěl nějakou osobní škodu z důvodu, že pomáháte posedlým? Také by mne zajímalo, jestli na posedlé nějak působí okolní kultura, prostředí, v němž se pohybují. Je rozdíl mezi posedlým v Londýně a posedlým z nějakého afrického domorodého kmene?

Odpověď: Osobně se domnívám, že je velmi důležité, aby mi byla dána možnost uvést veřejně na pravou míru tyto věci. Kultura a prostředí, v němž se osoba pohybuje, nemá v zásadě žádný vliv na potíže, které dotyčný zakouší, ani na prostředky, jimiž se exorcista snaží postiženému pomoci. Kultura nemá vliv ani na skutečnost, že lidé vy-

hledávají mágy a čaroděje. Jak exorciste, tak mágové a čarodějové jsou navštěvováni dělníky, rolníky, ženami v domácnosti, odborníky, průmyslníky, lidmi ze světa politiky ... Jednou mne vyhledal jistý inženýr v oboru elektroniky, který zaplatil několik tisíc euro za nějaký amulet. Byl to takový pytlík plný podivných uzlíků. Tahle věc ho měla vysvobodit ze všech jeho nesnází. Jak vidno, technický pokrok a kultura zde nehrají žádnou roli. S takovými věcmi se setkáváme všude: v Anglii stejně jako v Itálii, ve Spojených státech amerických stejně jako v Africe nebo v Indii.

Také náboženské vyznání zde hraje velmi malou roli a poklidně koexistuje s různými formami pověry, i když náboženství takové věci zavrhuje jako modloslužbu. Lidé chodí do kostela a pak jdou navštívit nějakého mága, dělají to naprosto přirozeně, jako kdyby zde neexistoval žádný kontrast. Je všeobecně známo, že v technologicky nejpokročilejších zemích světa bývá nejčtenější stránkou novin ta, kde se objevují horoskopy. Existují o tom velmi podrobné a důvěryhodné statistiky. Nezapomínejme, že boj proti démonům a proti zlým duchům existoval v lidských dějinách neustále, že se s tímto jevem setkáváme u všech národů, a to i dávno předtím, než se na scéně objevil izraelský národ. Je pochopitelné, že každý národ se řídil svými vlastními znalostmi a přesvědčeními a že zde kultura hrála určitý vliv. Příchod křesťanství a ostatních velkých náboženství měl na zmíněnou mentalitu jen malý vliv, tato mentalita se v zásadě příliš nezměnila.

Nyní odpovím na dotaz, proč jsem se stal exorcistou. Bylo to náhodou. Nebylo to také moje vlastní rozhodnutí. Jednou jsem šel za panem kardinálem Ugem Polettim, protože jsem si přál ho vidět a chtěl jsem ho pobavit svým způsobem žertování. V našem vzájemném rozhovoru vyšlo najednou najevo, že znám otce Candida Amantiniho.

„Vy znáte otce Candida? Je nemocný, a tak by potřeboval někoho, kdo by mu pomáhal.“ Pan kardinál se pak pustil do psaní nějakého listu. V něm mi uděloval pravomoc k vykonávání exorcismů. Vůbec přitom nebral v potaz to, co jsem mu ohledně své vlastní osoby navrhoval já sám. Dále si dovolím poznamenat, že jsem neutrpěl žádné osobní škody. Jednám s démonem s autoritou, protože je to on, kdo se musí bát, nikoli já. Musí se bát nejen mne, ale každého člověka, jenž je stvořen k obrazu Božímu. Ještě větší strach má z křesťana, jenž byl při křtu označen pečeti Nejsvětější Trojice.

Otázka: Dnes mnozí lidé hovoří o démonech. Proč se nehovoří také o dobrých duchách? Vždyť musí existovat také oni.

Odpověď: Máte naprosto pravdu. Démon byl vždy zajímavý a přitahoval lidskou pozornost. Anděl tolik pozornosti nepřitahoval. V dané souvislosti mi ale na mysli vytanulo jedno dobře známé přísloví: „Víc hluku nadělá jeden strom, který padá, než celý les, který stojí.“ Andělé existují a jsou mnohem aktivnější nežli zlí duchové. Teprve na onom světě jasně uvidíme, před kolika nebezpečími nás ochránili. A jedná se i o materiální záležitosti. Stačí jenom to, když si uvědomím, co se mi mohlo přihodit za čtyřicet let za volantem automobilu, který jsem neřídil vždy přesně podle předpisů. Opravdu mám za co být vděčný svému andělovi strážnému. Všichni ale dobře víme, že je obtížnější uvědomovat si dobro, jehož se nám dostává, než vnímat zlo, které nás trápí. To platí i na poli tělesného zdraví. Jak si stěžujeme, když nás něco bolí, třeba zuby, zatímco když je nám dobře a nic nás netrápí, na své tělesné orgány ani nepomyslíme!

Děkuji vám za otázku, kterou jste položil, protože mi dala příležitost připomenout, že andělé skutečně existují a působí v náš prospěch, že nás ochraňují před mnoha nebezpečími, že nám dávají celou řadu dobrých vnuknutí, že nás podporují v našich námahách, že nás posilují ve snášení protivenství. Je skutečně nesprávné, když se o tom otevřeně nehovoří.

Otázka: Rád bych se ještě něco dozvěděl o působení zlého ducha. Mělo by být jasné, že se démon asi nechce setkat s exorcistou. Posedlí za vámi přicházejí spontánně a z vlastní vůle, anebo je k tomu někdo přiměje?

Odpověď: Posedlá osoba trpí, a proto si přeje sama vyhledat exorcistu, který by ji jejího soužení zbavil. Je ale také pravda, že v posledním okamžiku, kdy se takový člověk chce odebrat za exorcistou, začne se mu něco stavět do cesty. V mnoha případech se stává, že postižené osoby nutně potřebují cizí pomoc, protože jinak by se k exorcistovi vůbec nedostaly. V průběhu exorcismu se démon rozzuří mnohem více než kdykoli jindy. Víme, že bezprostředně před začátkem vlastního exorcismu začínají zvláštní projevy démonovy vůle. Někdo za mnou přijde klidný a neprojevuje se na něm zpočátku téměř nic. Jiný přichází již v transu a musí ho sem dopravit za použití síly. Někdo má v posledním okamžiku touhu uprchnout, a proto ho jeho přátelé musí zadržet. Někdo zase vyjde z domu za exorcistou, ale pak to prostě nedokáže a vydá se docela jinam. Téměř vždy platí, že na konci exorcismu postižení odcházejí uklidněni a jsou rádi, že za exorcistou přišli. V určitých případech osoby zakoušejí v průběhu udělování exorcismu velké bolesti, vědí však dobře, že exorcismus jim může pouze prospět. Ty bolesti je vedou

k závěru, že se k exorcistovi už nikdy nevypraví. Jedná se ale obvykle o hluboce věřící lidi, a proto se vracejí, aby dosáhli plného osvobození.

Připomínám, že je velmi důležité to, co sám pro sebe udělá postižený. Jedná se o modlitbu, přijímání svátostí ... Důležitá je rovněž pomoc, která přichází od ostatních lidí, jedná se o požehnání, modlitby za osvobození atd.

Otázka: Je spolupráce postižené osoby opravdu tak důležitá? Jestliže se jedná o vnější přítomnost zlého ducha, která na ní nezávisí, mělo by její vlastní snažení stačit k tomu, aby dosáhla osvobození.

Odpověď: Ano, spolupráce je velmi důležitá. Mám ve zvyku říkat, že je to podobné jako uzdravení někoho, kdo je závislý na drogách. Jestliže takový člověk spolupracuje, pak se může uzdravit, jestliže nespolupracuje, pak to nejde. Postiženému zároveň říkám: „Boj se zlým duchem vedeš ty, jsi to ty, kdo se osvobozuje, já ti mohu pouze pomáhat.“ Je jasné, že bez Boží pomoci to nejde. Ten, kdo osvobozuje, je Hospodin. Jeho pomoc člověk obdrží, když se modlí a když odstraní eventuální překážky, které stojí v cestě Boží milosti. Kupříkladu když někdo žije v hříchu, dopouští se těžké nespravedlnosti, pak to musí napravit. Když chceme obdržet Boží milost, musíme o to prosit. Velmi často opakují, že největší překážkou, s níž se setkáváme my exorcisté, je netečnost osob a jejich domněnka, že mohou být osvobozeni bez toho, že by samy vynaložily potřebné úsilí.

Otázka: Chtěl bych se vrátit k problematice mimořádných jevů, o nichž jsme hovořili před několika chvílemi, tedy o mluvení jazyky, levitaci a podobně. Jedná se o zá-

ležitosti, které mne vůbec nepřekvapují, protože jsem měl možnost je vidět v docela jiných souvislostech, nežli je posedlost zlým duchem. Popis těchto věcí nacházíme rovněž v psychoanalytické literatuře. Například Jung to vysvětluje hypotézu o uvolňování některých skrytých vnitřních sil a energií. Zdá se mi, že dobře rozlišujete jevy vypovídající o posedlosti od paranormálních a psychiatrických jevů. Toto rozlišení se zakládá na odlišnosti jevů, přičemž se jedná o v zásadě totožné energie, anebo stojíme před podstatnou odlišností, takže se uvolňují docela jiné energie, energie zcela odlišné povahy?

Odpověď: Stojíme před podstatným rozdílem, protože v pozadí je zásadně odlišná příčina. V případech působení zlého ducha je to jeho přítomnost, a proto energie, která se uvolňuje, pochází přímo od něho. Z uvedeného důvodu platí, že osvobození je možné výhradně díky modlitbě, a proto exorcismy mohou mít léčebný účinek. Jestliže exorcismy neúčinkují, pak to znamená, že příčina poruch leží někde jinde, tedy v oblasti psychologie a parapsychologie. Nejedná se tudíž o stejné energie o různé intenzitě, nýbrž o energie rozdílné povahy a odlišného původu.

Otázka: V případě, o němž jste hovořil dříve, kdy došlo ke zdvižení velké hmotnosti, jsem tomu rozuměl tak, že podle vás to byla odlišná intenzita síly, ale ve skutečnosti se tedy jedná o jev naprosto odlišné povahy, než jsou záležitosti, které spadají do kompetence psychiatrie, psychologie a parapsychologie.

Odpověď: Přesně tak. Právě se dotýkáme jádra celého problému klasifikace určitých jevů. Platí totiž, že jevová stránka věci může být navenek naprosto stejná, avšak

v pozadí dvou podobných jevů může stát naprosto odlišná příčina. Právě proto jsem uvedl biblický příklad Mojžíše, jenž s pomocí Boží moci dělal tytéž divy, které pak faraónovi mágové předváděli za pomoci síly zlého ducha. Může se tedy stát, že máme před sebou dva stejné jevy, jeden z nich má povahu působení zlého ducha, zatímco ten druhý spadá do oblasti parapsychologie. Jak odhalit jejich pravou příčinu? Především je třeba věnovat pozornost okolnostem a souvislostem. Vypovídací hodnotu má například skutečnost, že určitá osoba projevuje výjimečnou sílu výhradně v okamžicích, kdy se nad ní koná exorcismus, nebo cítí, jako kdyby ji někdo pálil, když je pokropena svěcenou vodou. Tohle se určitě neděje osobám, na nichž jsou patrné parapsychologické jevy. Připojuji ještě poznámku, že rozhodující je účinnost použitých léčebných prostředků. Jestliže osoba jedná pod vlivem působení zlého ducha, pak exorcismy účinkují, naproti tomu v tomto případě neúčinkují běžné léčebné postupy. Lékařská věda a parapsychologické prostředky účinkují na běžné záležitosti, nemají ale žádný význam v případě působení zlého ducha. I z toho je patrné, že se jedná o odlišnost podstatnou, a nikoli pouze fenomenologickou.

Kdy je třeba vyhledat exorcistu?

Obvykle se tvrdívá, že zlý duch je spokojený, když se o něm vůbec nehovoří, protože pak může působit bez toho, že by mu v tom někdo bránil. Je ale také rád, když se o něm hovoří přespříliš, jako kdyby se jednalo o hlavního činitele lidských dějin. Já se domnívám, že je nutno o něm hovořit, neboť on opravdu existuje a vyvíjí čilou aktivitu. Je třeba ale zároveň dbát na to, aby toto mluvení bylo vyvážené a abychom zaujímali vyvážené postoje, tedy přesně tak, jak nás tomu učí Bible. Neblahý vliv má to, když o něm hovoříme nesprávně, třeba když zlého ducha zesměšňujeme, nebo když lidi uvrháváme do děsu, jak to často dělají hromadné sdělovací prostředky především v posledních letech, kdy si média uvědomila, že zlý duch a záležitosti spojené s jeho působením by mohli být senzací a přitažlivou podívanou.

Exorcista jako poslední útočiště

Je skutečností, že žádosti o pomoc exorcisty, který byl ještě před několika lety někým neznámým, se prudce množí. Pokud lidé nejsou soudní a neřídí se církevní naukou, může se i toto vyhledávání exorcistu stát určitou formou pověry. Někteří lidé mohou exorcistu vnímat podobně, jako kdyby to byl mág nebo čaroděj. Nikdy nepřestanu opakovat, že kořenem těchto věcí je nedostatečnost víry spjatá s hlubokými neznalostmi v náboženské oblas-

ti. Na závěr setkání exorcistu působících v Apulii, které se konalo dne 8. června 1995 v Martina Franca, dostali účastníci do rukou list papíru, na němž byly kromě jiného také dva zajímavé údaje: italských katolíků, kteří si jasně uvědomují, jaké požadavky na ně klade jejich příslušnost ke katolické církvi, je dnes méně než čtyři miliony. Zmíněný údaj se nachází v příspěvku: F. Garelli, „Religione e Modernita“, in: AAVV, *La religione degli Europei*, Torino 1992 („Náboženství a moderní doba“ v: *Náboženství a Evropa*). Dnes je všeobecně znám výsledek výzkumu profesorky Cecilie Gatto Trocchi, podle něhož je dnes v Itálii dohře dvanáct milionů lidí, kteří navštěvují mágy, kartáře a podobné „podnikatele“. Na jedné straně přes dvanáct milionů lidí a na druhé straně méně než čtyři miliony. Není tudíž správné považovat službu exorcisty za pouze okrajovou součást pastoračního působení církve.

Musíme si uvědomit, že základní náboženské vzdělání lidí není možno pokládat za hlavní úkol exorcistu, protože tento úkol přísluší katechetům, kněžím i laikům. Možná právě proto, že náboženské vzdělání je opravdu bídne, se mnozí obracejí na exorcisty se záležitostmi, které nespádají do jejich kompetence. Velmi často musím opakovat, že v různých životních trýzních je exorcista až tím posledním, koho hledáme, když nám není schopen pomoci nikdo jiný.

Jaké jsou nejčastější případy, kdy se lidé nesprávně a zbytečně obracejí na exorcistu a chtějí, aby vyřešil jejich životní obtíže? Zmíním alespoň ty nejčastěji se opakující případy.

Je to kvůli zdraví, když dotyčný nebo někdo z jeho blízkých trpí nevy léčitelnou nemocí. Dalším typickým případem je odchod manžela, manželky, milého, milé, kteří nyní žijí s někým jiným. „Měli jsme se tak rádi, určitě je

za tím nějaké působení zlého ducha." Jindy zase přicházejí rodiče, jejichž potomek se zamiloval do někoho, kdo se rodičům nezamlouvá. Také v tomto případě můžeme slyšet: „Určitě jsou za tím nějaké čáry."

Dále se jedná o případy, kdy dotyční slyšeli od nějakého mága, kartáře nebo takzvaného věštce, že za tím vším stojí nějaké čáry nebo uhranutí. Takoví lidé se objevují před exorcistou velmi často. Další případy se týkají příbuzné osoby nebo někoho blízkého, o němž příchozí soudí, že je určitě posedlý. Přicházejí také lidé, kteří se nacházejí v obtížné ekonomické situaci. V tomto výčtu bych mohl ještě dlouho pokračovat.

Co si počít v takovýchto případech? Jakou radu takovým lidem dát? Je jasné, že je chyba hledat pomoc u nějakého exorcisty. První věcí, kterou je třeba udělat, je vzbudit velkou důvěru k Bohu. Člověk se musí modlit, důvěřovat v Boží prozřetelnost, učit se pokorně přijímat jeho vůli, která se projevuje v konkrétní životní situaci.

Jestliže je někdo skálopevně přesvědčen, že ho postihlo působení zlého ducha, pak je třeba mu odpovědět slovy papeže Pavla VI.: „Všechno, co nás chrání před pádem do hříchu, nás také chrání před působením zlého ducha." Takový člověk má v první řadě vyhledat běžně dostupné prostředky, skrze něž Hospodin uděluje člověku milost. Totéž říká Kongregace pro nauku víry ve svém listu z roku 1985, který byl adresován všem biskupům katolické církve: „Pastýři mohou využít této příležitosti k tomu, aby lidem připomněli všechno to, co církev učí o vlastním významu svátostí, o přímluvě Panny Marie, o andělech, o svatých, o duchovním zápolení křesťanů se zlými duchy." V každém případě je nezbytné, aby dotyčná osoba usilovala o skutečné obrácení a o prohloubení svého duchovního života.

Postup, který je třeba zachovat

I na této cestě lidé potřebují duchovní asistenci, je tedy třeba péče nějakého kněze. Může to být stálý zpovědník nebo duchovní vůdce. Domnívám se, že je neodpuštělným nedostatkem, jestliže farnost není schopna v dané věci člověku poskytnout solidní pomoc. Neustále opakují, že v pořadí různých druhů pomoci jsou exorcisté až na posledním místě.

1. V první řadě je nezbytné, aby člověk usiloval o život v milosti posvěcující, a proto je třeba bezodkladně vykonat upřímnou svatou zpověď. Jestliže se někdo nachází v trvalém stavu hříchu, musí tento stav opustit. Jestliže někdo na sobě nese překážky, které brání v přijetí milosti (nejčastěji je to neschopnost ze srdce odpustit), pak je nezbytné, aby dotyčný zmíněnou překážku okamžitě odstranil.

2. Prožívat hlouběji tajemství eucharistie. Jedná se o tři základní prvky: svaté přijímání, účast na mši svaté, eucharistická adorace. Zdůrazňuji, že zpověď, přijímání těla Páně, účast na mši svaté, eucharistická adorace a to, o čem budeme hovořit v následujícím bodě, mají daleko větší účinnost než samotný exorcismus. Lidé jsou obvykle líní, a proto chtějí, aby jednali jiní tam, kde by se měli namáhat oni sami, a tak je vyvádějí z jejich trablů. V naprosté většině případů schází především osobní nasazení postiženého.

3. Modlitba. Mělo by být jasné, že všechny uvedené prostředky musí být využity k tomu, aby člověk došel

osvobození. Do hry ale také vstupuje osobní charakteristika každého člověka. Modlitba musí být pravidelná, je nutno jí každodenně věnovat příslušný čas, modlitbu je třeba konat s hlubokou vírou. Každá modlitba je dobrá, což platí o modlitbě, kterou si člověk vytvoří sám podle svých vlastních schopností. Obzvláštní účinnost mají modlitby pocházející z Bible, tedy žalmy a kantika, dále růženec, který má skutečně neuvěřitelnou sílu.

Člověk může dojít osvobození od působení zlého ducha také tím, že důsledně využívá právě uvedené prostředky. Pak není nutné, aby se nad postiženým konaly exorcismy. Zároveň platí, že nikoho neosvobodí pouhé exorcismy, když on sám nepoužívá právě uvedených prostředků. Jedinou výjimkou je situace, kdy by postižený opravdu chtěl používat zmíněné prostředky, ale zlý duch by mu v tom zabraňoval. Pak je naprosto nevyhnutelné přistoupit k použití krajních prostředků.

4. Modlitba za osvobození. Tyto modlitby mají dvojitý účinek, takže někdy jsou účinnější než exorcismus. Obvykle se konají modlitby za uzdravení a modlitby za osvobození. Z uvedeného důvodu jsou v případech, kdy prosíme o uzdravení, modlitby vhodnějším prostředkem než exorcismy. Posléze je možno usoudit na povahu poruch z toho, jaké účinky se projevují na postiženém, když se konají modlitby za osvobození. Na tomto základě můžeme dojít k bezpečnému poznání, zda je třeba udělit exorcismus. Obecně platí, že pokud nejsou reakce na modlitby za osvobození, nebyly by žádné reakce ani na exorcismy, a proto se nejedná o působení zlého ducha. V takovém případě se zřejmě jedná o nemoc, kterou je třeba léčit prostřednictvím toho, co nabízí lékařská věda. Dále připomínám, že v případě takzvaných „menších působení

zlého ducha" mohou být dostatečné právě tyto prostředky k tomu, aby bylo dosaženo skutečného osvobození. Exorcistům pak zbývají závažnější případy.

5. Exorcismy. Je skutečností, že exorcismus neusiluje pouze o vyhnání zlých duchů, ale slouží také jako ochrana proti útokům toho zlého. Je tedy třeba ho udělit jak v případě posedlosti, tak v případě jiného působení démonické povahy. Tak to výslovně učí *Katechismus katolické církve* (srov. článek 1673). Je ale také pravda, že když se má přistoupit k exorcismu, mělo by to být v opravdu opodstatněném případě, tedy když existují podezřelé příznaky, které nás přivádějí k závěru, že se zřejmě jedná o působení zlého ducha. Je zřejmé, že tato jistota vyplývá z exorcistovy zkušenosti, na jejímž základě dospívá k příslušné diagnóze. Velmi důležité je rovněž to, jak postižený reaguje na samotný exorcismus a z vývoje případu po celé sérii exorcismu.

Vzhledem k tomu, že požadavky na exorcisty jsou dnes přemrštěné a nesprávné, jak jsme o tom mluvili na počátku této kapitoly, má každý exorcista svou vlastní metodu, jak vybírat ty oprávněné případy. K této selekci dochází ještě předtím, než se exorcista domluví s příslušnou osobou na setkání, i předtím, než se započne s udělováním exorcismu. Já osobně požaduji, aby před tím vším člověk nastoupil na cestu modlitby a aby přijímal svátosti. Pak teprve se uvolím k tomu, aby za mnou dotyčná osoba přišla. Měl by ji přivést nějaký kněz nebo doporučit nějaká modlitební skupina, která nejprve aplikovala modlitbu za osvobození. Někdy stačí, když jsou sděleny souvislosti a okolnosti, i když dobře vím, že lidé mají sklon k přehánění, aby se pracovali až k osobnímu setkání s exorcistou.

Často mi také dostačuje, když mi nějaký případ předloží kněz, který se v dané oblasti dobře orientuje. Domnívám se, že každý kněz by měl mít alespoň tolik zkušenosti, aby mohl prozkoumat daný případ a dospět k závěru, zda existuje oprávněné podezření, že se jedná o působení zlého ducha. Znáám kněze, kteří po určitou dobu lidi provázejí, udělují jim požehnání a pak dokáží rozpoznat, zda existují důvody k tomu, aby předložili případ exorcistovi. Z uvedeného důvodu platí, že pokud mi případ předkládají oni, mám jistotu, že daný případ si zasluhuje, aby mu exorcista věnoval pozornost.

Démon je velmi prohnáný. Je jasné, že nesmíme být lehkověrní a že musíme postupovat velmi opatrně, než dojdeme k přesvědčení, že se skutečně jedná o působení zlého ducha. Je ale také pravda, že démon se snaží skrývat a že se jeho škodlivé působení může jevit v nejrozličnějších podobách. Stačí vzpomenout na posedlé, o nichž se hovoří v evangeliu. Posedlý z Gerazy byl zuřivý, měl sílu jako Herkules, napadal osoby. Mladík na úpatí hory Tábor se projevoval tak, jako kdyby se jednalo o epilepsii, nevidíme tu, že by napadal jiné lidi, je však patrné, že jeho porucha má autodestruktivní zaměření. Žena, která trpěla zkřiveností, a hluchoněmý se na první pohled jeví jako obyčejní nemocní. Ježíš ale dobře věděl, že pravou příčinou jejich utrpení byla přítomnost zlého ducha. Ve své praxi jsem se dokonce setkal s případy, kdy postižený v průběhu udělování exorcismu neprojevoval žádné reakce.

Domnívám se, že nyní je vhodný okamžik, abychom se pokusili odpovědět na otázku, kdy mají lidé vyhledat pomoc exorcisty. Je to třeba v okamžiku, kdy nejsme lidsky schopni vysvětlit poruchy, jimiž někdo trpí; když snaha o upřímné obrácení, osobní modlitba a série modliteb za osvobození nevedly ke kýženému cíli a když se v jejich

průběhu začaly na dotyčné osobě projevovat známky určité reakce, které neumíme lidským způsobem uspokojivě vysvětlit; když se objevují podezřelé příznaky, o nichž jsme hovořili v kapitole věnované dialogu mezi exorcistou a psychiatrem, anebo se prostě objevují velmi záhadná znamení a nevysvětlitelné jevy. V takových situacích je opravdu třeba vyhledat exorcistu.

Stále však platí, že i v průběhu udělování exorcismu a modliteb za osvobození dotyčná osoba musí usilovat o řádný křesťanský život, musí se hodně modlit, pravidelně navštěvovat bohoslužby, přistupovat ke svátostem, pečovat o své náboženské vzdělání. Upozorňuji na to, že všichni exorcisté mají zkušenost s nenadálými osvobozeními, ale také s případy recidivy. Je tedy třeba, aby dotyčná osoba pečovala o svůj křesťanský život nejen v průběhu provádění série exorcismu, ale také po úplném osvobození.

Svatí a démoni

V průběhu rozhovorů s novináři nebo při diskusních pořadech v televizi se mne lidé často ptali, jaké mimořádné dary musí mít exorcista, jaké prostředky používá, když osvobozuje lidi z posedlosti nebo od působení zlého ducha. Zřejmě jsem tazatele vždy poněkud zklamal, když jsem konstatoval, že exorcista nemusí mít žádné zvláštní kvality a že nepoužívá žádné mimořádné prostředky. Veškerá jeho síla spočívá v Ježíšově jménu. V dané souvislosti je třeba připomenout krásné vyznání apoštola Petra před židovskou veleradou, poté co byl zatčen, protože uzdravil chromého člověka. Byl tázán, jakou mocí to vykonal. Odkud pocházela jeho tajemná schopnost uzdravovat? Tehdy Petr hlasitě zvolal a řekl: *Tedy ať to víte vy všichni a celý izraelský národ: Ve jménu Ježíše Krista Nazaretského, kterého vy jste ukřižovali, ale kterého Bůh vzkřísil z mrtvých ... Neboť pod nebem není lidem dáno žádné jiné jméno, v němž bychom mohli dojít spásy* (Sk 4,10-12).

„V mém jménu budete
vyhánět zlé duchy“

My exorciste rovněž zakoušíme sílu a připomínáme si ty stránky Kristova utrpení, na jejichž spasitelský význam klade Bible největší důraz. Z uvedeného důvodu zakoušíme, jakou sílu má zývání spasitelské a osvoboditelské hodnoty Ježíšovy krve, jeho svatých ran, jeho kříže, jeho smrti a vzkříšení, jeho probodeného boku.

V první řadě vzýváme Ducha svatého, neboť v duchovní oblasti nedojde k ničemu, aniž by při tom scházel Duch Boží. Vzýváme také přesvatou Pannu, která rozdrtila Satanovu hlavu a na jejíž přímluvu se udělují všechny milosti. Jestli je nějaký teolog, který nevěří v univerzální prostřednictví Panny Marie nebo v to, že ona je prostřednicí všech milostí, ať si tedy zkusí provádět exorcismy, a dotkne se jakoby vlastní rukou těchto pravd víry. Pomáhají nám andělé a archandělé, především pak archanděl Michael, jenž je velitelem nebeského vojska. Našimi pomocníky jsou také svatí. Jejich přispění je často velmi překvapivou záležitostí. Vícekrát jsem měl před sebou případy ďábelské posedlosti, které byly vyřešeny díky přímluvě některého světce, jehož nikdo z přítomných neuctíval nějakým obzvláštním způsobem. Tento světec však v průběhu provádění exorcismu najednou znenadání dal všem pocítit svou přítomnost. V okamžiku, kdy bylo vzýváno jeho jméno, došlo k osvobození postižené osoby od působení zlého ducha.

Existuje však ještě jeden aspekt působení svatých, který bych velmi rád připomněl. Nechtěl bych se mýlit, ale přál bych si, aby následující konstatování vedlo k historickému bádání, které ještě nebylo podniknuto. V první kapitole jsme konstatovali, že dějiny exorcismu ještě nebyly napsány.

Přál bych si, aby byly napsány ještě jedny dějiny, dějiny boje světců s démony. Tento zápas má celou řadu zajímavých stránek, a kdybychom těmto údajům věnovali více pozornosti, určitě bychom se mnohému přiučili. Na jedné straně to byla trápení, jimiž démoni světce soužili, pronásledování, někdy se jednalo dokonce o krvavé mučení. Na druhé straně pak stojí vítězství svatých. Mne jako exorcistu velmi zajímá to, s jakou snadností svatí dokázali osvo-

bozovat lidi od působení zlého ducha. Jedná se o velmi časté případy, které jsou historicky dobře doložené. O tom všem se dozvídáme z životopisů svatých všech věků.

Také ve třech staletích, v nichž katolická církev téměř zapoměla na exorcismy, pročež se dnes potýkáme s velkým nedostatkem exorcistu a s bezradností, když jde o jejich přípravu, tedy také v této době vždy existovali v církvi svatí, kteří osvobozovali lidi od ďábelské posedlosti a od působení zlého ducha. Když se dívám do minulosti, s oblibou si připomínám svatého Benedikta, jenž nebyl exorcistou a možná nebyl ani knězem, a přece jeho moc nad zlými duchy byla tak velká, že ho Honorius III. prohlásil za patrona exorcistu. Ještě dnes je velmi rozšířena jeho medailka, která člověka chrání proti vlivům zlého ducha. Když se zaměřím na dobu nám bližší, rád připomínám svatého Jana Boská jak kvůli strašlivým útokům zlých duchů, s nimiž se musel vyrovnávat, tak kvůli jeho schopnosti osvobozovat lidi z vlivu démona, k čemuž často stačila jenom osobní světcova přítomnost. Zmíním pouze jeden případ, k němuž došlo 4. června 1885. Představený společenství v Caen poslal za donem Boskem jednu mladou dívku, která jevila známky velmi těžké ďábelské posedlosti. V té době se nevědělo, zda don Bosko přijde sloužit mši svatou, protože jeho zdravotní stav byl velmi vážný. Onoho rána přišel do kostela, aby slavil mši svatou. Jakmile mše svatá začala, dívka najednou pocítila, že je kompletně osvobozena.

Když se zamyslím nad svými osobními zkušenostmi, nemohu dělat nic jiného než se obšírně zmínit o otci Piovi.

Otec Pio, velký duchovní zápasník

Otec Pio nám neustále pomáhá v naší tvrdé službě vymítání zlých duchů. Zachovává věrnost příslibu, který vyslovil před více než čtyřiceti lety.

Kdo zná životní příběh otce Pia, ví velmi dobře, že tento kapucínský kněz musel v době svého pozemského putování stále zápolit se zlými duchy. Je také dobře známo, jaká utrpení mu zlí duchové působili, protože on z jejich drápů zachraňoval velké množství duší, aby je vracel na cestu k Pánu a k plnosti spásy. Byl to ustavičný zápas, v jehož průběhu můžeme rozlišit několik důležitých etap. Otec Pio svědčil v jednom svém velmi cenném dopise adresovaném svému duchovnímu vůdci otci Augustinovi ze San Marco in Lamis, že „zjevení ďábla v jeho životě začala, když měl pět let, a trvala téměř dvacet let. Tato zjevení měla ohavné lidské a především zvířecí podoby.“

První velký zápas je popsán ve vidění, které se odehrálo, když bylo otci Piovi pět let. Pokud jde o datum, není jisté, ale jen přibližné. V onom vidění otec Pio pocítil, že má bojovat proti strašlivému člověku, „který byl nesmírně velký, takže se svou hlavou dotýkal oblaků.“

Po jeho boku stála nějaká zářivá osobnost (možná to byl archanděl Michael) a povzbuzovala ho, aby se pustil do zápolení s oním obrem, a ujišťovala ho svou pomocí. Došlo ke strašlivé srážce, ale malý František (tak se otec Pio jmenoval) dokázal díky pomoci oné zářivé bytosti obra přemoci. Strašný obr byl donucen, aby prchnul. S sebou strhnul „velké množství lidí ohavného vzezření. To vše se odehrávalo za hrůzného a ohlušujícího křiku, ti lidé kleli a proklínali.“ Tohle byl jenom začátek. Bylo to prorocké vidění, které malému chlapci naznačovalo, co bude náplní

jeho dalšího života. Věty v uvozovkách jsou přímé citace z dotyčného listu otce Pia.

Tato příhoda, které otec Pio vždy přikládal velký význam, se uzavřela následujícími slovy zářivé postavy: „Ten, proti němuž jsi nyní zápasil, se bude stále znovu vracet, aby tě napadal. Ty s ním bojuj jako statečný muž. Já ti vždycky pomohu, abys ho dokázal pokaždé zahnat.“

Ačkoli trýzně způsobované zlým duchem nikdy neskončily a docházelo přitom i k viditelným a mimořádným jevům, přece se zdá být vhodné věnovat pozornost spíše druhé etapě tohoto zápolení. Ta nastala v okamžiku, kdy byl otec Pio vyslán do Venafra. Došlo k tomu v říjnu roku 1911. Otec Pio byl tehdy novoknězem, nezapomínejme, že byl vysvěcen dne 10. srpna 1910. Měl se tehdy připravovat spolu s ostatními spolubratry na kazatelskou službu. Tehdy však onemocněl tak vážně, že leckdy ani nemohl sloužit mši svatou. Zlý duch se mu tehdy zjevoval ve formě „ošklivého černého kocoura nebo mladého naháče, který vyzývavě tancoval, nebo kata, jenž mne do krve bičoval.“

Jindy se otci Piovi zlý duch zjevoval v podobě jeho představeného, v podobě svatého Pia X. nebo v podobě některých jiných světců. Dokonce na sebe bral podobu anděla strážného, Panny Marie, svatého Františka z Assisi. Kdo se vyzná v taktice zlého ducha, ví velmi dobře, jak nebezpečné je, když na sebe bere podobu svatosti. Otec Pio tyto všechny zkoušky obětoval za spásu nesmrtelných duší. Tímto způsobem také otec Pio jasně pochopil, jaké bude jeho vlastní kněžské poslání, k němuž ho Bůh povolal.

Nyní můžeme pojednat o třetí etapě, tj. o působení otce Pia v San Giovanni Rotondo. Právě zde díky prolité krvi ze stigmat otec Pio dokázal v průběhu padesáti let zápolení vyrvat zlému duchu ze spárů velké množství duší.

Tady se také nebývale rozrostl šik jeho duchovních synů, kteří pak působili v modlitebních skupinách. Tady se zrodil *Dům pomoci v utrpení*. Kromě ustavičných zápasů, které otec Pio sváděl ve skrytosti, k němu přicházelo velké množství posedlých, za něž se modlil, trpěl a za něž nastavoval své vlastní tělo, aby přijímalo rány. Mezi lidmi je velmi rozšířena fotografie tváře otce Pia plná modřin. Toho dne za ním přišla jedna posedlá osoba. Následující noci zlý duch otce Pia vícekrát srazil tváří k zemi. Na pomoc mu přispěchali spolubratři, kteří si nemohli nepovšimnout hluku. Následně bylo nutno ošetřit velmi četná poranění na otcově tváři. Na očních víčkách bylo nutno celkem pět stehů.

Když jsem se poprvé vypravil za otcem Piem, bylo to v roce 1942, rozhodně jsem si nepředstavoval, že ho budu navštěvovat po dalších dvacet šest let. Studoval jsem tehdy na gymnáziu, pak jsem vystudoval práva, nakonec jsem vstoupil do *Zbožné společnosti svatého Pavla*. Jakmile jsem byl vysvěcen na kněze, nestačilo mi být pouze duchovním synem otce Pia. Také já jsem najednou začal mít své vlastní duchovní syny. Chtěl jsem je přivádět k otci Piovi a svěřovat je do jeho ochrany.

Došlo k tomu, že jsem od otce dostal jeden příslib. Jednoho dne jsem řekl: „Drahý otče, přál bych si, abyste mi slíbil jednu věc.“ Otec mne povzbudil, abych pokračoval, a sklonil se ke mně. Víím, že se usmíval. Tak jsem to řekl naplno: „Přál bych si, aby se moji nynější i budoucí duchovní synové stali také vašimi duchovními syny. Když si je vy vezmete na starost, budu naprosto klidný.“ Jeho ústa se roztáhla do ještě většího úsměvu, pak se ponořil do přemýšlení. Nakonec mi odpověděl: „Ano, synku, splním ti tvé přání.“ A já jsem řekl: „Takže tihle všichni už vás nebudou nazývat otec Pio, nýbrž dědeček Pio.“ On se tomu

zasmál z celých plic. Moc ho to pobavilo. Je jasné, že otec Pio zůstane pro všechny otcem Piem.

Pak uběhla dlouhá řádka let. Vzpomínám si na to, kdy jsem ho viděl naposledy. Bylo to v létě roku 1968. Otec Pio zemřel dne 23. září téhož roku. Mohl jsem asistovat na jeho mši svaté, kterou sloužil vsedě na svém vozíčku. Musel vynakládat mnoho sil, aby mohl sloužit mši svatou. Nebyla to pouze mystická námaha člověka, který tajemně zakoušel Kristovo utrpení, ale také přemáhání mnoha tělesných obtíží, protože otec Pio už neměl téměř žádné tělesné síly. Duchovní synové otce Pia byli velmi početní a působili již tehdy po celém světě. Jejich počet rostl i po smrti otce Pia. Kdo dnes navštíví San Giovanni Rotondo, musí zůstat ohromen tím, kolik lidí sem přichází. Poutníků je tu mnohem víc, než jich bylo v dobách života otce Pia.

Já jsem vždy spoléhal na jeho pomoc a neustále jsem pociťoval jeho osobní přítomnost, zejména při naplňování různých úkolů, které mi byly svěřeny. Od okamžiku, kdy jsem začal vykonávat službu exorcisty, nemám nejmenší pochybnosti o tom, že všichni ti, kdo se spoléhají na moje modlitby, jsou pod ochranou otce Pia, oni to ale většinou ani nevědí.

V některých případech došlo k tomu, že přítomnost otce Pia bylo možno přímo pociťovat. Někdy se stalo, že jej mí pacienti spatřili ve snu. Viděli, že je jim nablízku, aby jim pomáhal snášet jejich trýzně a utrpení. Při některých exorcismech jsem slyšel, jak zlý duch křičel: „Ať zmizí ten kapucín! Já toho kapucína nemohu vystát!“ Pak jsem na zlého ducha naléhal a on mi musel vyjevit, že to byl právě otec Pio.

Nyní si dovoluji poznamenat, že od okamžiku, kdy můj učitel otec Candido odešel z tohoto světa (zemřel dne 22. září 1992, tedy v předvečer úmrtního dne otce Pia),

také on mi pomáhá. Stalo se také to, že démoni hovořili o jeho přítomnosti. Otec Candido uctíval otce Pia jako velkého světce. Otec Pio definoval otce Candida následovně: „To je kněz podle Božího srdce.“

Modlitba za osvobození v *Hnutí obnovy* v *Duchu svatém*

Bible nám říká, že život člověka na tomto světě je jedno velké zápolení (srov. Job 7,1). Proti komu bojujeme? Svatý Pavel to říká naprosto jasně - vedeme boj se zlými duchy (srov. Ef6,12). Jak dlouho potrvá tento zápas? Dokumenty 2. vatikánského koncilu přesně shrnují Ježíšovo učení v dané záležitosti: „Celé dějiny lidstva totiž postupuje usilovný boj proti mocnostem temnot. Ten boj se zrodil na samém počátku světa a potrvá, jak řekl Pán, až do posledního dne.“ (Gaudium et spes, čl. 37).

Dnešní křesťan bohužel ztratil ze zřetele tento zápas a neuvědomuje si smysl tohoto zápolení. Z uvedeného důvodu také ztratil smysl pro hřích a propadl do bahna nemravnosti. Kardinálové katolické církve proto otevřeně hovoří o dnešní době jako o „etické noci“. Dospěli jsme k takové nevzdělanosti ve věcech víry a k takovému ochabnutí víry, že je nutná nová evangelizace. Nevíme, s čím bychom měli vlastně toto dílo začít. Na pomoc nám přichází Pavel VI., který ve svém velkém proslovu o zlém duchu ze dne 15. listopadu 1972 výslovně říká: „Jakou obranu proti působení zlého ducha máme použít?“ Pak sám odpovídá: „Všechno, co nás chrání před pádem do hříchu, nás také chrání před působením zlého ducha.“ Celá řeč pak pokračuje připomínkou všeobecně známých prostředků milosti.

My ale dobře víme, že neexistuje pouze normální působení zlého ducha, tedy pokušení, nad nímž člověk vítězí

prostřednictvím bdělosti a modlitby. Víme totiž dobře, že existuje mimořádné působení těchto zlých duchů, kteří napadají lidi, celou společnost, zapříchují různá zla, dokonce se zmocňují některých osob, které jsou pak posedlé. Proti těmto vlivům a druhům působení pak nestačí běžné prostředky milosti, které ale přesto zůstávají základem každého vysvobození. Právě proto dal Pán křesťanům moc vyhánět zlé duchy. Nejprve svěřil tuto moc apoštolům, posléze učedníkům, nakonec všem, kdo v něho uvěří. Když jsem od biskupa dostal pravomoc konat exorcismy, nemohl jsem zavřít oči a nevidět celý tento tehdy pro mne úplně nový svět. Je to oblast, kde se projevuje velká nedostatečnost naší pastorační péče. Předtím, než jsem se stal exorcistou, jsem o tomto světě také nic nevěděl.

Jednu z příčin tohoto stavu jsme již pojmenovali: jedná se o upuštění od provádění exorcismu. Obdivuji ty naše biskupy, kteří se o danou oblast začínají zajímat a chtějí něco podniknout. Také oni se potýkají s tím, že nemají dostatečnou přípravu a scházejí jim informace. Oni sami se nacházejí v obtížích, protože sami nikdy neudělili ani jeden exorcismus, nikdy nic podobného neviděli. Působí na ně také určité myšlenkové proudy, které vytvářejí mínění, že nic takového prostě neexistuje. Najdou se výjimky, ale je jich velmi málo. Navzdory tomu spadá do kompetence biskupů, aby jmenovali nové exorcisty. Vyjádřil bych to následovně: mají monopol na oblast, o níž nevědí téměř nic. Navzdory tomu a zřejmě právě proto biskupy obdivuji, především v posledních letech, protože v Itálii bylo jmenováno zhruba 300 exorcistů. Tento počet je velmi přibližný, protože neexistují žádné přesné statistiky. Dochází k tomu, že dokonce i v diecézích, v nichž o této záležitosti nikdo nikdy nehovořil a jejichž biskupové ještě před několika lety byli jednoznačně proti, dochází ke jme-

nování nových exorcistu. Doufám, že právě kvůli jmenování nových exorcistu se brzy objeví také možnost, aby tito lidé mohli dostat odpovídající přípravu a formaci. V daném momentu je to tak, že exorciste se snaží vzájemně si pomáhat. Slouží k tomu jejich národní a mezinárodní výroční setkání. Exorciste se setkávají také na regionální úrovni.

Avšak exorcistu není tolik, aby stačili věnovat dostatečnou pozornost všem případům. V dané souvislosti je třeba podotknout, že když latinská církev ustanovila exorcistát, nemínila tím odebrat ostatním věřícím moc, kterou jim dal Pán, když jednájí v jeho jménu. Tady vidím druhý nedostatek, který je třeba odstranit, protože také celé společenství věřících musí cítit odpovědnost za problematiku zápolení církve se zlým duchem. Sám Ježíš na to upozornil, když do modlitby Otčenáš začlenil prosbu za osvobození: *„ale zbav nás od zlého.“* *Katechismus katolické církve* k tomu poznamenává: „Zlo v této prosbě není něco abstraktního; označuje naopak osobu satana, zlého ducha, který se protíví Bohu“ (článek 2851).

Modlitby za osvobození mají opravdu velký význam. Je třeba připomenout, že modlitby za osvobození většinou dokáží osvobozovat od takzvaných menších forem působení zlého ducha, takže pak není nutno přistupovat k udělování exorcismů. Velmi často jsou tyto modlitby užitečné k tomu, aby se odhalilo, zda za nějakým utrpením stojí zlý duch, takže napomáhají stanovit první diagnózu. Také v případech, kdy určitá osoba nutně potřebuje, aby jí byl udělen exorcismus, modlitby za osvobození exorcistovi v jeho snaze značně pomáhají, a tak je jeho vlastní působení účinnější. Tyto modlitby také vedou k tomu, že plody exorcismů jsou trvalejší. Nelze zastírat, že katolíci tuto for-

mu modlitby zanedbali. Když viděli, jak užitečná je tato modlitba u pentekostalistů, začali se k ní katolíci vracet. Inteligentní lidé se rádi učí od druhých, když vidí, že jejich počínání je správné a opravdu užitečné.

Kvůli přesnosti podotýkám, že modlitba za osvobození je soukromou záležitostí, zatímco exorcismus je jednou z forem veřejné modlitby, a proto do hry vstupuje autorita celé církve. Modlitbu za osvobození mohou tedy konat jak jednotlivci, tak celé skupiny. Tyto modlitby je možno konat za kohokoli. Není třeba, aby někdo dával věřícím povolení takto se modlit, zatímco exorcismus mohou udělovat pouze biskupové nebo kněží, kteří od biskupa dostali příslušné pověření. Já osobně doufám, že dříve nebo později se tato ustanovení změní. Ovšem i o modlitbě za osvobození platí, že je třeba ji konat správným způsobem, i když k tomu nemáme pevně stanovená schémata. To ale neznamená, že bychom neměli brát zřetel na obecná pravidla týkající se modlitby jako takové. *Katechismus katolické církve* věnuje poměrně obsáhlou a velmi zdařilou část svého obsahu modlitbě. Je třeba vyloučit nepřístojnosti, o některých z nich hovoří list Kongregace pro nauku víry ze dne 29. října 1985.

Není pochyb o tom, že modlitba za osvobození se v katolické církvi rozšířila díky působení jednoho z největších hnutí v pokoncilní církvi, jímž je *Hnutí za obnovu v Duchu svatém* neboli *Charismatická obnova*. Dnes se hovoří o tom, že zmíněné hnutí má ve světě kolem 85 milionů členů. Mnozí exorcisté, když viděli plody této modlitby, se o pomoc zmíněného hnutí a modliteb za osvobození skutečně opírají. Neváhám tvrdit, že se jedná o jediné současné hnutí v katolické církvi, které projevuje zájem o zmíněnou problematiku a které je také ochotné se postíženým osobám skutečně věnovat a pomáhat jim. Z uve-

děného důvodu jsem se při sepisování této kapitoly obrátil s prosbou o pomoc na jednoho z největších odborníků v dané záležitosti, jenž je také nejznámějším sicilským exorcistou, na otce Mattea La Gruu. Otec Matteo je také dlouholetým členem *Hnutí za obnovu v Duchu svatém* a je rovněž členem Národní komise pro službu tohoto hnutí. Uvedená komise vydala celou řadu pokynů o tom, jak by se měla modlitba za osvobození a modlitba za uzdravení konat, tedy prosby za to, aby bylo pomoheno trpícím lidem.

Otci Matteovi musíme být rovněž vděční za dvě vynikající knihy: *La preghiera di liberazione (Modlitba za osvobození)* a *La preghiera di guarigione (Modlitba za uzdravení)*, oba svazky vyšly v nakladatelství Herbita v Palermu. Tyhle tituly mi hodně pomohly i při sepisování mých předšlých knih. Mělo by být zřejmé, že otec Matteo nemíní ve svých dílech pojednat o dané problematice vyčerpávajícím způsobem. Omezuje se na to, že popisuje to, jak se odehrává modlitba za osvobození případně za uzdravení ve skupinách zmíněného hnutí. Pochopitelně existují také jiné formy, o nichž otec Matteo nehovoří. To, co nyní následuje, se opírá o jednu přednášku otce Mattea na národním setkání italských exorcistu, které se konalo v září roku 1993 v Římě. Předávám tedy slovo otci Matteovi La Gruovi.

Jak jsme začínali

Domnívám se, že je nepopiratelnou zásluhou skupin charismatického hnutí, které se v katolické církvi objevily po 2. vatikánském koncilu také v Itálii, že upozornily na působení zlého ducha a že se snaží postiženým pomáhat prostřednictvím modlitby za osvobození. Je to opravdu důležité, protože v současnosti mnozí věřící neberou vážně

projevy působení zlého ducha. Dnes je v módě určitá racionalistická a reduktivní teologie, která odsouvá zlého ducha a jeho působení do oblasti dávných kulturních obyčejů a do oblasti psychologie. Na tuto skutečnost upozorňoval již kardinál Suenens v roce 1982 ve své knize: *Rinnovamento epotenza delle tenebre (Obnova a moc temnot, nakladatelství PaolineJ.*

Po více než deseti letech se situace nezlepšila, spíše musíme konstatovat, že došlo k prohloubení krize. Nepřítel lidského pokolení profituje z rozvoje okultismu a esoterismu, z rozmachu sekt, z rostoucího počtu mágů a různých čarodějů. Tento rozkvět uvedených negativních jevů trvá již několik desetiletí. Uvnitř *Hnutí za obnovu v Duchu svatém* si někteří lidé začali tuto situaci uvědomovat, a proto zakládají modlitební skupiny, které se věnují modlitbě za osvobození od působení zlého ducha. Této modlitbě se již dříve věnovaly modlitební skupiny pentekostalistů. Bylo konec konců jasné, že se spolu s obnovou charismat proctví, mluvení jazyky, uzdravování obrodí také charisma osvobozování z moci zlého ducha. Ježíš v evangeliu jasně říká: *Ty, kdo uvěří, budou provázet tato znamení: ve jménu mém budou vyhánět zlé duchy, budou mluvit novými jazyky, budou brát hady do ruky, a když vypijí něco smrtelně jedovatého, neuškodí jim to; na nemocné budou vkládat ruce, a uzdraví se (Mk 16,17-18).*

Byl to sám Duch svatý, kdo při uplatňování charismatu uzdravování přivedl věřící k modlitbě za osvobození. K tomu docházelo již na počátku. Když jsme se modlivali za uzdravení nemocných jak na duchovní, tak na tělesné rovině, nemohli jsme si nepovšimnout, že v řadě případů se vyskytovaly překážky, které se stavěly proti kýženému uzdravení. Vypadalo to tak, jako kdyby dotyčná nemoc byla nějak zesilována. V takových okamžicích se rodilo

mínění, že je třeba nejprve se modlit za osvobození. Po takovéto modlitbě bylo patrné, že postižené osoby byly mnohem otevřenější k přijetí milosti i k uzdravení.

Velmi jasně si vzpomínám na první zkušenost tohoto druhu. Mohl bych na tomto místě uvést celou řadu uzdravení z tělesných chorob, jednalo se dokonce o rakovinu, k nimž došlo po modlitbě za osvobození. Byly to opravdu zázraky. Připomenu nyní dvě takové události. První je případ ženy, která se uzdravila z rakoviny plic. Nádor byl velký jako citrón, diagnostikovali ho na klinice v Palermu a posléze také odborníci v Paříži. Tato žena požádala modlitební skupinu o pomoc. Ihned jsme si povšimli, že v pozadí stálo něco, co bránilo uzdravení. Přistoupil jsem tedy k velmi prosté modlitbě za osvobození. Když byla žena osvobozena od působení zlého ducha, nařídil jsem rakovině, aby zmizela. V tom okamžiku po nádoru nebylo ani stopy.

Něco podobného se odehrálo v případě osvobození jednoho kněze. Tento kněz přišel na duchovní cvičení do Perugia. Byl v něm duch sodomie. Bylo to velmi zlé. Tento kněz byl navíc postižen rakovinou konečníku. Exorcismus trval dvě a půl hodiny, byl to tehdy strašlivý zápas se zlým duchem, který nechtěl svou oběť opustit. Po skončení exorcismů byl ten člověk osvobozen nevím od kolika zlých duchů. Zajímavé ale na celé věci bylo to, že také neuvěřitelně zhubnul. Předtím byl tak tlustý, že se skoro neudržel na nohou. Povzbudil jsem ho a sdělil jsem mu, že zlý duch už je pryč a že modlitbu za uzdravení vykonáme o něco později, protože byl čas jít sloužit mši svatou. V průběhu mše svaté jsem ale dostal pokyn, abych ihned provedl modlitbu za uzdravení a nařídil rakovině, aby odešla z těla. Ponořil jsem se tedy do modlitby a vyslovil příslušné nařízení. Nádor okamžitě zmizel. Jak to bylo možné? Velmi

prostě, protože základní překážka uzdravení spočívající v přítomnosti zlého ducha byla odstraněna.

Nabyl jsem poznání, že rakovina, která dnes tolik souží lidstvo, je z velké části spojena s působením zlého ducha. Je zřejmé, že určitý vliv zde má rovněž znečištění životního prostředí. Je ale také pravda, že zlí duchové se potulují ovzduším a že kníže temnot manipuluje s tím, co podporuje vznik a rozvoj nádorů. Je to on, kdo vážně narušuje rodinný život, fungování společnosti, provokuje zášti, probouzí a živí v lidech nenávisť, pocity ukřivděnosti, uvádí lidi do hříchu. Jak se domnívají také někteří američtí lékaři, tohle všechno pak silně napomáhá vzniku a rozvoji nádorů. Když mám před sebou lidi postižené rakovinnými nádory, nejprve se proto modlím za jejich osvobození a teprve potom se modlíme za jejich uzdravení. V mnoha případech je mezi oběma záležitostmi jasná vazba, tedy mezi nemocí a působením zlého ducha.

Opakují tedy, že základním východiskem byla zkušenost, že při modlitbě za uzdravení některé nemoci našim snahám stále vzdorovaly. Jakmile jsme se ale začali modlit za osvobození, stejné nemoci se začaly vytrácet.

Počátky modlitby za osvobození měly ještě jednu příčinu. Byla to modlitba za křest v Duchu svatém, který nazýváme vylití Ducha svatého, abychom danou záležitost dobře odlišili od svátostného křtu, i když tato skutečnost se křtem zcela zřejmě souvisí. Zdá se být jisté, že tento obřad byl v církvi konán až do osmého století, posléze se ale vytratil. Jedna současná teologická studie prokázala, že až do osmého století se v církvi praktikovala modlitba za vylití Ducha svatého, která byla považována za doplněk tří iniciačních svátostí, tedy křtu, bířmování a eucharistie. Dnes se objevuje snaha tuto modlitbu za vylití Ducha svatého obnovit, aby křesťané byli posíleni v boji a lépe za-

pojeni do těla církve, což se zase projevuje mnohem větší účinností při působení církve.

Při modlitbě za vylití Ducha svatého jsme relativně často pozorovali, že mnohé osoby nebyly opravdu svobodné. Prostřednictvím introspekce jsme zjišťovali, jako kdyby něco blokovalo působení Ducha svatého. Lidé byli rozladění, protože nebyli s to vnímat působení Ducha svatého a osvětlení, které člověku sesílal. Bez těchto osvětlení a pobídek Ducha svatého křesťan nemůže naplno prožívat svou víru, naději a lásku. Nemůže naplno projevovat to, že je skutečně Božím synem či dcerou. Kromě toho jsme si povšimli, že řada lidí v předchozí době navštěvovala mágy, čaroděje a že se podíleli na spiritistických sedáncích nebo na věšteckých praktikách. Zkrátka a dobře, začali jsme si uvědomovat širší souvislosti. Z uvedených důvodů jsme naráželi na překážky, dokonce jsme zjišťovali, že v některých případech existovalo ještě působení zlého ducha. Je třeba si uvědomit, že působení zlého ducha nepočívá především v tom, jak se projevuje v posedlých, ale spíše v tom, jak skrytě a rafinovaně zlý duch působí v nás, jak svazuje naše duchovní schopnosti, které jsou důležité pro náš duchovní život. Přišli jsme tedy na to, že před modlitbou za vylití Ducha svatého je nejprve třeba provádnout modlitbu za osvobození.

Tak tohle byly první pohnutky, které nás vedly k modlitbě za osvobození. Jednalo se tedy o předpoklad modlitby za uzdravení a modlitby za vylití Ducha svatého.

Další vývoj

Když jsme v této činnosti pokračovali, přicházeli za námi stále častěji lidé, kteří nebývali blízko Bohu a evidentně potřebovali modlitbu za osvobození. V dané situaci jsme dospěli k tomu, že je třeba zakládat modlitební skupiny, které se budou věnovat právě modlitbě za osvobození. V největších skupinách našeho hnutí jsme se s daným problémem vypořádali tak, že jsme zde ustanovili ty, kteří se trvale věnují službě osvobozování. Tak je tomu také ve skupině, kterou vedu já. Dnes je modlitba za osvobození velmi rozšířená. Mnoho skupin *Hnutí za obnovu v Duchu svatém* si ustanovilo lidi, kteří se věnují službě osvobozování. Jedná se jak o osvobozování od nižších forem působení zlého ducha, tak o pomoc prokazovanou exorcistům při výkonu jejich poslání. Máme také skupiny, které se věnují modlitbě za osvobození.

Jaký druh modlitby používáme při úsilí o něčí osvobození od vlivu zlého ducha? Na prvním místě je společná modlitba. Je tomu tak ze dvou důvodů, z nichž ten první je teologický a ten druhý pastorační. Neupřednostňujeme modlitbu jednotlivce, jak je tomu při udělování exorcismů. Při exorcismů účinkuje pověřený kněz, naproti tomu při modlitbě za osvobození je to celé společenství. Teologicky totiž platí, že tajemství církve má opravdu velkou váhu, a proto se snažíme tuto skutečnost aplikovat při našem snažení o osvobození postižených. Církev je tajemně přítomna v komunitách věřících, kteří jsou shromážděni kolem Krista a zývají Ducha svatého. Ve společenství věřících je to sám Kristus, kdo jedná a pokračuje ve svém osvoboditelském díle, když zbavuje zlého ducha moci nad bratřími a sestrami.

Domnívám se také, že osvobození je jednou z funkcí mystického těla Kristova. Církev totiž musí ze svého středu odstraňovat veškeré pronikání zlého ducha, ať už se toto jeho působení projevuje kdekoli. Toto působení zlého ducha v křesťanovi je přece zátěží pro celou církev. Z tohoto hlediska je jasné, že osvobození potřebuje celé společenství. Dále nás k tomuto počínání vede komunitní způsob života, a proto se celá komunita nasazuje v zápolení o to, aby ze svého středu eliminovala veškeré pronikání nepřítelů, který jí škodí a chce škodit církvi jako celku.

Druhý důvod má pastorační povahu, protože společná modlitba vede ke spolupráci různých charismat, což modlitbu posiluje a činí ji účinnější. Tento způsob jednání nás také chrání před tím, že by nás někdo mohl zaměňovat za mágy nebo uzdravovatele, kteří působí vždy jako jednotlivci. V každé skupině jsou přítomna různá charismata. Když se jedná o osvobození od působení zlého ducha, pak společné propojení jednotlivých charismat přináší mnohem lepší plody.

Jak by mělo vypadat ideální složení takové skupiny? Jelikož se jedná o charismatickou skupinu, vyhledáváme v první řadě ty, kdo mají charisma uzdravování. V prvních staletích, kdy ještě nebyl ustanoven exorcistát, osvobozovali lidi od působení zlého ducha charismatici. Také dnes se setkáváme s osobami, které mají moc nad zlým duchem, většinou jsou to lidé, kteří žijí ve skrytosti. Postřehli jsme totiž, že postižený člověk se před takovým člověkem ponořeným do modlitby začal projevovat. Stačí přítomnost takových lidí a zlý duch se vytrácí. Právě osoby, které mají dar uzdravování a osvobozování, dávají skupině charismatickou autoritu. Právě taková je naše duchovní zkušenost.

Hodně spoléháme také na dar prorocství. Kdo je prorok v biblickém slova smyslu? Tento Boží dar se projevuje také v našich skupinách. Prorok je člověk, který od Božího Ducha dostává osvětlení: poskytuje nám biblické inspirace. Během toho, jak postupuje modlitba, je to prorok, kdo nám dává potřebné údaje, abychom dokázali nepříteli zasáhnout co nejpřesněji. Jedná se tedy o modlitbu, kterou vedou proroci. Díky tomu jsme schopni vystihnout příčinu nemoci, protože v průběhu společné modlitby Pán zasahuje tím, že nám vnuká biblické texty, které jsou vhodné pro daný případ. Tak například prorok nám řekne, že máme číst text z knihy proroka Izaiáše 4,4b a z knihy proroka Ezechiela 8,2c. Z obou textů pak vznikne kompletní souvětí, které nám říká, jak máme postupovat. Přítomnost proroka je tedy velmi důležitá. Někdy nás v průběhu modlitby Pán posiluje, vyzývá k větší naléhavosti, ukazuje nám pravý zdroj dotyčného zla.

Když je to možné, modlitby se zúčastní také kněz, který zajišťuje hierarchickou autoritu, protože má příslušnou služebnou pravomoc. Pak jsou tu osoby, které mají charisma prosebné modlitby. Když je nějaká skupina složena právě tímto způsobem a mohou se v ní projevovat zmíněná charisma, je to pro modlitbu za osvobození a uzdravení ideální, protože je možno zřetelně rozlišovat jednotlivé dary Božího Ducha. Taková modlitba je skutečně účinná a my z toho máme velkou radost, zakoušíme pak pokoj, který provází osvobození.

Je jasné, že při rozlišování dáváme pozor na stupeň postižení, na totožnost zlých duchů, kteří v člověku působí, na jaké úrovni člověka postihují, jaké cíle sledují. Jakou sílu má modlitba za osvobození? Já sám jsem si často pokládal tuto otázku, protože tato modlitba často dokáže nahradit exorcismus. V některých případech do-

konce není vhodné exorcismus konat, a tak tento prostředek může zůstat vyhrazen pro ty nejzávažnější případy, zatímco pro případy nižší úrovně působení zlého ducha je vhodnější modlitba za osvobození.

Při vykonávání této služby jsem si povšiml, že velkou, ba mimořádnou moc má modlitba chval, protože se při ní uvolňuje nebývalá síla. Také jsem pocítil sílu Božího slova, především pak slov, která pronesl sám Ježíš Kristus. My klademe důraz především na Boží slovo a na modlitbu. V exorcismu máme tři prvky: Boží slovo, modlitbu a příkaz zlému duchu. Velmi často dochází k tomu, že právě přímýpříkaz zlému duchu je rozhodující částí exorcismu. V těch nejtěžších případech to prostě bez přímého nařízení zlému duchu, aby postiženého člověka opustil, prostě nejde. Za tímto příkazem totiž stojí autorita církve, která v daném okamžiku mocně působí.

V modlitbě za osvobození jsou to především chvály, které zprostředkují osvobozující sílu. Připomeňme si některé biblické příklady. Když Izraelité bojovali s Amalečany, Mojžíš se na hoře modlil. Právě rozpražené Mojžíšovy ruce stály v pozadí vítězství Izraele. Jericho bylo velmi dobře opevněné město, a přesto stačila modlitba chval adresovaná Bohu, kterou Izraelité zpívali poblíž tohoto města, a hradby města se zhroutily. Ve 2. knize *Kronik* se vypravuje o tom, jak se Izraelité vydali na poušť Tekoa, aby zde bojovali. Josafat postavil dopředu zpěváky oděné do liturgického roucha, aby chválili Hospodina, za nimi pak šli ozbrojenci. Zpěváci volali: *Chvalte Pána, protože jeho milosrdenství je věčné*. Jakmile započaly tyto chvalozpěvy, Pán nechal nepřátele upadnout do léčky, a ti pak byli poraženi.

Modlitba je velmi silná zbraň zejména v době Nového zákona, protože Kristus definitivně zvítězil nad zlými du-

chy. Modlitba chval nás činí dědici tohoto Kristova vítězství a uvádí celý kosmos postižený hříchem do toho pořádku, který přinesl Kristus. Kníže temnot se pokusil uhasit modlitby chval v nebi, když s sebou strhl vzbouřené anděly do pekel. Snažil se pak přerušit Adamovy chvály. Adam měl jako člověk představovat hlas celého kosmu, který chválí Pána. Dnes platí, že pokaždé, když kníže temnot zaslechne hlas chval, znovu pociťuje Kristovo vítězství. Pokaždé, když vzdáváme Bohu chválu, je to Kristův vítězný zpěv nad smrtí, nad hříchem, nad zlými duchy. Satan je tak naplněn strašlivou závistí, protože nyní je to člověk, kdo chválí Boha, a tento člověk stojí na místě, které dříve patřilo padlým andělům. Nyní se člověk přidružuje ke chválám nebešťanů a spolu s anděly velebí a chválí Pána. Zlý duch pociťuje porážku, protože jeho dílo se hrouť. Je tedy jasné, proč tak zlovolně útočí právě proti modlitbě chval.

Velmi mocná je rovněž prosebná modlitba. To vidíme v knize Skutků, když se apoštolově ocitli ve vězení a celá církev se za ně usilovně modlila. Díky tomu došlo k osvobození uvězněných apoštolů. Podobně církev, nedlouho poté, co byl uvězněn Petr, se za něho opět usilovně modlila. Bůh pak poslal svého anděla, aby Kristova apoštola vysvobodil. Také v průběhu našich modliteb vidíme, že nepřítel zuří, když Bohu vzdáváme chválu. Často dochází k tomu, že v průběhu chval nepřítel prchá pryč.

Dvě důležité ponaučení

Existuje ještě jeden druh modlitby, který znovu objevilo *Hnutí za obnovu v Duchu svatém*. Je to velmi starý způsob

modlitby, která má velkou moc nad nepřítelem. Jedná se o modlitbu v jazycích. Vzpomínám si na celou řadu událostí a osvobození, k nimž došlo právě díky chválám a díky této modlitbě. Velmi živě mám na paměti jednu událost, o které jsem vyprávěl také ve své knize *Modlitba za osvobození*.

Měli jsme před sebou jednu sedmnáctiletou dívku, která byla soužena velkým množstvím zlých duchů. Když jsem vykonal první exorcismus, zlý duch mi řekl: „Buď toho necháš, nebo ji zabiji!“ Musel jsem přestat, protože z úst dotyčné dívky vycházelo velké množství krve. Pokusil jsem se ještě jednou o exorcismus a podruhé jsem slyšel: „Měj se na pozoru! Zahubím ji tady před tebou! Roztrhám jí plíce na kusy!“ Opět jsem musel přestat. Potřetí jsem zkoušel vykonat exorcismus, bylo to po výslovném souhlasu její rodiny. Pokoušeli jsme se o to v domě její sestry. Ve vzdálenosti pěti kilometrů jsem měl jednu malou skupinu modlících se osob. Začal jsem s exorcismem. Zlí duchové postupně všichni odešli. Zůstal jenom Satan, který jasně říkal: „Já nezmizím!“ Šel jsem k telefonu a spojil jsem se s modlitební skupinou. Řekl jsem jim: „Zaútočte! Modlete se v jazycích!“ Jakmile začali s touto modlitbou, démon byl velmi znepokojen. „Co je to za lidi, kteří tam v dále zpívají?“ Pak se dívka začala na podlaze svíjet, uslyšeli jsme ránu a Satan zmizel. Dívka byla vysvobozena. Já jsem se bál, že zemřela, po chvíli ale přišla k sobě, byla klidná a usmívala se. Byl to právě zpěv v jazycích, který Satan nemohl vystát.

Připomenu ještě jeden případ. Jednalo se o mladou těhotnou paní, která za mnou přišla spolu se svým manželem. Démon se chlubil a říkal, že tahle dívka a on jsou jako jedna bytost. Říkal mi: „Víš, že tohle dítě je moje? Už jsi viděl, jak se rodí zlý duch? Tohle dítě je moje!“ Vyzval

jsem paní, aby začala chválit Boha. Zloduch na to reagoval následovně: „Já jsem její bůh!“ Dívka opakovala: „Mým bohem je on; mým bohem je Satan!“ V určitém okamžiku začala hovořit aramejsky a hebrejsky. Vyrozuměl jsem to z některých slov. Byla tam přítomna jedna modlitební skupina. Vyzval jsem je, aby se začali modlit hebrejsky, byl to zpěv *Qol-Rinnaht*. Jakmile démon uslyšel zpěv v jazyce, kterým se mne snažil oklamat, zůstal kompletně zmatený. Posléze utekl. Dívka padla na zem a recitovala: „Věřím v jednoho Boha ...“ Všichni začali dojetím slzet. Nikdo totiž nečekal, že by mohlo dojít k tak rychlému a nenadálému osvobození. Satana zahnal zpěv v jazycích, přesně řečeno zpěv v hebrejštině.

Ještě jednou jsem měl možnost zakusit, jakou sílu má modlitba chval a zpěv v jazycích. Platí totiž, že při zpěvu v jazycích je to sám Duch svatý, kdo se modlí, a je to opět Duch svatý, kdo bojuje přímo proti zlému duchu, to jsou ony nevýslovné vzdechy, o nichž mluví svatý Pavel v listu Římanům (srov. Řím 8,26). Této síle zlý duch nemůže žádným způsobem vzdorovat. Jedná se o zápolení mezi Duchem svatým a zlým duchem.

Dále bych rád podtrhnul sílu Božího slova. My při modlitbě za osvobození nevyslovujeme přímá nařízení zlému duchu, pokud na místě není přítomen kněz pověřený prováděním exorcismu. Při našem počínání klademe velký důraz na sílu Božího slova. Tuto moc Božího slova jsme nejednou zakusili, a proto Písma svatého hojně používáme. Obzvláštní účinnost mají slova Pána Ježíše a biblická místa, která jsou nám doporučena prostřednictvím proroků. Ježíšovo slovo pronesené s mocí sráží nepřítele k zemi. Když konáme modlitbu za uzdravení, pronášíme pomalu Ježíšova slova. Za tím účelem si vždy vybereme nějakou epizodu, která nám sděluje, jak Ježíš vyháněl zlé

duchy. Tímto způsobem se zpřítomňuje Ježíš, jakoby se opakuje ona epizoda, Ježíš znovu vystupuje jako osvoboditel. Ježíšova slova pronesená v dané situaci v síle Ducha svatého srážejí nepřítel do prachu. Zlý duch řve a prchá. Prchá rovněž v okamžicích, kdy je demaskován prostřednictvím nějakého biblického výroku. Podobně jako zpěv chval, tak také Boží slovo utěšuje, léčí zraněná srdce, obvažuje rány, dodává nám naději, dopřává postiženému, aby mohl vnímat přítomnost svého pravého Osvoboditele.

Hovořili jsme o modlitbě chval, o modlitbě v jazycích, o Ježíšově slově. Nyní bych chtěl popsat, jak se má modlitba za osvobození uspořádat. Existuje jednak osvobození od zlého, a my se na něj právě zaměřujeme, ale také osvobození pro Pána a ve prospěch postižené osoby. Osvobození „od“ není tak důležité jako osvobození „pro“. Upřednostňujeme osvobození „pro“, když pracujeme na osvobození „od“. To znamená, že nás nezajímá v první řadě nepřítel, ale bratr, kterého máme před sebou, postižený člověk. Naše pozornost se soustředí na člověka. Z uvedeného důvodu se snažíme pohnout tohoto člověka ke spolupráci. Spíš než o vyhnání zlého ducha nám jde o uzdravení našeho pacienta. K osvobození může dojít dvěma způsoby. Představme si místnost, v níž jsou zlý duch a postižený člověk. Jedna metoda chce uchopit nepřítel a vyhodit ho z místnosti ven. Jestliže se to podaří, pak je to dobrý postup. My jsme ale zakusili, že účinnější je druhý postup, tedy uchopit pacienta a vyvést ho z dotyčné místnosti ven, převést ho na jiné a bezpečné místo. Tuhle metodu tedy upřednostňujeme, protože se zajímáme mnohem víc o pacienta než o zlého ducha.

Zajímat se o pacienta znamená, že ho vybízíme k modlitbě a že ho chceme přitáhnout k Boží milosti, chceme, aby se posiloval svátostmi. Snažíme se, aby si sám pacient

uvědomil svou situaci a aby z ní také vyšel. Viděli jsme, že tento způsob osvobození je snazší a účinnější, protože se z člověka postiženého působením zlého ducha stává člověk, který žije jako Boží syn nebo dcera. Co je ve skutečnosti záměrem zlého ducha? On chce zničit člověka jako křesťana, chce člověka zničit jakožto Božího syna či dceru. My ho tedy musíme přivádět k tomu, aby žil jako pravý Boží syn či dcera v síle Ducha svatého. Z uvedeného důvodu po osvobození ihned nad takovým člověkem vzýváme Ducha svatého, aby v něm vyplnil prázdné místo, aby ho posílil. Člověk tak může povstat a žít pravým křesťanským životem ve víře, naději a lásce.

Velmi důležité jsou víra a láska těch, kdo modlitbu za osvobození provádějí. My Pána vždy prosíme, aby nám dal velmi silnou víru. Naše služba opravdu vyžaduje silnou víru. Evangelium je v této věci naprosto jasné. Opíráme se o víru osob, které se modlí, opíráme se o jejich lásku k Bohu a k bližnímu.

Víra a láska mocně působí. Svatý Řehoř Veliký ve svých promluvách tvrdí, že nikdo nemůže vyhánět zlé duchy, pokud nemá lásku k bližnímu. My tvrdíme totéž o službě modlitby za osvobození. Zlý duch neobstojí, když existuje láska. On, který je v plamenech, neobstojí před ohněm lásky. Z uvedeného důvodu se snažíme postiženého opravdu milovat, milovat toho, kdo je postižen, a pochopitelně se také musíme mít rádi mezi sebou. Jestliže není láska, není možno dospět k vyléčení, protože je to láska, která poráží našeho nepřítele.

Schéma modlitby za osvobození

Salvucciho kniha *Zkušenosti exorcisty* (Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství 2000) obsahuje velmi dobré schéma takové modlitby. My se tímto schématem řídíme už dlouhou dobu.

a) Na začátku je nejdůležitější vzývat Ducha svatého, a proto zpíváme hymnus *Veni Creator Spiritus*.

b) Pak se pouštíme do rozlišování duchů. I tato věc je velmi důležitá, a proto uvedený bod nikdy nesmíme vypustit. Jedná se o nejobtížnější úkol exorcisty, který je možná těžší než samotný exorcismus. Stanovit odpovídající diagnózu je opravdu nesnadné. Je nutné určit druh působení zlého ducha: pokušení, trýznění, lákání, zamoření, posedlost. Uvedené způsoby působení se opakují, ale v jednotlivých případech se také liší podle toho, o jakou osobu se jedná. Do hry vstupuje stav člověka, jeho vzdělání, prostředí, v němž se pohybuje.

Velmi často dochází k tomu, že se zlí duchové shlukují. Jestliže je přítomen zlý duch nenávisti, velmi snadno přistupuje také zlý duch hněvu a pomsty. Zlý duch mlsnosti vytváří prostor pro zlého ducha chlípnosti a netečnosti. Zlý duch závisti je vždy provázen zlým duchem pýchy. Tito duchové se mohou jevit jako osobně přítomní, jsou však pouze falešnými projekcemi postiženého. Tyto nepravdivé projekce jsou řízeny zlým duchem.

Další věci, k níž dochází relativně často, je to, že duchové přicházejí jeden po druhém. Po zlém duchu, který člověka uvádí do hříchu, přichází duch beznaděje, deprese, sebevražedných ponoukání. Po duchu gnóze, který je

dnes velmi rozšířený a který se týká znalosti okultních skutečností, přichází duch mentální zmatenosti a poma-tenosti, který zcela převrací myšlenky a přesvědčení. Souhrnně řečeno, je třeba provést toto rozpoznání, abychom věděli, kteří zlí duchové právě působí. To se týká také pros-tych pokušení, lákání, trýznění. Tohle jsou nejčastější a nejnebezpečnější případy, které vážně narušují křes-ťanský život.

c) Po tomto rozlišení duchů a poté, co se ujistíme o zá-měru působení zlých duchů, přistoupíme k dalšímu bodu: ujmeme se postiženého prostřednictvím modlitby. Začne-me se modlit v jazycích, abychom zahnali nepřítele. Pak následuje krátká evangelizace, při níž představujeme Je-žíše jako osvoboditele. Smyslem tohoto bodu je, abychom postiženého přivedli do kontaktu s Pánem, který ho osvo-bozuje. Pak se všichni začnou modlit tak, jak kdo cítí. Jedná se o neschematickou modlitbu. Je velmi dobré, že se nepostupuje pouze podle jednoho schématu, protože jednotlivé případy jsou vzájemně odlišné. Vystupuje pro-rok, který odkazuje na nějaké místo z Písma, které se pak čte. Jakmile zjistíme, že na dotyčné postižené osobě se začíná něco projevat, zesilujeme svou modlitbu a při-stupujeme k prosbám.

Předtím, než přistoupíme k vlastní modlitbě za osvo-bození, je pro nás velmi důležité přesvědčit se o přítom-nosti Ježíše Krista mezi námi, protože ten, kdo osvobozu-je, je právě on. Tohle ale není obtížné, protože on sám nám slíbil, že tam, kde jsou dva nebo tři shromáždění v je-ho jménu, tam je on spolu s nimi (srov. Mt 18,20). Záleží na nás, jestli jsme spolu v jeho jménu, jestli to opravdu chceme. Zakoušíme lásku, radost, pokoj. Z toho pak vy-vozujeme, že Pán je opravdu mezi námi a že působí. Pak

se s vírou modlíme. Spoléháme hodně na Boží slovo, které čteme na pokyn proroka. Tímto způsobem modlitba pokračuje až do konce, aniž bychom se starali o cokoli jiného.

d) Když dojde k osvobození, je třeba vykonat ještě jednu věc. Bylo by chybou postiženou osobu po jejím osvobození nechat být. Jestliže dospět k osvobození není právě snadné, udržet se ve stavu svobody je ještě těžší. Všichni exorcisté prodělali v řadě případů právě tuhle zkušenost, protože po osvobození často dochází k tomu, že osoby upadají do stejného zla znovu. Příčinou je někdy to, že po nastalém osvobození byla dotyčná osoba ponechána sama sobě. Z uvedeného důvodu platí, že po osvobození je třeba určité rekonvalescence, jakési terapie, která člověka vrací do normálního stavu. Je to opravdu nezbytné. Z evangelia se dozvídáme o zlém duchu, který byl nucen opustit určitou osobu, pak se pohyboval po poušti, následně vyhledal dalších sedm zlých duchů, kteří jsou ještě horší než on, a vrátil se k dotyčné osobě, jejíž situace se tak stala výrazně horší, než byla před jejím osvobozením (srov. Mt 12,43-45). Měli bychom se opravdu zamyslet nad tím, zda je správné přistoupit k osvobození, pokud není zajištěno, že se osvobozené osobě dostane adekvátní doby pro zmíněnou rekonvalescenci. Musíme být schopni osobu nejen osvobodit, ale také se o ni potom postarat a zajistit jí po osvobození utvrzení v dobrém.

Mělo by tedy být pochopitelné, jak je pro nás důležité právě toto druhé období. Za tímto účelem jsme ustanovili kolektivní služby uzdravování a osvobozování. Scházíme se třikrát v týdnu, setkání trvají dvě až tři hodiny. Na tato setkání přichází opravdu velmi mnoho lidí. Snažíme se o to, aby všechny osvobozené nebo uzdravené osoby přicházely na naše setkání a pokračovaly v terapii. Postupu-

jeme následovně: Vedeme osoby v první řadě k tomu, aby přijímali Ježíše prostřednictvím svátostí, připravujeme je na svatou zpověď přede mší svatou, protože svátostné očišťování má zásadní význam. Když začne mše svatá, provádíme výkrop svčenu vodou, anebo opakujeme křestní zřeknutí se zlého ducha a křestní sliby. V kázání opět klademe důraz na setkání s Ježíšem, jenž je přítomen prostřednictvím svého slova. Modlitba za osvobození je začleněna do mše svaté, jedná se o liturgický aspekt osvobození. V tomto okamžiku znovu prosíme Otce skrze Ježíše přítomného v eucharistii o mravní a psychické osvobození od zlého ducha, pokud z jeho zlého působení ještě něco zbývá.

Pak následuje svaté přijímání. Potom jdou nemocní v průvodu do velké místnosti, kde se koná zhruba půlhodinová adorace. Připojujeme ještě další evangelizaci, v níž opět hovoříme o Ježíšovi jako osvoboditeli. Jedná se o další obřady směřující k očištění, o vzývání Ducha svatého a zpěvy. Tímto způsobem podporujeme duchovní růst osob, takže člověk není zanechán o samotě a je stále pod ochranou společenství i poté, co dosáhl osvobození.

Tak je celé naše společenství vlastně terapeutickou komunitou, komunitou uzdravení, kde ti, kdo dosáhli osvobození a uzdravení, nacházejí své místo v modlícím se společenství, čímž se upevňují v dobrém a uchovávají si svou znovu nabytou svobodu nebo zdraví.

Překvapení exorcistu - duše zesnulých

Aktivita, kterou exorcista vykonává, jej přivádí do situací, které se mohou ostatním zdát naprosto neuvěřitelné. Exorciste se setkávají s lidsky absurdními případy a s podivnostmi, které si snad ani není nikdo schopen předem představit. Kontakt se světem nadpřirozena nás staví před velmi zajímavé otázky, které není exorcista schopen vyřešit obecně, může ale dospět k jejich řešení v konkrétních případech. Nezapomínejme, že se jedná pouze o nepřímý kontakt s nadpřirozeným světem, protože je zprostředkovan slovy a gesty postižených osob a událostmi, k nimž v souvislosti s exorcismy a modlitbou za osvobození dochází. Jedná se často o velmi podivné věci. Z uvedeného důvodu je namístě velká opatrnost a obezřetnost při rozlišování, protože musíme tyto záležitosti odlišit od všeho toho, co by mohlo mít přirozené příčiny.

Objevují se před námi ale také problémy, které si vyžadují hlubší biblické a exegetické bádání nebo to, aby učitelský úřad církve zaujal jasné stanovisko. Exorcista se může snažit pouze o to, aby vyřešil dotyčný případ, který má právě před sebou. Může také popsat zkušenosti, které prodělal, nesmí si však osobovat právo vyvozovat z toho obecně platné závěry.

Zmíněné limity exorcistova působení jsou dány ještě tím, že každý, kdo se věnuje této službě, má své osobní jedinečné zkušenosti. Někdy se tyto zkušenosti kryjí s tím, co zakusili ostatní exorciste, jindy to ale platit nemusí. I když jednomu a témuž exorcistovi se totéž stává

také vícekrát, nemusí to znamenat, že ostatní exorcisté udělali stejnou nebo podobnou zkušenost.

Aby si čtenář mohl udělat představu o tomto druhu problémů, které vyvstávají na základě zažitých zkušeností, popíši jeden příklad. Připojím k tomu myšlenky ostatních exorcistu, z nichž někteří se vyslovují souhlasně a jiní zase odmítavě. Každý vychází ze své vlastní osobní zkušenosti. Z toho pak vyplývá odlišnost mínění.

Problematika přítomnosti duší zesnulých

Tematika, kterou se chci zabývat v této kapitole, je opravdu velmi zajímavá. V poslední době se v Itálii tato otázka stává velmi aktuální, protože o některých případech se hovoří dokonce v televizních zprávách a píše na stránkách časopisů. Obyčejně tuto záležitost popisujeme jako „problematiku přítomnosti duší zesnulých“. Otázka stojí následovně: je možné, že zlý duch někoho trýzní tím způsobem, že k tomu využívá nějaké zavržené duše? Je možné setkat se v postižených osobách, nad nimiž konáme exorcismus, s přítomností duší zesnulých lidí?

Je jasné, že toto téma nemá zhola nic společného se spiritismem, protože se nejedná o žádné vyvolávání zesnulých nebo duchů. Tyto přítomnosti se projevují při provádění exorcismů. Kromě odlišnosti zkušeností jednotlivých exorcistu je třeba velmi důrazně podtrhnout, že ti, kdo se s danou problematikou ve své praxi setkali, nemíní ze svých zkušeností vyvozovat nějaké obecné závěry. Může se totiž jednat o přirozené jevy, a proto je velmi důležité vnímat to, co o dané záležitosti říkají psychiatři zejména v těchto posledních letech, kdy se hodně hovoří o rozdvo-

jení osobnosti nebo o mnohočetných osobnostech. Nabízejí se ale také jiná vysvětlení.

Pokud se jedná o Boží zjevení, už jsme řekli to málo, co je nám dáno vědět ohledně stavu a eventuálním působení duší zesnulých lidí. Musíme brát velmi vážně prohlášení koncilu v Lyonu a koncilu ve Florencii, které prohlásily, že duše zesnulých jdou ihned po smrti buď do nebe, nebo do očistce, anebo do věčného zavržení. Z těchto definic jasně vyplývá, že doba zkoušky končí smrtí. Zároveň ale tyto definice ponechávají hodně prostoru pro bádání a různé interpretace. Rozhodně ale nebylo jasně řečeno, že k tomuto rozdělení duší dochází v každém případě. Pokud se jedná o skutečné podmínky existence duší a o to, co se s nimi může odehrávat v onom ne zcela jasně vymezeném období po smrti těla a před druhým Kristovým příchodem, posledním soudem a všeobecným vzkříšením, zůstává velký prostor pro bádání a pro různé hypotézy.

Podtrhuji, že různé zkušenosti exorcistů je možno číst se zájmem, ale také jen ze zvědavosti, může se jednat o podněty k biblickým studiím, exorciste ale nikdy nechtějí dát nějaké definitivní vysvětlení toho, co zakoušejí. Je jim totiž jasné, že jejich zkušenosti mohou být interpretovány mnoha způsoby. Na tomto místě je třeba zmínit například podstatnou odlišnost mezi skutečnou a pravou osobou a okultistickou vazbou, přičemž vnější symptomy mohou být v zásadě totožné. Francouzský exorcista otec René Crozet se na základě své velmi obsáhlé praxe, v níž se setkal s velkým počtem různých případů, domnívá, že určitou duši může trýznit nejen nějaká duše zesnulého, ale dokonce duše někoho živého. Může se jednat o mága, který vyprovokuje působení zlého ducha v postiženém, nebo o osobu, který za tímto účelem dotyčného mága angažovala, aby někomu tuto trýzeň způsobil.

Nyní chci uvést mínění některých věhlasných charismatiků, s nimiž jsem měl možnost o dané problematice hovořit. Jejich mínění se různí, protože také jejich zkušenosti jsou vzájemně odlišné. Někteří se domnívají, že zlý duch může používat ke svému působení duše nějakého zatracence a trýznit tak postiženou osobu. Jiní mají za to, že postižení osoba může být trýzněna také dušemi, které nejsou zavrženy. Každopádně musíme brát zřetel na upozornění obsažené v úvodních instrukcích *Římského rituálu*. V odstavci číslo 14 je exorcista upozorněn, aby si dával pozor na možné převleky, které na sebe démon někdy bere. Dále se tam říká, že není třeba démonovi věřit, když se vydává za duši některého světce nebo nějakého zesnulého nebo anděla. Jedná se o velmi důležité upozornění, protože zlý duch velmi rád uvádí exorcistu na falešnou cestu. Není to ale všeobecně platná zásada, protože zlý duch nemusí vždy lhát.

Odpovědi jednotlivých exorcistu

Nyní se tedy dostáváme k odpovědím, které na danou otázku dávají jednotliví exorcisté. Vše pochopitelně závisí na tom, jaké jsou jejich vlastní zkušenosti s takzvanými přítomnostmi duší zesnulých.

Exorcista z Lazia

Měj jsem různé případy. Vícekrát jsem musel konstatovat, že instrukce obsažená v článku číslo 14 *Římského rituálu* je naprosto přesná. Když jsem byl důrazný, vycházelo najevo, že ve skutečnosti se jedná o přítomnost určitého zlé-

ho ducha, který se snažil o to, aby vše vypadalo jako přítomnost duše nějakého zesnulého, přičemž udával přesně jméno tohoto zesnulého. V některých případech jsem ale měl dojem, že to byla skutečně přítomnost duše nějakého zesnulého. Když se prohlašoval za zavrženého, nařizoval jsem tomuto duchu, aby se odebral tam, kam ho odeslal Kristus soudce. Když to nebyl zavrženec, sliboval jsem tomuto duchu, že se mu dostane pomoci ze strany církve. Snažil jsem se zjistit, jestli se dotyčný kál za svá provinění, a pak jsem ho podmíněčně odporoučel Božímu milosrdenství. Stalo se mi také, že tyto hypotetické přítomnosti duší zesnulých se dále neprojevovaly, i když jsem musel pokračovat v udělování exorcismu. Jindy se stávalo, že se tyto duše jakoby vracely, aby pak úplně zmizely. Popisují své zkušenosti tak, jak jsem je prožil, a nemíním z toho vyvozovat žádné obecné závěry. Naše exorcismy jsou zaměřeny k osvobození duší od posedlosti zlými duchy a od jejich působení. Jestliže v průběhu provádění exorcismu zakoušíme něco podivného, pak považuji za správné vydat o tom svědectví, naším úkolem ale rozhodně není, abychom z toho vyvozovali nějaké obecně platné závěry, protože to není obsahem naší služby.

Exorcista ze Sicílie

Hovoříme-li o problému přítomnosti duší zesnulých, pak musíme vyloučit předstírané přítomnosti a věnovat pozornost pouze těm, které vyhlížejí jako opravdové. Mělo by být jasné, že postižený je trýzněn zlým duchem nebo že má psychické poruchy, a proto si může zmíněné přítomnosti ve své mysli utvářet docela dobře on sám.

Pokud se jedná o přítomnosti duší zavržených, pak se na základě své vlastní zkušenosti odvažují zastávat míně-

ní, že zlý duch může používat ke svým cílům duší zavrženců, zejména pak těch, kdo byli v jeho moci již v tomto životě. Toto mínění není v rozporu s výroky koncilů z Lyonu a z Florencie, v nichž se tvrdí, že duše jdou okamžitě po smrti buď do nebe, nebo do očiště, anebo do pekla. Nic nevylučuje, aby Hospodin nedal Satanovi svolení k tomu, aby využíval duší zavrženců, kteří jsou v pekle pod jeho vládou a kteří se v jistém slova smyslu stali démony. Není tedy vyloučeno, že slouží k trýznění posedlých v tomto životě.

Nesdílím ale mínění těch, kdo hovoří o duších, které bloudí světem, nebo o duších těch, kdo odešli z tohoto světa násilným způsobem, že by měly čekat na to, kam budou poslány. Není pravda, že tyto duše by mohly vstupovat do živých lidí a trýznit je proto, že by je za tímto účelem používali mágové, nebo proto, že by je používal zlý duch, nebo proto, že by to Bůh dopustil, nebo proto, že by tyto duše chtěly tímto způsobem nějak participovat na životě lidí v tomto světě. Takové mínění se totiž nedá dost dobře sloučit s prohlášeními zmíněných koncilů. Nicméně i tento názor si zasluhuje naši pozornost. Danou oblast je třeba ještě teologicky probádat, protože musíme přesněji znát to, jaký byl pravý úmysl koncilních otců, kteří daná prohlášení vydali, a jaký je pravý význam jejich výroků. Je rovněž třeba, aby se dané záležitosti věnovali také představitelé dalších vědních oborů, aby se vyjasnilo, co je skutečného na psychických pozůstatcích, na takzvaném oduší a na astrálním těle.

Pokud se jedná o duše v očiště, pak nic nevylučuje, aby s Božím svolením konali svůj očištěc v duších živých osob, tedy v osobách, které jsou ještě ve stavu putování v tomto světě. Uvedené mínění není příliš vzdáleno učení středověkých teologů. Mé osobní zkušenosti pak tomuto

mínění přizvukují. Pokud by toto mínění mělo být přijato, musí ho ohodnotit teologové.

Když je řeč o alespoň dočasném pronikání duší do živých osob, pak má vlastní zkušenost mne vést k závěru, že dané záležitosti vcelku věřím. Vícekrát se mi v průběhu provádění exorcismů stalo, že jsem postřehl přítomnost duše nějakého mága, který se snažil zapříčinit, aby někdo upadl do spárů zlého ducha. Duše tohoto mága byla ještě přítomna v osobě, kterou k sobě chtěl připoutat. Je tedy možné hovořit i o tom, že někdo může škodit v duši někoho jiného ještě v době, kdy putuje po této zemi.

Zkoumání přítomnosti duší nás nevyhnutelně vede také k tomu, abychom se zabývali přítomností andělů. S tou se relativně často setkáváme v Bibli. Ve Starém zákoně můžeme uvést jako příklad Ezechiela, Daniela, Zachariáše ... V Novém zákoně se o nich hovoří v evangeliích, ve Skutcích, v knize Zjevení. Tato záležitost se vyskytuje často v legendách i v duchovní zkušenosti světců. Exorcisté s tím ale mají jen málo zkušeností. Pokud se s něčím podobným setkají, musí to mít za něco podezřelého. Zřejmě se tu projevuje stále platná a velmi moudrá norma z článku číslo 14 *Římského rituálu*. Dábel se totiž může celkem snadno vydávat za anděla světla, aby tak exorcistu uvedl na nesprávnou cestu. Je však třeba, aby se této problematice věnovala větší pozornost a aby se celá záležitost lépe probádala, protože Hospodin může používat anděly v případě lidí, kteří jsou vystaveni nějakému mimořádnému působení zlého ducha.

Exorcista z italského kraje Marche

Toto téma je důležité a velmi obtížně řešitelné. Řekl bych, že v posledních letech se toto mínění stále více šíří. Před-

poklad, že ve velkém procentu těchto případů nejde o skutečné zlé duchy, nýbrž o přítomnost bludných duší v obtížích, se rodí z evidentní odlišnosti mezi těmi, kdo jsou posedlí zlými duchy, a těmi, kdo pociťují zmíněné přítomnosti duší zesnulých. V případech posedlosti se démoni projevují prostřednictvím násilí, nenávisti, vzteku, ohavnými výrazy a gesty, v nichž je nesmírné množství negativní energie. Naproti tomu kontakt s přítomnými dušemi zesnulých není nikdy násilnický, i když je to pro živého člověka velmi obtížné. V některých případech se dokonce jedná o pokojnou zkušenost a cílem všeho je poskytnutí pomoci.

Asi před deseti lety mne třikrát nebo čtyřikrát vyhledala dívka, která v sobě pociťovala přítomnost nějaké duše. Byla to ale přítomnost poklidná a plná respektu, dokonce se projevovala pozitivně. Jednalo se o určitou pomoc a dívce se dostávalo osvícení. Když za mnou přišla naposledy, řekla mi: „Přestanu za tebou chodit, protože zmíněná duše si nepřeje, aby byla vyhnána. Prosí mne, abych se jí ujala jako svého manžela, protože chce pokojně žít ve mně a spolu se mnou.“ Ta dívka nebyla ještě provdána. Je možno takového ducha nazvat démonem? Jsou to vždy démoni, kdo se snaží podvodným a podloutným způsobem přiblížit k člověku, anebo se v některých případech jedná o bludné duše zesnulých, které nemohou po smrti dojít pokoje, a proto hledají lidskou společnost, někdy dokonce s pozitivními záměry, jindy proto, aby druhým škodily?

Tato otázka má velký význam pro naše pastorační působení. Exorcismus, který obvykle v těchto případech používáme, zřejmě není tím nejvhodnějším prostředkem, protože je přímo zaměřen proti padlým andělům. Co tedy máme dělat? Podle mé vlastní zkušenosti jde o to, že když v takové souvislosti použijeme exorcismus, je to tak, jako

kdybychom vystřelili do prázdna. Jaký význam má a k čemu slouží, když řekneme: „Odejdi, Satane,“ když se nejedná o démony? Jednou jsem šel za svým přítelem, také exorcistou, a přivedl jsem za ním dívku, kterou trápila přítomnost duše nějakého zesnulého. Exorcismus nevedl k ničemu. Je velmi zajímavé, že asi za rok mi telefonoval jeden biskup, který mi řekl, že k němu přivedli nějakou dívku, aby nad ní udělal exorcismus. Pan biskup si přál, abych exorcismus provedl spolu s ním. Také v tomto případě neměl exorcismus žádný účinek a dívka se svého soužení nezbavila.

Z uvedených důvodů se domnívám, že musíme hledat jiné způsoby, tedy slavení mší svatých a modlitby za zemřelé. Měli bychom si také vyměňovat zkušenosti týkající se podobných případů.

Domnívám se, že by bylo velmi důležité, aby teologové hlouběji probádali pravý význam příslušných výroků Lyonského a Florentského koncilu. Druhý zmíněný koncil prostě a jednoduše opakuje doslova to, co učí předchozí koncil. Podle tohoto učení duše okamžitě po smrti obdrží své věčné určení spásy nebo zavržení. Potřebujeme přesný výklad zmíněných textů, z něhož bychom pak mohli vyvodit, jak osvobodovat postižené nějakými jinými prostředky, než jsou exorcismy.

Exorcista z Benátská (popis jednoho konkrétního případu)

S paní Amélií jsem se setkal náhodou po jedné mši svaté celebrowané monsignorem Milingem, na které byla tato paní přítomna. Amélii je dvaadvacet let a je v domácnosti, je matkou Marka a Marzie, oběma je méně než dvacet let. Její manžel pracuje jako dělník. Dnes oba chodí pra-

videlně do kostela, ale před časem tomu tak nebylo. Matka zůstala postižena více než její potomci, manžel je kompletně bez obtíží.

Tato rodina představěla dům, který zakoupila od lidí ne příliš dobré pověsti. Marek a Marzia mají obtíže a děvče je navíc ještě nemocné. Povšiml jsem si, že matka, která je plná obav o své děti, je mnohem znepokojenější než její děti. Paní Amélie slyší divné zvuky, vnímá přítomnost nějakých duší, cítí odporné zápachy. Při prvním exorcismu, který jsem jí uděloval prostřednictvím telefonického spojení, upadla do bezvědomí. Odebral jsem se tedy do jejich domu, abych zde slavil mši svatou a pronesl exorcismus nad Améliinou dcerou.

Pak jsem Amélii požádal, aby přišla do mé kanceláře, kde bych s ní mohl v klidu pohovořit. Otázka: „Ve jménu Kristově a jeho autoritou ti nařizuji, abys mi vyjevil své jméno.“ Odpověď: „Rinaldo.“ Otázka: „Jste muži nebo jsou mezi vámi také ženy?“ Odpověď: „Jsme tu muži i ženy.“ Otázka: „Je tu s tebou hodně tvých přátel?“ Odpověď: „Někteří odešli, my ale zůstáváme tady. Byli jsme v tom domě ještě předtím, než přišla Amélie.“ Otázka: „Kolik je vás teď v Amélii?“ Žádná odpověď. „V moci Božího království ti nařizuji, abys mi odpověděl. Nařizuji ti, abys mi řekl jméno člověka, který s tebou spolupracuje.“ Odpověď: „Mauro.“ Otázka: „Která z přítomných žen tu má hlavní slovo?“ Odpověď: „Anna.“ Otázka: „Kdy jste vstoupili do Amélie?“ Odpověď: „Když byla těhotná a nosila Marka, bylo to ve čtvrtém měsíci těhotenství.“ Otázka: „Kdy jste vstoupili do Marzie?“ Odpověď: „V průběhu jejího růstu.“ Otázka: „Kdy jste do ní vstoupili, když byla dítětem?“ Odpověď: „Je to dědičná záležitost.“ Otázka: „Je to dědictví po rodičích, nebo po rodičích jejich otce?“ Žádná odpověď. Otázka: „Ve jménu cti Božího jména, a nikoli

kvůli mé zvědavosti, řekni mi, zda ten, kdo uvnitř všechno řídí, je nějaký démon?" Odpověď: „To ti neprozradím.“ Opakuji otázku a odpověď nepřichází. Otázka: „Skrze co jste vstoupili do Amélie?“ Odpověď: „Já jsem závistivý.“ Otázka: „A ostatní tvoji přátelé jsou také závistiví?“ Odpověď: „Ano.“ Otázka: „Ty toho ale proti ní nemůžeš moc dělat, protože má pevnou víru.“ Odpověď: „Zničil bych ji i její rodinu, ale nebylo to možné, protože ona chodí pořád do kostela a hodně se modlí.“

Upozorňuji na to, že Rinaldo byl bratr Maura a otec Anny. Všichni zesnulí, kteří před svou smrtí vlastnili dům, který Améliina rodina zakoupila a opravila. V předměstské čtvrti je nikdo neměl rád. Říkalo se o nich, že praktikovali magické obřady. Jeden z nich spával se zvířaty. Také jejich potomci pohlížejí na Amélii a její příbuzné se závistí a zahrnují urážkami Améliiny děti. Dům byl znovu prodán a Amélie se svou rodinou žije v novém bytě ve středu města. Nový příbytek není nijak postižen přítomnostmi duší zesnulých. Postižené osoby jsou na dobré cestě k uzdravení.

Anglický exorcista

Já se držím pravidla, podle kterého vykládám údaje pocházející z mých osobních zkušeností při provádění exorcismů na základě možných implikací, které pocházejí z Božího zjevení, a nedělám to, že bych interpretoval Boží zjevení podle mých vlastních zkušeností. Jak již bylo řečeno, všichni zesnulí jsou buď v ráji, nebo v pekle, nebo v očištcí.

1. Duše v očištcí se za nás modlí a jsou nám vděčné za naše modlitby. Zdá se tedy, že tyto duše se mohou tu a tam zjevovat těm, kdo žijí v tomto světě, aby je prosily o mod-

litby nebo aby živým pomáhaly nebo aby jim poděkovaly. Neodpovídalo by však jejich stavu, kdyby měly někoho uvádět do pokušení, působit živým škody nebo trýzeň, jak se někteří domnívají. Nezapomínejme, že duše v očištění jsou zaměřeny k Bohu!

2. Když konám exorcismy, pak všechny duchy, kteří způsobují pokušení, škody nebo trýzeň, považuji za demony spíše než za duše zavržených. Mám k tomu následující důvody: a) Zdá se, že v Novém zákoně jsou tyto duchové nahlíženy právě tímto způsobem, b) Instrukce číslo 14 v úvodní části *Římského rituálu* nabádá právě k takovému hodnocení, c) Jelikož duše zavržených v pekle se staly v jistém slova smyslu demony, zdá se být vhodné jednat s nimi právě tak, jako se zlými duchy. I když tato interpretace nemusí být přesná, z praktického hlediska se určitě nejedná o chybu, d) Jsou to především spiritisté, kteří mají tendenci vykládat dotyčné jevy tak, jako kdyby se jednalo o duše zesnulých. Tímto způsobem ale nenahlíží na tyto duše tak, jako kdyby byly v ráji, očištění nebo pekle.

3. V mé praxi exorcisty se objevily případy, které na počátku vzbuzovaly určité pochybnosti. V průběhu času však vyšla najevo celá pravda. Budu hovořit konkrétně: když mi například nějaký hlas říká, že zná velmi podrobně nějakou zesnulou osobu, mám za to, že se nacházím v přítomnosti nějakého zlého ducha, a nikoli v přítomnosti nějaké duše. Tento zlý duch měl nad dotyčnou duší vládu. Z uvedeného důvodu jedním s tímto duchem jako se zlým duchem spojeným s určitou duší XY, a nikoli jako s duší XY.

Tento přístup ke zmíněným skutečnostem jistě není jediný, který by byl kompatibilní s vírou, a proto s velkým zájmem vyslechnu názory ostatních exorcistu.

Exorcista z Apulie

Pokud se jedná o problematiku přítomností duší zesnulých, domnívám se, že je možno s jistotou odpovědět v následujících bodech.

1. Popírám, že zlý duch by mohl používat duši nějakého zavrženého, aby posedl nějakou osobu nebo duchovně zamořil nějaké místo, protože by to byla strašlivá trýzeň pro příbuzné dotyčného, kdyby se dozvěděli, že je zavržen. Kdyby se démon takto choval, jednalo by se o jeho lest, aby uvrhl do beznaděje pozůstalé příbuzné. V dané souvislosti se upomínám na to, co mi jednou řekl otec Pio, když jsem mu předložil jeden případ, v němž jsem působil jako exorcista. Tehdy mi démon tvrdil, že ve skutečnosti vstoupili do onoho člověka čtyři duše zavržených. Pak mi sdělil jejich jména a místa, kde žili. Sdělil mi také způsob, jak tito čtyři zemřeli. Otec Pio mi řekl velmi důrazně: „Nenech se vodit za nos. Nejsou čtyři, je to pouze jeden zlý duch, který hovoří čtyřmi hlasy, aby na sebe bral různé podoby.“ Když jsem to řekl zlému duchu, on mi odvětil: „Nevíš, že jsem svou vlastní povahou lhář?“ Tato záležitost týkající se skutečnosti, že zlý duch je bytostně lhář, je velmi dobře vystižena ve filmu *Exorcista*. Démon se v tomto filmu chová tak, jako kdyby byl matkou exorcisty, aby tak samotného exorcistu trýznil.

2. Pokud se jedná o zkušenosti charismatiků, mám k nim velké výhrady. Jsem přesvědčen, že v pozadí je stále nějaký sobecký zájem. Mám rovněž za to, že jejich zkušenosti obsahují velkou dávku fantazie.

3. Popírám, že osoby v období očišťování by mohly obtěžovat osoby nebo zanořovat nějaká místa. Vždyť se jedná o duše zaměřené k Bohu. Z uvedeného důvodu se mi zdá být naprosto nelogické, aby tyto duše někoho trýznily.

4. Pokud se jedná o působení mága, jenž způsobil posedlost určité osoby zlým duchem, zastávám mínění, že mág může pokračovat ve svém jednání, které však není ničím jiným než působením zlého ducha. Naše modlitby nemají jiný účel, než přetrhout tuto vazbu.

Exorcista z Piemontu

Televizní programy nedělají nic jiného, než že uvádějí osoby do ještě větší zmatenosti. Je tomu tak buď kvůli nevědomosti autorů těchto programů, nebo kvůli nesprávnému přesvědčení. Tihle lidé si neuvědomují, kolik lidí tak uvádějí na nesprávnou cestu a kolik se jich přiblíží k nebezpečným zkušenostem.

Když je řeč o duších v očistci, pak nevíme, jak dlouho trvá jejich očišťování. Otázkou je, zda v jejich případě vůbec můžeme hovořit o nějakém čase. Církev proto nikdy nestanovila časové období, v němž se za ně máme modlit. Svátý Pavel v Prvním listu Korintánům 15,29 tvrdí: *Jaký má potom smysl, co dělají ti, kdo přijímají křest místo těch, kdo už zemřeli? Jestliže mrtví vůbec nevstávají, proč tedy přijímat za ně křest?* První křesťané tedy věřili, že má smysl dělat něco pro mrtvé natolik, že za ně dokonce přijímali zástupně křest.

Ten, kdo se vyzná v praktikách nějaké okultistické skupiny, byl možná také požádán, aby odevzdal těmto mocnostem svou duši, svou vůli, svou paměť nebo schopnosti, jimž je vybaven. Toto odevzdání může být potvrzeno prostřednictvím smlouvy krve, písemně, nebo skrze určité obřady, jako je pití krve nebo spermatu nebo nějaké jiné tělní tekutiny určité živé či zesnulé osoby, může se to udělat také prostřednictvím oběti nějakého živočicha ... Všechny tyto postupy chtějí ustanovit nezrušitelnou vaz-

bu a chtějí člověka uvést do trvalé závislosti na někom jiném. Jeden psychiatr to vysvětluje následovně: „Mág nebo člověk, který má okultistické schopnosti, přivede k rozkladu osobnost, která mu dovolí, aby s ní vstoupil do transferenciálního vztahu, což se odvozuje od slova transfer, tedy přenos. Tato osoba je pak naplněna osobností mága, přebírá jeho gesta, paměť, vášně, chutě ... přitom ale všechno dělá na pokyn mága. Mág může tuto osobu používat také v noci. Dělá to prostřednictvím telepatie. Zajatá osoba pak bude věřit, že se jí to v noci zdálo.“

Jakmile se začnu modlit nad dotyčnou osobou, ihned se mi z jejího nitra ozve příslušný mág, který je donucen, aby vyjevil, co vlastně vykonal. Pak ho prostřednictvím autority Ježíše Krista donutíme, aby ztratil nad postiženou osobou jakoukoli moc. Postižená osoba však musí vědomě spolupracovat a vzepřít se proti tomuto druhu otroctví. V těchto případech by otec Crozet zřejmě řekl, že v postiženém je přítomna duše mága podobně, jako je v člověku přítomen zlý duch v případech posedlosti. Já se domnívám, že mág se v takových případech projevuje jediné prostřednictvím přirozených a okultních postupů. Někdy ale platí, že markantní projevy přítomnosti mága jsou pouze maskou skutečné posedlosti zlým duchem. V některých případech nám trvalo několik měsíců, než jsme rozptýlili magické rity, aby se nakonec objevila přítomnost Satana.

Proto se domnívám, že není vhodné uvažovat o možnosti, že by někdo byl posedlý dušemi zesnulých. Prostě a jednoduše je třeba hledat jiná vysvětlení. Například mohu uvést případ, kdy se ukázalo, že v dotyčném nebyla přítomna jeho zesnulá babička, nýbrž démon zlořečení a zloby, jehož tato babička použila nebo jímž byla posedlá, když zlořečila příslušnému manželství. Tato žena totiž

byla oddána okultismu. Tato skutečnost nakonec vyšla najevo, ačkoli zpočátku se démon představoval následovně: „Jsem jeho babička.“

Rozhodně by bylo třeba hlouběji prozkoumat případy mnohočetných osobností. Domnívám se ale, že je to úloha, která stojí před lékařskou vědou. Určitě bychom měli věnovat pozornost takzvaným vůdčím duchům, kteří o sobě často tvrdí, že jsou dušemi zesnulých. V Turíně je znám jistý Nello Ricco, který o sobě tvrdí, že jeho vůdčím duchem je duše Elvise Presleyho, sebevraha. Domnívám se, že to může být zlý duch, který měl v moci tohoto věhlasného zpěváka. Zmíním další velmi nebezpečný případ, v němž se mělo jednat o vůdčího ducha. Mělo se jednat o určitého umělce, který zhruba ve čtyřiceti letech spáchal sebevraždu. Rodina dívky o tomto člověku hovořila jako o bohu. V této modloslužebné atmosféře došlo k tomu, že dcera těchto rodičů jednoho dne k velké radosti svých rodičů vyjevila, že v sobě má duši právě tohoto umělce. Radost se však ihned vytratila, když se zjistilo, že dívka měla velká pokušení k sebevraždě. Modlitba za osvobození byla účinná. V onom domě skončila fanatická úcta projevovaná umělci a dívka dnes žije v klidu a vyváženém duševním stavu. Není v ní žádný vůdčí duch.

Setkal jsem se s případy léčitelů, kteří tvrdili, že tento dar se v jejich rodině předává z generace na generaci. Tvrdili, že měli nějakého svatého předka, jehož duše zůstává v rodině. Já se osobně domnívám, že se jedná o zlého ducha, který je v rodině modloslužebně uctíván, a proto velmi snadno získává moc nad někým z rodiny.

Francouzský exorcista

Posedlost, která je vstupem zlého ducha do lidské bytosti, je sama o sobě skutečně tajemnou záležitostí, která staví nemalé problémy před exorcistu, jenž má zápolit se zlořečeným nepřitelem. K tomuto mystériu se přidává ještě další, totiž když se zlý duch představuje jako duše nějakého zavrženého člověka, anebo jako duše nějaké jiné bytosti, která je nám podobná a která je zavržena. Problémem je, jestliže tímto zavrženým je někdo, koho jsme znali v době jeho pozemského putování.

Osobně jsem se s touto skutečností mnohokrát setkal a domnívám se, že se jedná o prohnatost zlého ducha. Musím uznat, že se jedná o velmi rafinovanou prohnatost, protože exorcista je zmaten tím, že nestojí před zlým duchem, když duch, jímž je osoba posedlá, tvrdí, že je duší nějakého zavrženého člověka nebo nějaké jiného člověka, který má tutéž přirozenost jako exorcista. Tento duch navíc vyjevuje své jméno, které je jménem nějaké známé nebo neznámé osoby, popisuje jeho stav, tedy třeba to, že se jedná o nějakého kněze nebo mnicha, vyjevuje to, kde dotyčný žil, hovoří o hříchu, z něhož se nekál a který ho přivedl do zavržení. Někdy se dokonce chová jako kněz či laik v době svého domnělého pozemského putování. Vzpomínku na své hříšné skutky pak provází strašlivým řevem a projevy beznaděje.

Jedná se o velmi emotivní scény, které vytvářejí velký tlak na exorcistu. Pochybnosti pak zůstávají. Je to opravdu duše zavrženého člověka, anebo je to zlý duch, který se tímto způsobem kamufluje? Já jsem se setkal alespoň se dvěma velmi bolestivými případy Satanova působení prostřednictvím nějaké duše zavrženého člověka. Zmíním se pouze o jednom z těchto případů. Musím však pře-

deslat, že se nejednalo o posedlost určité duše jinou duší, která byla zavržena, což se mi zdá být nemožné, ale spíše o určitou charakteristickou agresi, která se běžně nazývá obsesí.

Helena byla velmi zbožnou matkou rodiny, která byla zasvěcena Panně Marii. Tato žena byla nezaměstnaná a dozvěděla se, že jistá Eugenie je těžce nemocná. Helena Eugenii znala pouze z doslechu a věděla, že žila sama a že měla velmi složitou povahu. Z uvedeného důvodu Eugenie její rodina opustila, když smrtelně onemocněla. Eugenie nevěřila v Boha a zásadně odmítala modlitbu. Helena v tom viděla příležitost, jak sloužit Bohu tím, že se bude o Eugenii starat s úmyslem pomoci jí nejen tělesně, ale také duchovně, protože její odchod z tohoto světa se blížil. Uvedená situace trvala po několik měsíců a Helena musela nemocné ženě věnovat také celé noci.

Konečně nadešel pro Eugenii okamžik odchodu z tohoto světa. Umírající Eugenie sténala na lůžku a zarytě odmítala modlitbu, zatímco Helena se obracela na Pannu Marii prostřednictvím růžence. Najednou se Eugenie vztyčila na lůžku a hleděla na jedno místo, protože tam zcela evidentně někoho musela spatřit. Zároveň udělala rukou odmítavé gesto směrem k tomu, koho spatřila. Helena okamžitě pochopila, že to bylo odmítnutí. Koho ale umírající odmítala? Byl to Kristus, Panna Maria, nebo zlý duch? V temže okamžiku se hlava nemocné zvrátila a ona vydechla naposledy a padla mrtvá na své lůžko. Místnost se naplnila odporným zápachem a Helena pocítila, jak jí celým tělem pronikla velká bolest.

Jakmile to bylo možné, Helena podala zprávu příbuzným a pak se postarala o tělo zesnulé. Byla u jejího těla až do pohřbu, který byl pochopitelně bez asistence kněze. Příbuzní se o zesnulou moc nestarali, zajímali se hlavně

o dědictví. Následně došlo k tomu, že Helena měla velké obtíže, často na ni útočil zlý duch. K tomu docházelo především v hodinu, kdy Eugenie odešla z tohoto světa. Helena pociťovala při těchto útocích velké bolesti. Musel jsem nad ní pronést celou řadu exorcismů a sloužit mnoho mší svatých za duši zesnulé Eugenie.

To jsou fakta, která můžeme interpretovat dvěma protikladnými způsoby. 1. Eugenie odmítla spásu v rozhodujícím okamžiku svého pozemského putování, a proto je nyní naplněna pekelnou nenávistí. Rozhodně tedy necítila vděk vůči své pečovatelce, a proto ji chtěla strhnout do záhuby. V tomto případě by se zřejmě jednalo o zavrženou duši, která by napadala živého člověka. 2. Nabízí se však také další vysvětlení. Eugenie se nakonec díky Heleniným modlitbám navzdory vnějším znamením, tedy navzdory odmítavému gestu, očím obráceným v sloup, odpornému zápachu a nesnesitelným Heleniným bolestem nakonec v posledním okamžiku obrátila k Pánu, což je ovšem lidskými prostředky nezjistitelné. Z toho by pak pramenil Satanův vztek a jeho nenávistné útoky na Helenu.

Exorcista z Kampánie

Na základě vlastní zkušenosti i na základě toho, co jsem měl možnost tady vyslechnout, dospívám k závěru, že ve věci posedlosti a s tím spojených jevů musíme hledat jako hlavního činitele zlého ducha, a nikoli myslet na nějakou zavrženou duši. Víme přece velmi dobře, že zlý duch je svou vlastní povahou lhář a podvodník.

Jednou se mi přihodilo, že zlý duch se prostřednictvím jednoho posedlého člověka vydával za Tizia nebo za Sempronia. Byla to ale bohapustá lež. Stalo se mi také, že při provádění jednoho exorcismů začala postižená osoba pla-

kat a prosit o mši svatou za nějakého zesnulého. Nevěřil jsem tomu a pokračoval jsem v provádění exorcismů. Pak se ukázalo, že uvedené prosby byly pouze zastíracím manévrem, který měl odvrátit pozornost od přítomnosti zlého ducha, který na mé počínání reagoval tím, že propukl v urážky a hrubé nadávky.

Zlý duch nemá jinou moc nežli tu, kterou mu přidělil Hospodin. Hospodin nechává zlému duchu moc jen proto, aby vyšla najevo Boží sláva a jeho láska k lidským bytostem, které chce spasit. Zlý duch by chtěl používat moc, kterou ve skutečnosti nemá, tedy moc manipulovat a využívat duše zavržených lidí podle svého gusta. Není ale možné, aby si dělal, co by se mu líbilo. Ďábel je prostě a jednoduše proti své vůli podřízen Bohu.

Na závěr si dovolím vyslovit svou domněnku, totiž že za všemi jevy posedlosti a trýznění je vždy zlý duch, který vždy jedná tak, aby to vypadalo, že dokáže překračovat meze, které mu určil Hospodin.

Exorcista ze Spojených států amerických

V mnoha případech, s nimiž jsem měl co do činění, jsem si povšiml, že se jednalo o nespornou přítomnost duší zesnulých lidí. Tyhle duše jsme mohli identifikovat. Jednalo se o duše lidí, které se z důvodu své vlastní posedlosti zlým duchem samy rozhodly být přítomny v živých lidech a trýznit je.

V jednom případě se jednalo o duši jednoho muže a dvou žen, kteří předtím žili v tomtéž obydlí. Po nějakou dobu pak soužily rodinu, která v domě žila po nich. Naše modlitby, tedy nesmírně cenné exorcismy, v některých případech na tyto duše prostě neúčinkují. To, co by se v takovém případě mělo udělat, je aplikace modliteb za

zemřelé. Zároveň je třeba hovořit s těmito trýzněnými dušemi, poslat je pryč. Duším by mělo být dáno na srozuměnou, že jimi soužená rodina proti nim nic nemá a že jim odpouští. V průběhu těchto modliteb se snažím o to, aby se tyto duše dostaly do Kristova světla. Hospodin pak jedná podle své vlastní vůle.

Na základě případů, o nichž hovořili mnozí exorcisté, i na základě údajů antropologie a podle toho, co nacházíme v ostatních náboženstvích, by mělo být jasné, že ne všechny duše jdou po smrti ihned do ráje, očistce nebo do pekla. Některé duše zůstávají jakoby v pasti, protože byly silně zaměřeny na materiální záležitosti života na této zemi. Další příčinou jejich stavu může být nenávisť vůči někomu živému. Může se jednat také o případy lidí, kteří se zaživa oddali zlému duchu. Když se někdo setkává s případy těchto duší, může se stát, že zároveň odhalí také přítomnost nějakého zlého ducha. V takových situacích je třeba zachovat velkou opatrnost, protože máme možnost takovou duši opravdu osvobodit. Je také možné, že dotyčná duše se v průběhu nadcházejícího zápolení vrátí ke zlému duchu. Zlý duch je opravdu mistr lži a podvodu, a proto se nás snaží všemi možnými způsoby oklamat. My sami musíme pouze uznat, že Pán z určitých důvodů dovoluje, aby k podobným situacím docházelo. Nám pak je dovoleno, abychom druhým prospívali díky znalostem, jichž se nám dostalo.

V posledních letech se zdá, že většina případů má co do činění s dušemi lidí, kteří byli posedlí zlým duchem a které zlý duch pak použil k tomu, aby soužil a trýznil jedince i celé rodiny. Někdy se ukázalo, že v pozadí stojí nějaké staré zlořečení, které někdo nad dotyčnou rodinou vyslovil.

Podotýkám ještě, že pouze exorcista prostřednictvím exorcismů může vnést světlo do případů, v nichž existuje pochybnost, zda stojíme před nějakým působením zlého ducha, nebo před psychickou chorobou. My se totiž můžeme orientovat jen podle znamení a pozorovatelných jevů. Můžeme ale také podnikat to, že s sebou skrytě nosíme Tělo Páně. Zlý duch na to pochopitelně reaguje. Musíme být velmi opatrní, protože žijeme a působíme ve světě, který chce zlikvidovat moc církve a zničit Kristovo kněžství. Musíme se rovněž učit spolupracovat s našimi přáteli lékaři a mít k sobě vzájemnou důvěru.

Exorcista z Lazia

Pokud se jedná o problematiku přítomnosti duší zesnulých lidí, pak já sám na základě svých vlastních zkušeností mám za to, že se ve skutečnosti jednalo o působení zlého ducha. Bylo tomu tak v nemnoha případech posedlosti jednotlivých osob i v mnohem četnějších případech zamoření osob nebo míst. Pouze v jednom jediném případě příslušný duch přede mnou řekl, že je zavrženou duší a řekl mi své jméno, příjmení, okolnosti své smrti i důvod své přítomnosti v postiženém člověku. Po exorcismů, který měl pozitivní výsledek, jsem se o dané záležitosti už nic nedozvěděl. Jak si to vyložit? Domnívám se, že zlý duch se prostě a jednoduše může vydávat za zavrženou duši, jak to jasně říká článek číslo 14 v úvodní části *Římského rituálu*. Pokud se jedná o duše v očistci, pak je třeba pamatovat na to, že jsou zaměřeny k Bohu, a proto nemožnou působit zlo.

Exorcista z Kampánie

Klademe si otázku, zda duši živého člověka mohou soužit pouze zlí duchové, anebo zda existuje také možnost, že by se jednalo o zavržené duše. I když beru vážně možnost podvodů a klamů ze strany zlého ducha, domnívám se, že takové působení zmíněných duší je možné. Víme přece, že i zlí duchové mají mezi sebou určitou hierarchii. Z jakého důvodu by kníže zlých duchů nemohl nařídít nějaké zavržené duši, aby trýznila duši nějakého živého člověka? Vyvozují to také z případů, v nichž jsem měl co do činění s mocnostmi mnohem slabšími, nežli je přítomnost zlého ducha.

Podle mé zkušenosti existují také bludné duše, které ještě nepoznaly svůj definitivní úděl. Budu vám vyprávět o jedné prazvláštní příhodě, kterou jsem si nahrál. Jednoho dne ke mně přišla paní, která si stěžovala na velmi silné a podivné bolesti. Pomodlil jsem se nad ní a ona upadla do stavu podobného transu. Začal jsem klást dotazy ohledně eventuální přítomnosti zlého ducha v ní: „Ve jménu Božím, řekni mi, kdo jsi!“ Bez větších obtíží jsem dostal všechny odpovědi. Dozvěděl jsem se, že to byl nějaký Albánc z Kalábrie. Když byl den Všech věrných zemřelých, jel do Kalábrie a řídil auto v podnapilém stavu. Umřel při autonehodě, zároveň zahynul také jiný člověk. Když jsem hovořil o pekle, zjistil jsem, že dotyčný se chvěl strachem. „Jsi vpekle?“ Odpověděl mi: „Nikoli.“ „Kde tedy jsi?“ „V temnotách.“

Zůstal jsem poněkud nespokojen. Zeptal jsem se ho, jak se dostal do postižené ženy. Vyprávěl mi tedy velmi podivnou příhodu, kterou mi paní poté, co se probírala z transu, celkem klidně potvrdila. Řekl mi, že ho k tomu přiměl strážce hřbitova, který použil části jeho mrtvolky k prová-

dění magických praktik, jejichž prostřednictvím chtěl někomu uškodit. Zeptal jsem se ho, zda si přeje spatřit Boha. Odpověděl mi protáhlym vzdechem: „Ano!“ Nebyla v tom ani stopa po beznaději nebo nenávisti. Ta duše si to opravdu přála. Dalšího dne jsem mu vyprávěl o Panně Marii. On o ní nic nevěděl. Řekl mi, že jeho matka se jmenovala Carmelina. Začal jsem ho poučovat a on mi naslouchal s velkým zájmem. Najednou jsem začal pochybovat, zda opravdu přebývá v temnotách, tedy v Šeolu, jako o tom hovořili Hebrejové. Na otázku, zda je ochoten prosit Boha za odpuštění svých provinění, odpověděl, že ano. Vyzpovídal jsem ho poněkud zběžným způsobem a podmíněčně jsem mu udělil rozhřešení. Pak jsem se ho zeptal, kdy odejde. Odpověděl, že to bude asi za dvacet dní. „Kam půjdeš?“ „Musím se očistit.“ To byl asi odkaz na očistec. Toho večera řekl zesnulý dotyčné paní: „Zapříčinil jsem ti mnoho utrpení, ale není to má vina. Až budu v nebi, budu se za tebe hodně modlit.“ Tento případ pochopitelně před nás staví velké teologické problémy. Vzpomínám si ale na případ svatého Františka z Assisi, který vyprosil pro jednu zesnulou návrat do těla, aby se mohla vyzpovídat ze svých smrtelných hříchů, a pak znovu z těla odešla v pokoji.

Exorcista z Piemontu

Naše modlitební skupina je při modlitbě za osvobození velmi pozorná na osvobození a uzdravení celé rodiny a předchozích pokolení. Máme s tím velmi pozitivní zkušenosti. Když tedy například zjistíme, že dotyčná osoba měla nějakého předka, který zemřel ve strašném utrpení, v samotě, ve vzteku a klení, v beznaději, v opuštěnosti, v hanbě, protože byl alkoholik, v blázinci opuštěný vše-

mi, pak na něj krátce vzpomeneme při modlitbě podle toho, co nám přítomná postižená osoba sama sdělila, když jsme jí položili příslušné otázky. Domníváme se, že tohle všechno je důležité, když chceme dosáhnout uzdravení v Ježíšově jménu.

Někdy se stane, že najednou a zcela nenadále vystávají dotyčnému v paměti tito příbuzní a předci. My za ně pak děláme smírné modlitby a postupujeme podle následujícího schématu: prosíme je za odpuštění jménem celé rodiny, jménem těch, kdo je opustili, trýznili, případně zabili. Žádáme je pak o to, aby odložili nenávist či zášť, dále je vedeme k tomu, aby sami prosili za odpuštění ty, které oni sami urazili a jimž ublížili. Společně pak vyprošujeme od Boha odpuštění jejich hříchů. Pak jim dáváme ponaučení o životě, který na ně čeká. Vyzýváme je také k tomu, aby u paty Kristova kříže odložili veškeré svazky se světem okultismu. Prostě a jednoduše děláme to tak, jako kdybychom těmto předkům doprávali znovu prožít okamžik jejich smrti, tentokrát však se to všechno odehrává správně, protože dotyčný vnímá zájem svých příbuzných, drahých i církve. Ve všech takových případech pak konstatujeme, že v rodině nebo v dotyčně postižené osobě je patrné uvolnění a osvobození. Ti všichni totiž na sobě vědomě i nevědomě nesou určité stopy rodinné tragédie. Někdy pak také pociťujeme velmi silnou přimluvu ze strany předka, jemuž bylo takto pomoheno.

Je to velmi hezké, ale také velmi problematické. Pokud bychom nepostupovali správným způsobem, velmi snadno by se při takovém počínání mohlo stát, že upadneme do nešvaru vyvolávání duší zesnulých, což by rozhodně nebyl projev solidarity se zesnulým. My máme ale všechno pevně pod kontrolou, a proto k této deviaci rozhodně nemůže dojít.

Odlíšná situace nastává, když nějaká hypotetická duše prosí o pomoc prostřednictvím nějakého trpícího živého člověka, ačkoli nepatří k jeho rodině. V případech, s nimiž jsme se setkali, jsme postupovali následovně. V prvním případě jsme se ptali, proč dotyčný prosí o pomoc. Odpověděl nám, že měl stejné příjmení jako dotyčná živá osoba. Dotyčný prosil o pohřeb, zároveň však prohlásil, že nechce zemřít, protože má příbuzné, kteří na něho čekají. Pak prohlásil, že má dvacet let, že proklel Hitlera a všechny, kdo chtěli válku. Odpověděli jsme mu: „Jestliže existuješ, pak tě s láskou doprovodíme, poskytneme ti podporu. Jestliže neexistuješ, to všechno nabídneme těm, kdo jsou ve stejných obtížích. Budeme za tyto duše sloužit mši svatou.“ Pak došlo k typickému projevu: Bylo cítit závan chladu a my jsme viděli, že postižená živá osoba projevovala známky osvobození, protože byla zbavena svého břemene.

Druhýpřípad se týkal jedné velmi vážně rozrušené osoby, která trpěla posedlostí a tím, že ji zlý duch trýznil. Ta osoba velmi dlouho navštěvovala jednoho mága. Také v tomto případě byla přítomnost duše zesnulého něčím podružným vzhledem k osvobození od posedlosti zlým duchem. Jednoho dne ta žena viděla kozáka, který jel velmi rychle na koni, byly na něm patrné známky zoufalství. Honili ho nepřátelé, kteří se mu chtěli pomstít. Zrada toho kozáka stála život mnoha lidí. Prosil o pomoc, aby mohl žít v pokoji. Přál si, aby na jeho hrob bylo položeno nějaké náboženské znamení, protože místo jeho odpočinku bylo prokleté. I v tomto případě jsme si počínali jako vpředešlé epizodě. Po našich modlitbách zmizelo vidění i rozrušení postižené osoby. Důvod, proč si tato duše vybrala postiženou, tkvěl v tom, že mu svým vzhledem připomínala jednu osobu, kterou měl velmi rád.

Znovu chceme tedy podtrhnout, že z těchto zkušeností nechceme vyvozovat žádné obecně platné závěry. Pro nás je dostačující, že jsme zde mohli otevřeně pohovořit o jednom z mnoha problémů, s nimiž se exorcisté při své službě setkávají. My exorcisté můžeme pouze vydávat svědectví o svých zkušenostech. Je na biblistech, teologích, lékařích atd., aby tyto věci uspokojivě vysvětlovali nebo se jimi alespoň seriózně zabývali.

Pomůcky exorcisty

Ve jménu mém budou vyhánět zlé duchy (Mk 16,17). Tato prostá Ježíšova slova stačí k udělení moci vyhánět zlé duchy všem těm, kdo v něho věří. Tajemstvím exorcistova působení je moc Ježíšova jména. Určitě se nejedná o osobní moc dotyčného kněze, kterého biskup pověřil vykonáváním této služby. Evangelium jasně říká, že je k tomu potřeba pevné víry a že určitý druh zlých duchů se dá vyhnat jedině prostřednictvím postu a modlitby. V takových případech exorcismy nemají význam.

Jaké další vlastnosti a schopnosti se od exorcisty požadují? *Kodex kanonického práva* v kánonu číslo 1172 vypočítává: zbožnost, vzdělání, opatrnost, spořádanost života. *Římský rituál* ve své úvodní části připojuje: exorcista ať se nespolehá na svou vlastní moc, nýbrž na moc Boží, ať se chrání před každou chamtivostí vzhledem k materiálním dobrům. Všechno tedy můžeme shrnout do jednoho slova: od exorcisty se prostě žádá svatost života. Výmluvné svědectví o tom vydávají legendy, které nám vypravují události ze života svatých. My exorciste ale velmi dobře víme, že nejsme svatí, i když se ze všech sil snažíme o nápravu a očistění. Můj zesnulý přítel a vrstevník Pellegrino Ernetti mi jednoho dne svěřil, že chodil ke svaté zpovědi ob den a někdy také každý den.

Jak nám to dokládají svědectví nejstarších církevních otců, již od počátku se používaly určité formuláře a také posvěcené předměty. To vše doznalo většího rozvoje v okamžiku, kdy v šestém století latinská církev ustanovila exor-

cistát. Některé z těchto rekvizit jsou doporučeny v *Římském rituálu*.

Dále je třeba si uvědomit, že každý exorcista k tomu na základě své vlastní zbožnosti a zkušenosti přidá ještě něco navíc. Připojím teď seznam takových pomůcek, nebudu ale postupovat podle nějakého předem stanového pořádku: vkládání ruky na hlavu; používání fialové štolý, jejíž konec se vkládá na rameno postiženého; znamení kříže; požehnání se svčencou vodou; relikvie; medailky a další posvěcené předměty; pomazání olejem různého druhu; v některých případech se mi osvědčilo, když jsem foukal do obličeje postiženého (již Tertulián dosvědčuje: „My vyháníme zlé duchy pomocí dechu našich úst“); v dalších případech se používají předměty, které používali svatí, jedná se například o kolárek svatého Vicinia, což jsou v zásadě relikvie.

Musím podtrhnout, že při používání zmíněných předmětů se požaduje především víra a je také třeba velké diskrétnosti. Tyto předměty samy o sobě nemají žádnou magickou moc, i když to, jak působí, by mohlo vyvolávat takový dojem. Stačí připomenout děs, který vzbuzuje u zlého ducha použití svčené vody. Musíme si jasně uvědomovat, že tyto předměty a svátostiny účinkují *ex opere operantis*, tedy na základě víry toho, kdo předměty a svátostiny používá.

Cítím vážnou povinnost upozornit na tomto místě také na to, že někdy bohužel dochází k nesprávnostem. Lidé hledají co nejrychlejší osvobození a předměty, které by jim pomohly, což leckterého exorcistu uvedlo na scesti, což je přáním zlého ducha. Vyskytují se exorciste, kteří používají kyvadélko s vyobrazením Ukřižovaného, aby tak rozpoznali přítomnost zlého ducha. Pokud se jedná o tuto praktiku, je třeba připomenout výslovný zákaz ze strany Kon-

gregace pro nauku víry. Někdo jiný zase vymyslel, že když vylije kapku oleje na hladinu vody na talíři, může z příslušných obrazců vyčíst odpovědi na otázky spjaté s problematikou působení zlého ducha. Mohl bych pokračovat ještě dlouho. Tímto způsobem ale dotyčný upadá do magického způsobu jednání, aniž by si to sám uvědomoval. Bohužel jsem se také ve svém životě setkal s některými exorcisty, kteří se tímto způsobem vlastně stali mágy.

Tolik tedy k předmětům, které může exorcista používat, aby jeho působení bylo účinné. Na dalších stránkách této kapitoly bych si ale přál pohovořit o pomoci dalších lidí, kteří se mohou k exorcistovi přidružit, když on sám chce. Nezapomínejme, že on má v dané věci rozhodující slovo a že on nese hlavní odpovědnost. Jedná se o modlíci se osoby, charismatiky, lékaře.

Pomoc, nebo omezení?

Přál bych vystihnout některé základní body, aby má následující expozice byla pokud možno co nejjasnější. Opřu se přitom o svou vlastní zkušenost a o určité postřehy, které jsem našel v příslušné literatuře. Budu psát o záležitosti, jíž se zatím nikdo přímo nezabýval.

1. Různé formy pomoci, o nichž chci hovořit, mohou být užitečné, ale nejsou nikdy nezbytné. Exorcismy, o nichž čteme v Bibli, exorcismy ze životů svatých, exorcismy popisované současnými exorcisty nikdy takové prvky neobsahují. Exorcista jedná sám, i když je s ním přítomen někdo, kdo doprovází postiženou osobu a kdo poskytne fyzickou pomoc, pokud je to nezbytné, aby si postižený v průběhu exorcismů nějak neublížil, když by

se třeba rozrušil. Z uvedeného důvodu platí, že je naprosto legitimní, pokud si nějaký exorcista nenechává pomáhat od nikoho jiného. Domnívám se, že je to také nejčastější způsob, jak exorciste postupují. Může to vyplývat z osobního rozhodnutí exorcisty, ale také z nedostatku vhodných osob.

2. Odpovědnost za diagnózu a průběh exorcismu leží výhradně na bedrech exorcisty, i když platí, že se může dopustit nějaké chyby. K tomuto bodu se ještě vrátíme, protože se jedná o velmi důležitou zásadu. Je velkou chybou, když se exorcista nechá ovlivňovat nějakým charismatikem nebo lékařem, který exorcismu asistuje. Takový postup by znamenal radikální odchýlení se od pravomoci a odpovědnosti, které dala exorcistovi církev prostřednictvím biskupa. Je výhradně na exorcistovi, aby přijímal nebo odmítal rady ze strany charismaticů a lékařů. Může tyto rady aplikovat ve větší nebo menší míře. Je také na exorcistovi, aby žádal nebo nežádal o pomoc.

Někteří exorciste předkládají případy, které jsou v jejich péči, charismaticům a lékařům, aby si mohli vyslechnout jejich mínění, vylučují však přítomnost těchto poradců v průběhu provádění vlastního exorcismu. Také tento postup je zcela oprávněný.

3. Naším záměrem je poskytnout pomoc osobám, a proto je třeba brát ohled také na to, co si přeje a očekává člověk, jenž za námi přichází. Někdy je vhodné předběžné ponaučení, takže osoba je pak připravena na setkání, anebo ho může odmítnout. Říkám to proto, že ne všichni jsou ochotni setkat se s celou skupinou, byť by to bylo jen několik lidí, protože si přejí setkání pouze s exorcistou. Pro lidi, kteří prošli psychiatrickou péčí, nemusí být právě příjemné setkat se při provádění exorcismu s lékařem. Na zmíněné okolnosti je třeba brát zřetel.

Modlící se osoby a charismatici

Modlící se osoby jsou ti, kdo jsou při exorcismu přítomni pouze proto, aby se modlili a aby případně poskytli příslušnou pomoc. Když hovořím o charismaticích, míním tím ty, kdo kromě běžné modlitby reprezentují určité charisma, které je užitečné pro naše účely. Jedná se o charisma rozlišování, přímlyvy, osvobození ... Jasně rozlišuji mezi charismatiky na jedné straně a silně vnímavými osobami nebo okultisty, kteří patří do zcela jiné kategorie lidí. Musíme velmi pozorně dbát na výběr lidí, kteří mají být při provádění exorcismu přítomni. Musí se jednat o lidi připravené, zkušené, proniknuté velkou láskou a bez jakýchkoli postranních zájmů. Nyní se pokusím o vyslovení několika rad.

1) Počet přítomných má být co nej menší, což souvisí s diskrétností a přiměřeností, o čemž se zmiňuje článek číslo 11 v úvodní části *Římského řtuálu*. Tuto věc vyžadují nejen pacienti, ale také sama povaha exorcismu, při němž může dojít také k věcem, o nichž by měly vědět pouze vybrané a spolehlivé osoby. Každopádně platí, že je nanejvýš vhodné, aby exorcistovi pomáhali modlící se lidé, kteří prosí za dobrý výsledek celého podniku. Ještě lepší je, když se takto modlí celá skupina lidí v blízkém kostele nebo někde jinde. Tyto modlitby by se měly konat přesně v dobu, kdy se koná exorcismus.

2) Modlící se osoby a charismatici musí velmi jasně vědět, že mají povinnost uchovat všechno v tajemství, což se týká totožnosti postižených osob, jejich poruch i reakcí, k nimž dojde v průběhu exorcismu. Toto upozornění je zbytečné, když se jedná o lékaře, kteří velmi dobře vědí, co je profesionální tajemství. Ostatní přítomní to vědět ne-

musí, a proto je třeba jim to připomenout. Ačkoli přítomnost pomocníků je velmi potřebná, jsou to oni, kdo pevně drží nemocného, když je to nutné, a kdo ho čistí, když je to nutné, je však nezbytné odmítnout pomoc lidí, kteří neumějí udržet tajemství.

3) Obvykle platí, že pomocníci mají zkušenosti s modlitbou za osvobození, a proto musí dobře pochopit, že při exorcistově výkonu mají zastávat poněkud odlišnou roli a že není na nich, aby se nevhodně angažovali. Jedná především exorcista a k jeho modlitbám se mohou přidružit přítomní kněží, i když nejsou exorciste. Ostatní se budou modlit nahlas jedině tehdy, když exorcista začne nahlas říkat známé modlitby, což rozhodně neplatí o formulích vlastního exorcismů. Přítomní se tedy budou při udělování exorcismů modlit především potichu.

4) Ode všech se vyžaduje velká pokora a silná víra, musí jim být zcela jasné, že jedině Pán dopřává, že exorcismus je účinný.

Mínění některých lékařů

Je rozhodně zajímavé vyslechnout mínění lékařů, zejména psychiatrů. Na několik lékařů, kteří pomáhají exorcistům, jsem se obrátil se dvěma otázkami:

- Jakou pomoc může poskytnout psychiatr exorcistovi?

- Jaké vlastnosti musí mít lékař, aby mohl pomáhat exorcistovi?

Sdělil jsem jim, že mohou hovořit i o jiných záležitostech, pokud to budou považovat za potřebné. Dotázaní mi zdvořile odpověděli, přičemž ale vyjádřili, že pro ně nebylo právě snadné vyslovit se na tak malém prostoru. Uvě-

domil jsem si, že při nějaké příležitosti, třeba při mezinárodních setkáních exorcistu nebo v nějaké příští knize jim bude třeba ponechat mnohem větší prostor. Určitě to bude velmi zajímavé a podnětné. Nyní předkládám některé ze zmíněných odpovědí.

Doktor Giorgio Gagliardi, psychoterapeut z Como

Na různých kongresech někteří exorcisté hovořili o potřebnosti spolupráce se specializovanými lékaři, zatímco jiní měli za to, že při provádění svátostiny exorcismů nebo při modlitbě za osvobození není přítomnost specialisty nutná. V knize C. S. Lewise *K jádru křesťanství* (Praha 1993) se můžeme dozvědět, že ďábel vytváří podvojně bludy, takže existují vždy dva bludy, které jsou vzájemně v protikladu. Můžeme tudíž tvrdit, že se chybuje, když někomu chybí pokora při prosazování vlastní diagnózy a vlastního pohledu na věc. Jak exorcista, tak lékař mají každý svou vlastní mentalitu, své vlastní ego, své vlastní podvědomí, svá vlastní přesvědčení. Z toho pak vyplývá, že jedni i druzí mohou mít ne zcela odpovídající názory, když vstupují na pole, kde jsou odborníky jiní. To je tedy princip omylu pana Berlicche z Francie, který všechno redukuje pouze na psychiatrické léčebné postupy. V některých zemích Evropy se dnes již nesetkáme s exorcisty. V Itálii dochází k tomu, že zlý duch je velmi aktivní. Jeho působení je však často zesměšňováno, jak to vidíme v některých filmech a televizních programech.

V takové situaci je třeba, aby každý uznal své vlastní limity: lékař v oblasti rozlišování duchů, exorcista v oblasti psychologické a psychiatrické diagnózy a v oblasti transkulturního vědomí, které dokáže mást i lékaře, když se snaží stanovit svou diagnózu. Z uvedeného důvo-

du lze hovořit o povrchnosti a diletantismu mnoha zúčastněných.

Věda aplikovaná na hraniční případy se snaží používat metody, jimiž se snaží dostat pod kontrolu mentální pochody, užívá hypnózy a usiluje o určité přeprogramování mentální paměti. Zmíněné sofistikované postupy před nás kladou otázku, zda exorcisté rozumějí stavům transu a určitým stavům vědomí, které někdy obtížně rozlišují i sami psychiatři, a proto je ihned označují za mentální poruchy, aby nemuseli měnit své koncepty.

Oblast exorcismu je velmi rozsáhlá a je zde mnoho styčných ploch s jinými obory. Diagnóza či rozlišení duchů mohou předcházet větším poruchám v oblasti tělesného, mentálního a duchovního zdraví.

Jakou roli může hrát lékař, psychiatr, psycholog, psychofyziolog při provádění exorcismu? Jednoznačně může přispět tím, co spadá do jeho kompetence: určit stav fyzického zdraví postiženého jedince a udělat podrobnou anamnézu; může zhodnotit, jak je to s normalitou a abnormalitou na různých rovinách; jedná se o kulturu, z níž dotyčný pochází, sociální a komunikační kontext, o pohlaví, věk, sociální role a současné přechodové rituály (získání zaměstnání, vstup do manželství, odchod do důchodu, prožívání zármutku); jestli nemoc postihující organismus vede k mentálním poruchám (toxikologická závislost, metabolické nemoci, jako je například cukrovka a některá organická postižení mozku). Frustrace, celkové chování subjektu, schopnost vykonávat své povolání a sdílet hodnoty vyznávané příslušnou společností nebo náboženskou skupinou. Ztráta souvislostí u vlastního myšlení, zbytnění zážitků vlastní bolesti; neschopnost používat vlastní vůli; ztráta schopnosti plánovat vlastní budoucnost; modifikace týkající se stravovacího režimu

a hygienických zvyklostí; konečně zda do transu přichází spontánně, nebo na základě některých podnětů.

Jaké schopnosti by měl mít lékař spolupracující s exorcistou? Řeknu to velmi prostě a jednoduše: měl by hledat pravdu podle zásad své vlastní vědy a uznávat to, že má své limity. Lékař v tomto případě musí dokázat zřici se svého vlastního já a všechno podřídít tomu, aby pomohl exorcistovi. Není to lékař, kdo má v daném případě vrátit pacientovi zdraví. Jeho úkolem je rozlišovat a radit.

Doktor Simone Morabito, psychiatr z Bergama

(Připomínám jeho knihu *Psichiatria all' inferno* z nakladatelství Segno, která obsahuje popis celé řady případů, jak je popisují sami postižení).

Psychiatr, který chce pomáhat exorcistovi, musí mít velmi pevnou a živou víru, musí se ve svém životě snažit o uskutečňování sedmi ctností, tedy ctností teologických a kardinálních, protože démon postihuje člověka nejčastěji právě v této oblasti jeho duchovního života. Jak by mohl lékař diagnostikovat patologii v oblasti ctností, pokud by je on sám s pomocí Ducha svatého neuváděl do života? Kardinální ctnosti jsou projevem nejen mravní integrity, ale podle mého názoru také projevem správné funkce šedé kůry mozkové. Každý lékař má stále na zřeteli, aby vyslovil nějakou diagnózu, i když tato diagnóza může být mylná. Bohužel platí, že z italských univerzit vycházejí psychiatři pozitivistického ražení, kteří jsou v naprosté většině případů ateisté, a proto jsou zaměřeni proti náboženství. Jak by pak mohli dospět k závěru, že se v nějakém konkrétním případě jedná o patologii duše, když oni sami v její existenci vůbec nevěří?

Na italských univerzitách dělají kariéru mnohem snáze ti, kdo se prohlašují za ateisty. Když je někdo praktující věřící, je jakoby předurčen k tomu, že kariéra se před ním uzavře. Jakmile chce psychiatr pomáhat exorcistovi, musí se sám modlit. Musí se modlit za sebe i za ostatní. Dovolte mi, abych vyjádřil ještě jednu věc. Takový psychiatr musí mít synovskou důvěru k Matce Boží a důvěřovat v sílu prosté mariánské modlitby. Musím to vysvětlit: na začátku, když jsem se začal zajímat o patologii těch, kdo byli posedlí zlým duchem, potýkal jsem se s případem jedné studentky z Como, která hovořila o tom, že má sebevražedná nutkání, ačkoli rozhodně nebyla depresivní a neprojevovaly se na ní také žádné jiné příznaky, které jsou s tímto nutkáním obvykle spojeny. Tahle dívka měla nebývalou chuť k jídlu, takže často snědla všechno, co našla v chladničce, pak ale strkala prsty do krku, aby všechno vyzvracela. Zlý duch je mistrem převleků. Ačkoli jsem v tomto případě aplikoval dobře deset psychoanalytických sezení, nic neukazovalo na velmi závažný případ ďábelské posedlosti, která v ní existovala, i když o tom dívka neměla ani ponětí. Pak se tomuto případu věnoval více než jeden celý rok vynikající odborník exorcista. Dívka v průběhu exorcismů projevovala velmi násilné reakce. Protože se modlím a protože mám řadu zkušeností s exorcismy, navrhnul jsem jednoho dne dívce, aby se v průběhu sezení se mnou pomodlila. Její reakce byla opravdu nepopsatelná. Kdybych neměl víru v přítomnost Pána Ježíše a Panny Marie, zřejmě bych na místě podlehl srdečnímu infarktu. Ta dívka mi zdemolovala celou kancelář.

Zkušenost s tím, co podnikají exorcisté, mne vede k závěru, že spolupráce psychologa je tu zcela namístě. Ďábelské finty, které dokáží velmi snadno obelstít psychiatra

ateistu, je možno odhalit spíše prostřednictvím víry než prostřednictvím vědy. Je to tak, jako kdybych při své praxi k diagnostikování používal víry, zatímco věda mi pak potvrzuje to, co jsem zjistil na základě víry. Postupovat v opačném směru je v podstatě nemožné.

Domnívám se, že nevěřící psychiatr je exorcistovi při práci jen přítěží. Jestliže je pravda, že v mentální a psychosomatické patologii posedlého se objevují určité specifické mentální syndromy, pak jsou tak subtilní, že dokonce ani velmi zkušený lékař není schopen tyto syndromy identifikovat.

Je mi rozhodně proti myslí, když nějaký exorcista chce za každou cenu sám vstupovat na pole psychiatrie, protože se jedná o velmi komplikovanou a obtížnou vědu. Je jasné, že ideálem by bylo hluboké propojení exorcisty a psychiatra, protože určité zlobné síly by byly zřejmější exorcistovi, zatímco to, co se týká psychiatrie, by jasněji vnímal ten druhý. Zmíněná spolupráce by se pak obracela ku prospěchu pacienta, kterého máme před sebou.

Ještě si dovolím upozornit na skutečnost, že po skončení exorcismu je nutná pomoc psychiatra, který přispívá k obnovení těch psychofyzických funkcí, jež byly poškozeny nebo anulovány působením zlého ducha.

Doktor Salvátore di Salvo, psychiatr z Turína

Rozsáhlost této problematiky a malý prostor, který mi byl vymezen, znamená, že přede mnou stojí velmi obtížný úkol. Mám totiž k dispozici velmi rozsáhlý materiál, jedná se o články týkající se poměru mezi démonologií a psychiatrií. Udělat stručnou syntézu je pro mne nyní nemožné. Je tomu tak jednak vzhledem k tomu, co bylo řečeno výše, jednak proto, že se necítím být schopen vypracovat

jakési desatero vztahu psychiatra a exorcisty. Z uvedených důvodů se pokusím pouze o zamyšlení nad mou aktivní spoluprací se skupinou exorcistu z turínské diecéze. Podotýkám, že na mou reflexi má vliv více než dvacet let trvající praxe na psychiatrické klinice a také má analytická formace. Jsem zastánce jungovské školy a člen *International Association for Analytical Psychology*.

Má reflexe může být rozvržena do následujících bodů:

1. Je nezbytná kritická reflexe ohledně přesvědčení, že vědec je všem nadřazen, že jeho věda stojí nad ostatními formami racionality a že vědec je vlastníkem poslední a absolutní pravdy.

2. Existují jevy, o nichž opravdová věda musí konstatovat, že není s to poskytnout jejich uspokojivé objektivní vysvětlení, neboť tyto jevy patří do oblastí, která není objektivně prokazatelná.

3. Je třeba přesvědčení, že existuje Zlo ne jako něco abstraktního, nýbrž jako skutečný činitel, který má neblahý vliv na lidské záležitosti.

Tyto tři body mi připadají jako ty nejzákladnější předpoklady toho, aby psychiatr mohl spolupracovat s exorcistou. Je však třeba důrazně podtrhnout, že exorcista i lékař musí působit každý v prostoru své vlastní kompetence. Psychiatrovi přísluší předepisování farmak a používání psychoterapeutických prostředků. Exorcistovi přísluší zápolení s tím Zlým. Tohle platí v řadě situací, kdy je v téže osobě spjata psychická porucha s působením zlého ducha.

Psychiatr a exorcista musí působit každý na svém vlastním kompetenčním poli a jeden ani druhý nesmí zasahovat do pole toho druhého. Oba musí dávat pozor na to, aby se nenechali strhnout pobídkami osob, které jsou zároveň v péči psychiatra a exorcisty, k tomu, aby svou

kompetenci překračovali. Například platí, že psychiatr by neměl odpovídat na otázky, zda je pravda, že pacient trpí posedlostí, nebo exorcista by neměl řešit, zda pacient má brát psychofarmaka, která předepsal psychiatr. Důležité je také to, aby psychiatr a exorcista vzájemně komunikovali a sdělovali si poznatky týkající se jejich společných pacientů a aby vytvářeli klima pro plodnou spolupráci.

Souhrnně tedy platí, že je třeba odlišovat pole působnosti a zároveň si vyměňovat zkušenosti. Jak pro psychiatra, tak pro exorcistu je velmi důležité, aby byli co nejlépe informováni. Domnívám se, že psychiatr by měl velmi dobře znát základní texty z oblasti démonologie, zatímco exorcista by měl umět rozpoznat symptomy těch hlavních mentálních poruch. Tyto znalosti pak oběma značně usnadňují rozlišování, které se však nezakládá pouze na vědomostech. Uvedené znalosti pak také pochopitelně napomáhají vzájemné komunikaci mezi psychiatrem a exorcistou.

Doktor Alessandro Tamino, psychiatr z Říma

Čím je pro mne jakožto psychiatra ďábel a posedlost zlým duchem? Jedná se o jednu z celé řady metafor, jejichž pomocí popisujeme některé aspekty naší citové zkušenosti. Jinou metaforou je kupříkladu duše. Obě zmíněné metafory rozhodně nejsou nevinné. Každá z nich patří k určitému symbolickému univerzu, k určité kultuře. Výběr jednoho ze zmíněných modelů bude mít jasné důsledky v okamžiku, kdy dojde k praktické aplikaci odpovídajících prostředků. Kupříkladu platí, že přijetí určitého modelu s sebou nese vyhledání pomoci ze strany exorcisty, když se objeví určité specifické problémy. Jakmile někdo

postupuje podle druhého modelu, vyhledá psychiatra nebo psychoterapeuta.

Na tomto místě bychom mohli říci, že buď zvolíme logiku nadpřirozena, nebo logiku přirozenou, přičemž není možné obě záležitosti směřovat, protože se jedná o zcela odlišné symboly. Ve skutečnosti ale platí, že věci nestojí tak jednoduše, protože vzájemné hranice není možno jednoznačně stanovit. Postačí, když vezmeme v potaz skutečnost, že vědomí nemá pouze jednu vrstvu, nýbrž má celou řadu vrstev, z nichž některé jsou tak říkajíc v podzemí, a přece jsou aktivní, i když si to nejsme s to uvědomovat. Z toho vyplývá, že v každém z nás mohou současně existovat různé kombinace jednotlivých rovin vědomí, různé kulturní modely, a to i takové, které jsou hypoteticky ve vzájemném protikladu.

Určitá osoba, která se prohlašuje za nevěřící, která je však kulturně formovaná v našem náboženství hluboce poznamenaném prostředím, si v hloubce své osobnosti uchová právě zmíněné kulturní modely. Specifické životní události jako vážné onemocnění nebo ztráta někoho blízkého a tak podobně pak mohou vést k reaktivaci zmíněných kulturních modelů, které se předtím nacházely někde v podzemí našeho vědomí.

Aniž bychom chtěli dospívat k extrémní polarizaci a hovořit jen o nejdramatičtějších okamžicích lidského života, musíme konstatovat, že extrémně racionální a naturalistické prvky koexistují s prvky příslušejícími k různým druhům pověr jak z oblasti magie, tak z oblasti náboženství.

Je třeba si uvědomit, že nové kulturní modely se budují alespoň částečně na základech těch předchozích kulturních modelů. Každý, kdo měl možnost účastnit se vyhraněně laických svátků v zemích takzvaného „reálného so-

cialismu", mohl velmi snadno konstatovat, že na těchto akcích panovala téměř náboženská atmosféra. Slova jako „rituál“ nebo „liturgie“ se dnes používají pro označování událostí, které nemají nic společného s nadpřirozenem. Z uvedeného důvodu můžeme říci, že vlastně nikdo z nás nemůže být absolutně nevěřícím člověkem. To ale platí také na druhou stranu, protože nikdo z nás dnes nemůže být jen a jen věřícím.

Pochybnost je něco, co provází jakýkoli systém hodnot, především pak ve společnosti, jako je ta naše, protože v ní vidíme mnoho na sobě stojících kulturních pater. Pochybnost ale není jen zhoubný červ, protože dopomáhá náboženským přesvědčením k tomu, aby se modifikovala a aby přijímala pozitivní podněty z jiných oblastí lidského života. Kultura se tedy chová jako živý organismus, který je schopen reagovat na podněty zvenku a utvářet stále nová vymezení své identity. Může se tedy zdát, že jakékoli soužití kultur a jakákoli jejich směs jsou prostě a jednoduše něčím možným; že se dokonce jedná o cosi pozitivního, protože dotyčný systém náboženského přesvědčení se může obohacovat o nové hodnoty, které obohacují osoby, jež je sdílí.

Ve skutečnosti tomu tak ale vždy není, někdy je to dokonce docela naopak, protože pro každého z nás je ústřední otázkou naše identita. Identita se ale zakládá mimo jiné také na vlastních kulturních hodnotách. Totožnost ale není něco jednoznačně daného a vždy stejného. Ve skutečnosti jsme svědky toho, že naše vlastní totožnost se stále přetváří a že každá náročná životní situace uvádí tuto naši identitu v nebezpečí. Přetvoření vlastní totožnosti je důsledkem toho, že jsme ve svém životě překonali určitou nebezpečnou či obtížnou situaci. Z uvedeného důvodu platí, že ten, kdo se zabývá terapeutickými aktivitami, mu-

sí mít dobře definovanou a velmi silně zakotvenou vlastní totožnost. To platí proto, že se musí cítit dostatečně bezpečný a zajištěný proti nakažlivé krizi identity, kterou prožívá osoba, jež žádá o pomoc. Také platí, že jedině člověk s vlastní pevnou totožností je schopen pomáhat tomu, kdo takovou pevnost v sobě nemá.

Když máme z terapeutických důvodů bolestivě zasahovat do utrpení druhých lidí, nesmíme postupovat zmateně. Kdo z nás by se na rozbouřeném moři zároveň svěřil vedení dvou kapitánů, kteří se řídí podle dvou odlišných poledníků? Kdo z nás by se v takové situaci svěřil vedení kapitána, který neví, podle jakého poledníku se vlastně orientuje, a který provádí změnu vlastní orientace třeba v tom nejnebezpečnějším okamžiku?

Trpící člověk, který se zároveň svěřuje do péče dvou terapeutů, kteří patří do zcela odlišných kulturních oblastí, nemůže čekat, že z toho bude mít dvojnásobný prospěch, protože takovýto postup většinou limituje v očích pacienta věrohodnost jednoho i druhého terapeuta. Přestože může dojít k tomu, že oba terapeuti mohou nejen koexistovat, ale dokonce spolupracovat a vyměňovat si informace, nakonec však v zájmu úspěchu terapie bude postižený volit spíše jednoho na úkor toho druhého. Postižený bude nakonec muset plně důvěřovat jen jednomu z obou. Není možno apriorně vyloučit účinnost různých zásahů, které patří k různým kulturním okruhům. Je však třeba vyslovit přání, aby k těmto terapeutickým zákrokům docházelo v odlišné době. Tohle platí pochopitelně pouze na teoretické bázi, protože praxe především ve společnosti kulturně tak komplexní, jako je ta naše, dochází k tomu, že trpící člověk zpravidla tluče zároveň na více dveří.

Je tedy faktem, že jsme dospěli až k hypotetizování určitého druhu koordinace mezi dvěma terapeuty ze strany

postiženého člověka, jako kdyby existovala jedna vrstva jeho bytosti, která je relativně zdravá, zatímco jiná vrstva je postižena. Může z toho vyplynout celkem účinná terapie. Každopádně ale platí, že pro nás terapeutů neexistuje nějaké obecné uklidňující pravidlo, podle něhož bychom se mohli slepě řídit. Ve skutečnosti je to tak, že v každém jednotlivém případě musíme řešit otázku, zda je správné působit zároveň na více rovinách, nebo jestli by se v tomto případě jednalo o nepřípustné matení samotného pacienta. Z uvedených důvodů hovořím o současné přítomnosti exorcisty a psychiatra, a nikoli o spolupráci. Obě role mohou existovat vedle sebe, nemohou ale spolupracovat, jako kdyby se jednalo buď o dva lékaře s odlišnou specializací, nebo o dva nábožensky založené léčitele. Vědě nepřísluší, aby hodnotila víru, a víře zase nepřísluší, aby vymezovala pole její působnosti. Trpící osoba ale může mít prospěch jen z vyjasněných pozic jednotlivých rolí, nikoli ze zmatku mezi nimi.

Pisatel těchto stránek už po tři roky podniká spolu s několika dalšími kolegy a jedním antropologem výzkum týkající se oblasti exorcismu. Naše katedra psychiatrie na Římské univerzitě v Tor Vergata, kterou vede profesor Nicola Ciani, má dlouhou tradici studií o vztahu mezi psychiatrií a kulturou.

Průběh tohoto výzkumu nás přivedl k tomu, že jsme museli otevřít diskusi týkající se naší vlastní role. Když se podniká bádání v oblasti lékařství, pak nám etické zásady znemožňují, abychom jasně oddělovali oblast výzkumu a terapeutickou pomoc. Mělo by tedy být zcela jasné, že v určitých případech jsem musel vykonávat funkci lékaře, a nikoli badatele. Řečeno přesněji, alespoň na první pohled to vypadalo, jako kdybych vykonával doplňkovou lékařskou službu při exorcistově vlastním výkonu.

V některých případech jsme to byli my sami, kdo vybídl osoby k tomu, aby vyhledaly pomoc u exorcisty, protože nás zajímala psychologická stránka působení kněze. Vždycky jsme ale jasně odlišovali naši roli od role exorcisty, protože právě tohle musí pacient zcela jasně vnímat.

Když tedy hovoříme o vztahu mezi psychiatrem a exorcistou, mám za to, že základní pravidlo by se dalo formulovat následovně: je možná současná přítomnost obou rolí i jejich interakce, to všechno ale za předpokladu, že jeden i druhý hraje jasně svou vlastní roli bez toho, že by překračoval rámec své vlastní kompetence. Tak tomu ale bohužel vždycky není. Když jsme spolu s pacienty, kteří vyhledali před setkáním s námi jiné exorcisty než otce Amortha, probírali jejich zkušenosti, naráželi jsme na svět plný nejistoty, v němž existuje celá řada exorcistu, kteří se považují za jakési nadpřirozené psychology či psychiatry, nebo všemožných laických léčitelů.

Můžeme tolerovat vedle sebe něco od nás odlišného za podmínky, že jsou jasně vymezeny hranice naší totožnosti. Exorcista a psychiatr tedy mohou koexistovat pod podmínkou, že budou jasně vědět o své odlišnosti a že každý z nich bude respektovat svá vlastní pásma nejistoty.

Doktor Giovanni Guariglia,
neurofyziopatolog, La Spezia

Když mám odpovědět na váš dotaz ohledně charakteristik, jimiž se musí vyznačovat lékař, který chce pomáhat exorcistovi, pak se mohu odvolávat pouze na svou vlastní zkušenost, protože neexistuje žádná specializovaná disciplína, která by lékaře na toto počínání nějak připravovala. Předpokládám, že to, co se žádá po každém knězi, jenž má vykonávat službu exorcisty, tedy modlitba, pokora,

láska, víra, že tedy to samé by se asi mělo vyžadovat od lékaře, který exorcistovi při jeho výkonu pomáhá. To neznamená, že zmíněné vlastnosti by nám pomáhaly lépe stanovovat lékařskou diagnózu, nicméně platí, že Boží milost nám dovoluje používat lépe naše přirozené schopnosti.

Spolupráce s exorcistou se uskutečňuje následujícím způsobem: jestliže se exorcista domnívá, že dotyčná osoba by mohla mít psychické poruchy nebo nějaké jiné zdravotní problémy, pak ji pošle za mnou. Já dotyčného pacienta pozorně vyslechnu a napíši své dojmy. Většina poslaných osob má skutečně mentální poruchy, v některých případech se ale jedná o poruchy, které se vymykají obvyklým případům. Exorcista je schopen rozlišit ty, kdo jsou postižení posedlostí, a proto za mnou posílá jen lidi, o nichž se domnívá, že spadají spíše do mé kompetence. V takovýchto případech nepřistupuje k exorcismu, ale modlí se za tyto lidi a dává jim duchovní rady.

Spolupráce exorcisty s psychologem vychází z nařízení našeho biskupa, který před několika lety vyslovil přání, aby případy, jimiž se zabývá exorcista, vyhodnotila celá komise odborníků. Tímto způsobem se mělo dospět k co nejpodrobnějšímu zmapování problémů postižené osoby. Já vycházím ze své zkušenosti a prosím dobrého Boha, aby mi při mém snažení pomáhal. Musím přiznat, že nedokáži jasně rozlišit, zda je některá osoba postižena posedlostí zlým duchem. To je úlohou příslušného kněze. Já mohu pouze stanovit, zda v daném případě existuje nějaká psychologická nebo psychiatrická patologie, abych tím knězi usnadnil jeho úlohu.

Tajemství exorcismů

Exorcismus je tajemstvím milosti. Jenom částečně platí, že exorcismus bychom mohli zařadit mezi přímluvné modlitby. Jedná se o moc, kterou Ježíš předal tomu, kdo v něho věří, a proto má tato moc zcela jedinečné charakteristiky. Kupříkladu když vyháníme zlého ducha slovy: *Ve jménu Ježíše Křsta, odejdi pryč!*, pak to určitě není prosebná modlitba, nýbrž autoritativní nařízení pronesené v poslušnosti vůči božskému Učiteli, které má svou sílu jedině díky působení Ducha svatého.

O exorcismů se sice hovoří jako o svátostině, nicméně tento prostředek osvobození má také své zcela jedinečné charakteristiky. Kupříkladu platí, že svátostiny se musí odehrávat podle ritu přesně stanoveného církví. Exorcismus má však variabilní průběh, který se uzpůsobuje podle chování postižené osoby a podle zkušeností dotyčného exorcisty. Skutečnost, že délka exorcismů může být několik minut i několik hodin, nám ukazuje, že není možné jasně stanovit, jak by měl exorcismus probíhat ve všech případech. Kdo se domnívá, že by mohl provádět exorcismus podobně, jako se koná liturgický ritus, určitě žádný exorcismus nikdy neviděl a sám neprováděl.

Dnešní exorcista nemá k dispozici specifické instrukce, jeho spolubratři v kněžské službě mu nerozumějí, jak jsme o tom hovořili v první kapitole této knihy. Exorcista není vítán na místech, kde pracuje. Z uvedených důvodů se mi zdá velmi užitečné, když se exorciste scházejí ke svým vlastním konferencím. Z týchž důvodů jsem se také snažil vrhnout trochu světla na různé druhy pomoci, jichž má exorcista využívat. To však nemění nic na skutečnosti,

že exorcismus je účinný jedině proto, že se jeho prostřednictvím projevuje Boží milost.

Používání různých posvěcených předmětů, o nichž jsme hovořili na počátku této kapitoly, je dnes obecně rozšířenou záležitostí. O dané záležitosti se zmiňuje také *Římský řtuál*. Je však třeba podtrhnout, že ani používání zmíněných předmětů není nezbytné. Nacházel jsem se v situaci, kdy jsem musel udělovat exorcismus a neměl jsem po ruce ani znamení Ukřižovaného, ani svěcenou vodu. Při samotném výkonu mi to však nebylo na překážku.

Totéž platí o pomoci ze stran ostatních lidí. Může to být v určitých případech užitečné, ale nikdy to nebude nezbytné. Nikdy to nebude nějaké konzilium specialistů, kdo bude určovat, zda je nějaká osoba postižena posedlostí nebo ďábelským soužením. Nejde totiž o lidské analýzy.

Dlužno však podotknout, že mínění psychiatrů, kteří mají své vlastní kompetenční pole, je velmi významné.

Je jasné, že exorcista musí brát ohled na své vlastní lidské možnosti a na potřeby těch, kdo se nacházejí v nouzi. Když někdo přijímá šedesát až osmdesát lidí každé dopoledne, jako to dělal otec Candido, anebo čtyři sta až pět set osob, jak to dělal otec Ernetti, pak je jasné, že musí prosit o pomoc Boží milost a o světlo shůry, aby dokázal postupně odhalovat situaci pacienta a dokázal rozlišit, komu je opravdu třeba udělovat exorcismy. Při takovém návalu lidí ale exorcista nemůže podnikat nějaké dlouhé vstupní zkoumání, které by stejně ve většině případů nebylo příliš užitečné.

Exorcista se může mýlit a může také ve svém omylu setrvat. Z uvedeného důvodu platí, že osoby mají plnou svobodu hledat pomoc u někoho jiného. Exorcista také může zůstat na pochybách, což se mi vícekrát přihodilo. Když hovořím o pomoci, která může přicházet ze strany

modlících se osob, charismatiků, lékařů, pak je nezbytné připomenout také pomoc ostatních exorcistů. Vícekrát jsem pociťoval potřebu představit osoby, nad nimiž jsem pronášel exorcismy, také jiným exorcistům. Dělal jsem to pochopitelně po dohodě s postiženými. Mínění mých spolupratřů ve službě se vždy ukázalo být významnou pomocí v mém vlastním snažení.

PŘÍLOHA

Římský rituál

Římský rituál je dodnes oficiálním textem, podle něhož se provádějí exorcismy. To bude platit až do doby, než se objeví nějaký nový oficiální text. Jedná se v zásadě o tytéž texty, které byly vydány dne 17. června 1614. Materiál byl připraven podle nařízení papeže Pavla V., který pověřencům doporučil, aby hledali mezi nej staršími texty užívanými pro vymítání zlého ducha. V té době bylo mnoho různých textů, které se k tomuto účelu používaly. Nezbyvalo než vybrat ty nejlepší. Je tedy srozumitelné, že byly vybrány především ty nejstarší známé texty. Ve většině případů se redaktoři *Římského rituálu* přiklonili k modlitbám Alcuina (t 804), používá se tedy už dvanáct století starý text.

Když *Římský rituál* vyšel, bylo řečeno, že se jedná pouze o doporučené formuláře. Nejednalo se tedy o pevně stanovené formulace, jak je tomu v liturgických knihách. Ve skutečnosti došlo k tomu, že se tato sbírka textů k provádění exorcismu velmi rychle rozšířila po celém katolickém světě. Nemíním uvádět seznam modifikací, k nimž došlo v průběhu dalších staletí. Omezím se pouze na konstatování, že používám poslední oficiální vydání těchto tradičních exorcistních formulí z roku 1954, jak ho vydalo nakladatelství Libreria Editrice Vaticana.

V *Římském rituálu* je věnována exorcismům dvanáctá kapitola, která je rozdělena do dvou částí:

- *Normy, kterých je třeba se držet, když je z někoho vyháněn zlý duch;*
- *Ritus, který je třeba užívat, když se z někoho vymítá zlý duch.*

Tuto část z praktických důvodů rozdělím do dvou částí: *Předběžné modlitby; Tri velké exorcismy.* Do závorek vložíím kurzívou psané malé doplňky, které dělával otec Candido a jichž se držím i já. Tyto záležitosti jsou vyvozeny

z takzvaného Exorcismu Lva XIII. Tento exorcismus pak uvedu jako třetí část, která ponese nadpis: „Exorcismus proti satanovi a odpadlým andělům“. Tento exorcismus nebudu překládat, protože by to vyžadovalo připojit poznámky týkající se okolností, za nichž vznikl, a také úprav, k nimž v textu v průběhu dalších desetiletí došlo.

Drobné přídatky od otce Candida jsou velmi užitečné. Jak čtenář uvidí, v původním znění totiž kvůli jejich starobylosti pochopitelně nebyla ani jediná zmínka o Neposkvrněně počaté Panně Marii.

Mým záměrem je, abych umožnil seznámení s textem, který se dnes prakticky nedá nikde najít. Dávám přednost italskému překladu, který pochopitelně nemá žádnou oficiální hodnotu, protože dnes naprostá většina lidí latině už nerozumí. To platí dokonce i o kněžích a exorcistech. Navíc si dovolím podtrhnout, že počáteční normy jsou i dnes velmi užitečné.*

* **Poznámka překladatele: Překlad je pořízen z italské verze, jedná se tedy pouze o informativní české znění.**

Normy,
kterých je třeba se držet,
když je z někoho vyháněn
zlý duch

- 1. Kněz, který se odhodlá k exorcismům nad osobami souženými zlým duchem, musí být vybaven speciálním pověřením ze strany ordináře. Musí se dále vyznačovat zbožností, obezřetností, kvalitou života. Nesmí se spoléhat na svou vlastní moc, nýbrž na moc Boží. At' je také vzdálen jakékoli chamtivosti a neprahne po lidských dobrech, aby mohl dobře naplňovat svou náboženskou úlohu veden vytrvalou láskou a pokorou. Musí mít také odpovídající zralý věk, aby si zasloužil respekt nejen kvůli svému pověření, nýbrž také pro kvalitu svých zásad.**
- 2. Aby mohl dobře vykonávat své poslání, at' vynaloží dostatek úsilí, aby se seznámil s řadou dalších dokumentů, které pocházejí od prověřených autorů a které jsou užitečné pro naplňování tohoto úkolu. Tyto knihy nemůžeme na tomto místě uvádět, vylučuje to stručný ráz těchto norem. At' se také snaží nabýt příslušné zkušenosti v dané oblasti. Konečně se musí řídit těmito několika ustanoveními, protože jsou skutečně obzvláště důležitá.**

3. **V první řadě ať takový kněz jen tak neuvěří tvrzení, že je někdo posedlý zlým duchem. Z uvedeného důvodu je třeba dobře znát příznaky, na jejichž základě se rozlišuje ten, kdo je skutečně posedlý zlým duchem, od toho, kdo je postižen nějakou nemocí, především duševní povahy. Znamením přítomnosti zlého ducha mohou být: plynulé mluvení neznámými jazyky nebo porozumění někomu, kdo těmito jazyky hovoří; znalost vzdálených a skrytých věcí; prokazování síly, která překračuje možnosti daného věku nebo vlastní tělesné konstituce; další jevy podobného druhu. Čím jsou tato znamení četnější, tím silnější mají vypovídací hodnotu.**

4. **Když chce exorcista nabýt větší znalosti ohledně stavu dotyčné osoby, ať se jí po jednom nebo dvou exorcismech otáže na to, co tato osoba cítila ve své mysli a na svém těle, aby tak poznal, která slova démona nejvíce rozrušují. Na to ať potom klade důraz a ať to častěji opakuje.**

5. **Exorcista ať má na paměti, jakých podvodů a lží používají démoni k tomu, aby uvedli exorcistu na nesprávnou cestu. Je skutečností, že démoni většinou odpovídají lživě. Nechtějí se vyjevit, aby pak exorcista kvůli únavě přestal se svým snažením. Postižený se také snaží vypadat jako nemocný, aby se skrylo, že ve skutečnosti je posedlý zlým duchem.**

6. Někdy dojde k tomu, že se zlí duchové poté, co se projeví, skryjí a nechají tělo toho člověka bez jakékoli známky soužení. Postižený se pak domnívá, že je již zcela osvobozen. Exorcista at' však neustává ve svém usilování až do doby, kdy uvidí jasná znamení osvobození.
7. Někdy dochází k tomu, že zlí duchové vytvářejí všechny možné překážky, aby se postižený nepodrobil exorcismu, nebo se snaží všechny přesvědčit, že se jedná o přirozenou nemoc. Někdy v průběhu exorcismu zapříčiní, aby postižený usnul, a ve snu mu pak předvádějí nějaké vidění, přičemž se sami skrývají. Postižený tak má nabytí dojmu, že byl již vysvobozen.
8. Někteří lidé prohlašují, že na ně dolehlo nějaké prokletí, a hovoří přitom také o lidech, kteří jim to měli způsobit, i o způsobech, jak to udělali, i o tom, jak by se to mělo odstranit. Je třeba se ale mít na pozoru, aby se člověk kvůli takové věci neobrátil na mágy, věštce nebo jiné podobné lidi. V takových situacích je třeba se obracet výhradně na služebníky církve, aby člověk neupadl do nějaké formy pověry nebo nepoužíval nějakých nedovolených prostředků.
9. Někdy zlý duch dovolí, aby si postižený odpočinul od trýzně a aby dokonce přijímal eucharistii.

Má se tím vzbudit dojem, že postižený je již osvobozen a že zlý duch již zmizel. Démon používá nespočtu různých podvodů a klamů, aby jimi člověka uvedl na nesprávnou cestu. Exorcista musí být velmi obezřetný, aby se tím vším nenechal obalamutit.

- 10. Exorcista musí mít na paměti to, co řekl Pán, totiž že určitý druh zlých duchů není možno vypudit jinak než modlitbou a postem (srov. Mt 17,21). Z uvedeného důvodu ať tedy exorcista hojně užívá těchto dvou velmi mocných prostředků, jejichž pomocí vzýváme Boží pomoc při vymítání zlých duchů. Tak nás tomu učí příklady svatých otců. Exorcista ať se modlí a postí podle toho, jak to on sám dokáže, nebo ať tím pověří další osoby.**
- 11. Posedlí ať jsou zbavováni zlých duchů v kostele, pokud je to možné obstarat bez vážných obtíží, nebo na nějakém jiném vhodném a zbožném místě. Vždy ať se tak děje daleko od zástupů lidí. Jestliže je posedlý nemocen nebo existují-li jiné oprávněné důvody, je možno provádět exorcismus také v jeho příbytku.**
- 12. Exorcista ať vybidne posedlého, aby se za sebe modlil, postil, chodil často ke svaté zpovědi a přijímal tělo Páně, pokud je toho tělesně a mentálně schopen. Dále ať je mu sděleno, aby v průběhu**

exorcismů zachoval usebranost, aby se obracel s velkou vírou k Bohu, aby ho s pokorou prosil o uzdravení. At' je mu sděleno, že i ty největší trýzně má snášet s trpělivostí a že nemá nikdy pochybovat o Boží pomoci.

13. Exorcista at' má před očima vyobrazení Ukřižovaného. Může mít také ostatky svatých, když je to možné. Tyto vhodně zabalené relikvie mohou být zbožně vloženy na prsa posedlého. Exorcista at' dává pozor, aby se s těmito posvátnými předměty nenakládalo neuctivě nebo aby je zlý duch nějak nepoškodil. At' exorcista nekládá eucharistii na čelo nebo na jinou část těla posedlého člověka, aby nedošlo k jejímu zneuctění.
14. Exorcista at' nezabředne do množství slov ani do zbytečných zvědavých otázek, což se týká především budoucích a neznámých skutečností, které nemají nic společného s jeho vlastním posláním. At' nařídí zlému duchu, aby mlčel a aby odpovídal pouze na jeho otázky. At' také zlému duchu nevěří, když zlý duch předstírá, že je duší nějakého svatého nebo zesnulého nebo že je dobrým andělem.
15. Nezbytné otázky, které je třeba položit, se týkají například počtu přítomných zlých duchů, jejich jmen, doby, kdy do člověka vstoupili, příčiny dotyčné posedlosti a tak podobně. Další záležitosti,

kterými se démon snaží odvést pozornost, jako je chechtot a jiné takové věci, ať exorcista ihned utne a ať tím vším pohrdá. Ať napomene přítomné, jichž má být jen několik, aby tomu nevěnovali pozornost a aby se posedlého na nic nevyptávali. Ať se spíše pokorně a vytrvale modlí k Bohu za postiženého.

16. Exorcismy mají být čteny a nařizovány s autoritou, velkou vírou, pokorou a horlivostí. Jakmile si exorcista povšimne, že zlý duch je rozrušen, ať o to více naléhá a na zlého ducha útočí s ještě větší silou. Když si exorcista všimne, že posedlý má bolesti v některé části těla nebo je nějak zasažen nebo se na některém jeho údu objevují boule či nádory, pak ať se nad tím místem udělá znamení kříže a pokropí se svěcenou vodou, kterou má mít exorcista vždy po ruce.
17. Exorcista ať věnuje pozornost tomu, při kterých slovech se démoni nejvíce děsí, ta slova ať opakuje vícekrát. Jakmile dospěje až k příkazu, ať ho opakuje vícekrát a zvyšuje pokaždé ohlašovaný trest. Jestliže vidí, že věc pokračuje kupředu, ať ve svém úsilí pokračuje dvě, tři i čtyři hodiny, tedy tak dlouho, jak to dokáže, aby dosáhl úspěchu.
18. Ať se exorcista vyhýbá tomu, že by předepisoval nebo podával postiženému nějaký lék. Tuto záležitost musí exorcista ponechat lékařům.

19. Když se provádí exorcismus nad nějakou ženou, at' je vždy přítomna nějaká důvěryhodná osoba, která bude držet posedlou v okamžicích, kdy bude rozrušena zlým duchem. Je-li to možné, at' se jedná o osoby z příbuzenstva. Konečně at' se exorcista zdrží úzkostlivě říkat nebo dělat cokoli, co by mohlo v něm i v jiných vzbuzovat nečisté myšlenky.
20. V průběhu exorcismů at' se užívají spíše slova Písma svatého než vlastní slova nebo slova něko-ho jiného. At' exorcista zlému duchu uloží, aby vyjevil, zda vstoupil do těla v důsledku provozování magie, prostřednictvím nějakých očarová-ných předmětů nebo jídla, které posedlý pojedl. V takovém případě je třeba, aby to postižený vy-zvracel. Jestliže k tomu došlo prostřednictvím nějakých vnějších předmětů, pak je nutno zjistit, kde se nacházejí, vyhledat je a nakonec spálit. Posedlý at' je vyzván k tomu, aby exorcistovi vy-jevil pokušení, jimž bývá vystaven.
21. Jestliže se podaří posedlého osvobodit, at' je na-pomenut, že se má bedlivě střežit hříchu a nedá-val tak zlému duchu příležitost k návratu. Kdyby k tomu došlo, mohl by se dostat do ještě horší situace než byla ta, v níž se nacházel před svým osvobozením.

Ritus,
který je třeba užívat,
když se z někoho
vymítá zlý duch

Předběžné modlitby

Rituál exorcistovi doporučuje, aby se vyzpovídal nebo aby alespoň vzbudil lítost nad svými hříchy. Je-li to možné, ať nejprve slouží mši svatou. Pak ať začne znamením kříže, výkropem svěcenou vodou a modlitbou litaní. Otec Candido, což po jeho příkladu dělám také já, na začátku připojoval ještě první dvě prosby z exorcismů Lva XIII.: *In nomine Iesu Christi Dei* a modlitbu *Svatý Michaeli*. Jindy se na toto místo vkládá hymnus k Duchu svatému nebo alespoň jeho vzývání. Tak to dělají mnozí exorcisté. Pak se pokračuje podle toho, co stojí v *Římském řtuálu*.

Antifona

Nevzpomínej, Pane,
na naše hříchy ani na hříchy našich rodičů
a netrestej nás za naše provinění

Otče náš ...

- a neuveď nás v pokušení,
- ale zbav nás od zlého.

**Bože, chraň mě pro své jméno,
svou mocí mi zjednej právo!
Bože, slyš moji modlitbu,
popřej sluchu slovům mých úst!
Neboť povstali proti mně zpupní lidé,
násilníci mi ukládali o život,
na Boha nebrali ohled.
Hle, Bůh mi pomáhá,
Pán mě udržuje naživu.
Budu s radostí přinášet oběti,
chválit tvé jméno, Hospodine, že je dobré,
vždyť mě vyprostilo z každé tísně,
na nepřátele vítězně pohlédlo mé oko.
Sláva Otci...**

- Zachraň svého služebníka (svou služebnici),
- můj Bože, protože doufá v tebe.
- Buď pro něho (ni) ochrannou věží
- před nepřítelem,
- aby nepřítel nezmohl nic proti němu (ní)
- a aby mu (jí) nepřítel nemohl škodit.
- Pošli tedy, Pane, svou pomoc ze svého svatého místa,
- pošli mu (jí) ochranu ze Siónu.
- Pane vyslyš mou modlitbu
- a mé volání ať dospěje až k tobě.
- Pán s vámi.
- 1 s tebou.

Modleme se

Bože, ty stále prokazuješ milosrdenství a odpuštění, přijmi tedy naši modlitbu, aby tento tvůj služebník (tato tvá služebnice), který (která) je v síti hříchů, došel (došla) odpuštění díky projevům tvé velkodušné a milosrdné lásky. Svatý Hospodine, všemohoucí Otče, věčný Bože, Otče našeho Pána Ježíše Krista, ty jsi odsoudil tohoto tyranského odpadlíka do pekelného ohně; ty jsi poslal svého jednorozeného Syna, aby přemohl onu odpornou bytost, pospěš tedy, urychli svůj příchod, abys zlému vytrhl z drápů člověka, jehož jsi stvořil ke svému obrazu a ke své podobě, zachraň tohoto člověka před zničením a před poledním démonem. Pronikni, Pane, tohoto démona, jenž škodí na tvé vinici, hrůzou z tvého jména. Dej svým služebníkům důvěru, aby mohli bojovat co nejsrdnatěji s tímto ohavným drakem, aby nemohl pohrdat těmi, kdo doufají v tebe, a aby se neodvážil říci to, co řekl kdysi faraón Mojžíšovi: „Neznám Hospodina a nenechám Izraele odejít.“ Tvá mocná ruka ať ho donutí odejít z tvého služebníka (tvé služebnice) t, aby se zlý duch nedomníval, že by mohl držet jako zajatce toho, jehož jsi stvořil ke svému obrazu a jehož jsi vykoupil skrze svého Syna, jenž s tebou v jednotě Ducha svatého žije a kraluje na věky věků.

- Amen.

Poznámka

Na tomto místě **Římský rituál** uvádí modlitbu, která začíná slovy: **Nařizuji ti**. Podle zkušenosti otce Candida a jeho žáků se jedná o velmi silnou modlitbu. Je to modlitba, která zahrnuje otázky, a proto se může odehrávat velmi dlouho. V některých případech je to rozhodující modlitba. Já jsem zvyklý podle příkladu otce Candida užívat této modlitby až na konci, když už je démon oslaben exorcismy.

Modleme se

Nařizuji ti, at' už jsi kdokoli, nečistý duchu i všem těm, kdo jsou přítomni spolu s tebou v tomto služebníkovi Božím (v této služebnici Boží). Kvůli tajemstvím vtělení, utrpení (smrti), vzkříšení a nanebevstoupení našeho Pána Ježíše Krista; (kvůli neposkvrněnému početí Panny Marie a kvůli jejímu Božímu mateřství); kvůli návratu téhož našeho Pána k soudu: vyjev mi své jméno, den a hodinu svého příchodu, jaké znamení s tím bylo spojeno; dále ti ukládám, abys mne byl ve všem poslušen, mne, Božího služebníka, i když jsem nehodný, a abys už žádným způsobem neškodil tomuto Božímu tvorovi ani přítomným ani tomu, co je jejich.

Slova svatého evangelia podle Jana (1,1-14)

Na počátku bylo Slovo a to Slovo bylo u Boha a to Slovo bylo Bůh. To bylo na počátku u Boha. Všechno povstalo skrze ně a bez něho nepovstalo nic, co jest. V něm byl život a ten život byl světlem lidí. To světlo svítí v temnotě a temnota ho nepohltila. Byl člověk poslaný od Boha, jmenoval se Jan. Přšel jako svědek, aby svědčil o tom světle, aby všichni uvěřili skrze něho. On sám nebyl tím světlem, měl jen svědčit o tom světle. Bylo světlo pravé, které osvěcuje každého člověka; to přicházelo na svět. Na světě bylo a svět povstal skrze ně, ale svět ho nepoznal. Do vlastního přišel, ale vlastní ho nepřijali. Všem, kdo ho přijali, dal moc stát se Božími dětmi, těm, kdo věří v jeho jméno, kdo se zrodili ne z krve, ani z vůle muže, ale z Boha. A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi. Viděli jsme jeho slávu, slávu, jakou má od Otce jednorozený Syn, plný milosti a pravdy.

Slova svatého evangelia podle Marka (16,15-18)

Tehdy Ježíš řekl svým učedníkům: „Jděte do celého světa a hlásejte evangelium všemu tvorstvu. Kdo uvěří a dá se pokřtít, bude spasen; kdo však neuvěří, bude zavržen. Ty, kdo uvěří, budou provázet tato znamení: ve jménu mém budou vyhánět zlé duchy, budou mluvit novými jazyky. Budou brát hada do ruky, a když vypijí něco smrtelně jedovatého, neuškodí jim to; na nemocné budou vkládat ruce, a uzdraví se. “

Slova svatého evangelia podle Lukáše (10,17-20)

Dvaasedmdesát učedníků se vrátilo a s radostí řekli: „Pane, dokonce i zlí duchové se nám podrobují ve tvém jménu!” Odpověděl jim: „Viděl jsem satana padnout jako blesk z nebe. Dal jsem vám moc šlapat na hady, štíry a přemáhat všechnu nepřítelovu sílu a vůbec nic vám nebude moci uškodit. Ale radujte se ani ne tak z toho, že se vám podrobují duchové, spíše se radujte, že vaše jména jsou zapsána v nebi. ”

Slova svatého evangelia podle Lukáše (11,14-22)

Ježíš vyháněl zlého ducha z němého člověka. Když zlý duch vyšel, němý promluvil. Zástupy žasly, ale někteří z nich řekli: „Vyhání zlé duchy s pomocí Belzebuba, vládce zlých duchů! ” Jiní ho pokoušeli a žádali od něho znamení z nebe. On však znal jejich myšlenky, a proto jim řekl: „Každé království proti sobě rozdvojené zpusťne a dům na dům padne. Je-li tedy i satan v sobě rozdvojen, jak obstojí jeho království? Říkáte totiž, že vyháním zlé duchy s pomocí Belzebuba. Jestliže však já vyháním zlé duchy s pomocí Belzebuba, s čí pomocí je vyhánění vaši synové? Proto oni budou vašimi soudci. Jestliže však vyháním zlé duchy prstem Božím, pak už k vám přišlo Boží království. Dokud ozbrojený silák hlídá svůj dvůr, jeho majetek je v bezpečí. Přepadne-li ho však někdo silnější a přemůže ho, vezme mu jeho zbraně, na které spoléhal, a jeho kořist rozdává. ”

- Pane, vyslechni mou modlitbu.
- Mé volání at' přijde k tobě.
- Pán s vámi.
- I s tebou.

Modleme se

Všemohoucí Pane, Slovo Boha Otce, Ježíši Kriste, Bože a Pane každého tvora, ty jsi dal apoštolům moc, aby šlapali po hadech a štírech. Ty, jenž jsi mezi ostatními nařízenými dal také následující: „*Vyhánějte zlé duchy,*“ pročež Satan spadl z nebe jako blesk, neboť byl přemožen tvou silou. S třesením a bázni prosběně vzývám tvé jméno, aby ses poté, co jsi mi udělil odpuštění mých hříchů, uráčil udělit mně, svému nejnehodnějšimu služebníkovi, pevnou víru a moc napadnout s jistotou, že jsem věrný tvému nařízení, tohoto krutého zlého ducha. At' při tom pocit'uji ochrannou moc tvého ramene. O to prosím ve tvém jménu, Ježíši Kriste, náš Pane a Bože, jenž přijdeš, abys soudil živé i mrtvé i všechny časy prostřednictvím ohně.

- Amen.

Tři velké exorcismy

Poté, co exorcista udělal znamení kříže na sobě i na posedlém, položí na něj konec štoly a pokračuje, přičemž má pravou ruku na hlavě postiženého.

- **Hle, kříž Páně, prchněte nepřátelské šiky.**
- **Vítězí Lev z Judova kmene, z Davidova kořene.**
- **Pane, vyslechni mou modlitbu.**
- **Mé volání at' přijde k tobě.**
- **Pán s vámi.**
- **I s tebou.**

Modleme se

Bože a Otče našeho Pána Ježíše Krista, vzývám tvé svaté jméno a prosím o tvé milosrdenství, abys mi pomohl proti tomuto zlému duchu i proti každému jinému nečistému duchu, který trýzní toto stvoření. Skrze téhož Pána našeho Ježíše Krista ...

- **Amen.**

PRVNÍ EXORCISMUS

Vyháním tě, nejnečistější duchu, každé vměšování nepřítelů, každý prelud, každá ďábelská legie ve jménu Ježíše t Krista, abys byl vykořeněn a prchnul z tohoto Božího tvora. Bůh t sám ti to nařizuje, on, který ti nařídil, abys padl z nebeských výšin do nejnižších míst země. Nařizuje ti to Ten, kdo vymezil hranice moři, větrům a bouřím. Poslouchej dobře a třes se, Satane, nepříteli víry, odpůrce lidí, příčino smrti, zloději života, nepříteli spravedlnosti, kořeni všeho zla, snůško neřestí, pokušiteli lidí, ty, který podvádíš národy, podněcuješ závist, probouzíš chamtivost, příčino nesvornosti, podněcovateli utrpení. Proč zůstáváš tady a vzdoruješ, když víš, že Kristus Pán zhatil tvé plány? Boj se toho, kdo byl obětován v podobě Izáka, prodán v Josefovi, zabit v podobě beránka, ukřižován jako člověk a pak zvítězil nad peklem. Zmiz ve jménu Ot t ce i Sy t na i Duchu t svatého. *(Na přímlovu Panny Marie, Matky Boží,)* udělej místo Duchu svatému kvůli tomuto znamení t svatého kříže našeho Pána Ježíše Krista, jenž s Otcem a Duchem svatým žije a kraluje na věky věků.

- Amen.

- Pane, vyslechni mou modlitbu.

- Mé volání at' přijde k tobě.

- Pán s vámi.

- I s tebou.

Modleme se

Bože, stvořiteli a ochránce lidstva; ty, jenž jsi utvořil člověka ke svému obrazu, obrať se k tomuto služebníkovi (ktéto služebnici), který (která) je postižen (a) zlobou nečistého ducha. Viz, jak prastarý odpůrce a nepřítel lidstva krouží a probouzí hrůzu, proniká strachem lidskou mysl, rozrušuje ji hrůzou a tísní, uvrhuje člověka do chvění. Znič, Pane, sílu zlého ducha, vzdal od nás jeho prohnané úklady. Ať prchne nepřítel a pokušitel. Tvůj služebník (služebnice) ať je chráněn (chráněna) znamením t tvého jména a pocítí jistotu na duchu i na těle. Ochraňuj to, co je v jeho (její) hrudi t, ochraňuj t jeho (její) útroby, posilni jeho (její) t srdce, ať od jeho (její) duše odstoupí hrůzy nepřítel. Uděl, Pane, milost prostřednictvím moci tohoto vzývání tvého přesvatého jména. Ať ten, kdo ji až doposud trýznil, prchne naplněn děsem a zmizí přemožen, aby ti tento tvůj služebník (tato tvá služebnice) mohl, posílen v srdci i na mysli, prokazovat službu.

- Amen.

DRUHÝ EXORCISMUS

Ukládám ti, starý hade, ve jménu Soudce živých i mrtvých, ve jménu tvého Stvořitele, Stvořitele světa, ve jménu toho, který má moc srazit tě do propasti, abys okamžitě zmizel naplněn hrůzou spolu s celým svým šikem z tohoto Božího služebníka (Boží služebnice), který se uchýlil o pomoc k církvi. Nařizuji ti t znovu, nikoli v síle mé slabosti, nýbrž silou Du-cha svatého, abys vyšel z tohoto služebníka (této služebnice) Boží (ho), protože je stvořen (a) k Božímu obrazu. Podlehni, podlehni nikoli mně, ale Kristovu služebníku. Ukládá ti to moc toho, který tě porazil svým křížem. Třes se, ukládá ti to moc toho, jenž překonal pekelná muka a přivedl duše ke světlu.

At' tě pronikne strach skrze tělo t člověka, strach t z obrazu Božího. Nemůžeš vzdorovat, nemůžeš otá-let se svým útekem z tohoto člověka od okamžiku, kdy se Kristus rozhodl přebývat v lidském těle.

Aby mne nepovažoval za někoho, kým bys mohl opo-vrhovat, protože mne znáš jako velkého hříšníka, at' ti to nařídí Bůh t. At' ti to nařídí Kristův t majestát. At' ti to nařídí Bůh Otec t. At' ti to nařídí Bůh Syn t. At' ti to nařídí Bůh Duch svatý t. At' ti to uloží tajemství kříže t. (*At' tito nařídí Panna Maria, Matka Boží t, která od prvního okamžiku své existence svou pokorou rozdrtila tvou hadí hlavu.*) At' ti to uloží víra svatých apoštolů Petra a Pavla t a všech svatých t. At' ti to uloží krev mučedníků t. At' ti to uloží čistota srdce vyzna-

vačů t. Ať ti to uloží přímluva všech svatých a světic. Ať ti to uloží síla tajemství křesťanské víry t. Odejdi tedy, vzpurníku. Odejdi, svůdce plný podvodu a falše, nepříteli ctností, pronásledovateli nevinných. Odejdi, hubiteli, odejdi, bezbožníku. Nech místo Kristu, v němž není nic ze tvých děl. On tě porazil, zničil tvé království, spoutal tě a rozdrtil, zlikvidoval tvé podvody, vrhnul tě do hustých temnot, kde je vymezen tobě i tvým následovníkům konec. Proč tvrdohlavě odporuješ? Proč se opovažuješ vzdorovat? Jsi vinný před všemohoucím Bohem, jehož nařízení jsi překročil. Jsi vinný před jeho Synem, naším Pánem Ježíšem Kristem, jehož ses opovážil pokoušet a opovážil ses ukřivžovat. Jsi provinilý před lidstvem, jež jsi poranil smrtelným jedem, když jsi je strhnul ke zlu.

Ukládám ti tedy, ohavný draku, ve jménu neposkvrněného t Beránka, který kráčel po hadech, který porazil lva i draka, nařizuji ti tedy, abys vyšel z tohoto muže (této ženy) t, abys odešel z Boží církve t. Třes se a prchni, poněvadž jsme vzývali toho Pána, před nímž se chvěje peklo; toho, jemuž jsou podřízeny síly nebes, mocnosti, panstva; toho, jehož ustavičně chválí serafové a cherubové a volají: „Svatý, svatý, svatý, Pán Bůh zástupů.“ Ukládá ti to Slovo t učiněné tělem. Ukládá ti to ten, který se narodil z Panny Marie. Nařizuje ti to Ježíš Nazaretský, který, když jsi zápolil s jeho učedníky, ti nařídil, abys vyšel z onoho člověka, a tys mu nemohl odporovat. Nařizuje ti to

ten, kterého jsi prosil, když ti nařizoval vyjít z člověka, aby tě nechal vstoupit do stáda vepřů. Odejdi proto z tohoto muže (z této ženy) t, protože tě k tomu zavazuje jméno toho, jenž tě stvořil. Nemůžeš mu vzdorovat t. Proti němu nezmůžeš nic t. Čím déle budeš otálet se svým odchodem, tím více vzrostou tvá pekelná utrpení. Nepohrdáš totiž člověkem, nýbrž tím, kdo panuje nad živými i mrtvými, kdo přijde soudit živé i mrtvé i všechny věky ohněm.

- Amen.

- Pane, vyslechni mou modlitbu.

- Mé volání at' přijde k tobě.

- Pán s vámi.

- I s tebou.

Modleme se

Bože nebes, Bože země, Bože andělů, Bože archandělů, (Bože patriarchů), Bože proroků, Bože apoštolů, Bože mučedníků, (Bože vyznavačů), Bože panen, Bože, jenž máš moc darovat život po smrti a odpočinutí po všech námáhách. Není žádného Boha kromě tebe, nemůže existovat nic opravdového mimo tebe, Stvořitele nebe i země, ty jsi pravý Král, jehož království nezná konce. Pokorně prosím majestát tvé slávy, aby ses uráčil osvobodit tohoto služebníka (tuto služebnici) od nečistých duchů. Skrze Krista, našeho Pána.

- Amen.

TŘETÍ EXORCISMUS

**Nařizuji ti, nečistý duchu, každý přelude, každý Sata-
nův útoku, ve jménu Ježíše Krista t Nazaretského,
jenž byl po Janově křtu vyveden na poušť a porazil tě
ve tvém vlastním domě, abys přestal trýznit člověka,
jehož Bůh stvořil ze země ke cti své slávy. Třes se při
pohledu na člověka ne kvůli jeho slabosti, nýbrž kvůli
tomu, že je obrazem všemohoucího Boha. Ustup tedy
Bohu t, jenž tě srazil do propasti, porazil tebe a tvou
zlobu v podobě faraóna a jeho vojska prostřednictvím
svého služebníka Mojžíše. Ustup Bohu t, který tě ob-
rátil na útěk prostřednictvím duchovních zpěvů v oso-
bě Saula, skrze svého služebníka Davida. Ustup Bohu
t, jenž tě zavrhl v postavě zrádce Jidáše Iškariotského.
Opravdu tě sráží k zemi božskými údery t ten, před
nímž jsi pronesl v prosbě: „Co je ti po nás, Ježíši, Synu
Boha nejvyššího: přišel jsi mne vyhnat ještě před tím,
než se naplnil čas?“ Věčným ohněm tě spaluje ten,
který na konci časů řekne těm zlým: „Pryč ode mne,
zlořečení. Odejděte do věčného ohně, který je připra-
ven pro ďábla a jeho anděly.“ Ano, pro tebe a pro tvoje
anděly je připraven neuhasitelný plamen. Protože ty
jsi počátek zlořečeného vraždění. Ty jsi původcem kr-
vesmilstva. Ty jsi velitel zástupu znesvěcovatelů. Ty
jsi mistr nejhnusnějších skutků. Ty jsi učitel heretiků.
Ty jsi vynálezce každé ohavnosti.
Vyjdi t tedy, bezbožníku a ohavníku; vyjdi t se vší
svou odporností. Bůh totiž chce, aby člověk byl jeho**

chrámem. Proč se tedy staviš na odpor a chceš dále přetrvávat tady? Vzdej slávu Bohu t Otci všemohoucímu, před jehož tváří se musí ohnout každé koleno. Nech místo našemu Pánu Ježíši t Kristu, jenž pro spásu člověka prolil svou přesvatou krev. Nech vstoupit Ducha t svatého, jenž tě prostřednictvím blaženého apoštola Petra porazil na hlavu v postavě Šimona Mága; který odsoudil tvou lživost v manželech Ananiášovi a Saffire; jenž tě přemohl v postavě krále Heroda, který odmítl vzdát Bohu čest. On tě uvrhl do zavržení prostřednictvím apoštola Pavla, který přivodil slepotu mágovi Elimovi. Prostřednictvím téhož apoštola ti nařídil, abys vyšel z Pitonessy, když ti to nařídil svým slovem.

Proto *(na přímluvu blahoslavené Panny Marie, Matky Boží)* odejdi t nyní, odejdi t, podvodníku. Tvým sídlem je poušť, přebýváš v hadovi, uznej svou porážku a odtáhni pryč. Nemáš čas váhat. Přibližuje se Pán a Vladař. Před ním plane jeho oheň, předchází jeho tvář a spaluje všude kolem nepřítele. Když svedeš podvést člověka, není možné, aby ses vysmíval Bohu. On tě odsud vyháni, před jeho očima není nic skrytého. On tě vyháni odsud a má pro tebe i tvé anděly připraven věčný oheň. Z jeho úst vychází ostrý meč. On přijde, aby soudil živé i mrtvé i věky prostřednictvím ohně.

- Amen.

Exorcisté a psychiatři

GABRIELE AMORTH

Amorthova kniha představuje dosud nekompletnější uvedení do problematiky exorcismu v českém jazyce. Problém, který autor řeší, lze shrnout do otázky: Jak rozeznat soužení, jež působí zlý duch, od psychické choroby, jež má přirozenou příčinu? Kdy je tedy třeba se obrátit na psychiatra a kdy na exorcistu?

Publikace obsahuje:

- stručný přehled dějin exorcismu (od biblických dob po současnost)
- pojednání o fenoménech okultismu, satanismu, magie a spiritismu
- otázky a názory psychiatrů k podezřelým příznakům duševních chorob
- seznámení se způsoby, jak se věřící mohou působení zlého ducha bránit (udělení exorcismu, modlitba za osvobození, modlitba za uzdravení)
- výpovědi exorcistů z celého světa k problematice přítomnosti duší zesnulých
- texty, jichž exorcisté při své náročné službě užívají (*Rímský rituál*)

Podle autora je nezbytné, aby exorcisté i psychiatři při své péči o lidskou duši vzájemně spolupracovali. První většinou nestanoví přesnou psychologickou či psychiatrickou diagnózu. Druhým zase většinou chybí zkušenost s rozlišováním duchů.

Doufáme, že si tato výjimečná kniha najde mnoho vnímavých a rozumných čtenářů. Zvláště určena je těm, kdo se dennodenně zabývají lidskou psychikou: kněžím a psychiatrům, duchovním vůdcům a psychoterapeutům, dětským a praktickým lékařům i pastoračním pracovníkům.

Cena 279 Kč

ISBN 80-7192-981-6

9 788071 929819 >

KARMEITÁNSKÉ
NAKLADATELSTVÍ
KOSTELNÍ VYDRŮL

www.kna.cz